

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Diplomová práce

2016

Šárka Zazvonilová

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra pomocných věd historických a archivnictví

Radní manuál města Kouřimi z let 1636–1640

(Diplomatický rozbor a výběrová edice zápisů z roku 1636)

Diplomová práce

Autor: Šárka Zazvonilová
Studijní program: N7105 Historické vědy
Studijní obor: Archivnictví
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: PhDr. Jana Vojtíšková, Ph.D.

Hradec Králové 2016

Zadání diplomové práce

Autor: Bc. Šárka Zazvonilová

Studium: F13254

Studijní program: N7105 Historické vědy

Studijní obor: Archivnictví

Název diplomové práce: **Radní manuál města Kouřimi z let 1636-1640. (Diplomatický rozbor a výběrová edice zápisů z roku 1636.)**

Název diplomové práce AJ: Town hall's manual of the town Kouřim from 1636 to 1640. (The diplomatic analysis and selective edition of the written records from 1636.)

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Diplomatický rozbor pramene, transkripce, analýza, syntéza, komparace. Diplomová práce bude obsahovat diplomatický rozbor pramene a formou částečné edice zpřístupní záznamy vybrané městské knihy. Po stručném přehledu správního vývoje města Kouřimi, popisu písemné produkce městské kanceláře a shrnutí o dosavadním studiu městských knih se zaměří na diplomaticko-paleografickou analýzu pramene se zvláštním zřetelem na obsahovou stránku jednotlivých zápisů. Stěžejní částí práce se stane edice zápisů z roku 1636, doplněná poznámkovým aparátem, jmenným a místním rejstříkem k editovaným zápisům.

Státní okresní archiv v Kolíně, fond Archiv města Kouřimi, kart. 77, Manuál radní; PRAŽÁK Jiří, O metodě diplomatického studia městských knih, in: Archivní časopis, č. 3, 4, Praha 1953, s. 145-162, 205-227; VOJTÍŠEK Václav, O studiu městských knih českých, in: Výbor rozprav a studií, Praha 1953, s. 52-86; SULITKOVÁ Ludmila, Stav a perspektivy vydávání městských knih v Českých zemích (středověk a raný novověk), in: Ústecký sborník historický, Supplementum I, Ústí nad Labem 2010, s. 27-38; ŠTOVÍČEK Ivan a kol., Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti, Praha 2002

Garantující pracoviště: Katedra pomocných věd historických a archivnictví,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: PhDr. Jana Vojtíšková, Ph.D.

Oponent: Mgr. Martina Bolom Kotari, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 2.10.2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala (pod vedením vedoucí práce) samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala především vedoucí mé diplomové práce PhDr. Janě Vojtíškové, PhD. za cenné rady a ochotnou spolupráci při tvorbě této práce. Další mé poděkování patří pracovníkům Státního okresního archivu v Kolíně za jejich ochotu a pomocné rady. Nakonec bych ráda poděkovala celé mé rodině, která mi byla po celou dobu mého studia velkou oporou.

Anotace

ZAZVONILOVÁ Šárka, Radní manuál města Kouřimi z let 1636–1640. (Diplomatický rozbor a výběrová edice zápisů z roku 1636), diplomová práce na Katedře pomocných věd historických a archivnictví FF UHK, Hradec Králové 2016.

Diplomová práce se zabývá analýzou radního manuálu královského města Kouřimi z let 1636–1640, který je uložen ve Státním okresním archivu Kolín. Po stručném přehledu literatury k danému tématu a dějin Kouřimi se zvláštním zřetelem k vývoji města za třicetileté války přináší předkládaná diplomová práce diplomatický rozbor vybrané městské knihy včetně komparativní analýzy dochovaných soudobých kouřimských pramenů a obsahové analýzy zápisů. Součástí práce je také výběrová edice zápisů z roku 1636, která byla provedena metodou transkripce.

Klíčová slova: Kouřim, třicetiletá válka, radní manuál, městské knihy, diplomatický rozbor, edice.

Abstract

ZAZVONILOVÁ Šárka, Town hall's manual of the town Kouřim from 1636 to 1640. (The diplomatic analysis and selection edition of the written records from 1636), Diploma Thesis, Department of Auxiliary Historical Sciences and Archive Studies, Philosophical Faculty, University of Hradec Králové, 2016.

This Thesis analyzes Town hall's manual of the royal town Kouřim from 1636–1640, which is stored in the State District Archive in Kolín. After a brief review of literature on the subject and history of Kouřim with special attention to the development of the town during The Thirty Years' War, the Thesis deals with diplomatic analysis of selected municipal books, including a comparative analysis of extant contemporary sources and content analysis of records. The Thesis also includes selection edition of records from 1636 that was made by transcription.

Keywords: Kouřim, The Thirty Years' War, The Town hall's manual, municipal books, diplomatic analysis, edition.

Obsah

Úvod	10
1. Historie města Kouřimi se zvláštním zaměřením na období třicetileté války	12
1. 1 Prameny a literatura k dějinám města.....	12
1. 2 Vývoj města do roku 1620	12
1. 3 Pobělohorské události z let 1620–1635	15
1. 4 Kouřim v letech 1636–1640	22
1. 5 Osoby zastávající funkce v městské správě.....	27
2. Diplomaticko-paleografický rozbor pramene.....	29
2.1 Dějiny kouřimského městského archivu a kouřimská městská kancelář v době třicetileté války	29
2.2 Diplomatický rozbor vnější Manuálu radního z let 1636–1640.....	43
2.2.1 Psací látka, vazba, číslování	43
2.2.2 Filigrány	44
2.2.3 Písmo, inkoust	46
2.2.4 Druhotné zásahy do textu	46
2.2.5 Písaři	47
2.3 Diplomatický rozbor vnitřní Manuálu radního z let 1636–1640.....	54
2.3.1 Časový rozsah.....	54
2.3.2 Jazyk	54
2.3.3 Struktura zápisů	55
2.3.4 Frekvence zápisů	57
2.3.5 Obsahová analýza zápisů.....	58
3. Edice.....	63
3.1 Ediční poznámka	63
3.2 Edice	65
3.3 Rejstřík	151
3.3.1 Rejstřík jmenný	151
3.3.2 Rejstřík místní	156
Závěr	157
Seznam použitých zkratk	159

Seznam použitých pramenů a literatury	160
Seznam příloh	165
Přílohy obrazové	166
Přílohy tabelární	181

Úvod

Předkládaná diplomová práce se zabývá rozborem dochovaného *Manuálu radního* z let 1636–1640 z prostředí kouřimské městské kanceláře,¹ který můžeme zařadit mezi *knihy městského soudnictví k pojištění soukromých práv měšťanů*² a který je v inventáři k fondu zařazen mezi knihy správní.³

Kouřimská městská kancelář či její písemná produkce se prozatím netěšila přílišnému zájmu badatelů o její studium. Dochované městské knihy se většinou staly podkladem pro různé práce věnující se historii Kouřimi nebo všeobecně městské správě.⁴ Podrobnějšího zpracování se dočkala pouze nejstarší dochovaná městská kniha *Liber privilegiorum* z let 1405–1710 v diplomové práci Hany Hráchové.⁵ Ivana Linhartová v rámci své ročníkové práce zpracovala v podobě katalogových záznamů opatřených stručným teoretickým úvodem o historii města a městské správě rychtářský manuál z let 1694–1720.⁶

Úvodní kapitola předkládané práce je věnována dějinám bývalého královského města Kouřimi se zvláštním zaměřením na období třicetileté války a především událostem z let 1636–1640, kdy základním pramenem pro poznání ekonomických poměrů města a jeho obyvatel, ale také válečných útrap, které město postihly, a každodenních osudů jeho obyvatel je dochovaný radní manuál z tohoto období.

Druhá kapitola zahrnuje diplomaticko-paleografický rozbor *Manuálu radního* z let 1636–1640, který je doplněn přehledem dochovaných knih z prostředí kouřimské městské kanceláře vedených v pobělohorském období do roku 1640. Vlastní rozbor studovaného pramene je rozdělen na diplomatický rozbor vnější, který si všímá psací látky, použitého číslování, vazby, filigránů, písma a jednotlivých písařských rukou.

---

¹ SOA Praha, SOKa Kolín, fond AMK, *Manuál radní 1636–1640*, inv. č. 82, kn. č. 77.

² Václav VOJTÍŠEK, *O studiu městských knih českých*, in: Výbor rozprav a studií, (ed.) Zdeněk FIALA, Praha 1953, s. 81.

³ Zuzana MIŠKOVSKÁ, *Archiv města Kouřim 1405–1945, Inventář, I. díl*, Kolín 2000.

⁴ Např. Kateřina VEDRALOVÁ, *Třicetiletá válka v Kouřimi. Dějiny města do saského vpádu roku 1631*, bakalářská práce na Ústavu historických věd FF UPCE, Pardubice 2008; David NOVOTNÝ, *Královští rychtáři v zeměpanských městech v době předbělohorské (se zřetelem k východočeským věnným městům)*, disertační práce na Katedře historie FF Univerzity Palackého v Olomouci, Olomouc 2011.

⁵ Hana HRÁCHOVÁ, *Nejstarší městská kniha kouřimská 1405–1710*, diplomová práce na Katedře pomocných věd historických a archivního studia FF UK v Praze, Praha 1983.

⁶ Ivana LINHARTOVÁ, *Manuál rychtářského práva města Kouřimi z let 1694–1720 (Katalog)*, ročníková práce na Filozoficko-přírodovědecké fakultě Slezské univerzity v Opavě, Opava 2003.

V rámci diplomatického rozboru vnitřního je sledován časový rozsah zápisů, použitý jazyk, frekvence zápisů, jejich struktura a obsahová stránka.

Poslední kapitola práce přináší výběrovou edici zápisů z roku 1636, která byla provedena metodou transkripce. Při řazení zápisů v edici bylo respektováno původní chronologické řazení zápisů a zápisy byly vybírány se snahou o zdokumentování různorodé působnosti městské rady. Edice je doplněna jmenným a místním rejstříkem. Práci uzavírá vhodně volená obrazová a tabelární příloha.

1. Historie města Kouřimi se zvláštním zaměřením na období třicetileté války

1. 1 Prameny a literatura k dějinám města

Základní prameny ke studiu dějin bývalého královského města Kouřimi poskytuje archivní fond Archiv města Kouřim z let (1400) 1405–1945 (1959).⁷ Zvláště pro období třicetileté války a následující je cenným pramenem nevydaný rukopis jednoho z tehdejších současníků Jindřicha Václava Zývaldy z roku 1659, který se však dochoval pouze v opisu pořizovém v roce 1937 kolínským archivářem Janem Schneiderem.⁸ Rukopis obsahuje také další paměti města Kouřimi z let 1665–1883, které zapsali neznámí pokračovatelé Zývaldy. Rukopis opravil, doplnil a v roce 1960 opatřil kritickým úvodem městský archivář Bedřich Svoboda, který se zabýval také Dějinami městského opevnění, Kouřimí v minulosti a jejími památkami. Jeho nevydané rukopisy, obsahující i třídílné dějiny Kouřimi, jsou uloženy v knihovně Státního okresního archivu Kolín a v rámci jeho osobního fondu.⁹ Dějinami města těsně před bitvou na Bílé hoře do roku 1626 se zabýval Jan Kremla, jehož texty byly otištěny v časopise Naše hlasy.¹⁰ Při psaní těchto článků vycházel autor z radních manuálů a z Kopiaře z let 1625–1628.¹¹

1. 2 Vývoj města do roku 1620

Královské město Kouřim bylo založeno v úrodném kraji nad údolím řeky Kouřimky při Trstenické stezce ve 30. letech 13. století. První písemná zmínka o Kouřimi pochází však až z listiny krále Přemysla Otakara II. datované k 8. září 1261, prostřednictvím které uděluje Přelouči, která náleží opatu a konventu opatovického

---

⁷ SOA Praha, SOKA Kolín, fond Archiv města Kouřim.

⁸ SOA Praha, SOKA Kolín, Dejiny Kouřima města, sign. R1159, karton č. 14.

⁹ SOA Praha, SOKA Kolín, fond Svoboda Bedřich, Dr., Kouřim a Kouřimsko, sign. R–1174, karton č. 14; SOA Praha, SOKA Kolín, fond Svoboda Bedřich, Dr., Kouřim – historie města, sign. R–1169, karton č. 14; SOA Praha, SOKA Kolín, fond Svoboda Bedřich, Dr., inv. č. 3, karton č. 1, 2.

¹⁰ Jan KREMLA, Kouřim před bitvou a po bitvě na Bílé hoře, Naše Hlasy 24, 1904.

¹¹ Mezi další literaturu věnující se dějinám Kouřimi patří: Josef TŮMA, Kolínsko a Kouřimsko, díl 3., Paměti osad na Kouřimsku, Kolín 1915, které líčí dějiny Kouřimi od založení až po rok 1851; Miloš ŠOLLE, Kouřim v průběhu věků, Praha 1981, kde je věnována pozornost archeologickému výzkumu na Staré Kouřimi. Obdobím třicetileté války do roku 1631 a jejím dopadem na běžný život v Kouřimi se zabývala ve své bakalářské práci Kateřina Vedralová, která vycházela především ze studia Manuálu radního z let 1619–1625, Manuálu písaře radního z let 1617–1692 a Notuláře listů posílacích a odpovědí z let 1625–1629: Kateřina VEDRALOVÁ, Třicetiletá válka v Kouřimi. Dějiny města do saského vpádu roku 1631, bakalářská práce na Katedře historických věd FF UPCE, Pardubice 2008.

kláštera, tatáž práva, jaká mají podle práva magdeburského města Kolín a Kouřim.¹² Kouřim byla v této době obehnána hradbami, které na čtyřech místech prolamovaly vstupní brány: Kolínská, Malotická, Pražská (která se jako jediná zachovala až dodnes) a Olešecká (od Kostelce nad Černými Lesy).¹³ Uprostřed rozsáhlého obdélníkového náměstí stála radnice. Pravděpodobně v době založení města byl v jeho jihozápadním cípu vystaven chrám sv. Štěpána.¹⁴ V severozápadní části města bylo zřízeno probošství s kostelem sv. Martina, které spravoval řád sedleckých cisterciáků. Při kolínské cestě byl postaven kostel a špitál sv. Máří Magdalény spravovaný zprvu křížovníky, po husitských válkách obcí. Zmiňované stavby je možné spatřit na Willenbergově vedutě Kouřimi, která byla zhotovena kolem roku 1602.¹⁵

O významnosti Kouřimi svědčí také to, že v navrhovaném Karlově zákoníku *Majestas Carolina* byla uvedena mezi zásadně nezczitelnými městy. Karel IV. udělil také v roce 1372 městu právo odúmrti a svobodného kšaftování.¹⁶ V době husitských válek se však Kouřim přidala na stranu pražského městského svazu a po obsazení města pražským vojskem došlo k vyplenění cisterciáckého kláštera a poboření kostela sv. Martina. Na přelomu 15. a 16. století dosáhla Kouřim největšího rozmachu. O svůj majetek však přišla v roce 1547 v důsledku připojení se k stavovskému odboji proti králi Ferdinandovi I.¹⁷ *Majestátem* ze dne 24. září 1547 byl do města dosazen královský rychtář,¹⁸ jehož přítomnost omezila autonomii městské samosprávy. Stal se jím usedlý kouřimský měšťan Ondřej Nykl. Městu bylo také nařízeno, aby veškerá právní odvolání nesměřovalo již do Starého Města pražského, jak bylo zvykem, ale k nově zřízenému apelačnímu soudu na Pražském hradě. V letech 1562 a 1563 postihl město mor a

---

¹² *Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae II.*, ed. Josef EMLER, Praha 1882, s. 1236, č. 2825; srov. Národní archiv Praha, fond Benediktini - klášter Břevnov, sign. 37.

¹³ O dějinách městského opevnění srov. SOA Praha, SOkA Kolín, fond Svoboda Bedřich, Dr., Kouřim a Kouřimsko, sign. R-1174, karton č. 14, s. 2-5.

¹⁴ O stavbě kostela a výzdobě viz např. Karel Boromejský MÁDL, *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku XIX. století*, díl. I., Praha 1897, s. 58-69.

¹⁵ Viz příloha č. 1.

¹⁶ *Codex iuris municipalis regni Bohemiae II. (Privilegia regalium civitatum provincialium annorum 1225 - 1419)*, ed. Jaromír ČELAKOVSKÝ, Praha 1895, s. 658, č. 475.

¹⁷ *Ztráty města na majetku zachycuje nejstarší městská kniha: SOA Praha, SOkA Kolín, fond Archiv města Kouřim, Liber privilegiorum 1405-1710, inv. č. 6, kn. č. 1, fol. 95v-96r.*

¹⁸ *Činnost královského rychtáře byla upravena instrukcí vydanou 17. 1. 1548, Sněmy české od léta 1526 až po naši dobu, II., č. 192.*

následný hlad, takže v Kouřimi pomřelo přes 700 lidí. V roce 1567 stálo v Kouřimi 219 domů. V roce 1610 jich bylo již jen 180.¹⁹

V Kouřimi až do doby násilné rekatolizace po Bílé hoře byli poddaní většinou nekatolíky.²⁰ Vizitační zpráva z roku 1613 uvádí, že na Kouřimsku je 27 far a na nich 19 farářů ženatých s rodinou, většinou protestantů.²¹ Přesto se Kouřim nepřipojila ke stavovskému povstání bez váhání. Dne 1. března 1618 se rada města obrací na kolínskou s dotazem, zda obešlou sjezd stavů podobojí svolaný na 5. března do Karlovy koleje, ale od kolínských dostali jen vyhýbavou odpověď. Zachovali se tedy podobně a žádného svého zástupce neposlali.²² Na druhý sjezd, který se konal 21. května, vyslali již tři své zástupce. V průběhu června roku 1618 se v Kouřimi shromáždilo vojsko kouřimského kraje, které bylo odtud posíláno do míst, kde bylo zapotřebí. Přítomnost vojáků však znamenala pro město nepokoje.²³

V roce 1619 se do Kouřimi stěhuje Jan Jiří Chotětovský, aby se ujal děkanského úřadu,²⁴ na místo luterána Jana Lunacia Domažlického, který zde působil od roku 1615. Po sedmi letech svého působení byl však donucen se z obce vystěhovat. Stalo se tak poté, co jej sousedé našli s cizí ženou v parkáně.²⁵

Nastávající válečný konflikt se ohlašoval zvýšenou potřebou peněz na vojenské účely. Zemským sněmem byla vypsána zvláštní sbírka, do které Kouřimští přispěli částkou 900 zl. rýnských. Počátkem roku 1620 oznámil v radě purkmistr Václav Prčka, že od komory bylo rozkázáno, aby mustruňk byl proveden a aby byla z každého kraje jedna osoba z vyššího stavu k přehlédnutí ustanovení. Dále bylo přikázáno, aby bylo v každém městě dostatek proviantu a aby byly všechny dlužné daně (restanty) vypraveny. Ustanovení byli Jan Kníže a Jan Benedikti, aby vypsali z register z let 1614–1617 všechny restanty. Druhého dne se začaly dlužné částky vybírat. Tentýž den byly z radní zbrojnice vytaženy veškeré zbraně, vyčištěny a dány vybraným sousedům i podruhům k držení mustruňku. Přísné vybírání dávek se mnohým nelíbilo. Mnozí z obyvatel dlužili částku i za 5–6 let. Dlužníci byli proto 6. března povoláni na radnici,

---

¹⁹ František DVORSKÝ, Počet domů v Praze a královských městech v Čechách v 16. – 19. století, Časopis Musea království Českého 56, 1882, s. 64.

²⁰ Tomáš Václav BÍLEK, Reformace katolická, neboli, Obnovení náboženství katolického v království Českém po bitvě bělohorské, Praha 1892, s. 140.

²¹ Zikmund WINTER, Život církevní v Čechách, díl 2., Praha 1896, s. 636.

²² Josef VÁVRA, Dějiny královského města Kolína nad Labem, Kolín 1888, s. 6.

²³ Josef TŮMA, Kolínsko a Kouřimsko, díl 3., Paměti osad na Kouřimsku, Kolín 1915, s. 334.

²⁴ Zikmund WINTER, Život církevní v Čechách, díl 2., Praha 1896, s. 501.

²⁵ Tamtéž, s. 653.

byli napomenuti a bylo jim pohroženo vězením, když nezaplatí. Peněz na vojsko se však do zemské pokladny scházelo málo, proto byly vypsány nové berně, a to z obilí, z páleného, z masa i jiných věcí. Jenže peněz na válečné účely se stále nedostávalo, a proto byla od direktorů vypsána nucená půjčka. Kolik měla odvést Kouřim, není poznamenáno, ale ví se, že někteří obyvatelé se zdráhali částku na ně rozpočítanou zaplatit. I cena obilí neustále stoukala, a proto pekaři začali zmenšovat chléb. Z tohoto důvodu byli povoláni na radnici a napomenuti. Jenže to nepomohlo, a tak bylo rozhodnuto neposlušné trestat přísně pokutou a vybranou částku použít na opravu městských hradeb.²⁶

Když se v Kolíně dozvěděli o tažení generála Buquouie, vypravili dne 23. srpna 1620 ke krajskému pluku v Kouřimi 53 nově oděných a vyzbrojených vojáků.²⁷ Dne 7. září purkmistr a konšelé města psali královskému radovi a sekretáři o velikých obtížích města, kde již druhý týden leží postavené vojsko. *„Zmustrování pěšáci majíce žold tu darebně zahálejí, opíjejí se a dopouštějí se pak velikých rozpustilostí, takže jest obava, aby nedošlo ke krvavým skutkům a požárům. Důstojníci poroučejí, aby jim byly strojeny bankety, avšak výlohy s tím spojené uvalují na obec. Protože mustrkomisařům bylo králem 29. VIII. poručeno krajský lid zmustrovat a odvésti jej nejbližší cestou k Bechyni, pisatelé prosí o zakročení, aby se tak stalo, jakož i aby důstojníci vše, co protrávili, sami zaplatili.“* Dostalo se jim odpovědi, aby zmustrovanou pěchotu poslali k Táboru, zmustrovali jízdu a poslali ji také tam, kde ji už bude spravovat hrabě z Thurnu.²⁸

Válečná vřava k městu doléhala zatím jen mírně. Radní uvažovali v případě nebezpečí o bezpečném uschování městských privilegií a důležitých listin tím, že by je svěřili Starému Městu pražskému. Ale ještě 2 dny před bitvou na Bílé hoře rozhodli, že toto opatření odloží. Více nežli o privilegia se však strachovali o obecní vinný šenk, který město spravovalo. Tentýž den bylo rozhodnuto, aby šenk byl pronajat některému z obyvatel, jelikož se obávali toho, že vojáci by víno vypili bez zaplacení.²⁹

1. 3 Pobělohorské události z let 1620–1635

O porážce českých stavů v bitvě na Bílé hoře se Kouřimští dozvěděli asi až s týdenním zpožděním. Dne 13. listopadu 1620 očekávala Kouřim císařské vojsko, které

---

²⁶ Jan KREMLA, Kouřim před bitvou a po bitvě na Bílé hoře, Naše Hlasy 24, 1904, bez paginace.

²⁷ Josef VÁVRA, Dějiny královského města Kolína nad Labem, díl 2., Kolín 1888, s. 23.

²⁸ Václav LÍVA, Prameny k dějinám třicetileté války, díl 3., Praha 1951, s. 81.

²⁹ Jan KREMLA, Kouřim před bitvou a po bitvě na Bílé hoře, Naše Hlasy 24, 1904, bez paginace.

předešlý den stanulo v Českém Brodě, ale kníže bavorský se s několika pluky odebral k Brandýsu.³⁰

Proslýchalo se, že českobrodští páni již poslali do Prahy psaní, ve kterém se pokořili králi a slibují mu oddanost. Nežli tak stihla učinit Kouřim, přijeli do města dne 23. listopadu vyslanci knížete Lichtenštejna, byla svolána obec na radnici a úřad se vši obcí musel učinit závazek a slib oddanosti s přísahou králi Ferdinandovi II. Dne 1. prosince byla obec svolána znovu a bylo rozkázáno, aby každý v městě odvedl zbraně, které vlastnil. A zbraní tu bylo opravdu dost. Během prosince přitáhlo do města 9 kompanií bavorského krále a zůstalo zde ležet po tři týdny. Připravené zásoby jim nestačili a brali vše, kde se dalo.³¹

Město neustále sužovaly pobyty vojska a povinnost jej vydržovat a také nově vypisované kontribuce. Od listopadu 1621 do 7. září 1622 vydalo město na vojenské účely 81 790 kr. 4 gr. 2 d. m.³² Veškerá vojenská vydání za léta 1620–1626 činila 181 838 zl. 13 kr.³³

Teprve o Velikonocích roku 1621 bylo vysláno kouřimské poselství k císaři Ferdinandovi II., kde bylo vlídně přijato. Nejprve se vyslaní omluvili, že nemohlo být poselstvo vypraveno dříve, protože se ukrývali v lesích před vojáky. Při slyšení prosili o potvrzení starobylých privilegií. *„Dána jim odpověď přívětivá a slíbeno, že táž privilegia za obcí naší zanechána budou. Proti tomu vyslaní páni oznámili, že tomu všemu místo dávají a pod mocnou ruku boží a ochranu svatou to poroučejí a z takové povolnosti velice přátelsky služebně děkují.“* Takto radostně referovali vyslaní v radě ve čtvrtek po Velikonocích o svém dobrém pořízení. Dne 6. června byl na radnici čten patent knížete Lichtenštejna, jímž se nařizuje, že do 4 neděl má být na Pražský hrad odvedena částka 400 zl. rýnských. Současně byla nařízena nová kontribuce.³⁴

Protože velkou část země sužovalo v této době zbojnictví, nařídil kníže Lichtenštejn, aby v příčině stíhání zemských škůdců každé město ležící při silnici ozbrojilo a na svůj náklad chovalo 30 rejtarů a 20 mušketýrů. Jelikož se však jednalo o veliké břemeno, ujednala Kutná Hora, Čáslav, Kolín, Kouřim, Český Brod

³⁰ Josef VÁVRA, Dějiny královského města Kolína nad Labem, díl 2., Kolín 1888, s. 31.

³¹ Jan KREMLA, Kouřim před bitvou a po bitvě na Bílé hoře, Naše Hlasy 24, 1904, bez paginace.

³² Václav LÍVA, Prameny k dějinám třicetileté války, díl 3., Praha 1951, s. 358.

³³ Tomáš Václav BÍLEK, Dějiny konfiskací v Čechách po roce 1618, díl 2., Praha 1883, s. 1114.

³⁴ Jan KREMLA, Kouřim před bitvou a po bitvě na Bílé hoře, Naše Hlasy 24, 1904, bez paginace.

a Nymburk, že na společný náklad vyzbrojí 20 rejtářů a 20 mušketýrů. Po dvou měsících byl kraj zbojníků zbaven a vojsko rozpuštěno.³⁵

V polovině listopadu 1621 poskytlo město přenocování dvěma praporecům pěchoty hejtmána Resse, poté v době vánočních svátků zde pobyl dva dny a dvě noci praporec pěchoty knížete Lichtenštejna. V okolí se však neustále pohybovali vojáci a mnoho lidí utíkalo před nimi do města i se svým dobytkem a zásobami obilí. V radě bylo uvažováno, jak by bylo možné se útrapám činěným od vojska vyhnout.³⁶

Dne 25. února 1622 učinilo v radě relaci poselství vyslané do Prahy vylíčit zoufalý stav obce a žádat o to, aby se vojsko městu napříště vyhnulo. Od hraběte Pavla Michny z Vacínova jim bylo přislíbeno, že nad nimi bude držet ochrannou ruku, aby je mohlo vojsko minouti, a když nebude moci minouti, aby pod dobrou kázní bylo vedené, žádných škod nečinilo a dlouho nezůstávalo. Jenže již 4. dubna téhož roku muselo město přijmout další vojáky.³⁷ A jinak tomu nebylo ani po celý rok.

Nejhorší rána pro město nastala v roce 1623. Na počátku roku přijel do Kouřimi císařský hejtmán Petr Štyrnský ze Štyrnu s plnou mocí na převzetí veškeré městské správy, zvláště obecních statků a důchodů a bez jeho vůle se nesmělo ve městě nic činit.³⁸ Ferdinand II. sice již 3. února 1622 vydal tzv. Generální pardon, který omilostňoval účastníky stavovského povstání, pokud přiznali svojí účast na něm, ale už nechránil jejich majetek. Proto následovala vlna konfiskací majetku těchto vzbouřenců. Za účast na vzpouře stavů přišla Kouřim v pokutě o veškeré své statky: a) zádušní, které jí byly navráceny a postoupeny k věčnému užívání špitálu, faře sv. Štěpána, kostelům sv. Máří Magdalény, sv. Jiří a sv. Bartoloměje v Třebovli po konfiskaci v roce 1547, i ty dokoupené za 50 kop grošů českých v roce 1561, b) o ves Ždánice s lesy a třemi rybníčky, c) o statky obecní, totiž šosovní dvory při městě – Běšinovský, Svatošovský, Diblíkovský, Rubinovský, dvůr ve vsi Třebovli, Broučkovský, mlýn nedaleko města pod hrází Velikého rybníka.³⁹

Přestože město bylo zbaveno svých statků a důchodů, kontribuce jak obilná, tak peněžní byla vybírána přísně. Na počátku května bylo vypraveno k císaři poselství

³⁵ Josef VÁVRA, Dějiny královského města Kolína nad Labem, díl 2., Kolín 1888, s. 43.

³⁶ Jan KREMLA, Kouřim před bitvou a po bitvě na Bílé hoře, Naše Hlasy 24, 1904, bez paginace.

³⁷ Tamtéž, bez paginace.

³⁸ Tamtéž, bez paginace.

³⁹ Tomáš Václav BÍLEK, Dějiny konfiskací v Čechách po roce 1618, díl 2., Praha 1883, s. 1111–1113.

s prosbou o navrácení odejmutých dvorů a důchodů. Deputace byla od císaře milostivě přijata a obyvatelé města radostně očekávali kladné vyřízení. Jenže se tak nestalo.⁴⁰ Veškeré již zmíněné statky byly dne 14. srpna 1623 prodány královskému místodržícímu knížeti Karlovi z Lichtenštejna za odhadní sumu 63 568 kop míšenských lehkých peněz. Komora ponechala městu pouze skromné zádušní grunty: 14 kop záhonů rolí a 4 zahrádky, které byly některými obyvateli odkázány chrámu sv. Štěpána, z nichž větší část ležela ladem; 15 kop záhonů rolí patřících ke kostelu sv. Bartoloměje v Třebovli, které také ležely ladem; 45 kop záhonů rolí při dvoře špitálním, který však byl od vojska zcela zničen. Městu byly také ponechány cla z bran, úroky z mastných krámů a užitek z várek piva, z každé várky po 6 zl. Důchody z toho všeho však nestačily ani na nejnужnější obecní potřeby, natož na pokrytí všech dluhů.⁴¹

Kníže Lichtenštejn oznamuje písemně 4. srpna 1623 městskému hejtmanovi, že do Kouřimi přibyly dvě jízdní kompanie, které mají přikázáno zde setrvat. Jelikož měšťané nebudou asi moci zásobování kompanie obstarat, kníže učinil opatření, aby byly z jeho černokosteleckého panství jezdcům vydány na čtyři dny porce chleba a piva, jakož i obrok. Hejtman zařídí jejich dopravu a rozdělení.⁴²

V neděli 3. září přijelo k městu půl oddílu jízdy, a protože je císařský hejtman dlouho odmítal vpustit do města, vydrancovali předměstí. Ve městě zůstali pak celý měsíc a způsobili zde značnou škodu. Posledního října přitáhlo do města vojsko Václava Čabelického ze Soutic a zůstalo zde až do počátku února následujícího roku. Pobyt tohoto vojska byl pro město ještě tíživější než toho předchozího. Již dne 15. listopadu 1623 si purkmistr a konšelé stěžovali nejvyššímu hofmistru Adamovi z Valdštejna, že Václav Čabelický ze Soutic, rytmistr kompanie u nich mustrované, ukládá jim nesnesitelné platy a chce je vymáhat pohružkami. Hrozí, že se polovina obyvatel odstěhuje, a proto prosí za ochranu.⁴³ Další těžkost pro město představoval patent, podle něhož každý dvacátý člověk měl být vybrán k vojsku a na hotovosti desátý groš míšenský. K útrapám města se na konci roku přidaly také potíže s penězi. Dle

---

⁴⁰ Jan KREMLA, Kouřim před bitvou a po bitvě na Bílé hoře, Naše Hlasy 24, 1904, bez paginace.

⁴¹ Tomáš Václav BÍLEK, Dějiny konfiskací v Čechách po roce 1618, díl 2., Praha 1883, s. 1111–1113.

⁴² Václav LÍVA, Prameny k dějinám třicetileté války, díl 3., Praha 1951, s. 442.

⁴³ Tamtéž, s. 496.

císařské resoluce ze 14. prosince bylo nařízeno, že ve lhůtě tří měsíců má být vyměněna lehká mince za dobrou nově vydanou.⁴⁴

Patent vydaný Ferdinandem II. dne 9. dubna 1624 povoloval v zemi jen katolické vyznání. Dne 12. dubna nařizuje kníže Lichtenštejn všem purkmistrům a úředním osobám v královských městech, aby žádného, kdo není náboženství katolického do spoluměšťanství a společnosti své měšťanské nepřijímali a takovému žádnému měšťanskému práva neudělovali a žádných měšťanských živností nepropouštěli. Poté bylo 6. května všem královským a věnným městům rozkázáno, aby měšťanům nekatolíkům byla odňata měšťanská práva a zastaveny živnosti.⁴⁵ Ve všech královských městech byli obyvatelé nuceni přijmout katolickou víru vojenskou mocí.⁴⁶

V roce 1625 se stal děkanem v Kouřimi konvertita Šimon Eustach Kapihorský, vlastním jménem Vsetečka, ze sedleckého cisterciáckého kláštera. Jako misionář na Čáslavsku a Kouřimsku se stal postrachem pro celé okolí. Během 1. ledna roku 1626 provedl v Kouřimi „inkvizici v knihách“. Následujícího roku obyvatelé města přijali katolickou víru a od tohoto děkana byli pokřtěni,⁴⁷ i když se tak stalo za vydatné pomoci vojáků, kteří mu byli přiděleni. Dle zprávy z 10. prosince 1627 jen 7 osob odmítlo ke katolictví přestoupit a město opustilo.⁴⁸

Císařským listem ze dne 4. dubna 1625 nařizuje královský místodržící všem krajským hejtmanům, aby pozatýkali nekatolické kněze, kteří tajně kázali. Dne 16. října 1626 královský místodržící opět nařizuje také hejtmanům Kouřimského kraje, aby nekatolické kazatele zajali a náležitě zjištěné dodali na radnici Starého Města.⁴⁹

Ani v těchto a následujících letech nebyla Kouřim ušetřena nepříjemností spojených s pobyty vojska a s neustálým vybíráním kontribucí. Jelikož rada sháněla peníze velmi těžko, musel jí kníže Lichtenštejn vybírání kontribuce několikrát opakovaně nařídit.⁵⁰

---

⁴⁴ Jan KREMLA, Kouřim před bitvou a po bitvě na Bílé hoře, Naše Hlasy 24, 1904, bez paginace.

⁴⁵ Tomáš Václav BÍLEK, Reformace katolická, neboli, Obnovení náboženství katolického v království Českém po bitvě bělohorské, Praha 1892, s. 50.

⁴⁶ Tamtéž, s. 54.

⁴⁷ SOA Praha, SOkA Kolín, Dejm Kouřima města, sign. R1159, karton č. 14, s. 72.

⁴⁸ Josef TŮMA, Kolínsko a Kouřimsko, díl 3., Paměti osad na Kouřimsku, Kolín 1915, s. 340.

⁴⁹ Tomáš Václav BÍLEK, Reformace katolická, neboli, Obnovení náboženství katolického v království Českém po bitvě bělohorské, Praha 1892, s. 112.

⁵⁰ Václav LÍVA, Prameny k dějinám třicetileté války, díl 3., Praha 1951, s. 704.

V roce 1626 se v Kouřimském kraji strhlo větší povstání kvůli vypovězení nekatolických kazatelů. Několik tisíc sedláků pod vedením Jiřího z Těchenic se shromáždilo okolo Uhlířských Janovic. O výročním trhu dne 14. září někteří z nich přepadli město Kouřim. Vydrancovali obydlí katolického faráře a měšťanů, každého, kdo se jim postavil na odpor, zavraždili. Teprve až vyslané vojsko z Prahy jejich řádění zastavilo.⁵¹ Ze zápisu Jindřicha Václava Zývaldy, který v té době pobýval u svých rodičů, se dozvídáme, že během posvícení v pondělí po Narození Panny Marie se sešlo do hospod nemálo selského lidu. Okolo 12. hodiny nějaký člověk (Martin Ferdinand Hořický)⁵² vyšel z hospody a na rynku začal střílet z muškety. Rychtář jej nechal pro takovou výtržnost dát do vězení. Po malé chvíli, když se to ostatní dozvěděli, tak se hnali z hospody i jiných míst k šatlavě, aby jej z vězení dostali. V tom přiběhl rychtář a žoldnéři, aby je upokojili. Jenže jeden z té roty jednoho žoldnéře udeřil sekerou, že mu rozbil hlavu a zabil jej. Rychtář se zachránil útekem. Sedláci vyrazili dveře šatlavy a všechny vězně propustili. Poté vyrazili k radnici, kde pobrali mnoho rozličných zbraní: oštěpy, halapartny, cepy a rozdali si je mezi sebou. Potom si z prostěradla udělali praporce a za zvuku bubnů vyrazili k domu nějakého Mladoše, ale když nic nenašli, v domě všechno roztloukli, dveře, okna, kamna. Poté vyrazili na dům císařského rychtáře Bartoloměje Roháče. Co se jim líbilo, si brali, co nemohli vzít, zničili. Rychtář tiše seděl na vlašském ořeše v parkáně, a tak si svůj život zachránil. I ostatní katoličtí sousedé se po koutech schovávali. Jejich domy sedláci plenili a nenechali na pokoji ani děkanství. Když děkana nenalezli, pomstili se alespoň na vybavení domu, knihy roztrhali a poházeli kolem. Při odchodu se začali sekýrami dobývat na dveře kostela, ale někteří obyvatelé je od tohoto činu odvrátili. Kupci, kramáři a Židé nedopadli zas tak špatně, protože včas utekli, nebo se vyplatili. Poté sedláci město opustili a pustošili okolí. Ihned Kouřimští učinili psaní do Prahy s podrobnou informací o dění ve městě. Do Kouřimi byla vypravena zvláštní komise s praporem mušketýrů. Císařský rychtář jezdil po okolních dvorech s vojáky, zatýkali sedláky, které našli, a vozili je zpět do Kouřimi, až jimi byl naplněn městský žalář, takže popravce měl s nimi velikou práci. Některé ve vězení umučené vozil ke stínadlům a zde je mrtvé stínal.⁵³

---

⁵¹ Tomáš Václav BÍLEK, *Reformace katolická, neboli, Obnovení náboženství katolického v království Českém po bitvě bělohorské*, Praha 1892, s. 123–124.

⁵² Josef TŮMA, *Kolínsko a Kouřimsko*, díl 3., *Paměti osad na Kouřimsku*, Kolín 1915, s. 340.

⁵³ SOA Praha, SOkA Kolín, *Dejm Kouřima města*, sign. R1159, karton č. 14, s. 72–74.

V listopadu roku 1627 zasedala v Kouřimi krajská komise pod vedením pana Oldřicha Sezimi Skuhrovského ze Skuhrova ve věcech náboženské reformace. Kouřimští potvrdili, že opět přestupují ke katolicismu. Císař jim majestátem ze dne 27. března 1628 potvrdil všechny svobody a výsady, které městu udělil Ferdinand I. a jeho nástupci. Veškeré předbělohorské dluhy města vůči dvoru byly městu prominuty s podmínkou, že v městě nebude budoucně trpěn žádný nekatolík.⁵⁴

Kouřimským děkanem se v roce 1629 stal Jan Aquilla.⁵⁵ Předěšlý děkan Kapihorský odešel v roce 1627 do Zásnuv kvůli sporům s městskou radou. Počet domů v Kouřimi se neustále zmenšoval. V roce 1630 stálo v městě již jen 55 domů, v roce 1634 sečteno 30 domů. O rok později pouhých 24 domů.⁵⁶ Ani Jan Aquilla svůj úřad dlouho nezastával. Novým děkanem se v roce 1631 stal Bernardin Zottines z Vegle, který spravoval i děkanství v Českém Brodě a několik okolních farností. Byl to však člověk velmi hrubý a dopustil se dokonce několika těžkých zločinů. Kvůli svému hříšnému životu byl na konci roku 1633 na příkaz kardinála Harracha zbaven úřadu, uvězněn a nakonec i vypovězen ze země.⁵⁷

Ke konci roku 1631 se v Kouřimském kraji objevilo uherské vojsko, které táhlo na pomoc císaři. Město muselo přijmout 19 jízď. Jelikož se vojsko obávalo nepřítele od Prahy, začalo vysekávat štěpy mezi valy a parkány, u Pražské brány udělalo zásek, pusté domy ve městě zbořilo. Každou noc na rynku zapalovalo ohně a stavení jedno po druhém páliho. Dobytek i jiné věci v okolních vsích i v městě pobralo. Mnoho obyvatel raději před nimi uteklo, a i když byla zrovna zima, raději pobývali v lese. Dne 26. prosince 1631 naštěstí vojáci město opustili, i když jej zanechali téměř pusté.⁵⁸

Déle než devět týdnů zůstalo ve městě devět jízď Poláků, kteří sem přišli v roce 1632. A to co nestačili zničit Uhři, to oni dokončili. Poté přijelo do města 6 jízď Chorvatů, poté Němci, takže město opět strádalo.⁵⁹ Značnou škodu nadělali ve městě

---

⁵⁴ Josef TŮMA, Kolínsko a Kouřimsko, díl 3., Paměti osad na Kouřimsku, Kolín 1915, s. 341.

⁵⁵ SOA Praha, SOkA Kolín, Dejm Kouřima města, sign. R1159, karton č. 14, s. 78.

⁵⁶ František DVORSKÝ, Počet domů v Praze a královských městech v Čechách v 16.–19. století, Časopis Musea království Českého 56, 1882, s. 64.

⁵⁷ <http://www.kostelkourim.cz/obsah-kategorie/historie/povesti/>, [cit. 29. 10. 2015].

⁵⁸ SOA Praha, SOkA Kolín, Dejm Kouřima města, sign. R1159, karton č. 14, s. 74–75.

⁵⁹ Tamtéž, s. 76.

také císařští vojáci, kteří jej v lednu 1634 dvakrát vyplundrovali. V tomto roce zůstávalo ve městě jen 30 usedlých a ke všem vojenským útrapám se přidala ještě morová rána.⁶⁰

1. 4 Kouřim v letech 1636–1640

V následující podkapitole si podrobněji vylíčíme události z let 1636–1640, tedy z období, kdy byl městskou radou užíván radní manuál, který je tématem této práce a který se stal zásadním podkladem pro získání informací o popsanych událostech. Z tohoto důvodu je toto období v pobělohorských dějinách města vyčleněno zvlášť.

Ani v následujících letech nebyla Kouřim ušetřena od placení povinných kontribucí jak peněžních, tak obilných. Pro velkou drahotu obilí pekaři často pekli nekvalitní a zmenšený chléb. Dokládá to i zápis v radním manuálu z 9. ledna roku 1636: „*Jan Hájek jsouce do plnosti rady povolán, že maličký chléb režný na krejcar pekł a ten se u něho našel a po několikterém napomínání on Jan Hájek polepšiti se nechtěl, podle snešení pana purkmistra a pánův má na rathause arestýrován býti a pokuty dvě kopy míšenské musí složit.*“⁶¹ V jiném zápise z 25. ledna se dočteme, že Jan Nuselský přednesl žádost v příčině pečení preclíků, aby toho roku mohl být zbaven pečení pro rozličné a veliké nedostatky a také drahotu obilí.⁶² Dne 10. února byla v radě čtena mimo jiné také suplikace města v příčině odňatých obecních a zádušních statků, aby je jeho milost královská přikázala navrátit zpět k obci.⁶³

Na shromáždění obce dne 25. března byly čteny patenty místodržících Království českého a hejtmanů Kouřimského kraje v příčině nekatolických osob, dále v příčině vojenských nákladů a odvedení kontribucí, také zákaz přijímání podruhů do domů bez vědomí a vůle královského rychtáře, pana purkmistra a pánů pod propadením pokuty dvou kop míšenských.⁶⁴

Odevzdávání předepsaných kontribucí se většinou neobešlo bez potíží, jako například v případě Václava Vlašťovičky, který byl dne 14. dubna předvolán pro hanění a mluvení proti úřadu v příčině kontribucí, a proto byl ztrestán vězením v šatlavě.⁶⁵

---

⁶⁰ Josef TŮMA, Kolínsko a Kouřimsko, díl 3., Paměti osad na Kouřimsku, Kolín 1915, s. 343.

⁶¹ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 4.

⁶² Tamtéž, s. 10.

⁶³ Tamtéž, s. 25.

⁶⁴ Tamtéž, s. 48–49.

⁶⁵ Tamtéž, s. 58.

Purkmistr a rada města si dne 2. července 1636 stěžovali Ferdinandovi III., že na rozkaz českých místodržících byl do města 1. ledna předešlého roku umístěn štáb a komanie jízdního pluku Jeronýma Colloreda, kteří zde zůstali po mnoho týdnů. Protože obyvatelé kraje odevzdávali povinné kontribuce nepořádně, muselo město vojsko vydržovat na své náklady. Dále bylo městu uloženo krajskými hejtmany odvést částku 600 zl. Jelikož město nemělo dost prostředků na její zaplacení, vystavilo vojsku při odchodu kvitanci, kterou však nyní od města vymáhají. Do města, v kterém v té době zůstávalo jen 24 usedlých, přišlo poté pět kompanií pěchoty, tři praporece regimentu a pak městem prošli Poláci, kteří zde způsobili nemalé škody. Proto město prosí o prominutí povinné částky.⁶⁶

Na generální sněm, který se konal 12. ledna 1637 v Praze, byli za obec zvoleni Tobias Chřeník a radní písař Adam Václav Kouřimský z Větčína. Dle uvážení rady však nakonec na sněm odjel s plnou mocí k vyřízení obecních věcí jen radní písař.⁶⁷ Po svém návratu 21. ledna přednesl v radě relaci o věcech obecních projednávaných na sněmu a také složil partikulář, co se týkalo nákladů od obce kouřimské na lid vojenský uherský, polský, chorvatský a německý ležící v letech 1631 a 1632 ve městě.⁶⁸

Při shromáždění obce dne 25. února byly čteny artikuly ohledně kontribucí peněžité, obilné i masné. Dále bylo zakázáno přijímání podruhů bez vědomí královského rychtáře, pana purkmistra a pánů pod starobylou pokutou. Podruhové měli v radě oznámit, zda jsou poddanými nebo svobodní. Zároveň jim bylo zakázáno nošení chlebů a provozování jiných živností. Další zákaz se týkal dělání škod ve stodolách a na slámách.⁶⁹

Prostřednictvím zasláné zprávy ze dne 26. března informovala obec českou komoru o předčasném úmrtí královského rychtáře Floriána Lounského, který zemřel dne 21. března. Tentýž den bylo v radě čteno také zločinné vyznání zemského škůdce Adama Krátkého, který byl dodán ku právu od hejtmanů Kouřimského kraje a vyslýchán právem útrpným. Z poručení těchto hejtmanů byl odsouzen k oběšení.⁷⁰

---

⁶⁶ Václav LÍVA, Prameny k dějinám třicetileté války, díl 4., Praha 1954, s. 68.

⁶⁷ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 169.

⁶⁸ Tamtéž, s. 170–171.

⁶⁹ Tamtéž, s. 184.

⁷⁰ Tamtéž, s. 200.

Městská rada předvolala dne 6. května pana Kašpara Kellera a položila mu otázku, pamatuje-li si, kolik bylo obilí a nábytku pobráno sousedům po jejich odchodu z města z důvodu náboženství od tehdejších správců Václava Zývaldy, Jana Mladoše a Bartoloměje Roháče a kam se to a komu k užítku dalo a zdali někomu z toho byl učiněn počet? Odpověděl, že si to již nepamatuje a že z nařízení tehdejšího úřadu do domu kostelákovského přišel a spatřil tam nemálo cínového nádobí a povlaků s peřinou. Něco že odtud bylo pobráno a prodáno a tehdejšímu hejtmanu Šoberovi z toho byl zaplacen dluh. U Vodičků byly pobrány kotle a více si již nepamatuje.⁷¹

Dne 1. června při shromáždění obce bylo oznámeno, že Jeho Milosti císaři byla prostřednictvím spisů přednesena v Kolíně tíživá situace obce s upozorněním především na potřebu navrátit obci zpět dříve odebrané statky a projednána byla také situace dluhů obce věřitelům a vypravení kontribucí. Zapovězeno bylo přijímání podruhů bez vůle královského rychtáře a pana purkmistra a pánů pod pokutou 2 kopy míšenské. V městě bylo dále zakázáno bělení pláten kvůli velikému nedostatku vody a rozkázáno, aby se každý vodou zásobil.⁷² O těžkostech spojených s odváděním zadržalých kontribucí bylo mluveno i na shromáždění obce dne 25. října. Především zde bylo nařízeno, aby každý, kdo nezaplatil, bez meškání danou sumu odvedl. Dále bylo rozhodnuto, že výtěžek z vinného šenku náleží obci a k šenku byli ustanoveni dva úředníci. Čteny byly i patenty o zákazu přechovávání emigrantů pod hrdelní pokutou.⁷³

Po svém návratu z Prahy dne 23. ledna 1638 přednesl v radě relaci pan Tobias Chřeník. Mluvil o tom, jak v konsistoři přednášel o nově nastupujícím děkanovi Janovi Adamovi Táborským z Rottenburgu. Především se jednalo o záležitosti okolo jeho týdenního platu, který od obce žádá, a zchudlá obec jej nemůže uspokojit, protože nemá plat odkud vzít.⁷⁴ Dne 16. září byla shromážděna obec v příčině nově zvolených kontribucí na každého usedlého po 6 zl. a 40 kr. a bylo přikázáno, aby ji každý odvedl a přitom odevzdal i staré zadržalé kontribuce.⁷⁵

Pan Tobias Chřeník přednesl dne 7. února 1639 v radě poručení, které se týkalo jeho zvolení císařským rychtářem. Požadoval, aby pan purkmistr a páni k němu zachovali náležitou uctivost, šetrnost a respekt a byli mu nápomocni ve všech věcech

---

⁷¹ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 217.

⁷² Tamtéž, s. 223.

⁷³ Tamtéž, s. 278.

⁷⁴ Tamtéž, s. 308.

⁷⁵ Tamtéž, s. 349.

náležících k jeho úřadu. Aby mu umožnili neomezený přístup k městským knihám a vydávali mu všelijaké přípisy.⁷⁶ Na shromáždění obce dne 28. února byl publikován patent v příčině nekatolických osob, jak emigrantských, tak těch, které se v Českém království zdržují a přicházejí do něho, a kterým byl uložen peremptorní termín k přijetí svaté víry katolické. Pokud tak neučiní, musely české země opustit.⁷⁷

Nejvyšší lajtnant nad regimentem v Nymburce urgoval na počátku listopadu město o vydání proviantu a hrozil, že kdyby město tak neučinilo, že takový proviant bude vymáhat vojenskou silou. Po návratu z Nymburka dne 5. listopadu učinily vyslané osoby relaci v radě s tím, že je major velmi nepříjemně přijal a přikázal jim, aby vedle vystaveného registříku: 10000 liber chleba, 6 desítek piva starého, 100 strychů ovsa, 50 říšských tolarů z masa a jiné k tomu victuálie byly od nich odměřovány každý týden pod vojenskou exekucí.⁷⁸ Další dvě osoby, které se vrátily z Nymburka o dva dny později, referovaly, jaké obtíže měly při vyjednávání o proviant především s majorem, který trval na tom, aby do města byly poslány kompanie, město nejprve vyšturmovaly a potom zapálily.⁷⁹ Dne 19. listopadu se z Nymburka vrátil pan Daniel Tyryš, který tam odvezl vybraný proviant. V radě pak učinil relaci o tom, jak nejvyšší lajtnant byl velice popuzen hněvem, že proviant nebyl odveden celý. „*Přísahou se zavázal pod vzetím jeho všech čertův, nebude-li na ráno do obědu odeslán, že partaj k vyšturmování a vyplundrování města odešle. Čímž pan purkmistr a páni jsouc nad míru přestrašení, kontribuci jak obilnou, tak peněžitou vybírati poručili a shromáždivší ji ještě ne zouplna, ráno v neděli ji odeslali, tak aby té nešťastné a zarmoucené chvíle obec potřebná osvobozena býti mohla.*“⁸⁰

Nastávající adventní čas nepřinesl městu žádné klidné dny, ba naopak. Dne 1. prosince vydrancovaly město tři pluky švédské jízdy, odvezly z něj všelijaké věci, dokonce prohledávaly i kosti mrtvých, zdali by se mezi nimi něco nenašlo a pak je rozházely po okolí.⁸¹ Vydrancovaly kostel i radnici tak, že sousedé i jiní obyvatelé města se rozptýlili po okolních lesích a horách z obav z ještě větších těžkostí a vypálení města.⁸² Josef Tůma líčí události tohoto dne takto: „*Toho dne přitrhly k městu od*

⁷⁶ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 377.

⁷⁷ Tamtéž, s. 387.

⁷⁸ Tamtéž, s. 404.

⁷⁹ Tamtéž, s. 405.

⁸⁰ Tamtéž, s. 408.

⁸¹ SOA Praha, SOkA Kolín, Dejm Kouřima města, sign. R1152, karton č. 14, s. 76.

⁸² SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 409.

*Nymburka tři pluky jízdy švédské. Všecko obyvatelstvo domácí i mnoho přesporních s manželkami a dítkami vyšlo za bránu Pražskou mezi dvory a kleknouc na kolena, s mnohým slz vylitím a rukou spínáním za milost prosilo. Důstojníci slíbili, že se mu nic státi nemá. Avšak rozloživše se na půl dne po městě Švédové jak dobytky, tak nábytky všecky pobrali, komory a truhly loupali, muže do naha a ženy a děti ze sukni, a co kdo dobrého na sobě měl, svláčeli, chrám i radnici vydrancovali.*⁸³ Pan Václav Zývalda oznámil na shromáždění obce, že když bylo město drancováno švédským vojskem, on jako úřadující purkmistr schoval městskou pečeť na jisté a bezpečné místo, které však našel později od vojenského lidu překopané a pečeť tam již nebyla.⁸⁴ Aby toho nebylo málo, dne 28. prosince přijeli do města císařští vojáci pod vedením generála Lamboye, kteří ve svém řádění předčili i švédské vojsko. Uloupili vše, co mělo jen nějakou cenu. Dokonce vtrhli i na radnici, odkud vyhazovali majestáty na pergamentu, privilegia i jiné městské listiny, trhali je a některé si odnesli. Obyvatelé se raději i přes veliký mráz uchýlili do bezpečí okolních lesů.⁸⁵

Hned 3. ledna 1640 se přihnal do Kouřimi další císařský oddíl, který pobral uschované zbytky obilí a všeho jiného. Město pak dostalo jakoby pro ochranu stálou posádku, která však ve svém chování nebyla o moc lepší.⁸⁶ Další ranou pro obyvatele města bylo následující rozhodnutí: Dne 4. června bylo v radě čteno císařské poručení, aby bylo vyšetřeno, které osoby za švédského vpádu proti císaři a jeho služebníkům slovem či skutkem jednaly.⁸⁷

Závěrem připojme ještě několik zmínek o událostech, které město postihly do konce třicetileté války. Osudným pro město se stal i rok 1641, kdy ve městě pobývali Charvátí a z nějaké neopatrnosti jej zapálili, že shořela celá Pražská ulice a jedno pořadí domů na rynku. V roce 1643 vyhořela Malotická ulice, 17 domů i s pivovarem, takže město bylo zničené tak, že ani další průjezd švédských vojsk už nemohl způsobit větší škodu. Ještě na sklonku války, v červenci 1648, musela Kouřim přestat pobyt císařského vojska. V letech 1631–1649 přišlo město na veškerých vojenských nákladech o 142 940

---

⁸³ Josef TŮMA, Kolínsko a Kouřimsko, díl 3., Paměti osad na Kouřimsku, Kolín 1915, s. 344.

⁸⁴ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 410.

⁸⁵ Podrobněji je vpád císařského vojska popsán v: SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 414.

⁸⁶ SOA Praha, SOkA Kolín, fond Svoboda Bedřich, Dr., Kouřim a Kouřimsko, sign. R–1174, karton č. 14 s. 33.

⁸⁷ Josef TŮMA, Kolínsko a Kouřimsko, díl 3., Paměti osad na Kouřimsku, Kolín 1915, s. 345.

zl. 24 kr.⁸⁸ Až do konce 17. století se Kouřim jen těžko vyrovnávala s následky třicetileté války a ničivými požáry, které město postihly. Došlo zde k hospodářskému úpadku, omezení obchodu i výroby.⁸⁹

1. 5 Osoby zastávající funkce v městské správě

Věnujme nyní alespoň stručnou pozornost jednotlivým představitelům městské správy. Výkon městské správy zosobňovala městská rada, která i po bitvě na Bílé hoře byla tvořena dvanáctičlenným sborem konšelů podle Koldinových Práv městských. Jednotlivý měšťané měli ve funkci konšela setrvat pouze jeden rok od svého potvrzení a potom za sebe navrhovali nástupce.⁹⁰ Obnovování městské rady prováděl na základě jejích návrhů královský podkomoří. V Kouřimi se tak dělo v letech 1636–1638 za přítomnosti jeho zástupce královského hofrychtěře, jak se dozvídáme v radním manuálu z let 1636–1640.

Městské radě předsedal purkmistr, na jehož postu se střídali jednotliví konšele po čtyřech týdnech. Purkmistr měl řídit práci celé rady a jeho povinností bylo také ochraňovat městskou pečeť před ztrátou a poškozením. Výhradně purkmistr měl předvolávat jednotlivé strany k jednání před radou či soudem.⁹¹ Poznámku se jménem právě úřadujícího purkmistra nalezneme často připojenou k jednotlivým zápisům v radním manuálu z let 1636–1640. V zápisech o obnovování kouřimské městské rady se setkáváme také s označením konšela ve funkci primátora, většinou na prvním či druhém místě v pořadí. Slovem primas nebo primátor býval označován první purkmistr v roce, kterému byl spolu s rychtářem a jedním starším svěřen dohled nad obecními důchody a sestavování ročních účtů české komoře či podkomořímu.⁹² V kouřimském prostředí nalezneme i instituci starších obecních v počtu 4 osob, které měly dohlížet na městské hospodaření. Jejich jména jsou opět připojena v zápisech o obnovách městské rady v radním manuálu z let 1636–1640.

---

⁸⁸ Josef TŮMA, Kolínsko a Kouřimsko, díl 3, Paměti osad na Kouřimsku, Kolín 1915, s. 346.

⁸⁹ Zuzana MIŠKOVSKÁ, Archiv města Kouřim 1405–1945, Inventář, I. díl, Kolín 2000, s. 4.

⁹⁰ Práva městská Království českého 1579. Edice, edd. Jiří ŠOUŠA – Jana VOJTÍŠKOVÁ – Klára WOITSCHOVÁ, in: Karel MALÝ a kol., Práva městská Království českého. Edice s komentářem, Praha 2013, s. 685.

⁹¹ Práva městská Království českého 1579. Edice, edd. Jiří ŠOUŠA – Jana VOJTÍŠKOVÁ – Klára WOITSCHOVÁ, in: Karel MALÝ a kol., Práva městská Království českého. Edice s komentářem, Praha 2013, s. 690–691.

⁹² Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan JANÁK – JAN DOBEŠ, Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost, Praha 2007, s. 220.

Většinou na posledním místě nebo před jménem radního písaře je zmiňován v zápisech o obnovách městské rady městský rychtář, který dohlížel nad pořádkem ve městě a obstarával trestání drobných přestupků. První místo v seznamu obnovené rady patří většinou královskému rychtáři, který v zájmu panovníka dohlížel nad administrativou a hospodařením města.⁹³ V letech 1636–1640 zastával tuto funkci Florián Lounský, Jan Kamberský a Tobias Chřeník.

---

⁹³ Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan JANÁK – JAN DOBEŠ, Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost, Praha 2007, s. 219.

2. Diplomaticko-paleografický rozbor pramene

2.1 Dějiny kouřimského městského archivu a kouřimská městská kancelář v době třicetileté války

Dochování písemné produkce kouřimské městské kanceláře bylo silně ovlivněno katastrofami, které město postihly. K největším ztrátám především listinného materiálu, došlo během třicetileté války v roce 1639, kdy do města vpadli švédští a císařští vojáci.⁹⁴

V roce 1850 po vzniku nového okresního soudu, berního úřadu a nového městského úřadu došlo k tomu, že si nové instituce vybraly z dochované registratury pouze ty knihy a spisy, které potřebovaly pro svou činnost. Ostatní materiál byl přenesen na půdu radnice a špitálu a stal se z něj dokonce papír na podpal v jednotlivých úřadech. Část písemností byla také věnována či rozprodána Národnímu muzeu v Praze, Univerzitní knihovně (dnešní Národní knihovně v Praze) nebo pražským antikvariátům.⁹⁵

Teprve až v roce 1896 byly zásluhou místního kaplana Vincence Oehma⁹⁶ přestěhovány staré knihy z půdy do spisovny městského úřadu a o šest let později k nim byl připojen i zbylý spisový materiál. V roce 1904 se začal o městský archiv starat odborný učitel Jan Kremla.⁹⁷

---

⁹⁴ Radní písař zachytil tuto událost slovy: „...do sklepů pod rathauzem železného se dobyvše, majestáty a privilegia, jistoty obce na některé dluhy od císařův slavných a pamětihodných nadané a zdělané, též listy zachovávací a vejhosty sousedské, některé rozthali, jiné pak pryč s sebou odvezli.“ (SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 414.)

Z listinného materiálu se dodnes dochovalo pouze 5 pergamenových listin, ale žádná ze sledovaného období. V jednom kartonu je uložen nejstarší dochovaný spisový materiál z let 1550–1681.

⁹⁵ Zuzana MIŠKOVSKÁ, Archiv města Kouřim 1405–1945, Inventář, I. díl, Kolín 2000, s. 13.

⁹⁶ Vincenc Oehm se narodil 3. ledna 1854 v Praze a zemřel tamtéž 16. 5. 1935. Působil jako katolický kněz v Litni, Kouřimi a v Praze a jako učitel náboženství na gymnáziu v Příbrami. Věnoval se psaní náboženské literatury, ale také historické literatury, pro kterou čerpal podklady i v nejstarších kouřimských městských knihách. Působil i jako překladatel z německého jazyka. (http://ipac.svkkkl.cz/ar1-kl/cs/detail-kl_us_auth-p0203853-Oehm-Vincenc-18541935/, [cit. 6. 5. 2016].)

⁹⁷ Jan Kremla se narodil 1. 11. 1861 v Kouřimi a zemřel 5. 12. 1928 v Kolíně. V letech 1895–1905 působil jako učitel měšťanské školy v Kouřimi, poté jako ředitel školy v Kolíně - Zálabí. Zabýval se především archeologickými památkami v okolí. Vytvořil plány raně středověkých hradišť na Kouřimsku. Jeho osobní fond je uložen ve Státním okresním archivu Kolín. (http://ipac.svkkkl.cz/ar1-kl/m-cs/detail-kl_us_auth-p0016982-Kremla-Jan-18611928/?qt=mg, [cit. 6. 5. 2016].)

S archivními pracemi mu pomáhal Bedřich Svoboda,⁹⁸ který byl v roce 1942 jmenován městským archivářem. Na náměstí v Kouřimi v domě čp. 9 zřídil městský archiv a postaral se o přenesení zbylé části registratury, která byla ještě uložena na půdách. V roce 1955 se archiv stěhoval znovu do prostor bývalé radnice, kde byl uložen až do roku 1997, odkud byl převezen do Státního okresního archivu Kolín.⁹⁹

K prvním pořádacím pracím archivního fondu přistoupil Bedřich Svoboda na počátku 20. století, kdy vypracoval dva soupisy městských knih. „*Inventář archivu královského města Kouřimě, prozatímní katalog*“¹⁰⁰ rozděluje městské knihy na knihy privilegii, které tvoří podskupinu samotných privilegii; kontrakty; knihy počtů; jednacích knihy, mezi které jsou zařazeny radní manuály; pozemkové knihy; soudní knihy; knihy patentů a rejstříky.

V roce 1960 sestavil Bedřich Svoboda inventář „*Fond úřadu města*“, který obsahuje následující schéma uspořádání knih:

- a) knihy památné (memorabilia);
- b) jednacích (protokoly, manuály, kopiáře aj.);
- c) účetní: berně a poplatky, obecní hospodářství, sumáře obecní dílčí: zádušní (patronátní), školní, soc. péče, obec. podniky;
- d) soudní: rozepře a věci nesporné;
- e) patentů;
- f) pomůcky k hledání v městských knihách.¹⁰¹

Inventář k fondu sestavený v roce 2000 rozděluje městské knihy do těchto skupin: knihy pamětní; správní; knihy k zajištění práv a majetků měšťanů; knihy městského soudnictví; jiné knihy, účetní materiál. Při bližším studiu této archivní pomůcky zjistíme, že dodnes se zachovalo celkem 13 městských knih, které byly vedeny v kouřimské městské kanceláři v letech 1620–1640.

---

⁹⁸ Bedřich Svoboda se narodil 3. 3. 1883 v Kouřimi a zemřel tamtéž 19. 5. 1971. Působil jako středoškolský učitel na Ostravsku, pak na Vyšší průmyslové škole a v Ústavu pro učitele škol pokračovacích v Praze. V roce 1937 se přestěhoval do Kouřimi, kde se věnoval záchraně místního archivu. Jako kouřimský městský archivář působil do roku 1952 a poté byl až do roku 1961 vedoucím kouřimské pobočky Okresního archivu v Kolíně. Je autorem mnohých odborných studií a článků z regionální historie. (<http://abart-full.artarchiv.cz/osoby.php?Fvazba=heslo&IDosoby=50218>, [cit. 6. 5. 2016].)

⁹⁹ Zuzana MIŠKOVSKÁ, Archiv města Kouřim 1405–1945, Inventář, I. díl, Kolín 2000, s. 14.

¹⁰⁰ SOA Praha, SOkA Kolín, fond Svoboda Bedřich, Dr., Kouřim – historie města, sign. R-1169, karton č. 14, volně vloženo bez foliace.

¹⁰¹ Zuzana MIŠKOVSKÁ, Archiv města Kouřim 1405–1945, Inventář, I. díl, Kolín 2000, s. 15–16.

Dříve nežli zaměříme svou pozornost na jednotlivé dochované kouřimské městské knihy, věnujme se stručnému shrnutí základní literatury zabývající se městskými knihami. Podněty pro studium městských knih položil již v roce 1915 Václav Vojtíšek ve své studii *O studiu městských knih českých*, ve které definoval městské knihy jako „knihy vedené od úřadu městských k potřebám úředním“¹⁰² a upozornil na méně častou a málo intenzivní pozornost věnovanou městským knihám v českých zemích oproti knihám v německých oblastech.¹⁰³

Zájem o studium městských knih se snažil prohloubit také Jiří Pražák v rámci studie *O metodě diplomatického studia městských knih*,¹⁰⁴ ve které naznačil postup práce při studiu městských knih. Vývoji městských knih, jejich rozdělení a typizaci v prostředí města Prahy se věnoval Jiří Čarek za spolupráce pracovníků Archivu hlavního města Prahy v sestaveném přehledu *Městské a jiné úřední knihy Archivu hlavního města Prahy*.¹⁰⁵

Rostislav Nový s kolektivem autorů vypracoval soupis nejstarších městských knih do roku 1526, který však zahrnuje i knihy, které vznikly v tomto roce a byly vedeny v následujících letech. Úvodní část této práce je věnována charakteristice městských knih jako specifického historického pramene, s naznačením jejich vývoje a přiblížením zásad jejich třídění.¹⁰⁶

Mezi novější práce v této oblasti patří soubor studií věnovaných problematice zpřístupňování městských knih *Stav a perspektivy zpřístupňování středověkých a raně novověkých městských knih*,¹⁰⁷ který vznikl uveřejněním příspěvků z vědecké konference věnované této problematice a byl otištěn v Ústeckém historickém sborníku. Městské kanceláři v době předbělohorské v Hradci Králové a také tamějším dochovaným městským knihám se věnuje publikace *(Králové)hradecké městské*

---

¹⁰² Václav VOJTÍŠEK, *O studiu městských knih českých*, in: Výbor rozprav a studií, (ed.) Zdeněk FIALA, Praha 1953, s. 53.

¹⁰³ Tamtéž, s. 58.

¹⁰⁴ Jiří PRAŽÁK, *O metodě diplomatického studia městských knih*, AČ 3, 4, 1953, s. 145–162, 205–227.

¹⁰⁵ Jiří ČAREK a kol., *Městské a jiné úřední knihy Archivu hlavního města Prahy*, Praha 1956.

¹⁰⁶ Rostislav NOVÝ a kol., *Soupis městských knih českých od roku 1310 do roku 1526*, AUC – Philosophica et historica 4, 1963.

¹⁰⁷ Michaela HRUBÁ – Ludmila SULITKOVÁ – Vilém ZÁBRANSKÝ (edd.), *Stav a perspektivy zpřístupňování středověkých a raně novověkých městských knih*, Ústecký sborník historický, Supplementum 1, 2010.

kanceláře do roku 1620,¹⁰⁸ ve které mimo jiné nalezneme ucelený přehled dosavadní literatury k problematice studia jednotlivých typů městských knih.

V následujícím přehledu dochovaných kouřimských městských je dodrženo členění knih, jak jej stanovil v roce 1915 Václav Vojtíšek.¹⁰⁹ Tuto typologii rozpracoval v roce 1956 Jiří Čarek a kol.¹¹⁰ a poté v roce 1963 Rostislav Nový.¹¹¹ Nejnověji se k této problematice vyslovila Ludmila Sulitková v roce 2004.¹¹²

První velkou skupinu knih tvoří *knihy měst k pojištění práv města jako celku*, do které patří knihy městského zákonodárství, knihy městských financí a knihy městské správy v užším slova smyslu.

Jako první v pořadí je nutné zmínit nejstarší knihu pamětní, kterou lze vyčlenit do samostatné kategorie knih památných¹¹³ a která si zaslouží alespoň stručnou zmínku. V 2. pol. 19. století byla tato kniha spolu s ostatní městskou registraturou uložena v půdních prostorách, kde ji našel Jaromír Čelakovský a odvezl si ji s sebou do Prahy. Do Kouřimi byla navrácena až v roce 1909.¹¹⁴ Pamětní knihy sloužily pro zaznamenávání různorodých zápisů, jako např. pro převody nemovitostí, městské počty, pamětní záznamy všeho druhu, opisy privilegií, mandátů, dekretů a pod.¹¹⁵ Jedná se o knihy definitivní a v kanceláři jsou většinou považovány za knihy významné, které obsahují záznamy, u nichž se předpokládalo udržení významu i do budoucna. Pro vedení knih nebyla stanovena žádná pravidla a záleželo na libovůli každého města, co bude obsahem knihy a jakou bude mít podobu.¹¹⁶ Nejstarší dochovaná pamětní kniha města Kouřimi *Knih pamětní (Liber privilegiorum)*,¹¹⁷ obsahující zápisy z let 1405–

---

¹⁰⁸ Jana VOJTÍŠKOVÁ – Vít ŠEBESTA, (Králové)hradecké městské kanceláře do roku 1620, Hradec Králové – Ústí nad Orlicí 2013.

¹⁰⁹ Václav VOJTÍŠEK, O studiu městských knih českých, in: Výbor rozprav a studií, (ed.) Zdeněk FIALA, Praha 1953, s. 80.

¹¹⁰ Jiří ČAREK a kol., Městské a jiné úřední knihy Archivu hlavního města Prahy, Praha 1956.

¹¹¹ Rostislav NOVÝ a kol., Soupis městských knih českých od roku 1310 do roku 1526, AUC – Philosophica et historica 4, 1963.

¹¹² Ludmila SULITKOVÁ, Vývoj městských knih v Brně ve středověku (v kontextu vývoje městských knih v českých zemích), Praha 2004.

¹¹³ Problematice zařazení raně novověkých památných knih do systému knih vedených městskou kanceláří se věnovala také Marie WASKOVÁ, Liber memorabilium Starého Města pražského z let 1631–1648(1656). (V kontextu soudobých pražských knih pamětních.), SAP 57, 2007, s. 574–706.

¹¹⁴ Zuzana MIŠKOVSKÁ, Archiv města Kouřim 1405–1945, Inventář, I. díl, Kolín 2000, s. 14.

¹¹⁵ Rostislav NOVÝ, Městská diplomatika v Čechách a na Moravě do poč. 16. stol., in: Česká diplomatika do roku 1848, edd. Jindřich ŠEBÁNEK – Zdeněk FIALA – Zdeňka HLEDÍKOVÁ, Praha 1971, s. 170.

¹¹⁶ Marie WASKOVÁ, Liber memorabilium Starého Města pražského z let 1631–1648(1656). (V kontextu soudobých pražských knih pamětních.), SAP 57, 2007, s. 698.

¹¹⁷ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Liber privilegiorum 1405–1710, inv. č. 6, kn. č. 1.

1710 a vracející se k roku 1400, není výjimkou. Papírový rukopis o rozměrech 24,5 x 31 cm byl při konzervaci opatřen novou koženou vazbou a chybějící části listů byly podlepeny japonským papírem a doplněny. Rostislav Nový ve svém Soupisu městských knih zaznamenal, že kniha o původních rozměrech 22 x 29 cm měla dřevěné desky potažené kůží.¹¹⁸ Kromě opisů privilegií udělených městu panovníkem,¹¹⁹ byly do knihy zaznamenány také opisy různých smluv,¹²⁰ soupisy a popisy obecního majetku,¹²¹ zápisy o různých památných událostech a také sem píšá opsal instrukce o povinnostech císařského rychtáře.¹²² Nejstarší zápisy jsou vyhotoveny v latině, převažujícím jazykem je však čeština. V knize je užito dvojí nové foliace arabskými číslicemi – novější provedené modrým perem na horním okraji uprostřed a starší černým perem v pravém horním rohu. Kniha má celkem 254 folií. Při bližším studiu však zjistíme, že některá folia byla z knihy vytržena a chybí (např. fol. 197–198).

Skupinu *knih městského zákonodárství* reprezentuje dochovaná ***Knihá opisů rozhodnutí a nařízení královských úřadů (Kniha červená)***¹²³ s koženou vazbou a o rozměrech 19 x 31,5 cm, obsahující českým jazykem psané zápisy z let 1642–1650. Jak název knihy uvedený v inventáři napovídá, do knihy byla zapisována různá nařízení určená městu od královských úřadů.

Knihy městských financí, které obsahují zápisy dokládající hospodaření města (např. berní registra a knihy, radní nebo purkmistrovské počty, rejstříky královského šosu, registra výdajů a příjmů, šosovní registra, registra zádušní, registra dluhů, účetní knihy různého charakteru apod.) se pro zkoumané období dochovaly pouze v jediném exempláři. ***Registra pozůstalého statku kostelákovského***¹²⁴ o rozměrech knižního bloku

¹¹⁸ Rostislav NOVÝ a kol., *Soupis městských knih českých od roku 1310 do roku 1526*, AUC - Philosophica et historica 4, 1963, s. 97.

¹¹⁹ Např. na fol. 99 je opsán majestát Ferdinanda I. z roku 1562, kterým uděluje městu právo na konání třetího jarmarku v pondělí před svatodušními svátky a potvrzuje dva předchozí jarmarky. Ukázkou tohoto zápisu přináší příloha č. 2. Nebo majestát Rudolfa II. z roku 1584, který potvrzuje všechny majestáty a privilegia udělená městu Kouřimi je vepsaný na fol. 119.

¹²⁰ Na fol. 1r–33r nalezneme zapsané různé trhové zápisy a soukromoprávní záležitosti. Dalším příkladem může být např. opis smlouvy mezi opatem sedleckého a skalického kláštera a úředníka záduší zdejšího svatého Štěpána Jana Hrušky a Matěje Špičatého o dědiny, který je vepsán na fol. 97v–98.

¹²¹ Např. na fol. 95v–96r je vypsán soupis statků, které byly městu odňaty v roce 1547. Soupis městského majetku nalezneme také na fol. 83v–84r.

¹²² Instrukce Maximiliána II. pro císařského rychtáře z roku 1565 je opsána na fol. 101r–102r. Instrukce Rudolfa II. ze 14. 7. 1592 pro císařského rychtáře Jana Lána z Varvažova je zaznamenána na fol. 130v–132v.

¹²³ SOA Praha, SOKA Kolín, fond AMK, *Knihá opisů rozhodnutí a nařízení královských úřadů (Kniha červená)*, inv. č. 9, kn. č. 4.

¹²⁴ SOA Praha, SOKA Kolín, fond AMK, *Registra pozůstalého statku kostelákovského 1630–1631*, inv. č. 725, kn. č. 563.

20 x 32 cm, která nejsou opatřena vazbou, obsahují česky psané zápisy o výdajích a příjmech kostelákovského statku. Některé informace o finančních záležitostech lze dohledat také v jiných zachovaných městských knihách.¹²⁵

Další samostatnou podskupinou jsou *knihy městské správy v užším slova smyslu*, které blíže dokládají způsob práce městské kanceláře. Do této skupiny lze zařadit knihy obnov městské rady se zápisy o dosazování městské rady a o osobách zastávajících městské úřady, knihy přísah zaznamenávající přísahy městských úředníků a zaměstnanců nebo různé formuláře, které sloužily jako pomůcka pro písaře. Žádná z výše uvedených knih se pro město Kouřim nedochovala. Pod inv. č. 179 je však zachována kniha s novodobou poloplátěnou vazbou o rozměrech 11 x 32,5 cm označená v inventáři jako *Zápisy o obnovování rychtáře, konšelů a jiných úředníků ve vsi Ždánicích*,¹²⁶ která náležela městu Kouřimi. Kniha obsahuje česky psané záznamy z let 1561–1622. Zápisy o obnovování městské rady nalezneme také v radních manuálech.

Jako pomocné kancelářské knihy pro evidování písemností došlých do kanceláře byly vedeny kopiáře. Kniha o rozměrech 21 x 33 cm s poškozenou vazbou nese název *Kopiář (Notulář listů posílajících a odpovědí)*¹²⁷ z let 1625–1628 a obsahuje nejen česky psané opisy písemností, které byly do kanceláře doručeny, ale i písemností kancelářů vydaných.

Knihu označenou v inventáři jako *Kopiář* z let 1633–1635¹²⁸ nelze vzhledem k jejímu obsahu považovat z diplomatického hlediska za kopiář, ale za registra, která sloužila k evidenci písemností kancelářů vydaných. Z tohoto důvodu je vhodnější úžití označení *Registra* 1633–1635. Mylný název knihy byl jistě přejat z nového titulního listu knihy, kde je uvedeno: „*Kopiář listů posílaných radou města Kouřimě.*“ Takto mohl knihu označit v 90. letech 19. století Vincenc Oehm, který si rukopis vypůjčil a nechal jej odborně opravit a opatřit koženou vazbou, nebo některý jiný badatel. Vincenc Oehm zemřel jako administrátor kostela na Skalce v Praze, a jak nás informuje záznam Bedřicha Svobody na předním příděščí knihy, rukopis byl do kouřimského

¹²⁵ Např. inventář zádušního dvora podměstského špitálu uvozený slovy „*Inventář dvoru špitálského, k čemu jest dvojicetihodný kněz Don Cyril Menšík z počátku v létu 1633 buď od dobytka všelikého aneb jiného hospodářství přistoupení ráčil.*“ (SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 287–289.)

¹²⁶ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Zápisy o obnovování rychtáře, konšelů a jiných úředníků ve vsi Ždánicích, inv. č. 179, kn. č. 174.

¹²⁷ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, *Kopiář (Notulář listů posílajících a odpovědí) 1625–1628*, inv. č. 171, kn. č. 166.

¹²⁸ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, *Registra 1633–1635*, inv. č. 172, kn. č. 167.

archivu navrácen až zásluhou archiváře hlavního města Prahy Václava Vojtíška. Poškozené listy rukopisu byly podlepeny papírem a doplněny. Z některých listů se však dochovaly jen částečné fragmenty, což podstatně zhoršuje čitelnost tohoto pramene. V knize je použita novodobá foliace arabskými číslicemi v horním pravém rohu, z počátku červenou barvou, poté tužkou. Rukopis na svých 238 foliích obsahuje česky psané opisy písemností, většinou v plném znění, vyhotovených jménem purkmistra a městské rady, které byly odesílány různým příjemcům (purkmistrům a radám jiných měst, místodržícím, krajským hejtmanům, měšťanům apod.). I v tomto rukopisu se setkáme s písmem radního písaře Adama Václava z Větčína. Na několika místech je v rukopisu dodnes patrné poškození plísní.¹²⁹

Druhou základní skupinu knih tvoří *knihy městského soudnictví k pojištění soukromých práv měšťanů*. Jako zvláštní kategorii knih městského soudnictví lze označit *radní manuály*, které sloužily k zapisování protokolů o soudních jednáních při zasedání městské rady, a to ve věcech různých při civilního i trestního práva, a které dokládají svědectví o zvyšování kompetencí městské rady na úkor městského soudu.¹³⁰

Studiem nejstarších dochovaných radních manuálů z prostředí královských měst se již zabývalo několik autorů. Mezi základní práce věnované této problematice patří studie Václava Vojtíška *Manuály radní Nového Města pražského z let 1548–1553 a jejich písaři (Příspěvek k vývoji městských knih pražských)*.¹³¹ Václav Vojtíšek se zabýval také studiem radních manuálu kolínských vztahujících se k létům 1376 až 1401.¹³² Marie Bláhová věnovala svou pozornost zlomku radního manuálu města Kolína nad Labem z let 1356–1358.¹³³ Kutnohorské radní manuály, které jsou zachovány v kompletní řadě od roku 1529, jsou zachyceny v příspěvku tamních archivářů Marie Bisingerové a Lubomíra Vaňka, kteří na základě jejich studia představují agendu kutnohorské městské rady v 16. století.¹³⁴ Radní manuál města Stříbra studoval Rostislav

---

¹²⁹ Ukázkou zápisu v registrech přináší příloha č. 3.

¹³⁰ Ludmila SULITKOVÁ, *Vývoj městských knih v Brně ve středověku (v kontextu vývoje městských knih v českých zemích)*, Praha 2004, s. 23.

¹³¹ Václav VOJTÍŠEK, *Manuály radní Nového Města pražského z let 1548–1553 a jejich písaři (Příspěvek k vývoji městských knih pražských)*, in: Výbor rozprav a studií, (ed.) Zdeněk FIALA, Praha 1953, s. 11–51.

¹³² Václav VOJTÍŠEK, *O nejstarších knihách města Kolína nad Labem*, in: Výbor rozprav a studií, (ed.) Zdeněk FIALA, Praha 1953, s. 86–115.

¹³³ Marie BLÁHOVÁ, *Nejstarší městská kniha města Kolína*, AUC – Philosophica et Historica, Z pomocných věd historických, 1979, s. 117–139.

¹³⁴ Marie BISINGEROVÁ – Lubomír VANĚK, *Agenda Kutnohorské městské správy v 16. století ve světle radních manuálů*, Práce z okresního archivu v Kutné Hoře 1, Kutná Hora 1984.

Nový, který jej využil pro stanovení odhadu vojenské síly městského vojska.¹³⁵ Z ostatních prací připomeňme alespoň publikaci Karla Polesného, která přibližuje radní manuál města Pelhřimova z let 1680–1685, kde nalezneme zajímavou dobovou definici tohoto typu úřední knihy.¹³⁶

Radní manuály můžeme rozdělit na dva typy: tzv. běžné manuály a autentické manuály. Do starších tzv. běžných manuálů se zapisovalo vše, co bylo před radou projednáváno. Tyto zápisy sice měly průkaznou moc, ale byly pouze záznamy prozatímními, které se přepisovaly do autentického manuálu a po svolání trhu na zahájeném soudě do knih soudních, kde měly povahu hlavního vkladu. Samotný zápis v autentickém manuálu byl pak zrušen mřežováním. S klesajícím vlivem zahájeného soudu se však upouštělo od těchto zavedených formalit a z autentického manuálu se stává kniha definitivního charakteru, běžný manuál zůstal pouze knihou provizorní.¹³⁷

Václav Vojtíšek ve své studii věnované novoměstským radním manuálům dospěl k názoru, že snad koncem 15. stol. nebo počátkem století 16. mohly být manuály rozděleny podle projednávání agendy na manuály záležitostí sporných a záležitostí nesporných, tak jak tomu bylo v případě Nového Města pražského.¹³⁸

Od 16. století se začíná povaha radních manuálu postupně měnit. Zápisy získávají podobu protokolu o zasedání městské rady, které jsou vedeny pro její vlastní zájem, k zachování paměti. Z autentických manuálů se proto mohly vyvinout knihy trhové, obligační a jiné knihy trvalé paměti.¹³⁹

---

¹³⁵ Rostislav NOVÝ, Stříbrské vojenství v době předhusitské, *Historie a vojenství* 3, 1963, s. 412–444.

¹³⁶ Karel POLESNÝ ed. *Manuál pelhřimovské městské rady z let 1680–1685*. *Obraz raně barokního Pelhřimova*, Pelhřimov 2005, s. 5. Transkribovaný přepis definice nalezneme také in: Jana VOJTÍŠKOVÁ – Vít ŠEBESTA, *(Králové)hradecké městské kanceláře do roku 1620*, Hradec Králové – Ústí nad Orlicí 2013, s. 207: „*Na rok 1680 manuál aneb knihy kancelářské neboližto pamětní, kdežto všeliké jak právních rozepří, též rozličných příběhův, ano i od vyšší instancí ku právu zdejšímu příšlé akta a allegáta a poručení, též také některé platné obecní řízení a k nesmrtedlné památce dobře způsobené prostředky se srozumitelně vynacházejí. A tím snadněji jeden každý (co paměti hodného v této obci pro et contra se zběhlo) z potomkův našich budoucích touto však povinností konšelskou neb městsko-písařskou zavázaný z přečtení porozuměti a vedle toho letopisu i nynější vzáctný magistrát se regulírovati nad týmž manuálem jako nad pokladnicí svou, do kteréž rozličné tejnosti, radní sentencie a snešení, lidské spravedlnosti a na poctivosti opatření ingrosírované jsou, ochrannou ruku držeti ráčí. Datum in consilio Regiae civitatis Pilgramiensis die 12. Januarii anno 1680.*“

¹³⁷ Ludmila SULITKOVÁ, *Vývoj městských knih v Brně ve středověku (v kontextu vývoje městských knih v českých zemích)*, Praha 2004, s. 24.

¹³⁸ Václav VOJTÍŠEK, *Manuály radní Nového Města pražského z let 1548–1553 a jejich písaři (Příspěvek k vývoji městských knih pražských)*, in: *Výbor rozprav a studií*, (ed.) Zdeněk FIALA, Praha 1953, s. 24.

¹³⁹ Ludmila SULITKOVÁ, *Vývoj městských knih v Brně ve středověku (v kontextu vývoje městských knih v českých zemích)*, Praha 2004, s. 24.

Konkrétně bychom v manuálech našli zápisy o koupích nemovitostí, kvitance o jejich zaplacení, vzdání manželů a záležitostí kolem věna, obligace, testamenty, inventáře statků, přijímání sirotků a kvitance na sirotčí peníze, smlouvy o narovnání stran, soudní nálezy a záležitosti spadající do soudní kompetence městské rady.¹⁴⁰ Do manuálů se také mohly zapisovat záznamy pamětního charakteru.

Radní manuály z kouřimské městské kanceláře se dochovaly v nesouvislé řadě, teprve až z let 1754–1785 jsou dochovány všechny exempláře, jak dokládá následující tabulka.

Inv.č.	Číslo knihy	Název	Časové rozmezí
79	74	Manuál radní	1457–1483
81	76	Manuál radní	1619–1625
82	77	Manuál radní	1636–1640
83	78	Manuál radní	1661–1669
84	79	Manuál radní (Manuál ouřadní)	1692–1709
85	80	Manuál radní (Manuál ouřadní)	1720–1739
86	81	Manuál radní (Liber Variarum Annotationum Secundus)	1754–1762
87	82	Manuál radní (Liber Notationum Tertius)	1763–1771
88	83	Manuál radní (Liber Variarum Anotationum)	1771–1782
89	84	Manuál radní (Liber Variarum Anotationum)	1781–1785
80	75	Manuál radního písaře	1617–1692

Tab. č. 1 Přehled dochovaných radních manuálů z kouřimské městské kanceláře

Nejstarší knihou, která je vůbec druhou nejstarší dochovanou městskou knihou z prostředí kouřimské městské kanceláře, je *Manuál radní* z let 1457–1483.¹⁴¹ Jedná se o papírový rukopis o rozměrech 12 x 30,5 cm, který byl opatřen novodobou papírovou vazbou. Manuál obsahuje vedle zápisů psaných v latině také česky psané zápisy, které se týkají jak záležitostí sporných, tak nesporných.

¹⁴⁰ Jiří ČAREK a kol., *Městské a jiné úřední knihy* Archivu hlavního města Prahy, Praha 1956, s. 26.

¹⁴¹ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, *Manuál radní 1457–1483*, inv.č. 79, kn. č. 74.

Druhou zachovanou knihou je *Manuál radní* na léta 1619–1625¹⁴² o rozměrech vazby 22 x 34 cm, který byl při konzervaci v roce 1980 opatřen novou koženou vazbou s dvěma protaženými koženými proužky na zavázání. Přední listy knihy byly značně špinavé a potřhané. Zadní listy byly napadeny plísní. Při konzervaci byly proto poničené listy očištěny a chybějící části podlepeny japonským papírem a doplněny. Poškození knihy však způsobilo, že na některých místech je dnes písmo čitelné jen s obtížemi. V rukopisu je užito dvojí nové foliace při horním okraji vpravo černým perem a otiskem modrého razítka. Jednotlivé zápisy jsou psány v českém jazyce a uvozeny latinskou datací podle církevního kalendáře a s uvedením konkrétního data s letopočtem. Převažujícím písmem je česká novogotická kurziva, místy s polokurzivními prvky. V zápisech se často setkáme se zásahy písaře do textu - různými opravami, přeškrtnutým textem, marginálními a interlineárními vsuvkami. Strukturou a obsahem jsou zápisy podobné zápisům v radním manuálu z let 1636–1640.¹⁴³ Např. zápis ze dne 21. června 1619 se týká učinění počtu z obecních dvorů z register příjmů a vydání a ustanovení nových úředníků k těmto dvorům, kteří jsou v zápisu jmenovitě uvedeni.¹⁴⁴ Z manuálu se dozvídáme také jméno radního písaře. Konkrétně např. ze zápisu datovaného k 6. dubnu 1622 vyčteme, že jako tehdejší kouřimský radní písař působil Jan Kutnohorský.¹⁴⁵ Ze zápisu ze dne 25. ledna 1623 se dozvídáme, že Jan Čarda Miličinský byl přijat za mladšího písaře.¹⁴⁶

Třetím v pořadí zachovaným manuálem je *Manuál radní* z let 1636–1640,¹⁴⁷ jehož podrobný popis a rozbor je uveden v následujících kapitolách.

Pravděpodobně jako pomocná kniha radního písaře sloužil rukopis označený v inventáři jako *Manuál radního písaře* z let 1617–1692,¹⁴⁸ který byl veden souběžně s dochovanými radními manuály. Rukopis o rozměrech 16 x 20 cm má porušenou vazbu, která je opatřena dvěma provázky na zavázání. V manuálu je užito foliace arabskými číslicemi v horním pravém rohu.¹⁴⁹ Až na několik výjimek jsou zápisy

---

¹⁴² SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1619–1625, inv.č. 81, kn. č. 76.

¹⁴³ Ukázku zápisu na fol. 3r obsahuje příloha č. 4.

¹⁴⁴ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1619–1625, inv.č. 81, kn. č. 76, fol. 8v.

¹⁴⁵ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1619–1625, inv.č. 81, kn. č. 76, fol. 94r.

¹⁴⁶ „*Feria 4 in die Conversionis Pauli Anno 1623 Jan Čarda Miličinský přijat za písaře mladšího, jest mu povinnost dána a od pana hejtmána napomenutí učiněno, vedle kteréhož se chovati povinen bude.*“ (SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1619–1625, inv.č. 81, kn. č. 76, fol. 111r.)

¹⁴⁷ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77.

¹⁴⁸ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radního písaře 1617–1692, inv.č. 80, kn. č. 75.

¹⁴⁹ Příloha č. 5 přináší ukázku zápisu na fol. 66.

vedeny chronologicky.¹⁵⁰ Písař do manuálu zapisoval pravděpodobně během projednávání záležitostí před purkmistrským úřadem, a proto se zde objevují u některých zápisů marginální vsuvky či doplněná slova pod textem zápisu nebo různé opravy slov. Některé celé zápisy jsou přeškrtnuty. Tento „purkmistrovský“ manuál je psán zběžným, občas hůře čitelným českým novogotickým kurzivním písmem a zápisy mají jen stručný obsah poznámek z jednání – datum jednání v latině, jméno účastníka jednání, stručné popsání projednávané záležitosti. Závěrem je připojena poznámka, za úřadu kterého purkmistra se jednání událo. Při porovnání zápisů z let 1636–1640 v tomto rukopisu se zápisy v Manuálu radním z let 1636–1640 zjistíme, že většinou se zápisy obsahově překrývají. V některých případech jsou zde však zaznamenány poznámky z jednání, která nejsou v radním manuálu z let 1636–1640 zachycena, a proto se tento pramen stává důležitým doplňujícím zdrojem informací o činnosti městské kanceláře ve vymezeném období.

Podskupinu knih vedenou k pojištění soukromých práv jednotlivých měšťanů tvoří *knihy městského soudnictví nesporného*, do které můžeme zařadit *Knihy měšťanských práv*, ve kterých se vedly záznamy o udělení měšťanských práv, které se však ze sledovaného období nedochovaly.

Pro zapisování různých kvitancí (např. pro zaplacení prostých dluhů, na vyplacení dědických podílů, porovnání pozůstalostí), které měly vztah k dlužním závazkům zajištěným v městských knihách, sloužily *knihy kvitancí*. Pro vymezené období se dochovala *Knihy kvitancí (Knihy rudý k zapisování kvitancí kladených peněz; založena 1617)*¹⁵¹ o rozměrech 21 x 31,5 cm, která byla při konzervaci opatřena novou koženou vazbou. Kniha obsahuje česky psané zápisy do roku 1687 a navrácí se až do roku 1547.

Zápisy různých smluv, které se vztahují k nemovitostem, např. dědické dohody o narovnání, dohody mezi měšťany o nároky k domu apod., byly vedeny v *knihách smluv*. *Knihy smluv*¹⁵² z let 1583–1688 o rozměrech 23 x 33 cm má poškozenou papírovou vazbu a obsahuje česky psané zápisy. *Knihy smluv*¹⁵³ z let 1627–1693 byla

---

¹⁵⁰ Např. po zápisu na fol. 63v datovaného k 3. 9. 1636 následuje zápis z 20. 8. 1636, nebo po zápisu na fol. 69v z 20. 8. 1637 následuje zápis z 17. 7. 1637.

¹⁵¹ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, *Knihy kvitancí (Knihy rudý k zapisování kvitancí kladených peněz; založena 1617)*, inv. č. 182, kn. č. 177.

¹⁵² SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, *Knihy smluv*, inv. č. 184, kn. č. 179.

¹⁵³ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, *Knihy smluv*, inv. č. 185, kn. č. 180.

při konzervaci v roce 1989 opatřena novou koženou vazbou šitou na 4 vazy s dvěma protaženými proužky na zavázání. Poškozené listy byly podlepeny japonským papírem. Původně byl rukopis opatřen polokoženou převazbou šitou na 4 vazy. Na předsádce knihy byla otištěna pravděpodobně v roce 1879 při jejím předání červená pečeť, která se vlhkem přilepila na přední přidešť. Okraje listů byly potřhané, hřbety složek poškozené, o čemž nás informuje štítek z provedené konzervace přilepený na zadním přidešť knihy. V knize se setkáváme s novou foliací, která je provedena tužkou v pravém horním rohu. Celkem se rukopis skládá ze 494 folií. Na začátku rukopisu se nachází jmenný rejstřík s odkazy na jednotlivé litery, pod kterými je příslušný zápis veden. Osoby jsou zde řazeny podle křestního jména.¹⁵⁴

Ostatní knihy, které sloužily pro evidenci zápisů soudní agendy nesporné a mohly být městskou kanceláří vedeny, jako např. v prostředí hradecké kanceláře,¹⁵⁵ se nedochovaly. Jedná se především o *Knihy svatebních smluv*, do kterých se vedle svatebních smluv mohly zapisovat i smlouvy o uspořádání majetkových poměrů mezi manželi apod. *Knihy (různých) vysvědčení*, které by evidovaly např. vydávání zachovacích nebo výhostních listů, udělování atestací. *Knihy trhové*, kam písaři zapisovaly smlouvy o trzích domů, mlýnů, zahrad, polí, luk, vinic apod. Ze zápisu v radním manuálu z let 1636–1640 se však dozvídáme, že tento typ knih v kanceláři veden byl.¹⁵⁶ Z jiných zápisů v tomto manuálu zjistíme, že zmiňovaná kniha „*nová bílá zápisná*“¹⁵⁷ byla vedena na pergamenu. *Knihy přípovědí*, které obsahovaly přípovědi k domům nebo jinému majetku měšťanů pro neplacení soukromých nebo veřejných dluhů. *Knihy obligací* evidující zápisy o dlužích a jejich placení. Soupisy a popisy movitého i nemovitého majetku, který náležel jednotlivým obyvatelům, měly obsahovat *Knihy inventářů*. Pro správu jmění sirotků a ustanovení poručníků měly být vedeny *Knihy sirotčí*.

---

¹⁵⁴ Např. na fol. 61 je pod literou A 29 veden zápis o zakoupení pozůstalého statku po Štefanovi Kouřimským z Větčina jeho starším synem Adamem Václavem z Větčina od královského rychtáře, pana purkmistra a pánů na místě sirotků. Ukázkou tohoto zápisu přináší příloha č. 6.

¹⁵⁵ Jana VOJTÍŠKOVÁ – Vít ŠEBESTA, (Králové)hradecké městské kanceláře do roku 1620, Hradec Králové – Ústí nad Orlicí 2013, s. 209–251.

¹⁵⁶ „Panu Tobiášovi Chřeníkovi zápis na zahradu někdy kolářovskou učiněn, kteráž ihned v týmž trhu postoupena od něho jest zase Matějovi Kolářovému. V knihách bílých zápisných, Litera A 21.“ (SOA Praha, SOKA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 354.)

¹⁵⁷ Např. SOA Praha, SOKA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 363 a 364.

Z oblasti *soudnictví sporného a trestního* se ve vymezeném období dochovaly pouze tři exempláře knih. *Knih citací*¹⁵⁸ z let 1627–1631, která je opatřena papírovou vazbou o rozměrech 11 x 33 cm. *Knih citací* (Liber citationum)¹⁵⁹ z let 1637–1654, která byla při konzervaci v roce 1989 opatřena novou koženou vazbou o rozměrech 11 x 31 cm s dvěma protaženými proužky na zavázání. Pravý horní roh listů byl zcela uhnílý, hřbety složek poškozené. Poškozené listy byly doplněny japonským papírem. Původně měla kniha koženou vazbu šitou na 3 vazy, která byla v roce 1958 opravena Bedřichem Svobodou na vazbu polokoženou, jak nás o tom informuje vlepený štítek na zadním příděščí knihy. V rukopisu je použita nová foliace tužkou, arabskými číslicemi při dolním okraji. Podle obsahu zápisů se dá říct, že se jednalo pravděpodobně o pomocnou knihu, kam písař zapisoval jména obeslaných k soudu, vstoupení k soudu a heslovitě zaznamenával důvod jejich účasti. Jsou zde také poznamenány např. jména těch, kteří mají na rozkaz jet k panu podkomořímu, nebo je zde zachyceno obnovování městské rady.¹⁶⁰

Výsledky svědků ke sporným a trestním záležitostem byly zapisovány do samostatných *knih svědomí*. Pro sledované období se dochovala *Knih svědomí (Svědomí registry zapsané)* z let 1636–1637.¹⁶¹ Z titulního listu rukopisu se dozvídáme, že se jedná o „*Svědomí registry zapsaná při právě města Kouřima k rozličným rozepřem lidským času rozdílného, v létu 1636 a 1637; 38; 39; 40; 41; 42; 43; 44; 45; 46; 47; 48; 49 od Adama Václava z Větč[ína], ten čas písaře radního.*“ Ve skutečnosti obsahuje kniha česky psané zápisy z let 1636–1654. Zbylá část knihy z let 1655–1662, jak nás informuje zápis na titulním listě pořízený dr. Svobodou, se během let ztratila. Pravděpodobně chybí také část zápisů z roku 1636, jelikož první zápis se vztahuje k rozepři mezi obcí a Jiříkem Hantilem o posekání obecního dříví, kdy bylo svědomí ve prospěch obce zapsáno radním písařem dne 24. 11. 1636. Z poznámky na titulním listě se také dozvídáme, že jednotlivé zápisy byly původně psány na samostatné archy a teprve dodatečně písařem svázané. Tím se dá vysvětlit skutečnost, proč jsou zápisy z jednotlivých let zpřeházené (např. fol. 12–13 jsou vyvázané až za fol. 34). Kniha o rozměrech 22 x 34,5 cm byla při konzervaci v roce 1971 opatřena novou plátěnou vazbou modrozelené barvy. Ze štítku nalepeného na zadním příděščí knihy se

¹⁵⁸ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, *Knih citací 1627–1631*, inv. č. 259, kn. č. 254.

¹⁵⁹ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, *Knih citací (Liber citationum)*, inv. č. 260, kn. č. 255.

¹⁶⁰ Ukázku zápisu na fol. 1r přináší příloha č. 7.

¹⁶¹ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, *Knih svědomí (Svědomí registry zapsané) 1636–1637*, inv. č. 268, kn. č. 263.

dozvídáme, že kniha byla dochována v „*desolátním stavu*“, již jednou byla neodborně opravena tak, že nebylo možné ji zachránit. Konzervátoři museli přistoupit k celkovému rozebrání svazku, rozlepení listů a jejich opravě škrobem. Nekompletní rukopis tedy obsahuje celkem 139 folií. Nová foliace arabskými číslicemi je vyznačena při horním pravém okraji. V knize nalezneme písmo obou identifikovaných písařů z Manuálu radního z let 1636–1640 Adama Václava z Větčina i Jiřího Rožmitálského.¹⁶²

Ostatní knihy z této agendy se z produkce kouřimské městské kanceláře z období třicetileté války nedochovaly. Jelikož však v předchozím období a v tom následujícím byly vedeny např. *manuály rychtářského práva*, které obsahovaly informativní či protokolární zápisy o jednáních před právem městského rychtáře v záležitostech různých sporů, přestupků proti městskému pořádku, smlouv, žalob, právních odpovědi, průvodů, rukojemství, rozsudků apod., lze předpokládat, že podobné knihy se mohly vést i ve sledovaném období. Vedeny mohly být také podobně jako v prostředí hradecké kanceláře knihy rukojemství, které měly obsahovat záležitosti týkající se rukojemství, zaručení se určitou peněžitou částkou za dlužníka nebo, že se vyšetřovaná osoba dostaví k soudu.¹⁶³

Velká část knih do roku 1850 se zachovala pouze ve zlomcích a bez vazby. Bedřich Svoboda se snažil všechny poničené knihy opravovat, podlepoval staré vazby a knihy bez vazeb vkládal do desek. Na původní štítky knih opisoval jejich názvy nebo je doplňoval. Perem také zasahoval do textu knih. V 70. a 80. letech 20. stol. byly některé knihy ošetřeny v konzervátorské dílně v Říčanech a ve Státním oblastním archivu v Praze. Knihy vrácené z Archivu Národního muzea v Praze byly opatřeny novou vazbou, ale záznam o provedené opravě k nim nebyl připojen.¹⁶⁴

---

¹⁶² Ukázkou části zápisu na fol. 1r přináší příloha č. 8.

¹⁶³ Jana VOJTÍŠKOVÁ – Vít ŠEBESTA, (Králové)hradecké městské kanceláře do roku 1620, Hradec Králové – Ústí nad Orlicí 2013, s. 251–255.

¹⁶⁴ Zuzana MIŠKOVSKÁ, Archiv města Kouřim 1405–1945, Inventář, I. díl, Kolín 2000, s. 23–24.

2.2 Vnější diplomatický rozbor Manuálu radního z let 1636–1640

2.2.1 Psací látka, vazba, číslování

Rukopis je psán na papírových arších většinou o velikosti 19,7 x 32,5 cm. Výjimku tvoří jen dva dvojlisty se stranami 287–290 o rozměrech 19,3 x 28,7 cm¹⁶⁵ a jeden list se stranami 293–294¹⁶⁶ o rozměru 18,7 x 25,1 cm. V 80. letech 20. století prošel rukopis konzervátorskými opravami v Konzervační dílně v Říčanech, o čemž nás informuje papírový štítek vlepeny na zadním přیدهští knihy. Jelikož se dle sdělení pracovníků archivu jiný podrobnější doklad o provedeném zásahu nedochoval, dozvídáme se jen, že kniha byla dochována těžce poškozená a bez desek. Konzervátoři původní rukopis rozebrali, ušpiněné listy očistili a poškozené části doplnili škrobem, což je nejvíce patrné především na listech na konci rukopisu. Nově složený knižní blok byl poté opatřen deskami o rozměru 22 x 35 cm s plochým hřbetem o tloušťce 3,7 cm a potažen plátěnou vazbou modrozelené barvy.¹⁶⁷ Kniha byla pro běžné užívání v archivu přebalena papírovým obalem, na kterém je napsán název knihy, inv. č., číslo knihy a na hřbetu nalepen štítek s označením kategorie archiválií. Vzhledem k provedeným opravám není možné určit původní skladbu knižního bloku a počet archů papíru v jednotlivých složkách. Pouze u první složky je patrné prošíití na 4 provázky a je možné zjistit, že se složka i s titulním listem skládá z 8 dvojlistů.

Kniha má celkem 434 stran, do kterých není započítán titulní list.¹⁶⁸ Při bližším studiu zjistíme, že rukopis je pravděpodobně kompletní, jelikož zápisy na sebe bez větších mezer navazují. Některé vzniklé výpadky v jednáních nelze tedy pravděpodobně vysvětlit ztrátou některých listů, ale z jiného důvodu, jak bude uvedeno později.¹⁶⁹

V rukopisu je použito trojí číslování. Nové paginace arabskými číslicemi, která nezahrnuje titulní list a byla provedena pravděpodobně pracovníky archivu otiskem černého razítka v horním rohu při bočním okraji. Každý rok zápisů je také samostatně foliován při horním okraji listů černým perem arabskými číslicemi, někdy s tečkou. U

---

¹⁶⁵ Na uvedených stranách je vepsán inventář špitálního dvora a zápisy týkající se jeho záduší. Tyto zápisy byly primární součástí rukopisu, jen pravděpodobně při jeho konzervaci došlo k nesprávnému vevázání do knižního bloku až za stranu 298.

¹⁶⁶ Na uvedených stranách je zapsána zpráva pro komoru českou a vyhlášení smlouvy. Jedná se o běžné zápisy, které byly primárně do rukopisu zařazeny. Rozměr listu byl pravděpodobně jen upraven při konzervaci, jelikož je patrné jeho značné poškození.

¹⁶⁷ Příloha č. 9.

¹⁶⁸ Příloha č. 10.

¹⁶⁹ Viz s. 56.

zápisů z roku 1636 foliace nezahrnuje titulní list a jeho versum. U foliace zápisů z roku 1637 došlo k vynechání čísla 19, takže správně se k tomuto roku vztahuje 66 folií místo uvedených 65. Při vazbě knihy došlo ke špatnému vevázání stran 287–294 až za stranu 298. Posledním číslováním, se kterým se v rukopisu setkáváme, je nová foliace provedená tužkou na dolním okraji, která zahrnuje i titulní list knihy a je průběžná v rámci celého svazku.

Některá folia zůstala prázdná. V roce 1636 se jedná o folia: 60v, 79, 80 a 81. V roce 1637 folia: 7v, 24v [25v], 25v [26v], 30v [31v], 34v [35v], 63 r [64r] a 65v [66v]. Na fol. 33v [34v] je napsána jen zkratka *fer.* a na fol. 34r [35r] je napsáno slovo „*feria*“ a pozdější rukou dopsáno „*žádal za připsání*“. V roce 1638 je na fol. 21r napsán pouze začátek datace „*festo s[ancti] Laurenti*“. V roce 1639 nebylo popsáno fol. 13v. V posledním roce zůstalo prázdné fol. 10v. Na horní okraj s. 332 napsal písař zápis, který je vůči ostatnímu textu otočen o 180°. ¹⁷⁰

2.2.2 Filigrány

V celé knize se podařilo zjistit přítomnost filigránů¹⁷¹ osmi typů, které se vyskytují jak v základní poloze, kdy je osa filigránu rovnoběžná s dráty osnovy, tak i v otočené o 180°. Většina znamená se nachází uprostřed folia.

V pořadí první filigrán o rozměrech 5,2 x 5,1 cm představuje dvě věže s cimbuřím a okny, s bránou ve tvaru lomeného štítu.¹⁷² Toto znamení se nachází poprvé na titulním listě v poloze otočené o 180°. V této poloze se v rukopisu vyskytuje ještě na s. 1, 7, 9, 13, 23, 33, 135, 137, 141, 143, 153, 345, 347. V základní poloze se tento znak nachází na s. 17, 25, 37, 39, 45, 47, 53, 57, 147, 281, 353. Na základě porovnání s on-line přístupnou databází Piccard,¹⁷³ se jedná pravděpodobně o filigrán užívaný pražskou papírnou, který je datován k roku 1580.¹⁷⁴

Druhý vodoznak o rozměrech 6, 7 x 5,5 cm znázorňuje dvojhavého orla, který je umístěn v kruhu. Poprvé se toto znamení nachází na s. 63 a pak ještě na s. 73, 74, 77

¹⁷⁰ Jedná se o informaci o zápisu pana Stanislava Berky na koupi zahrádky od pana purkmistra, pánů i starších obecních. (SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 332.)

¹⁷¹ Filigrán neboli vodní značka, kterou se značil arch papíru, vznikla připevněním drátku (později přiletováním) na drátové pletivo naběrací formy. Na místě jejího umístění se pak usadila slabší vrstva papíroviny a tím byla průsvitnější než její okolí. (František ZUMAN, Knížka o papíru, Praha 1947, s. 44.)

¹⁷² Příloha č. 11.

¹⁷³ <http://www.wasserzeichen-online.de>, [cit. 5. 3. 2016].

¹⁷⁴ <http://www.wasserzeichen-online.de/wzis/detailansicht.php?id=306>, [cit. 5. 3. 2016].

a 81. Filigrán se však nepodařilo blíže určit ani podle přístupné databáze on-line Piccard ani při porovnání s online dostupnou databází filigránů Charlese Briqueta.¹⁷⁵ Pro bližší určení nepomohly ani studie věnované českým filigránům od Františka Zumana.¹⁷⁶ Na první pohled je však patrné, že heraldické znamení orla je podobné jako v případě čtvrtého filigránu, takže by se mohlo jednat o znak pražské papírny.

Třetí vodoznak, který se prvně objevuje na s. 65 a poté ještě 19 krát v rámci celého rukopisu, je však špatně čitelný a z tohoto důvodu se jej nepodařilo určit. Pravděpodobně se jedná o kříž uprostřed dvou kruhů, o průměru vnějšího kruhu 4,6 cm, mezi kterými se nachází blíže nespecifikovaný opis.

Čtvrtý filigrán o rozměrech 5,6 x 5 cm představuje heraldického (dvojhlavého) orla bez hřebínku s jednoduchou konturou pařátů.¹⁷⁷ Prvně se toto znamení vyskytuje otočené o 180⁰ na fol. 161 a pak na s. 327, 331, 333, 337. Při porovnání s vyobrazeními v on-line Piccardovi, dospějeme k závěru, že se jedná o znak pražské papírny k roku 1564.¹⁷⁸

Pátý filigrán o rozměrech 4,9 x 4,3 cm znázorňuje orlici s roztaženými křídly. Toto znamení se v rukopisu objevuje jen dvakrát – na s. 163 otočené o 180⁰ a v základní poloze na fol. 165. Tento vodoznak se vzdáleně podobá vyobrazení Briquet 102, který byl lokalizován do Olomouce k roku 1530.¹⁷⁹

Šestý filigrán¹⁸⁰ o rozměrech 4,9 x 4,3 cm, který se nachází v základní poloze na s. 175, 179, 187, 193, 195, 211, 215, 219, 377, 379, 387 a 419 a v poloze otočené o 180⁰ na s. 184, 201, 207, 213, 2223, 229, 235, 293 a 413 znázorňuje opět orla a je podobný čtvrtému filigránu, takže se pravděpodobně jedná o znak pražské papírny. Vzdáleně se však podobá také vyobrazení vodoznaku Briquet 235, který byl lokalizován do Berlína k roku 1561.¹⁸¹

---

¹⁷⁵ http://www.ksbm.oeaw.ac.at/_scripts/php/BR.php?IDtypes=53&lang=fr, [cit. 6. 3. 2016].

¹⁷⁶ František ZUMAN, České filigrány XVI. století, PA 33, 1922-1923, 1923, s. 277–286; František ZUMAN, České filigrány XVII. století, PA 35, 1926–1927, 1927, s. 441–464.

¹⁷⁷ Příloha č. 12.

¹⁷⁸ <http://www.wasserzeichen-online.de/wzis/detailansicht.php?id=4692>, [cit. 5. 3. 2016].

¹⁷⁹ http://www.ksbm.oeaw.ac.at/_scripts/php/loadRepWmark.php?rep=briquet&refnr=102&lang=fr, [cit. 6. 3. 2016].

¹⁸⁰ Příloha č. 13.

¹⁸¹ http://www.ksbm.oeaw.ac.at/_scripts/php/loadRepWmark.php?rep=briquet&refnr=235&lang=fr, [cit. 6. 3. 2016].

Sedmé znamení o průměru vnějšího kruhu 5, 7 cm se nachází na s. 247, 249, 250, 253, 254 a 257. Znamení je však špatně čitelné a z tohoto důvodu se jej nepodařilo blíže určit.

Poslední vodoznak o rozměrech 5, 3 x 3,7 cm se nachází na s. 299, 301 a 355. Představuje opět dvě věže s cimbuřím a branou ve tvaru lomeného štítu, takže se pravděpodobně jedná opět o znak pražské papírny.

2.2.3 Písmo, inkoust

Rukopis je psán převážně českou novogotickou kurzivou. Slova, která chtěl písař v textu zvýraznit, jsou psána písmem kresleným. S kresleným písmem se setkáváme také na titulním listě a v nadpisech úvodních listů následujících ročníků. Totéž platí i u nadpisů, obsahujících označení měsíců. Humanistickou kurzivu používali písaři pro psaní jen latinských pasáží – např. na titulním listu nebo v případě datací. O podrobnějším rozboru písma používaného jednotlivými písaři bude ještě pojednáno v podkapitole věnované jednotlivým písařům rukopisu.

Většina zápisů je psána sytě černým inkoustem. Jen na některých místech bylo použito inkoustu, který má světle hnědou barvu, nebo již zcela vybledl. Jedná se např. o zápisy na str. 67, 68, 235, 242, 399 a 433.

2.2.4 Druhotné zásahy do textu

Z důvodu toho, že do radních manuálů zapisovali písaři přímo při probíhajících jednáních, setkáváme se v rukopisu poměrně často s různými následnými zásahy samotných písařů do textu. Jedná se především o časté opravy textu, kdy původní slovo je přeškrtnuté a nad ním je nadepsáno slovo nové nebo za ním bezprostředně následuje. Poměrně hojně užívali písaři také interlineárních a marginálních vsuvek pro vkládání upřesňujících informací k jednotlivým zápisům.¹⁸² Při snaze dodržet chronologické řazení zápisů, vkládali písaři občas chybějící zápis s poznámkou „*respice*“ a znaméním

¹⁸² Práva městská Království českého podle ustanovení F. XXXVI. umožňovala aby: „*Zápisové trhův gruntovních, item zápisové na dluhy se vztahující, smlouvy, kvitancí a jiní k tomu podobní zápisové, prve než by do kněh městských vloženi byli, při přítomnosti obojí strany, jichž by se vlastně tu dotýkalo, potud, pokudžby se strany prve o to snesly a v radě k tomu přiznaly, mohou v protocollum od písařův opravovány bývati. Než což by již vešlo do kněh, toho, písařové neměňte pod pokoutou hrdla stracení. Naproti tomu podle ustanovení F. XXXV. platilo, že: „Omyl v knihách stal-li by se beze lsti, ten purkmistr a konšelé v plném svém počtu radním napravití mohou. Než písař žádných takových omylův sám o své újmě nenapravuj, pod pokoutou hrdla ztracení.“ (Práva městská Království českého 1579. Edice, edd. Jiří ŠOUŠA – Jana VOJTÍŠKOVÁ – Klára WOITSCHOVÁ, in: Karel MALÝ a kol., Práva městská Království českého. Edice s komentářem, Praha 2013, s. 192.)*

„N3“ pod čarou na spodní okraj stránky.¹⁸³ Některé zápisy byly následně zrušeny přeškrtnutím (např. s. 122, 131, 132, 143, 144, 201, 209.)

V celém rukopisu se vyskytuje podtrhávání textu tužkou (nejčastěji jmen účastníků jednání a důležitých událostí, týkajících se celé obce), které bylo provedeno pravděpodobně některým z badatelů. Na str. 3 a 4 bylo k podtrhávání užito modré tužky.

2.2.5 Písaři

Jelikož radní manuál zachycuje pouze čtyřleté období, při bližším studiu pramene zjistíme, že se v psaní zápisů vystřídali pouze 3 písaři (A-C), přičemž v případě prostřední osoby se jedná pravděpodobně jen o příležitostného zapisovatele (některého z radních) nebo osobu menšího písaře.¹⁸⁴ Podle ustanovení B. LIV. Práv městských Království českého musel být městský písař člověk dobrý a na své cti dobře zachovalý.¹⁸⁵ Těm co by se vydávali za falešné písaře, či neoprávněně sepisovali listy apod., a byli usvědčeni, hrozilo utětí ruky. Pokud by tak učinil kněz, nejprve měl být zbaven kněžské cti, pak předán světské spravedlnosti a hrozil mu stejný trest.¹⁸⁶

Největší část rukopisu je prací **Písaře A**, který vyzdobil titulní list knihy a zapsal záznamy na str. 2–267 (kromě posledního zápisu na této straně), a str. 268–332 (kromě zápisů, které napsal písař B). Podle iniciál na titulním listu a označení funkce městského písaře „A:W:K: a W. notarius civitatis Gurimensis“ a několika zmínek ve vlastním

---

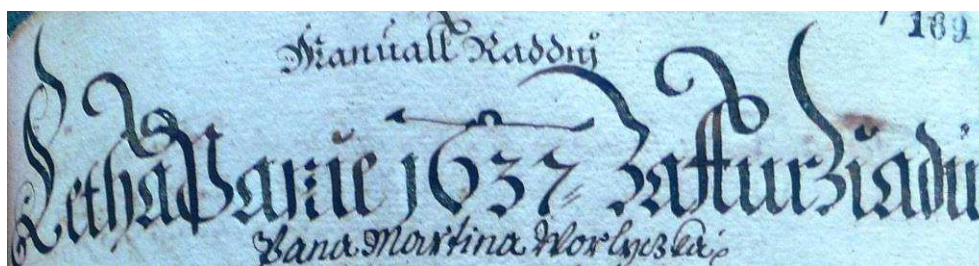
¹⁸³ Např. zápis ke dni 12. února 1637. (SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 167.)

¹⁸⁴ Jako menší písař nebo druhý, třetí apod. byli v pramenech označováni další pomocní písaři, kteří působili v městských kancelářích s rozsáhlou agendou vedle radního písaře, který byl v jejím čele. (Ivana EBELOVÁ, Finanční zajištění městských písařů na příkladech kanceláří v Lounech, Žatci a Domažlicích v 16. a počátku 17. století, AUC - Philosophica et historica 5, Z pomocných věd historických 14., 1996, s. 47.)

¹⁸⁵ „Písař městský v jednom každém městě královském, panském aneb rytířském má býti člověk dobrý a na své cti dobře zachovalý, kterýž k přijímání svědomí má zvláštní přísahu napřed Pánu Bohu, všem svatým, králi českému, Jeho Milosti, pánům, rytířstvu, Pražanům a všem městům a Království českého obyvatelům učiniti, že všeckna svědomí, kteráž od měšťan toho města i od jiných přijímati bude, užívaje v tom upřímnosti a spravedlnosti, v tejnosti je, tak jakž o tom Smlouva svatováclavská vyměřuje, zachová a žádných přepisův takových svědomí za sebou zanechávati nebude. A poněvadž takoví písaři městští velikých věcí a spravedlností lidských dotýkati se mají a jim se v přijímání svědomí všeho věřiti má, protož spravedlivá věc jest, aby k takové práci toliko lidé dobří a na cti zachovalí připouštěni bývali, a ne jiní.“ (Práva městská Království českého 1579. Edice, edd. Jiří ŠOUŠA – Jana VOJTÍŠKOVÁ – Klára WOITŠCHOVÁ, in: Karel MALÝ a kol., Práva česká Království českého. Edice s komentářem, Praha 2013, s. 105.)

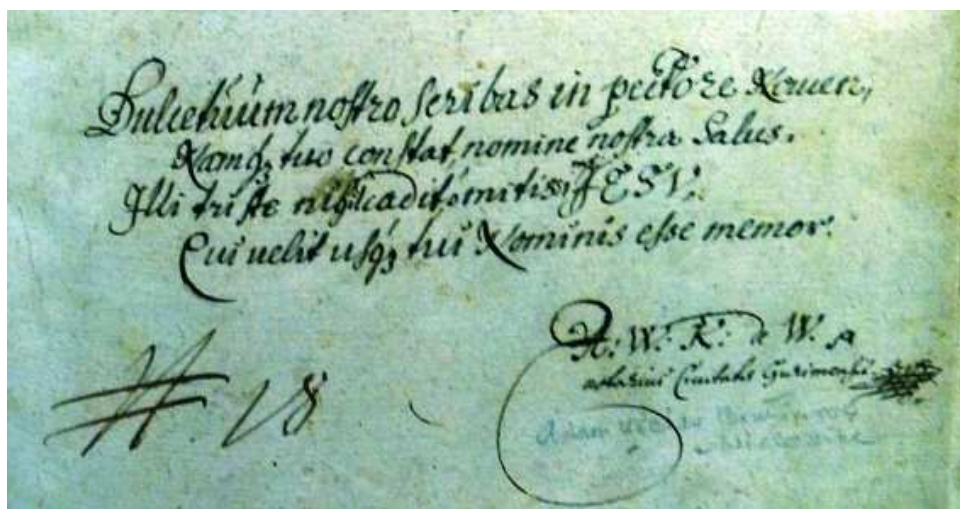
¹⁸⁶ Ivana EBELOVÁ, Finanční zajištění městských písařů na příkladech kanceláří v Lounech, Žatci a Domažlicích v 16. a počátku 17. století, AUC - Philosophica et historica 5, Z pomocných věd historických 14., 1996, s. 48.

textu¹⁸⁷ je možné tohoto písaře identifikovat jako **Adama Václava Kouřimského z Větčína**. Jak již bylo zmíněno, tento písař opatřil titulní list kresleným novogotickým písmem a podobně vyzdobil i úvodní list k rokům 1637 a 1638, jak je patrné na obr. č. 1. Kresleného písma užíval také pro zdobení nadpisů, obsahujících dataci v roce 1636, v následujícím roce pak u měsíce ledna a května, z důvodu reprezentativního zápisu o obnově městské rady.

Obr. č. 1 Písař A – Adam Václav Kouřimský z Větčína¹⁸⁸

Na spodní část titulního listu připsal latinskou formuli, která nese známky humanistické kurzivy.

Obr. č. 2 Písař A – Adam Václav Kouřimský z Větčína¹⁸⁹

Při psaní vlastního textu užíval písař českou novogotickou kurzivu. Z počátku s pravidelnými, velkými pečlivě psanými literami, s většími rozestupy mezi řádky, které jsou vedeny rovně i bez předchozího linkování, a s prvky polokurzivy pro zvýraznění

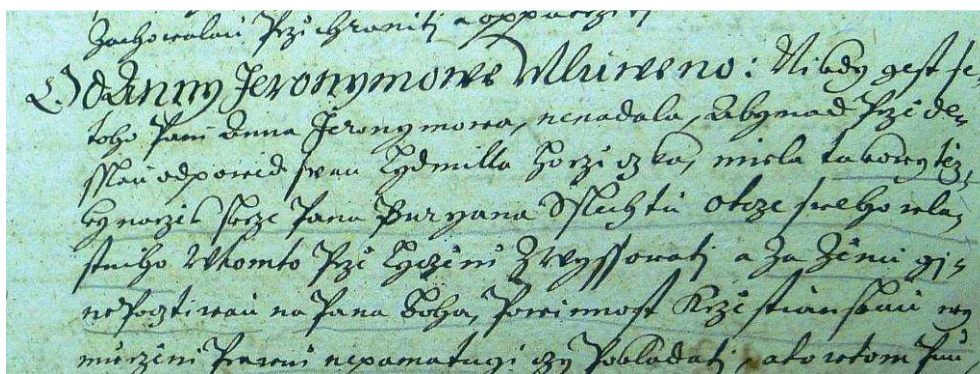
¹⁸⁷ Např. na str. 64 a 215 v zápisu o obnově úřadu konšelského je uveden Adam Václav Kouřimský z Větčína jako radní písař. Na str. 220 píše písař o sobě v první osobě „Mezi mnou Adamem Václavem z Větčína na místě Alžběty manželky mé a dcery její ...“ Na str. 286 se nachází zápis, který informuje o vyslání radního písaře Adama Václava z Větčína do měst pražských.

¹⁸⁸ SOA Praha, SOKA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 169.

¹⁸⁹ Tamtéž, titulní list.

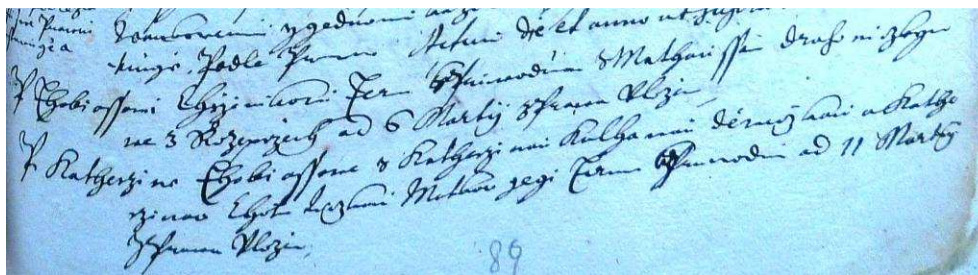
slov. Vzhledem k této skutečnosti a stálé sytosti inkoustu je písmo velmi dobře čitelné. Osa písma již není vertikální, ale má mírný pravosklonný ráz. Můžeme říct, že se jedná o písmo poměrně lehké s tím, že mezi tahy psanými silně a vlasovými tahy jsou jen nepatrné rozdíly. V případě některých liter si můžeme všimnout polokurzivního charakteru písma, při kterém písař ne vždy důsledně propojuje tyto litery s okolními písmeny (nejpatrnější je to v případě minuskulních písmen d a p). Protažené písmeno dlouhé s pod spodní linku (ve spojení s literou t i nad horní linku) často zasahuje do vedlejšího řádku. Horní dřík minuskulní litery k protahuje často v podobě oblouku nad následující písmena. Pro vyjádření písmena j používá jak litery j (převážně v rámci osobních jmen), tak litery g. Minuskulní písmeno z zapisoval v podobě tehdy užívaného tvaru arabského čísla 3. Pro vyjádření počtu a dat využíval písař výhradně arabských číslic ve tvarech podobných dnešním.

Obr. č. 3 Písař A – Adam Václav Kouřimský z Větčína¹⁹⁰

Na některých místech rukopisu se setkáme u tohoto písaře i s užitím zběžnějšího písma, což pravděpodobně souvisí s nutností rychlejšího zaznamenání informací. Písmo je více skloněné doprava a jednotlivé litery nejsou provedeny s takovou pečlivostí jako v předešlém případě, (především se jedná o minuskulní litery a, n, m, i, u, jejichž jednotlivé dřívky na koncích slov jsou špatně rozlišitelné). Jednotlivé řádky přestávají být občas pravidelné a rovné, ale i přesto je písmo poměrně dobře čitelné.

¹⁹⁰ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636-1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 22

Obr. č. 4 Písař A – Adam Václav Kouřimský z Větčína¹⁹¹

Pro dataci používal písař datování podle církevního kalendáře. Pro psaní často se opakujících slov užíval písař zkratk, většinou podle tehdejšího úzu: např. *JM* = Jeho Milost, *WM* = Vaše Milost, *P.P.P.* = pan purkmistr a páni, *act.* = actum, *it.* = item, *gr.cz.* = groše české a pod. Jako zkracovací znaménko používá interpunkci, ale i oblouček psaný v dolním prostoru pro psaní, který připomíná dnešní minuskulní c. Často se setkáme také se zkrácením názvu měsíců na první slabiku. Zkracování slov kontraktů, kdy je použito mezních písmen slova a zkracovacího znaménka v podobě typické vlnovky, se vyskytuje v rámci datací u slova *dni* = domini, nebo bez zkracovacího znaménka ve slově *nebi* = nebožtíkovi. Suspenze, kdy je koncové písmeno nadepsáno, používal písař nejčastěji k vyjádření slov: *S^o* = svatého a *A^o* = Anno. V textu se objevuje užívání interpunkce v podobě tečky, čárky a dvojtečky.¹⁹²

O osobě samotného písaře se toho v městských knihách moc nedozvídáme. Jelikož však jeho otec Štefan Kouřimský z Větčína byl majitelem mlýnce pod Fortnou, věnoval svou pozornost rodu pánů z Větčína Bohuslav Svoboda ve svém pojednání o historii Podfortenského mlejna.¹⁹³ Z jeho připsané poznámky se dozvídáme, že v roce 1611 byl panu Štefanovi Kouřimskému z Větčína a jeho manželce Alžbětě pokřtěn jejich nejstarší syn Adam.¹⁹⁴ Po otcově smrti se Adam Václav Kouřimský z Větčína stal majitelem zmíněného mlýnce. Mlynářskému řemeslu se však nevěnoval, jelikož se po svých studiích stal kouřimským radním písařem. Svůj zděděný majetek výhodně pronajal a zakoupil si dům na rynku u kostela. Z článku Vincence Oehma vyplývá, že ke dni 25. 3. 1637 byl Adam Václav z Větčína přijat za člena místního literátského bratrstva.¹⁹⁵ V dochované matrice z let 1608–1651 se dočteme, že v roce 1637 Adam

¹⁹¹ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 185.

¹⁹² Zápis provedený rukou Adama Václava Kouřimského z Větčína na s. 143 přináší příloha č. 14.

¹⁹³ SOA Praha, SOkA Kolín, fond Svoboda Bedřich, Dr., Kouřimské mlýny, inv. č. 3, sign. III/7, č. kartonu 2, fol. 23–74.

¹⁹⁴ Tamtéž, fol. 33v.

¹⁹⁵ Vincenc OEHM, Členové literátského sboru v král. městě Kouřimi v letech 1637–1712, Časopis rodopisné společnosti československé v Praze, 1931, s. 11.

Václav z Větčina vstoupil v stav manželský s Alžbětou vdovou po Jeremiáši Tyršovi.¹⁹⁶ S téže matriky se dozvídáme, že v neděli 14. po svaté Trojici v roce 1639 byl pokřtěn jeho syn Jiřík Václav.¹⁹⁷ S druhou manželkou Dorotou Barborou měl dceru Marii. Před rokem 1670 si Adam Václav Kouřimský z Větčina zakoupil dům v Kutné Hoře s právem kutacím. Proto můžeme v některých městských knihách nalézt u jeho jména přípisek horník. Adam Václav Kouřimský z Větčina zemřel roku 1683.¹⁹⁸

Písař B je autorem posledního zápisu na str. 189, jednoho zápisu na str. 190, zápisů na str. 210, 231, 291–293 a posledního zápisu na str. 307. Při bližším studiu zjistíme, že první zápis, který zapsal namísto Adama Václava Kouřimského z Větčina, učinil proto, že účastníkem jednání byl právě sám radní písař se svou manželkou, kteří předstoupili do rady a přednesli zde smlouvy svatební. V druhém případě předstoupil do rady opět Adama Václav z Větčina v záležitosti své manželky a její dcery Ludmily. Z jakého důvodu psal písař B zápisy z jednání ke dni 13. 7. 1637, zůstává nejasné, ale je možné se domnívat, že to bylo kvůli nepřítomnosti radního písaře A. Podobně tomu bude asi i v případě zápisu ze dne 18. a 19. 11. 1637, jelikož jim předchází zmínka o vypravení Adama Václava z Větčina v obecních věcech do měst pražských. Poslední zápis, který tento písař B napsal, se týká radního písaře Jiřího Rožmitálského. Ze samotného znění zápisů je však nemožné tohoto písaře blíže identifikovat. Pravděpodobně se však jedná o stejnou písařskou ruku, kterou byly zapsány zápisy z let 1636–1639 v Manuálu radního písaře.¹⁹⁹ Jelikož víme, že již v roce 1623 byl do kouřimské městské kanceláře přijat mladší písař,²⁰⁰ mohlo by se v tomto případě jednat právě o zápisy mladšího písaře, který do radního manuálu zapisoval jen příležitostně místo radního (staršího) písaře.

Pokud se na písmo tohoto písaře zaměříme podrobněji, zjistíme, že se jedná o českou novogotickou kurzivu s polokurzivními prvky. Písař nedůsledně propojuje jednotlivé litery. Na první pohled působí toto písmo poměrně neupraveně. Osa písma vykazuje mírný pravosklonný ráz. Řádky nejsou vedeny rovně. Dolní díčky písmen *p*, dlouhého *s*, oblouček písmene *h*, majuskulního *R* (které má někdy podobu připomínající

---

¹⁹⁶ SOA Praha, Sběrka matrik a průvodní listinný materiál, Středočeský kraj, Kouřim 01, Matrika 1608–1651, s. 173.

¹⁹⁷ Tamtéž, s. 123.

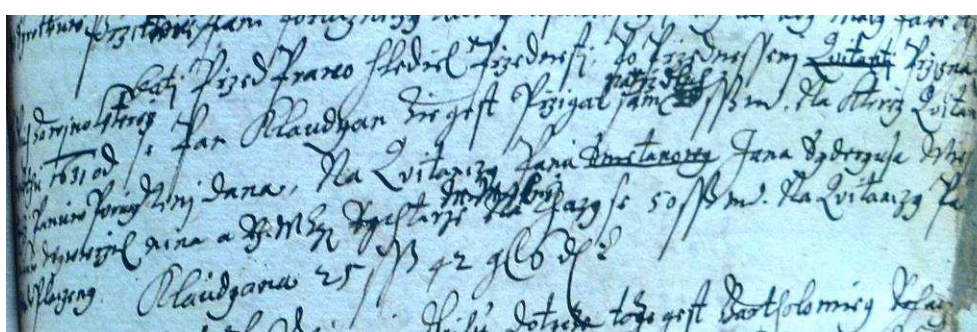
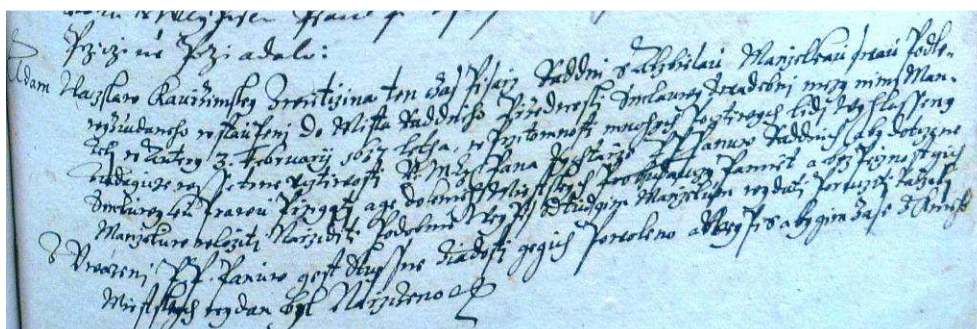
¹⁹⁸ SOA Praha, SOKA Kolín, fond Svoboda Bedřich, Dr., Kouřimské mlýny, inv. č. 3, sign. III/7, č. kartonu 2, fol. 49r.

¹⁹⁹ SOA Praha, SOKA Kolín, fond AMK, Manuál radního písaře 1617–1692, inv. č. 80, kn. č. 75.

²⁰⁰ Srov. s. 36.

přeskrtnuté tištěné V se zahnutými horními dříčky), minuskulního g přesahují do dolního prostoru pro psaní a zasahují do textu na vedlejším řádku. Písmo je poměrně dobře čitelné.

Obr. č. 5 Písař B²⁰¹

K vyjádření číslic používal písař arabské číslice podobné dnešním tvarům, kromě čísla jedna, které zapisoval také v tehdy běžné podobě písmene i. Opakující se slova zkracoval písař jednak pomocí interpunkčního znaménka, ale užívá i tvaru dnešního písmene c, psaného v dolním prostoru pro psaní. Jednotlivá slova zkracuje podobně jako písař A, podle tehdejšího úzu. S kontrakcí se setkáme pouze v případě datace a slova *dni* = domini. Suspenze je zastoupena v podobě slova A^o = Anno. Písař také zkracoval názvy měsíce v dataci způsobem kombinace příslušné arabské číslice a koncovky – *9bris* = novembris. V textu se setkáváme s pokusy o užívání interpunkce, ale jen v podobě tečky na konci věty.²⁰²

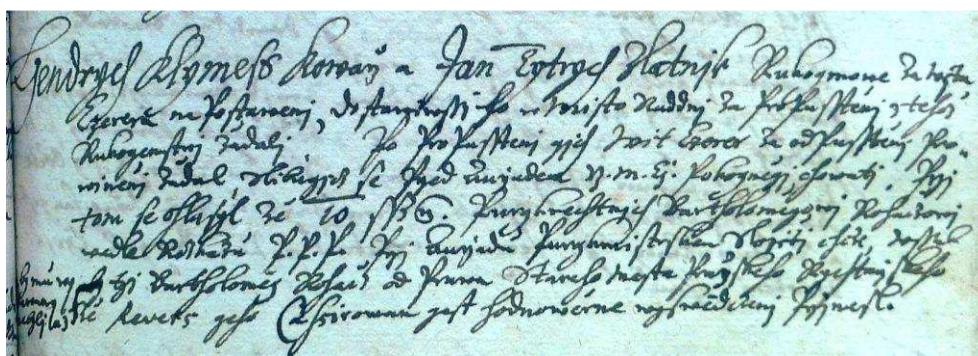
Písař C zapsal poslední zápis na str. 267 a zápisy na str. 333–433. Podle zmínek v textu rukopisu se jedná o **Jiřího Rožmitálského**.²⁰³ Písmo, kterým písař psal, je opět česká novogotická kurziva s polokurzivními prvky. Osa písmen je mírně nakloněna

²⁰¹ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 189, 291.

²⁰² Ukázkou zápisu písaře obsahuje příloha č. 15.

²⁰³ Zápis na str. 307 uvádí, že Jiří Rožmitálský již v roce 1638 vykonával práci písaře po tři roky. Důležitější je však zápis na straně 366, kde je uvedena relace Jiřího Rožmitálského a písař v ní mluví o sobě v první osobě „kdež tato na relaci mou ....“

doprava, řádky jsou většinou pravidelné a rovné. Písmo je nižší, spodní i horní dříčky zasahují do okolních řádků jen občas. Jednotlivé tahy pera jsou silnější. V porovnání s předchozími písmeny, je toto hůře čitelné.

Obr. 6 Písař C – Jiří Rožmitálský²⁰⁴

Pro psaní číslic využíval písař arabské číslice podobné dnešním kromě čísla 1, které zapisuje většinou písmenem I. Při zkracování slov se setkáváme s podobným postupem jako u písaře A. Kontrakci využívá opět pouze v rámci datace u slova *dni* = domini. Občas užívá zkracování měsíců podobně jako písař B příslušnou arabskou číslovkou a koncovkou *bris*. Datace v textu má většinou ustálenou podobu: přesné označení data zápisu s příslušným rokem a doložkou o úřadujícím purkmistrovi. V textu je užíváno interpunkce v podobě tečky, čárky a vykřičníku.²⁰⁵

O osobě Jiřího Rožmitálského se toho z radního manuálu příliš nedozvídáme. Vyplývá z něj pouze to, že Jiří Rožmitálský vystřídal Adama Václava Kouřimského z Větčína ve funkci radního písaře pravděpodobně někdy mezi 30. 4. a 15. 5. roku 1638. Jelikož zápis ze dne 20. 1. 1638 uvádí, že Jiří Rožmitálský již po tři roky vykonával písařskou práci, za kterou nedostával žádný plat, mohl nejprve působit jako mladší či další písař. V zápise ze dne 22. 4. 1638 zjistíme, že Jiří Rožmitálský působil nejen jako radní písař, ale také ve funkci radního,²⁰⁶ což nám dokládají i zápisy o obnovách konšelského úřadu.²⁰⁷

²⁰⁴ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 363.

²⁰⁵ Ukázku zápisu Jiřího Rožmitálského na s. 410 obsahuje příloha č. 16.

²⁰⁶ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 328.

²⁰⁷ Srov. tab. č. 4.

2.3 Diplomatický rozbor vnitřní Manuálu radního z let 1636–1640

2.3.1 Časový rozsah

Přestože nás titulní list pramene informuje o tom, že radní manuál byl založen na léta 1636–1639, nalezneme v něm však i zápisy z jednání, která se uskutečnila až během první poloviny roku 1640. Nejstarším zápisem v manuálu je záznam na straně 2, který však není datován a informuje nás o obnově městské rady v roce 1635. První datovaný zápis z roku 1636 se hlásí k jednání, které se uskutečnilo v sobotu dne 5. ledna.²⁰⁸ Poslední zápis v roce 1636 byl zapsán v pondělí dne 29. prosince.²⁰⁹ Zápisy z roku 1637 začínají v pátek dne 9. ledna²¹⁰ a poslední zápis byl učiněn v pondělí dne 21. prosince.²¹¹ Obdobně také rok 1638 obsahuje zápisy z celého roku. První zápis zapsal písař v neděli 3. ledna.²¹² Poslední jednání, ze kterého byl zápis učiněn, se konalo také v neděli dne 19. prosince.²¹³ V roce 1639 byl první zápis z jednání zapsán v pátek dne 7. ledna²¹⁴ a poslední ve středu 28. prosince.²¹⁵ Zápisy z tohoto roku však nejsou kompletní. Zcela chybí zápisy z měsíců duben, květen, červenec, srpen a září, což lze patrně přičítat výpadkům v jednáních z důvodu pobytu vojska ve městě a válečných událostí. V roce 1640 začínají zápisy v úterý 3. ledna²¹⁶ a nejmladší záznam byl zapsán z jednání, které se uskutečnilo v neděli 1. července.²¹⁷

2.3.2 Jazyk

Manuál radní z let 1636–1640 je psán, obdobně jako ostatní dochované úřední knihy z tohoto období, v českém jazyce. Jeho pravopis odpovídá tehdejšímu zvyklostem, kdy docházelo k prolínání spřežkového a diakritického pravopisu, a při porovnání s tím dnešním v něm nalezneme mnoho odlišností.

Druhým jazykem, který byl použit při psaní rukopisu, je latina. S rozsáhlejším latinským textem se setkáme však jen na titulním listě, na s. 371 v úvodním zápise k roku 1639, taktéž na str. 415 v úvodu k roku 1640, v rámci datací na začátku zápisů

---

²⁰⁸ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 3.

²⁰⁹ Tamtéž, s. 160.

²¹⁰ Tamtéž, s. 169.

²¹¹ Tamtéž, s. 301.

²¹² Tamtéž, s. 303.

²¹³ Tamtéž, s. 370.

²¹⁴ Tamtéž, s. 371.

²¹⁵ Tamtéž, s. 413.

²¹⁶ Tamtéž, s. 415.

²¹⁷ Tamtéž, s. 433.

(např. *Sabbato post dominicam oculi, 1. Martii*) či na konci zápisů (např. *Actum in consilio feria 6 26. Septembris anno 1636 officio domini Georgii Rozmitalsky*). Ojedinele je latiny použito uprostřed českého textu např. na str. 15 („...*stranám oběma per dominum Johannem Bukananum primatem oznámeno ...*“) a často u samostatných výrazů při odborném či administrativním vyjadřování, jako jsou slova např. *actum ut supra, vidimus, dictum, depositi, contributi, praetensi, patres, memoria causa, executi, copia, per domini, confirmatum, item, litera*.

Výjimkou nejsou také přejatá slova z latiny či němčiny jako např. odborné a administrativní výrazy *examinowani, renowat, deputat, peremptorni termin, includyrowany, appellace, arestyrowan, leytenandt, rest, quitance, supplikacze, remediaci, anticipowani, artalleriae, purgkmistr, ssuldpryffem, rathauze, proffiantauzu, mazhauz, grunt*.

2.3.3 Struktura zápisů

Zápisy v radním manuálu jsou řazeny téměř vždy chronologicky. Výjimku představují jen zápisy ze dne 27. srpna 1636 a 31. srpna 1636, které byly dopsány dodatečně za zápis z 31. srpna.²¹⁸ Dále také zápis ze dne 6. března 1638, který je zařazen až za zápisy dubnové.²¹⁹

Kniha je opatřena titulním listem, obsahujícím její název a léta, po která se do ní zapisovalo. Následuje zápis o obnovení městské rady v roce 1635, který se skládá z úvodního zápisu: „*V létu 1635 při obnovení ouřadu konšelského dosazeny byly do rady osoby tyto:*“,²²⁰ po němž je vyjmenován seznam členů rady (počínajíc Jeho Milostí císařským panem rychtářem, panem primátorem, dalšími 11 konšely, 4 staršími obecními, městským rychtářem a 4 volenci). V tomto případě se jedná o nejjednodušší formu tohoto typu zápisu, jelikož ostatní záznamy o obnovení rady obsahují i informaci o účasti hofrychtěře na tomto úkonu.²²¹

V prvním roce používání manuálu zdobí zápisy ozdobné nadpisy tvořené názvy měsíců a roku a jako podnápisy jsou užity datace podle církevního kalendáře. Později jsou tyto datace připojeny na začátek zápisu a místy doplněny jménem úřadujícího

²¹⁸ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 106–108.

²¹⁹ Tamtéž, s. 331–332.

²²⁰ Tamtéž, s. 2.

²²¹ Tamtéž, s. 64, 215, 333.

purkmistra. Datum jednání je také připsáno na začátku nového jednacího dne při okraji zápisu. Součástí některých zápisů je latinská datovací formule „*Actum in consilio feria ... officio domini ...*“, která je připojena na konci zápisu. Většina vlastních zápisů má pak dvojí strukturu:

- a) Jednoduchý zápis z uskutečněného jednání, ve kterém je uvedeno jméno účastníka jednání a stručně vyjádřena podstata projednávané záležitosti. Poměrně velká část zápisů obsahuje ustálenou formulaci: „... *podle vyžádaného vstoupení přednesl žádost na spisu ...*“ Některé zápisy z roku 1638 bývají uvozeny slovy „... *obyvatel při městě Kouřimě vedle vystoupení podal ...*“ Samotné rozhodnutí rady bývá většinou uvozeno slovy „*Z uvážení pana purkmistra a pánův ...*“.
- b) Méně častý je zápis zachycující najednou celý proces právního jednání od výpovědí obou stran nebo čtení žaloby, po vynesení nálezu (*dictum, vejpovědi*) rady uvozeného většinou slovy „*Tu my purkmistr a rada města Kouřima...*“, následuje vyjmenování rukojmích, případně informace o odvolání k apelačnímu soudu.²²²

Poměrně často se v textu objevuje zmínka o odložení případu, nejčastěji do dvou neděl. Děje se tak většinou z důvodu předložení dalších výpovědí. Důvodem k odložení jednání se mohl stát také malý počet přítomných pánů radních.²²³ Z jiných zápisů se dozvídáme, že se jednání účastnili všichni zástupci obce.²²⁴ V některých zápisech²²⁵ se můžeme dočíst, že obec byla svolána s vědomím královského rychtáře: „*Obec byvší s vědomím pana rychtáře Jeho Milosti císařské svolána ...*“.²²⁶

---

²²² Např. Spor Anny Jeronýma Bukače manželky s Lidmilou Hořickou na s. 15–24. Spor Salomeny Vladykové s Mikulášem Rudlem na s. 80–83, který byl však nakonec odložen a rozhodnutí rady následuje až na s. 88. Nebo spor Doroty, Adama Smutného manželky, s Ondřejem Bechyní na s. 115. Spor Jiřka Hantila s Burianem Šlechtou na s. 138–144. Spor Doroty Svobodové s Matějem Habánem na s. 147–151. Spor Jiřka Hantila s Václavem Nuselským na s. 236–240. Spor Doroty Lounské z Krásné Hory s Matyášem Lorferýnem na s. 322–326 apod.

²²³ Jako např. v případě sporu pana Tobiáše Chřeníka s Matoušem Drahonickým na s. 270. „*Z uvážení pana purkmistra a pánův k povážení té jeho žádosti pro malý počet pánův do středy ad 14. Octobris odloženo.*“

²²⁴ Např. zápis na s. 387 začínající slovy: „*Obec byvší všeckna shromážděna...*“ Nebo zápis na s. 400 upozorňuje na to, že se jednání účastnil královský rychtář: „*Obec jsoucí shromážděna v přítomnosti Jeho Milosti císařské pana rychtáře...*“

²²⁵ Např. SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 408.

²²⁶ „*Rychtáři vesměs jako prvním, čestnému členu rady náležel dohled na všechnu administrativní činnost a městské hospodářství v zájmu panovníka v podobě z poloviny 16. století.*“ (Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan JANÁK – JAN DOBEŠ, Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost, Praha 2007, s. 219.)

V celém rukopisu se setkáváme hojně i s odkazy na tehdejší právní předpisy. Jedná se především o zmínky typu „*podle práva městského ...*“ nebo „*...práva Království tohoto českého městský to patrné vyměřují ...*“,²²⁷ které odkazují na příslušná ustanovení Práv městských Království českého, sestavených Pavlem Kristiánem z Koldina. Dále zde nalezneme odkaz na ustanovení starého zřízení zemského (Vladislavské zřízení zemské)²²⁸ a taktéž i na nové zřízení zemské (Obnovené zřízení zemské).²²⁹

2.3.4 Frekvence zápisů

Největší část knihy tvoří zápisy z úvodního roku 1636, které začínají na s. 3 a končí na s. 160. Při bližším studiu zápisů zjistíme, že během tohoto roku se jednání před městskou radou uskutečnilo celkem 118 krát.²³⁰ Jednání probíhala každý den v týdnu, nejčastěji však ve středu a v pátek, nejméně ve čtvrtek. Větší výpadky v úřadování lze nalézt během oslav církevních svátků: v měsíci březnu, kdy došlo k přerušení činnosti na 10 dní z důvodu velikonočních svátků; v prosinci, kdy se nejednalo celkem 13 dní z důvodu vánočních svátků. Další výpadek v zápisech mezi 31. 8. a 10. 9. byl pravděpodobně způsoben nepřítomností radního písaře v Kouřimi, který byl vyslán dne 1. 9. do měst pražských k projednání obecních záležitostí.

S trochu menší intenzitou probíhala jednání v následujícím roce. Zápisy z roku 1637 se nacházejí na s. 169–301 a byly zapsány během 99 jednání.²³¹ Nejčastějším úředním dnem byly opět středa a pátek. Jen 4 jednání během roku se uskutečnila v neděli. Výpadky v jednání můžeme sledovat opět během velikonočních svátků, kdy bylo v dubnu vynecháno 8 dní. V prosinci během Vánoc se neúřadovalo celkem 11 dní. K desetidennímu výpadku v zápisech došlo také během měsíce ledna, pravděpodobně z důvodu konání generálního sněmu v Praze a vyslání radního písaře k hájení obecních záležitostí.

²²⁷ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 255.

²²⁸ Např. SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 142.

²²⁹ Např. SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 180.

²³⁰ Leden: 11x, únor: 13x, březen: 7x, duben: 13x, květen: 11x, červen: 10x, červenec: 8x, srpen: 9x, září: 7x, říjen: 8x, listopad: 16x, prosinec: 5x.

²³¹ Leden: 6x, únor: 7x, březen: 12x, duben: 6x, květen: 9x, červen: 7x, červenec: 8x, srpen: 7x, září: 7x, říjen: 11x, listopad: 14x, prosinec: 5x.

V zápisech z roku 1638 na s. 303–370 se již začíná projevovat nižší intenzita konání jednotlivých jednání. Během roku se jich uskutečnilo jen 49.²³² Nejčastěji se jednalo opět ve středu a v pátek. Lednový výpadek v jednání mezi 4. 1. a 13. 1. byl způsoben pravděpodobně opět nepřítomností radního písaře, který byl vyslán do Prahy. Vynechání jednání mezi 19. 3. a 9. 4. je možné připisovat opět pauze v době velikonočních svátků. V květnu, kdy byl učiněn jediný zápis, týkající se obnovy konšelského úřadu, došlo k vystřídání radních písařů. Prosincový výpadek v jednání způsobily opět vánoční svátky. Příčiny ostatních nepravidelností však nelze blíže odhadnout.

V roce 1639 nalzáme v rukopisu zápisy z celkem 48 jednání a to na s. 371–414.²³³ Nejčastěji probíhala jednání v pondělí a v pátek. Při bližším studiu není možné si nepovšimnout nápadných mezer mezi jednotlivými zápisy, které mohly být snad zapříčiněny válečnými událostmi, které mohly způsobit výpadky v jednáních městské rady. Během první poloviny roku 1640 se uskutečnilo celkem 19 jednání, která jsou zachycena na s. 415–433.²³⁴ Na první pohled byly zápisy z nich provedeny s nejnižší intenzitou.

Rok	Počet jednacích dnů	Počet zápisů
1636	118	507
1637	99	358
1638	49	198
1639	48	133
1. pol. roku 1640	19	66

Tab. č. 2 Přehled o počtu zápisů v letech 1636–1640

2.3.5 Obsahová analýza zápisů

Po obsahové stránce se jedná o pramen velmi rozmanitý, který obsahuje zápisy o všech různých záležitostech, které byly projednávány před městskou radou. Nejčastějším typem zápisů jsou záležitosti týkající se majetku jednotlivých obyvatel. Jedná se o různá ohlášení, žaloby, obeslání k soudu, výpovědi před radou z důvodu

²³² Leden: 6x, únor: 6x, březen: 6x, duben: 5x, květen: 1x, červen: 5x, červenec: 2x, srpen: 3x, září: 3x, říjen: 3x, listopad: 5x, prosinec: 4x.

²³³ Leden: 9x, únor: 12x, březen: 4x, duben: 0, květen: 0, červen: 2x, červenec: 0, srpen: 0, září: 0, říjen: 5x, listopad: 8x, prosinec: 8x.

²³⁴ Leden: 3x, únor: 2x, březen: 2x, duben: 4x, květen: 3x, červen: 4x, červenec: 1x.

prodeje nebo koupě dvorů, domů, zahrad, polí a luk. Často jsou řešeny především zápisy o učiněném trhu,²³⁵ spory o nezaplacené splátky podle uzavřených smluv²³⁶ a nezaplacený purkrecht.²³⁷ Poměrně hojně nalezneme v manuálu také zmínky o placení kontribuce jak peněžité, tak obilné. Výjimkou nejsou ani prosby jednotlivých obyvatel, aby byly z placení těchto dávek vyjmuty, a to z rozličných důvodů.²³⁸ Dále jsou zde obsaženy zápisy týkající se placení dalších povinných dávek, jako např. úroku z krámu, příjemného a povárného.²³⁹ Majetkové záležitosti jsou řešeny i v rámci zápisů týkajících se pozůstalostí – zápisy o učiněných kšaftech obyvatel, smlouvy na pozůstalý majetek. Nedílnou součástí jsou i zápisy o majetku sirotků a skládání účtů jejich poručníky.²⁴⁰

Co se týče obecního majetku a mění, jsou v manuálu řešeny nejčastěji spory o dlužné částky a úroky z nich, kdy si město půjčovalo peníze od jiných obcí či osob především na pokrytí válečných výloh a obnovu města. Např. se dočteme, že dne 10. února 1636 byly v radě čteny čtyři suplikace poslané do Vídně k císařské milosti k přednesení: první v příčině věřitelů, kteří na obec v příčině dluhů tuze nastupují, aby jim exekuce císařem zastavena byla; druhá v záležitosti odňatých statků obecních a zádušních, aby je císařská milost poručila zase navrátit k obci; třetí o dluhu nejvyššímu lajtnantu Colloredovskému, aby jej císařská milost poručila vypravit z jiného kraje; poslední suplikace se týkala pasírování zadržalého vinného a pivního tácu propůjčeného k potřebě města.²⁴¹ V několika jiných zápisech je pak samostatně řešen obecní vinný šenk a plat z vyšenkovaných vín.²⁴² V Manuálu radním se nachází také inventář špitálského dvora, který náležel k městskému záduší.²⁴³

²³⁵ Např. SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 27, 56, 67, 73, 178, 252, 261, 262, 279, 311, 329, 334, 346, 350, 355, 369, 384, 392.

²³⁶ Např. SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 7, 13, 36, 47, 105, 154, 174, 330, 331, 341, 359, 423.

²³⁷ Např. SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 10, 18, 28, 29, 36, 44, 60, 71, 170, 190, 207, 218, 277, 281, 305, 343, 363, 391, 426, 433.

²³⁸ Např. SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 6, 33, 47, 48, 52, 60, 69, 79, 80, 99, 101, 105, 111, 118, 132, 153, 169, 184, 223, 285, 294, 314, 346, 348, 378, 390, 407, 417, 421.

²³⁹ Např. SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 26, 47, 52, 307.

²⁴⁰ Např. SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 8, 13, 16, 44, 50, 73, 76, 91, 92, 97, 114, 117, 132, 190, 207, 311, 335, 341, 343, 353, 362, 366, 371, 412, 419, 423, 428.

²⁴¹ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 25.

²⁴² Např. SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 11, 68, 99, 109, 136, 159, 309, 347, 348, 364, 365.

²⁴³ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 287–288.

Velmi častým typem zápisů jsou sousedská či přátelská porovnání, řešící narovnání sporů o pomluvu, nářek poctivosti,²⁴⁴ zlořečení, slova hanlivá a „nařklivá“. Nalezneme zde i nářky poctivosti cizoložstvím,²⁴⁵ zlodějstvím,²⁴⁶ čarodějnictvím²⁴⁷ a svatokrádežnictvím.²⁴⁸ Občas se dočteme i o hanění samotného městského úřadu či jeho úředníků.²⁴⁹ Výjimkou není ani pomluva královského rychtáře.²⁵⁰ Viník pak nejčastěji skončil na několik dní v městské šatlavě. V zápise ze dne 23. dubna 1636 se dozvídáme, že Bartoloměj Roháč pomlouval tehdejšího pana děkana.²⁵¹

Dočteme se zde i o různých krádežích, ať soukromého majetku - obilí, zvířat, vybavení domů, ale i toho obecního.²⁵² Nebo zápis ze dne 9. března 1637 řeší spor o přehrábí a stlučení zapůjčené klisny.²⁵³ Provinilec byl nejčastěji potrestán peněžitou pokutou. Několik zápisů zachycuje i lehké ublížení na zdraví, většinou udeření v opilosti.²⁵⁴

Při odchodu z města nejčastěji s úmyslem provozovat živnost někde jinde žádali obyvatelé radu o propuštění a vydání zachovacího listu.²⁵⁵ Naopak při příchodu nového obyvatele nalezneme žádost o přijetí za obyvatele a propuštění živnosti.²⁵⁶ V několika případech se dočteme o žádosti o vydání listu fedrovního²⁵⁷ nebo výhostního.²⁵⁸

---

²⁴⁴ Např. SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 4, 15, 70, 71, 94, 118, 142, 151, 186, 211, 219, 224, 227, 248, 250, 254, 267, 268, 284, 298, 336, 341, 354, 356.

²⁴⁵ Např. SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 20, 196, 213.

²⁴⁶ Např. SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 14, 19, 137, 140.

²⁴⁷ Např. SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 192, 203.

²⁴⁸ Např. SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 181.

²⁴⁹ Např. SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 58, 135, 325.

²⁵⁰ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 410.

²⁵¹ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 61.

²⁵² Např. zápis ze dne 11. června 1636 o posekání obecního dříví. (SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 79.)

²⁵³ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 187.

²⁵⁴ Např. SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 171.

²⁵⁵ Doklad o původu poddaného či služebníka, pochází-li z řádného manželského svazku, je pokřtěn. Např. SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 6, 10, 27, 31, 60, 110, 112, 129, 152, 211, 263, 340, 384, 392, 393.

²⁵⁶ Např. SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 47, 270, 277, 404, 417, 427.

²⁵⁷ Doporučující list, jímž vrchnost dovolovala svým nádeníkům jít na práci jinam. Např. SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 60, 170, 185.

²⁵⁸ Doklad stvrzující zrušení poddanských závazků vůči původní vrchnosti. Např. SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 211.

V manuálu nalezneme také zápisy, které se týkají manželského svazku: vyhlášení smluv svatebních,²⁵⁹ zamluvení se ke stavu svatého manželství, dání za manželku.²⁶⁰

Rukopis obsahuje i žádost místního děkana ze dne 14. října 1637 v záležitosti kantora, kterého nově opatřil pro kůr a pro cvičení mládeže, aby se obec postarala o jeho plat i byt, protože škola je velice zpustošená.²⁶¹ Dosazení nového kněze řeší zápis ze dne 23. ledna 1638.²⁶² V zápisu ze dne 16. června 1638 se dočteme, že císařský rychtář, pan purkmistr a páni byli opakovaně napomínáni od pana děkana, že málo dbají modliteb. Že místo do chrámu Páně chodí na různá jiná místa, a když se služby boží konají, že postávají na rynku na klevetách. Proto žádá, aby o tom byl podle starobylého způsobu katolického spraven, a kdyby někdo z pánů sousedů obyvatelů nebo podruhů do chrámu Páně, když je toho čas, nepřišel, aby zaplatil pokutu půl libry vosku, kterou vybírali kostelníci. Dále aby bylo poručeno městskému rychtáři, aby na to dal bedlivý pozor. Kdyby někdo na rynku stál, místo toho, aby šel do kostela, aby jej vsadil do vězení šatlavního pod stanovenou pokutou.²⁶³

V zápisu z neděle 4. prosince 1639 se dozvídáme, že pan Václav Zývalda, který zastával úřad purkmistra, uschoval před švédským vojskem městskou pečeť a ta se ztratila.²⁶⁴ O užívání hrdelního práva, kterým město disponovalo, nalezneme v manuálu jen několik zmínek, především, co se týče výslechů zemských škůdců. V jiném zápise ze dne 23. června 1636 se dočteme, že právní posel má být pro své provinění na hrdle trestán.²⁶⁵ Součástí radního manuálu jsou také zápisy, zachycující vojenské útrapy města, o kterých již bylo pojednáno v kapitole věnované dějinám města.²⁶⁶

V radním manuálu nalezneme i zápisy o každoročních obnovách konšelského úřadu. Na základě těchto zápisů lze rekonstruovat složení kouřimské městské rady

---

²⁵⁹ Např. zápis ze dne 18. března 1637 informuje o tom, že v úterý dne 3. února 1637 městský písař Adam Václav z Větčina se svou manželkou Alžbětou přednesli v radě své smlouvy svatební. (SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 189.)

²⁶⁰ Např. SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 6, 9, 13, 172, 174, 259, 296, 312, 424.

²⁶¹ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 271.

²⁶² Tamtéž, s. 308.

²⁶³ Tamtéž, s. 337.

²⁶⁴ Tamtéž, s. 410.

²⁶⁵ Tamtéž, s. 97.

²⁶⁶ Tamtéž, s. 397, 403, 409, 412, 414, 415.

v letech 1635–1638.²⁶⁷ Zápis o obnově městské rady v roce 1639 v radním manuálu postrádáme. Stalo se tak z důvodu absence květnových zápisů z tohoto roku.

V zápisu ze dne 16. června 1638 je uvedena informace o obnovení starších cechmistrů nad řemesly s jejich jmenným seznamem. Jednalo se o následující cechy: řezníků; pekařů; sladovníků; mlynářů; kovářů, kolářů, bednářů; zámečnicků; krejčích; kožešníků; tkalců; ševců; koželuhů; hrnčírů; zedníků, tesařů; pivovarníků, šenkýřů, šrotýřů. Dále jsou zde vyjmenovány osoby, které byly zvoleny do jiných povinností, a to desátníci, osoby k dohlížení komínů, starší nad podruhy, přidání k pánům obecním a zádušní úředníci.²⁶⁸

Co se týče městských služebníků, nalezneme zde zápis z 25. ledna 1636, kdy Daniel Rožmitálský žádá o propuštění ze služby k vybírání vinného, pivního tácu a jiných případností obecních a žádá o nařízení jiné osoby k této činnosti.²⁶⁹ Zápis z 12. února 1636 se týká platu šatlavního služebníka.²⁷⁰ V zápisu ze dne 28. ledna 1636 je zachycen počet z příjmů a vydání kostelníků, spravujících zádušní majetek.²⁷¹ Přijetí nového branného se týkají zápisy ze dne 3. října 1636 a ze dne 20. dubna 1640.²⁷²

---

²⁶⁷ Viz tab. č. 4.

²⁶⁸ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 337–338.

²⁶⁹ Tamtéž, s. 11.

²⁷⁰ Tamtéž, s. 26.

²⁷¹ Tamtéž, s. 13.

²⁷² Tamtéž, s. 119 a 422.

3. Edice

3.1 Ediční poznámka

V rámci výběrové edice jsou zpřístupněny některé zápisy, které byly do radního manuálu zaznamenány v roce 1636. Hlavním kriteriem pro výběr zápisů se stala snaha zpřístupnit veškeré typy zápisů nacházejících se v rukopisu, které dokumentují různorodou agendu projednávanou před kouřimskou městskou radou.¹

Zápisy jsou zpřístupněny formou transkripce, vycházející především ze zásad pro vydávání novověkých historických pramenů, které byly zpracovány autorským kolektivem pod vedením Ivana Šťovíčka.² Pořadí zápisů je zachováno podle originálu. Čísla stran jsou uvedena v hranatých závorkách.

Přeškrtnuté části textu jsou ponechány na jejich původním místě a označeny lomenými závorkami < >, v edičních poznámkách již není na tento text upozorněno. Interlineární a marginální vsuvky písaře jsou vepsány na příslušné místo do textu s odkazem v poznámkovém aparátu.

Používané zkratky jsou v textu rozepisovány bez závorek a jejich podoba je uvedena v poznámce. Výjimkou jsou zkratky P – pán; P nebo Pi – paní; PPP – pan purkmistr a páni; míš. nebo m. – míšenské, st. – strychův, dnicam – dominicam, které jsou rozepsány bez zmínky v poznámkovém aparátu. Zkrácení označení názvu měsíce kombinací arabské číslice a slovní koncovky *7b* je rozepsáno slovně *Septembris*. Označení měnových jednotek je ponecháno ve zkráceném tvaru: floreny - *zl.*, krejčary – *kr.*, denáry – *d*. Často se objevující latinská zkratka sexagena - *ff* je přepisována slovně, tj. kopa.

U slov cizího původu je odstraněn původní pravopis (např. kontribuce, apelace).

V osloveních vyjadřujících dobovou úctu (*Pán Bůh*) a v titulárních zkratkách (*Vaše Milost, Jeho Milost*) je užito velkých písmen. Velkými písmeny jsou psána i osobní a místní jména, v případech různých možností čtení nebo užívání více tvarů jednoho jména (jako např. Tobiáš nebo Tobias Chřeník) je v poznámce připojen

---

¹ Přehled počtu editovaných zápisů ve srovnání s celkovým počtem projednávaných záležitostí v jednotlivých dnech přináší tab. č. 3.

² Ivan ŠŤOVÍČEK a kol., *Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti. Příprava vědeckých edic dokumentů ze 16.–20. století pro potřeby historiografie*, Praha 2002, s. 49–57.

transliterovaný tvar jména. U vyskytujících se profesních příjmí je toto označení osob psáno také s velkým počátečním písmenem. Pouze v případech, kdy je z kontextu zřetelné, že se jedná spíše o označení příslušné profese a osoba je identifikovatelná jiným způsobem, jsou tato slova psána písmenem malým.

Edice je doplněna jmenným a místním rejstříkem, který zahrnuje osobní a místní jména uvedená pouze v edici. Osobní jména jsou v rejstříku řazena podle příjmí. Místní názvy jsou v rejstříku uvedeny v dnešní podobě v závorce s transliterovaným tvarem, který se nachází v rukopisu.

3.2 Edice

[Pagina] 2

V létu 1635 při obnovení ouřadu konšelského dosazeny byly do rady osoby tyto:

pan Florián Lounský, Jeho Milosti císařské¹ pan rychtář, ten podle své povinnosti, kterouž na komoře Jeho Milosti císařské² české³ přijal, stále zůstával a zůstává;

pan Jan Bukač, primátor;⁴

pan Vácslav Zývalda;⁵

pan Jan Kamberský;

pan Tobias Chřeník;⁶

pan Jiří Rožmitálský;

pan Jeroným Bukač;

Bartoloměj Roháč;

pan Daniel Tyrys;⁷

pan Vácslav Nuselský;

pan Matěj Habán;

pan Jiří Hantil;

pan Jan Hájek.

Páni starší obecní:

pan Daniel Rožmitálský;   Jan Nuselský;

Petr Čermák;   Adam Trubačů.

Rychtář městský:

Martin Vorlíček.

Volenci:

pan Jan Bukač, primátor;

---

¹ GMCz

² GMCze

³ Interlineární vsuvka nad slovem GMCze.

⁴ Jako primas, primátor byl označován první purkmistr v roce a náležela mu funkce správce městského hospodářství. (Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan JANÁK – Jan DOBEŠ, Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost, Praha 2007, s. 215.)

⁵ Waczslaw Zywalda

⁶ Thobias Chrzenik

⁷ Danyel Tyrys

pan Vácslav Zývalda;¹
pan Daniel Rožmitálský;
Jan Strnad.

[Pagina] 3

Januarius anni 1636 feria 7 post festum Circumcisionis

5. Januarii²

Relaci v příčině Tomáše Fialy Berounského, syna jeho, když podle milostivého Jich Milostí pánův pánův rad Jeho Milosti královské³ nad apelacemi⁴ na Hradě pražském zřízených k ouřadu města Kouřima prošlého psaní. Pan purkmistr, páni z prostředku svého jisté osoby k ouřadu šepmistrskému⁵ města Hor Kuten⁶ vyslati ráčili. Dáno za odpověď: Poněvadž k pánům Horníkům též milostivé poručení nesvědčí, tehdy že také dotčeného pacholete ku právu města Kouřima vydati nemohou, nežli pokudž by k nim poručení Jich Milostí prošlo, že by se nepominuli podle nařízení poslušně zachovati.

Jan Patáček na vznesení Martina Vorlíčka, rychtáře městského, jsouce povolán, mluvil: Že pan Martin Vorlíček skrže ten spis jemu před Bohem křivdu činí, odvolávajíc se na pana Duchoslava Karlovskýho a pana Ezechiele Šípka⁷, že tu noc nikdež nebyl jinde nežli doma, že nahej za kamny té noci seděl (a žena mu vši hledala) a že o tom nic neví, co tu na něj pan rychtář přednáší.

Feria 3 post Trium Regum⁸

8. Januarii⁹

Pan Tobias Chřeník,¹⁰ přeslechší psaní a v něm vidimus města¹¹ Pilníkova od ouředníka vlčického¹² k ouřadu odeslané v příčině Lukáše Širmera z Pilníkova, žádal za

---

¹ Waczslaw Zywalda

² Jan

³ GMK

⁴ appellaczymi

⁵ Šepmistr ve významu kutnohorský konšel. (<http://vokabular.ujc.cas.cz/hledani.aspx>., [cit. 22. 4. 2016].)

⁶ Horr Kuten

⁷ Ezechyele Ssypka

⁸ Správně tres reges.

⁹ Jan

¹⁰ Thobias Chrženik

¹¹ Miest

¹² Wlciczkeho

propůjčení obojího. Povoleno žádosti jeho: má složiti odpověď proti tomu psanou dnešního dne, aneb se s ním Širmerem nějak porovnat.

Pan Tobias Chřeník¹ žádal, aby psaní učiněno bylo urozenému a statečnému rytíři panu Václavovi Kaplířovi z[e] Sulevic o svědomí, zdali z poručení jeho obilí téhož Lukáše Širmera² do profiantauzu³ Jeho Milosti královské⁴ kouřimského anticipováno jest nebo ne. Povoleno žádosti jeho: má přednésti spis. Přednesl též při tom i ceduli pro smrt a život.

9. Januarii⁵

Na vznesení oustní Lukáše Širmera a pana Tobiáše Chřeníka⁶ oustní odpověď jest snesení pana purkmistra a panův při odpovědi psané, (kterouž má pan Tobias Chřeník⁷ na psaní ouředníka vlčického⁸ v té příčině k ouřadu prošlého složiti) nazejtí. Toho se obého povážiti a jisté dictum od práva mezi stranami vzněsti.

[Pagina] 4

Martin Vorlíček, rychtář městský, jsouce na rozkaz předvolán, jest dostatečně od Jeho Milosti královské⁹ pana rychtáře napomínán, aby se v obstavuňcích mimo ohlášení buď před Jeho Milostí královskou¹⁰ panem rychtářem, panem purkmistrem neb panem primasem nevytahoval, když mu domlouváno bylo. Proč jest tyto slova na mázhauze¹¹ v domě radním mluvil? Aby při právě tomto nebyl poctivý člověk rychtářem, ale nějaký vovčák nebo ras, odpíral, že žádná pravda nejní.

Jan Hájek, jsouce do plnosti rady povolán, že maličký chléb režný na krejcar pekl a ten se u něho našel a po několikerém napomínání on Jan Hájek polepšiti se nechtěl, podle snesení pana purkmistra a pánův má na rathauze arestýrován býti a pokuty dvě kopy míšenské složiti.

---

¹ Thobias Chrzenik

² Lukasse Ssirmera

³ proffianthauzu

⁴ GMK

⁵ Jan

⁶ Thobiasse chrzenika

⁷ Thobias Chrzenik

⁸ Wlcziczkeho

⁹ GMKr

¹⁰ GMKr

¹¹ Mazhaus ve významu síň, předsíň. (<http://vokabular.ujc.cas.cz/hledani.aspx>., [cit. 25. 4. 2016].)

10. Januarii¹

Pan Tobias Chřeník² při vstoupení dříve, nežli odpověď na psaní ouředníka vlčického³ přednesl, žádal, aby Lukáš Širmer jakožto při právě tomto neusedlý podle práva městského A 56 ku právu zaručil. Složil odpověď svou pan Tobias Chřeník,⁴ čtena.

Lukáš Širmer skrze přítele svého se ohlásil, aby se podle odpovědi pana Tobiáše Chřeníka⁵ měl v jaké soudy vydávati, nejsa on sebou volen jakožto poddací člověk, toho že se mu učiniti nevidí, nýbrž vedle přiznání a upsání pana Tobiáše takových 39 strychův žita na něm panu Tobiášovi za dopomožení a za opatření právní jakožto člověk přespolní podle práva A 60, B36, 94 žádá.

Od pana Tobiáše promluveno: Poněvadž prvním spisem žalobním bez vůle vrchnosti své, kterouž se nyní zastírá, proti němu panu Tobiášovi ku právu přistoupil, tehdy že již se pření s ním začal a tady tím on Lukáš Širmer, že člověk poddací jest, vyjítí nemůž[e], aby se v tom, že by jemu 39 strychův žita dlužen byl, se přiznával, on pan Tobias Chřeník⁶ odepřel. Načež z uvážení pana purkmistra a pánův vyneseno dictum.

[Pagina] 5

Dictum od práva města Kouřima: Poněvadž se to z šejnu od práva města⁷ Pilníkova vidimovaného a pečeti jich zpečetěného, kterýž vlastní rukou Tobiáše Chřeníka,⁸ měštěnína a tehdáž vejběrcího v městě Kouřimě, psán jest, patrné nachází, že Lukáš Širmer z Pilníkova koupivší v létu 1634 od profiantmistra⁹ tehdejšího artalerie¹⁰ Jeho Milosti císařské¹¹ žita padesáte tři strychy a pšenice třidceti strychův, takového všeho obilí, podle šejnu jemu vydaného v profianthauze¹² kouřimském¹³ zanechal a 12. Junii téhož léta podle v šejnu zaznamenání 30 strychův pšenice a žita 14 strychův jest jemu

---

¹ Janua

² Thobias Chrzenik

³ Wlcziczkeho

⁴ Thobias Chrzenik

⁵ Thobiasse Chrzenika

⁶ Thobias Chrzenik

⁷ Miest

⁸ Thobiasse Chrzenika

⁹ poffianthmistra

¹⁰ artalleriae

¹¹ GMCz

¹² proffianthauze

¹³ Interlineární vsuvka nad slovem profianthauze.

Lukášovi od Tobiáše Chřeníka¹ z téhož obilí vydáno. Z těch příčin ostatní sumu, totiž třidceti devět strychů žita ještě pozůstalého, povinen bude on Tobias Chřeník² jemu Lukášovi Širmerovi vydati, aneb se s ním Lukášem o ně narovnatí podle práva. Apelací se vyhrazuje. Actum in consilio feria³ 5 10. Januarii anno⁴ 1636 officio domini⁵ Bartolomei Roháč. Rukojmové k dostiučinění dictum pod 50 zl. rejnskými⁶: od Lukáše Širmera pan Daniel Tyrys,⁷ od pana Tobiáše Chřeníka⁸ Matyas Lorferýn.

Lukáš Širmer ohlásil se skrze přítele svého, že děkuje Pánu Bohu a právu z opatření právního. Žádal za vejpis dictum, povoleno. Pan Tobias Chřeník⁹ žádal užití rozmyšlení právního a vejpisu dictum, povoleno. Pan Tobias Chřeník¹⁰ složil doklad k apelaci při ouřadě purkmistrském dva široký tolary a za 3 kopy drobých peněz, kteréž v deposití právní zůstávají. A hned toho dne obeslal Lukáše Širmera z Pilníkova k přeslyšení příčin, k vyzdvižení apelací ke dni 21. Februarii 1636.

[Pagina] 6

11. Januarii

Václav Svoboda podle vyžádaného vstoupení obeslal Lidmilu Žďárskou¹¹ do plnosti rady k přiznání, že se mu k stavu svatého¹² manželství zamluvila. Relaci Jeho Milosti královské¹³ pana rychtáře, pana primátora, pana Tobiáše Chřeníka,¹⁴ pánův dožádaných, že nadjmenovaná Lidmila Žďárská¹⁵ jemu Václavovi Svobodovi k stavu svatého¹⁶ manželství v přítomnosti jich za[!] zamluvila. Z uvážení pana purkmistra a pánův má předkem Václav Svoboda od pana děkana kouřimského aprobaci přinéstí, že k víře

---

¹ Thobiasse Chrzenika

² Thobias Chrzenik

³ ff

⁴ A^o

⁵ dně

⁶ 50 f regn

⁷ danyel Tyrys

⁸ Thobiasse Chrzenika

⁹ Thobias Chrzenik

¹⁰ Thobias Chrzenik

¹¹ Lydmillu Zdiarskau

¹² S^o.

¹³ GMKr

¹⁴ Thobiasse Chrzenika

¹⁵ Lydmilla Zdiarska

¹⁶ S^o

svaté katolické přistoupení chce. Přednesl aprobaci,¹ jest mu táž Lidmila Žďárská² za manželku dána.

Štěpán Studil vedle vyžádaného vstoupení přednesl žádost oustní skrze přítele svého, že nemohouce při obci této pro veliké ochuzení vojenské obstátí, žádál, aby do města Ledče propuštěn <byl> a³ aby při tom od pana purkmistra a pánův jemu konservátor vydán byl. Z uvážení pana purkmistra a pánův Štěpán Studil té své žádosti, poněvadž mezi Jeho Milostí královskou⁴ panem rychtářem a manželkou jeho Štěpána Studila soudná rozepře zašla a ještě k místu přivedena nejní, k tomu týž Štěpán Studil nemálo povinností sousedských, též kontribucí povinen, a když tam v Ledči nač živnost vésti by měl, téměř při obci této z té býti může. Jináč příkladem jeho chtěli by i jiní téhož následovati, nemá žádným způsobem užití.

Jan Pučálka,⁵ mydlář, podle vyžádaného vstoupení žádal za termín k vyslyšení tří rozepří s Ondřejem Karáskem. Jest jemu Janovi Pučálkovi⁶ termín uložen do <dvou neděl> dne 25. Januarii k porovnání přátelskému bez pohoršení práva do místa radního.

Paní Anna, Jeronýma Bukače manželka, podle vyžádaného vstoupení žádala o odklad s Lidmilou Hořickou ke dni 23. Januarii k relaci právní pod závazkem, což druhé straně má v známost uvedeno býti.

Václav Vlasák dle vyžádaného vstoupení přednesl žádost na spisu o ulevění kontribucí za měsíce November⁷ a December⁸ aneb poražení jí 34 ½ strychův ovsa od něho v létu 1634

[Pagina] 7

k obci zapůjčeného. Z uvážení pana purkmistra a pánův jest jemu Václavovi Vlasákovi kontribucí, ta obilná z ovsa nadepsaného, poražena peněžitou a pšenici má odvésti.

Paní Anna Vlasáková podle vyžádaného obeslání na Jana Holýho k přeslyšení cedulí dílčích. Proti tomu složena a čtena odpověď aneb ohlášení Jana Holýho, kdež žádá, aby

---

¹ approbati

² Lydmilla Zdiarska

³ Interlineární vsuvka nad slovem aby.

⁴ GMK

⁵ Jan Puczalka

⁶ Janowi Puczalkowi

⁷ Nouemb

⁸ Decemb

paní Anna Vlasáková tři díly kladla statku po nebožtíkovi¹ Janovi Teleckým zůstalého, a kterýž právně rozeznáni jsou. Z uvážení pana purkmistra a pánův má paní Anna Vlasáková týž statek skrze ceduli dílčí ve tři rozdělití, a to v konečnosti a nic jináč, ke středě 16. Januarii.

Václav Hanzl vedle vyžádaného obeslání na Jiříka Novokolínského složil průvod svůj ku právu, žádaje, aby čten byl. Přítel druhé strany ohlásil se, poněvadž žádný termín k průvodům uložen nebyl, žádal za jistý termín. Z uvážení pana purkmistra a pánův dán termín k průvodům do týhodne 18. Januarii.

Salomena Vladyková vedle vyžádaného obeslání na pana Duchoslava Karlovského složila žalobu ku právu na spisu spolu s šuldprýfem,² viníc jej z[e] sumy jistinné 100 kop míšenských³ a ourokův od léta 1620 s protestací. Pan Duchoslav Karlovský žádal rozmyšlení právního a vejpisu žaloby i jistoty. Z uvážení pana purkmistra a pánův termín k odpovědi daní do dne 25. Januarii, při tom povoleno vejpisu obého.

Mikolas Rudl, mlynář ze mlejna Pirynovského,⁴ vedle vyžádaného obeslání dal čísti odpověď proti žalobě paní Salomeny Vladykové v příčině 5 strychův žita, jakž táž žaloba v sobě obsahuje. Od přítele paní Salomeny hájeno, aby čtena nebyla, podle artikulův právních B 31, 34, A 45, poněvadž ji on Mikolas Rudl časně ku právu nesložil. Přítel druhé strany hájil se ohlášením a potahuje se na relaci pana primátora a pana Tobiáše Chřeníka,⁵ že odklad jistý od práva byl učiněn. Z uvážení pana purkmistra a pánův: poněvadž se Mikolas Rudl při právě časně ohlašoval, tehdy má táž odpověď čtena býti.

[Pagina] 8

Po přečtení odpovědi Mikulas Rudl žádal za termín k průvodům. Z uvážení pana purkmistra a pánův oznámeno stranám, že se termín ukládá k přátelskému porovnání bez pohoršení práva a spravedlnosti do 2 neděl totiž k 25. Januarii.

---

¹ nebi

² Ssuldprýfem. Šuldprýf z německého Schuldbrief – dlužní list.
(<http://web.ff.cuni.cz/slovník/slovník.php?svazek=2&stranka=0876>, [cit. 27. 4. 2016].)

³ mí

⁴ Pravděpodobně se jednalo o mlýn ve vlastnictví rodiny Jiříka Piryna, který v roce 1623 vlastnil v Kouřimí mez, louku, roli, zahrádku. (SOA Praha, SOkA Kolín, fond Svoboda Bedřich, Dr., Dějiny Kouřimě, Kouřimské mlýny, inv. č. 3, sign. III/7, č. kartonu 2, fol. 76r–77r.)

⁵ Thobiasse Chrzenika

Jeroným Svoboda vedle vyžádaného vstoupení obeslal Ondřeje Karáska, bratra svého, k učinění zápisu na zahradu, kterouž mu prodal. Podle čehož Ondřej Karásek stoje osobně v plnosti rady, se přiznal, že za tůž zahradu jemu on Jeroným Svoboda, bratr jeho, zcela a zouplna zaplatil. Povoleno žádosti Jeronýma Svobody, po vložení do kněh téhož zápisu má vejpis jemu se vydati, vydán.

Janovi Burianovi a Janovi Sackýmu jakožto plnomocníkům Anny Hartmanový učiněn odklad od středy příští 16. Januarii do dvou neděl pořád zběhlých totiž do středy 30. Januarii s Bartolomějem Roháčem k doslyšení všech tří rozepří.

12. Januarii

Pan Václav Zývalda, doslejchajíc psaní z Litoměřic od pana Jana Heliadesa k ouřadu prošlého v příčině statku po nebožtíkovi¹ Holubovi zůstalém, kdež se pokládá týž pan Jan Heliades k němu lepší právo a spravedlnost nad něho pana Václava Zývaldu míti, žádal za propůjčení originálu aneb vejpisu. Z uvážení pana purkmistra a pánův propůjčen originál téhož psaní, má pan Václav Zývalda odpověď na spisu dáti v času právním.

Čteno v radě psaní od pana hejtmana kosteleckého pod actum² 2. Januarii v příčině dluhu od Buriana Šlechty mlynářce plaňanský povinného. Z uvážení pana purkmistra a pánův: poněvadž již o to několikteru psaní prošlo, že na žádných termínech věřitelkyně přistáti nechce, má se jemu Burianovi rozkaz právní státi do třetího dne k zaplacení.

Jan Hořický přednesl odpověď na psaní pana hejtmana kosteleckého a v něm spis Doroty Světické pod actum³ 2. Januarii ku právu prošlých. Žádal za přímluvné připsání ku panu hejtmanu, má užítí žádosti své, odesláno.

[Pagina] 9

Desátníci⁴ jsouce na rozkaz povolání v příčině sobotales, mají ku pátku s počty hotovi býti a jej odvésti při ouřadě purkmistrském 18. Januarii 1636.

---

¹ Nebo:

² Act

³ Act

⁴ Desátníci ve smyslu osob, které vybýraly „desátek“. (<http://vokabular.ujc.cas.cz/hledani.aspx>, [cit. 9. 6. 2016].)

16. Januarii¹

Václav Vlastovička podle vyžádaného vstoupení obeslal Štěpána Studila, koželuha, k učinění zápisu na dům slove Němcovský pod Malotickou branou. Podle vyžádaného vstoupení dal čísti zápis a z povolení pana purkmistra a pánův jest do kněch městských² vložen.

25. Januarii

Jan Bedrníček podle vyžádaného vstoupení obeslal Kateřinu, pozůstalou po nebožtíkovi³ Pavlovi Zývaldovi, dceru syrotka, pana purkmistra a pánův k přiznání, že se jemu k stavu svatého⁴ manželství zamluvila, žádajíc pana purkmistra a pány, aby jemu táž Kateřina za manželku dána byla,

[Pagina] 10

kterážto předvolána jsouce, přiznala se k tomu, že se jemu Janovi Bedrníčkovu k stavu svatého manželství zamluvila. Z uvážení pana purkmistra a pánův jest jemu táž Kateřina za manželku dána.

Štěpán Studil podle vyžádaného vstoupení žádal za navrácení listu zachovacího z deposití právní. Z uvážení pana purkmistra a pánův podle slušných a hodných příčin nemá se jemu týž list zachovací vydati a při tom, že jest směl ouřad všetečně pomlouvati, jest do vězení šatlavního dán.

Jan Nuselský vedle vyžádaného vstoupení přednesl žádost na spisu v příčině preclíkův pečení, aby toho roku přítomného pro rozličné a veliké nedostatky, též drahotu obilí zbaven býti mohl. Z uvážení pana purkmistra a pánův podle slušného a spravedlivého uznání má sobě předce koštovati, pokud by a jak dlouho mohl tomu za dosti učiniti, kdyby se pak to k další záhubě a škodě jeho schylovalo, tehdy bude se moci před pana purkmistra a pány ohlásiti.

Jan Hašků podle vyžádaného vstoupení obeslal Jana Zlatníka, žádaje, aby peněz purkrehtních 5 kop míšenských jemu povinných on Jan Zlatník k složení přidržán byl. Z uvážení pana purkmistra a pánův mají se spolu přátelsky bez zaneprázdně-

---

¹ Jan

² miestsk

³ nebosstikowy

⁴ Psáno zkráceně S°.

[Pagina] 11

ní práva porovnat a Jan Zlatník má své dlužníky též upomínati a Jana Haška spokojiti.

Daniel Rožmitálský přednesl skrze spis své ohlášení v příčině propuštění jeho a nařízení jiné osoby k vybírání vinného a pivného tácu i jiných případností obecních. Odloženo k povázení do ponděl[n]ího 28. Januarii 1636.

Paní Anně Jeronýmové s Lidmilou Hořickou odklad do pátku 1. Februarii, to jest do týhodne pořád zběhlého, k relaci právní pod závazkem.

[Pagina] 13

28. Januarii

Čteno psaní od pana hejtmána kosteleckého k ouřadu prošlé v příčině dluhů plaňanský mlynářce od Buriana Šlechty povinného, má ji ve 24 hodinách spokojiti.

Václav Vlasák a Matouš Drahonický, kostelníci, jsouce na rozkaz předvoláni do plnosti rady, učinili počet z příjmů a vydání svého, počnouc od slavné památky seslání Ducha Svatého¹ léta 1633² až do třetí neděle po Svaté³ Trojici léta 1635,⁴ to jest za 2 léta a 4 týhodny pořád zběhlé:

našlo se příjmů z peticí sumy	41zl., 17 kr.;
vydání z téhož našlo se dle registříku jejich	43 zl., 4 kr., 3 d.;
převyšuje vydání příjem svůj o	1 zl., 48 kr., 3 d.;
příjmů od zvonů našlo se	7 zl., 15 kr.;
vydání z téhož	7 zl., 11 kr.;
restů	4 kr..

[Pagina] 14

30. Januarii

---

¹ S^o

² Svátek Soslání Ducha Svatého neboli Letnice připadají na 7. neděli po Velikonocích, tedy 15. května 1633.

³ S^{ve}

⁴ 24. června 1635.

Pan Tobias Chřeník¹ vedle vyžádaného vstoupení obeslal Jana Holýho k učinění zápisu na roli od něho koupenou 70 záhonův, kterýžto ohlásivší se, odepřel, že ne předních honů, ale v druhých a zadních honech 40 záhonů smlouval. Proti tomu relaci pana primátora, že Jan Holý v předních a druhých honech, kde pan Tobias měl pšenici, tůž roli prodával. Podle čehož pan Tobias Chřeník² se ohlásil: pokudž Jan Holý v trhu státi nebude, že chce jeho z pokuty podle práva viniti. Z uvážení pana purkmistra a pánův mají se společně o ostatní díl rolí porovnatí a smluviti, tu potom zápis má býti vyhlášen, k čemuž strany přistoupily.

Pan Jiřík Hantil podle obeslání na Buriana Šlechtu k přeslyšení žaloby na něho Buriana pro nárek cti zlodějstvím žádal pana purkmistra a pány, poněvadž Burian Šlechta k tomu obeslání státi nechce, aby podle práva městského A 45 rozdílu 2, A 46 právně k tomu přidržán byl. Z uvážení pana purkmistra a pánův Burian Šlechta jsa předvolán, jest napomenut, proč jsa přítomen (a k tomu obyvatel a ne soused) státi nechce, aby na sebe lepší pozor dal jináč, že by trestán byl. Povoleno témuž Jiříkovi Hantilovi obeslání na něho Buriana Šlechtu ad 1. Februarii 1636.

[Pagina] 16

Václav Hanzl dle učiněného odkladu k průvodům přednesl na spisu to, což k líčení přemluviti měl. Čten dotčený dopis v přítomnosti druhé strany, též artikul z[e] smlouvy činěné o statek nebožtíka³ Jana Klášterskýho. Od Jiříka Novokolínského skrze přítele jeho proti tomu mluveno: V tomto předsevzetí jaká jest nepořádnost před právem Vaší Milosti⁴ proti Jiříkovi Novokolínskému od Václava Hanzle předsevzatá, ráčíte

[Pagina] 17

tomu jakožto páni soudcové spravedliví dobře vyrozuměti, jak daleko od regule právní přítomný Václav jest pobloudil, chtěje obstáti smlouvou na onen čas učiněnou, kteráž se nevztahuje na Jiříka Novokolínského nežli na manželku jeho. Jiřík Novokolínský jemu nitčímž povinen nejní, žádným dědicem nezůstává, nic sobě od manželky zadáno nemá a toho se také od strany původní nitčímž neukazuje. Nebo praví-li se míti jaké právo a spravedlnost, byl jest povinen pro pořádnost právní o to k ní náležitě hleděti nebo práva

---

¹ Thobias Chrzěnik

² Thobias Chrzěnik

³ Neb:

⁴ WM

sou patrná. Neublížilít kdo nic, anebo neučinilít nic, nemáš oč k němu hleděti podle práva B 10, 11 rozdílu¹ 1, 2. Tuto pak naproti právu městskému toho jest pominuto, že jest aspoň měl i manželku jeho k tomu obsílati jakožto společníci jeho, i v tom jest všeho toho pominuto proti právu B 18, 14. Tuto jest se stalo proti tomuto právu, že viní Jiříka Novokolínského a bere za průvod svůj smlouvu, kteráž ne na Jiříka Novokolínského ale na Dorotu, manželku jeho, svědčí. A tak byla jeho povinnost vedle žaloby na něj Jiříka se vztahující, aby to ukázal, co by vlastně na téhož Jiříka ukazovalo, tak jakž práva městská patrné to vyměřují B 36 rozdíl 3, B 37 rozdíl 1, 2. Vedle těchto práv spravedlivé ochrany očekávati bude a v čem jest pobloudil, to v uvážení pana purkmistra a pánův zůstane. Václav Hanzl žádal za přečtení práv městských G 16, též C 26, 28 rozdílu 2, A 58 rozdílu 1, že Jiřík Novokolínský smlouvě přítomen byl, statku se ujal, užitky snímal a tak dluhy smlouvou obsažené povinen platiti. S tím spor zavřen a strany tu věc podaly panu purkmistru a pánům k uvážení. Z uvážení pana purkmistra a pánův jsouce strany napomenuty, dříve nežli by mezi nimi vejpověď učiněna byla, aby se přátelským způsobem² bez dalšího zaměstsknání[!] práva o to společně sněsti hleděli. Přistoupily k tomu obě dvě strany, den k přátelskému porovnání ad 8. Februarii termínován.³

[Pagina] 19

1. Februarii

Paní Anna, Jeronýma Bukače manželka, vedle od práva učiněného odkladu k průvodům ad 1. Februarii s Lidmilou Hořickou předně žádala za přečtení žaloby. Od Lidmily Hořický, dřív nežli průvod čten byl, předneseno na spise ohlášení, že svědkův paní Anny Jarolýmové[!],⁴ protože v den nedělní cedule k obeslání jich složeny a citaci k spatření jich na týž den dána, pročež poněvadž v den sváteční obeslání byli proti vyměření právnímu, proti sobě trpěti nechce. Z uvážení pana purkmistra a pánův žaloba a průvod paní Anny Jeronýmové čten býti má, dáleji co Lidmila Hořická proti kterým svědkům má, při publikování jich může se ohlásiti. Od Anny Jeronýmové žádáno bylo, aby se odkladové všickni bedlivě zaznamenali a potom do actu pořádně vepsali, jako i registřík od svědkův, kteří by pořádně čteny býti měli.

---

¹ rozd

² způsobem

³ term

⁴ Anny Jarolymowe, správně má být Jeronýmové.

[Pagina] 20

Čten průvod Anny Jeronýmov: Předně žaloba Anny Jeronýmové ku právu vložená; odpověď Lidmily Hořické; ohlášení Anny Jeronýmové; ohlášení a žádost Lidmily Hořické; svědomí registry vedená. Mluveno: Slovné a vzácné poctivosti Jeho Milosti královské¹ pane rychtáři, pane purkmistře a páni, spoluradní milí. Po učiněné žalobě od paní Anny Jeronýmové jaká jest odpověď dána na spisu od Lidmily, Jana Hořického manželky, dobře jste vyrozuměti ráčili. V tom punktu, že se k nářku, z kterýho jest obviněna, patrně přiznává a tu již vedle regule právní práva městského B 36 rozdílu 1, 2, též S 17, jiného by zapotřebí následovati nebylo jedině, aby vedle vyměření těch práv, co sebou přinášejí, za dosti stalo. Však pro hojnější spravedlnost, aby vždy nic na pochybnosti nepozůstávalo, pro dostatečnější spravedlnost průvod svůj předce jest zapsati dala, kdež se skrze něj to skutečně nachází, že nerčili samý nárek, ale i slova hanlivá k tomu přidána jsou, skrze kterýžto průvod to se vejšejí doličuje, co v odpovědi položeno a tu víceji nad vyměření práva městského B 65, kdež tak praví: Že na dvou svědcích dobře zachovalých dosti jest k[e] každé při u práva. Jako i to také se skutečně vyhledává, že Lidmila Hořická počátkem takové škodlivé vády jest, tudy již to vyměření právní N 48, co v sobě obsahuje, na přítomnou Lidmilu se vztahuje, že se pak v odpovědi své k nějaké pomoci Dorotou, mlynářkou, holými slovy zastíratí chce a při tom ji ještě více paní Annu Jeronýmovou na poctivosti její těžce znaříkala a pod tím takovým ukazováním na soukupa toho vyměření právního C 24 rozdílu 1 zcela zouplna jest pominula a Doroty, mlynářky, vedle též regule právní před Vaše Milosti² jest nedostavila, pro kteroužto příčinu, když jest vedle vyměření právního ne-

[Pagina] 21

kráčela, taková obrana jí k žádné pomoci nijakž býti nemůže. Protož v té příčině daleko jest, jakž povinnosti křesťanský zachováním pokoje, tak i vyměření právnímu vysoce přičinila. Totiž práva městského C 12 rozdílu 1, 2; C 13 rozdílu 1, 2; C 14 rozdílu 1, 2; C 15, 16, 17 a pokutu právem městským C 18 na sebe jest vztáhla.³ Co se pak slov hanlivých k tomu přimíšených dotýče R 4, 5 rozdílu 1, 2, i také to vedle těch práv pro slova hanlivá na sebe jest zřejmě <vztáhla⁴> ukázala. Protož za to uctivě Vaším

---

¹ GMKr

² WM

³ wstahla

⁴ wstahla

Milostem¹ prosí, že po přečtení těchto práv citovaných ráčíte paní Annu Jeronýmovou spravedlivě na poctivosti její opatřiti a dáleji vedle vyměření právního, čeho by pro takovou těžkou věc podniknouti zasloužila, to v uvážení spravedlivým Vaším Milostem² zůstávati bude po Pánu Bohu všemohoucím, Vaším Milostem³ jakožto pánům soudcům spravedlivým v laskavou a spravedlivou ochranu se poroučejíc, dokonale důvěřuje. Odvod Lidmily Hořický, svědomí registry vedená čteny. Mluveno: Lidmila Hořická nejsoucí povědoma práv a nenadavší se do[!]⁴ paní Anny Jeronýmové, aby měla jaké srozumění s manželem Lidmily Hořický míti, za ním choditi, s ním se v rozličných místech scházeti, posmíváním se Lidmile Hořický, že jest toho času od manžela svého bita byla, jakož pak mimo všecknu naději našla jest Annu Jeronýmovou v ulici mezi domem pana Jiříka Hantila a domem Jana Hořickýho státi a tu nějaké psaní mezi sebou čtoucí míti, jest se k tomu táž Lidmila ohlásila, ptajíce se, proč za manželem jejím tak často chodí, snad že by ho chtěla po sobě potáhnouti jako Adama, mlynáře, vystavivší hned za soukupa Dorotu, mlynářku z knížetčího mlejna,⁵ kdež táž Anna Jeronýmová měla jest právem k soukupu o touž věc hleděti, nýbrž pominuvší toho hnedky v hanění, kurev spílání, hald a jinak neslušně touž Lidmilu jest znařkala.

[Pagina] 22

Chtělali jest Anna Jeronýmová o touž věc, což mezi nimi se zběhlo, právně hleděti a ne haněním odbejvati, jakž právo C 26 sebou to přináší, že pak krom lidí to hanění mezi nimi vzešlo, k opatření svému a k odvodu tu žádného jest míti nemohla. Však že to skutkem jest na sobě táž Anna Jeronýmová takové nenáležitě Lidmily Hořické haněním za hanění odbejvání i tuto v místě tomto radním v přítomnosti Vašich Milostí,⁶ jsa stvoření boží, list nadala. Pročež k Vaším Milostem⁷ po Pánu Bohu se utíkaje, že ji ráčíte, jakožto vždycky na cti dobře zachovalou přichrániti a opatřiti. Od Anny Jeronýmové mluveno: Nikdy jest se toho paní Anna Jeronýmová nenadála, aby nad předešlou odpověď svou Lidmila Hořická měla takový těžký nárek skrze pana Buriana Šlechtu, otce svého vlastního, v tomto přelíčení zvyšovati a za ženu ji nepoctivou na

---

¹ WM

² WM

³ WM

⁴ Správně má být od.

⁵ Pravděpodobně se jedná o mlýn Velký později nazývaný jako Panský, který v roce 1532 koupila kouřimská obec za 1200 míšenských po zemřelém mlynáři Jírovi. V roce 1623 připadl tento mlýn spolu s ostatním majetkem knížeti Lichtenštejnovi. (SOA Praha, SOkA Kolín, fond Svoboda Bedřich, Dr., Dějiny Kouřimě, Kouřimské mlýny, inv. č. 3, sign. III/7, č. kartonu 2, fol. 1r.)

⁶ WM

⁷ WM

Pána Boha povinnost křesťanskou vyměření právní nepamatující pokládati a to v tom punktu, kdež praví paní Anna Jarolýmová[!]¹ Jana Hořickýho, manžela jejího, po sobě potáhnouti chtěla, tak jako někdy Adama, mlynáře z knížetčího mlejna. Co taková slova sebou obsahují, tomu Vaše Milosti² jakožto páni rozšafní dobře vyrozuměti moci ráčíte. Nebo každá poctivá žena nemá toho způsobu³ při sobě, aby cizí manželé po sobě měla potahovati, jedině toliko ty, kteréž bez studu na tomto světě živí jsou a přikázání boží opovážlivě přestupují, ale však což jest koliv prve od Lidmily Hořické do odpovědi její vloženo a nyní oustně mluveno, to všecko toliko na samých holých slovích bez všelikého průvodu založeno jest. Právo pak městský jest patrný B 37 rozdílu⁴ 1, 2; B 12 rozdílu⁵ 3, 4; B 38. Z průvodův Lidmily Hořický, aby čím proti paní Anně Jeronýmové obstáti a nevinnu svou z[e] sebe složiti měla, nic se nenachází, nebo aby jí měla příčinu k vádě dáti, toho nitčímž neukazuje ani nejmenší věci. A tak

[Pagina] 23

svolení svému Lidmila Hořická v nitčemž za dosti nečiní, jak v tom, kdež praví, že jest jí příčinu k vádě dala, to jest jeden punkt. Druhý punkt bere sobě za příčinu, že jest v ulici s manželem jejím stála a jí se jejímu ubití posmívala, jestli jest se s ním zastavila, nic divného nejní a za věc neslušnou jí od žádného počteno býti nemůže, protože se to stalo na místě patrným a bíledně též v přítomnosti mnohých poctivých lidí nebo mnohým poctivým lidem obojího pohlaví dosti se toho dostává, že o rozličné věci v poctivém shledání mezi sebou promlouvání mívají, však skrze to cti svý nikdo netratí, že pak se chce zastíratí svědomím Kateřiny Kratochvílový, jest podivné, kterak by se to stalo, aby měla více slyšeti nežli jiní poctiví lidé tehdaž tu přítomní. Ale aby ten jeden svědek měl větší platnost míti nežli jiní svědkové v[e] větším počtu od paní Anny zavedení ku právu, kdež jsou nad vyměření právní, o tom nesmejším. Nebo právo městský B 67 patrný jest, v jaké podstatě jeden svědek býti má, nad to vějšejí paní Anna Jeronýmová to jest pěti osobami poctivými ukázala, že se vždycky dobře a poctivě od dětinství svého chovati hleděla a že tak žena svárlivá nejní, aby z oumyslností svou jsouce v sousedství v ulici Pražské, již od mnoha let k jakým nářkům a haněním příčin podávati měla, s tím podává se právu k povážení.

---

¹ Pi Anna Jarolymowa. Správně má být Jeronýmová.

² WM

³ spusobu

⁴ rozd

⁵ rozd

Lidmila Hořická přednesla spis k dolíčení místo mluvení, čten. S tím spor zavřen a strany podaly té věci právu k povážení. Nález: Tu my purkmistr a rada města Kouřima vyslyševše žalobu Anny, Jeronýma Bukače manželky; odpověď Lidmily Hořické; svědomí obojí strany registry zapsané; práva městská, kteréž strany čísti daly; spis k dolíčení místo mluvení; i té přelíčení; a což víceji od stran ku právu přednášeno bylo, toho všeho bedlivě pováživše, takto o tom s vejhradou vrchního práva vynacházíme:

[Pagina] 24

Poněvadž se to z průvodův ku právu vedených patrné vynachází, že jsou se obě dvě strany nevinně na poctivosti znařkaly a zhaněly, nenáležitá slova o sobě mluvíce, nemajíce se toho pod řádem a právem a zvláště pohlaví ženské dopouštěti. Z těch příčin obě dvě strany pana purkmistra, pánův se berou a na poctivostech svých v té při, že jim i budoucím jich týž nářek a hanění k újmě poctivosti býti nemá, se opatrují podle práva. Apelací¹ se vyhrazuje. Actum in consilio feria² 6 1. Februarii anno³ 1636 officio domini⁴ Danyelis Tyrss, vice domini⁵ Wenceslai Nuselsky.

Rukojmové k dosti učinění nálezu od stran zavedeni pod sumu 15 kop gr. českých od paní Anny Jeronýmové: pan Štefan Kouřimský z Větčina; od Lidmily Hořický: připověděla zavéstí při ouřadě. Paní Anna Jeronýmová rozmyšlení právního a vejpisu nálezu žádala, povoleno žádosti její. Lidmila Hořická poděkovala panu purkmistru a pánům z takového spravedlivého nálezu.

[Pagina] 25

10. Februarii:

Čteno v radě psaní od pana Vendelína Benedikta z Wilden,⁶ Jeho Milosti královské⁷ pana sekretáře komory české, a pana Jiřího Římskýho z Kosmáčova,⁸ sekretáře

---

¹ Appellaczy

² ff

³ A^o

⁴ dně

⁵ *Dně* interlineární vsuvka nad slovem vice.

⁶ Vendelín Benedikt z Wilden, český komorní sekretář byl v roce 1629 povýšen do šlechtického stavu. Opětovně pak ještě v roce 1649 za účast na obraně Prahy proti Švédům. (<http://provenio.net/authorities/56769;jsessionid=2A62ADB1178926077FFB446CED9CFFF1#?id=n-oZCeggT2Cc7brZNhZ2Bg&pageSize=10&sorting=relevance>, [cit. 25. 4. 2016].)

⁷ GMKr

⁸ Giržiho Ržimskyho z Kosmacziowa

kanceláře Jeho Milosti královské¹ české. Čteny při tom rozdílně sepsané suplikací, kteréž po poště do Vídně Jeho Milosti královské² k přednesení: totiž jedna v příčině věřitelův, kteří na obec v příčině dluhův tuze nastupují, aby jim exekucí³ (po kteréž kráčetí počínají jak pro sumy hlavní, tak pro ouroky na ně vzešlé) od Jeho královské Milosti⁴ zůstavena byla; druhá v příčině odňatých statkův obecních a zádušních, aby Jeho královská Milost⁵ z mocnosti královské týž statky k obci zase navrátiti poručiti ráčila; třetí v příčině dluhů 385 zl. 50 kr. nejvyššímu⁶ lejtendantu⁷ Colloredovskému oblegírovaného, ten aby pasírovati, aneb⁸ z jiného kraje Jeho královská Milost⁹ vypraviti poručiti ráčila; čtvrtá o pasírování vejntácu zadržalého a k potřebě obecní zapůjčeného. Jsou týž suplikaci po vyslaných osobách panu Vendelínovi s psaním odeslány, též psaní při tom panu Jiřímu Římskýmu učiněno.

Čteno psaní od ouřadu kutnohorského v příčině syna Tomáše Fialy Berounského, že se tak podle poručení Jeho Milosti¹⁰ zachovati a téhož, kdyby koliv pro něho odesláno bylo, z práva svého že vydati nepominou. Z uvážení pana purkmistra a pánův má se o vejpis dotčeného poručení psaní učiniti pánům¹¹ šepmistrům a radě Hor Kuten,¹² aby se mu, nač se vztahuje,¹³ vyrozuměti mohlo.

Feria 3 post dominicam Invocavit

12. Februarii

Čten spis

[Pagina] 26

Martina Vorlíčka, rychtáře městského, v příčině služebníka šatlavního. Z uvážení pana purkmistra a pánův: poněvadž se žádného příkladu nenachází, aby takovým jaký deputát

---

¹ GMKr

² GMKr

³ executi

⁴ GKrM

⁵ GKM

⁶ Neyw.

⁷ Leyttenandtu

⁸ Slova *passirovati* aneb jsou interlineární vsuvka nad slovem *aby*.

⁹ GKM

¹⁰ GM

¹¹ panů

¹² Kutt

¹³ wstahuge

vycházeti měl a pan rychtář jsouce na obstavuňky¹ tak kvapný, měl by téhož při tom sustentyrovati, protože obec jsouce zchuzena, nejní odkud co vzíti, nicméně však dotčenému služebníku šatlavnímu pro interim 1 korec² žita dáti se má. A pan rychtář městský z všetečnosti, kteréž se při obstavuňcích dopouští, dostatečně napomenut jest.

[Pagina] 27

Feria 4 post dominicam Invocavit

13. Februarii

Čteno psaní přímluvné od místohejtmana panství pardubského přímluvné za Mikuláše Opočenského k ouřadu prošlé. Z uvážení pana purkmistra a pánův má se jemu Mikulášovi Opočenskému vydati týž vidimus listu zachovacího a odpověď zase panu místohejtmanu pro lepší zprávu³ učiniti.

Pan Matěj Habán přednesl žádost na spisu v příčině prodání místa, kde dům byl někdy Jana Studenýho. Z uvážení pana purkmistra a pánův oznámeno panu Matějovi Habánovi, aby strpění měl, až by takové pozůstalosti emigrantské resolucí Jeho královské Milosti⁴ k obci kouřimské darované byly, poněvadž se o to k Jeho královské Milosti⁵ ucházeti chtějí ráčí.

Bartoloměj Roháč vedle vyžádaného vstoupení ohlásil se, že podle od práva daného hojemství nemoha obvyknouti oznámení pana purkmistra a pánův v příčině Buriana Šlechty a Jana Sackýho, plnomocníkův Anny Hartmanové. Podle od něho příčin a jistých punktův přednesených, nemaje drobných peněz, že zanechává na právě podle práva městského C 6 2 širokých tolarů, místo drobných peněz 6 lžic stříbrných (až by se v drobné peníze objíti mohl) [zanechává]!, žádaje, aby ku právu přijaté byly. Z uvážení pana purkmistra a pánův má Bartoloměj Roháč na lžice stříbrné základu na místě dokladu, ale peníze drobné podle starobylé zvyklosti při těch 2 tolařích k apelaci složit, pročež aby se v takové peníze drobné ad terminum 15. Februarii někde objednal, tak aby se nezdálo straně druhé v tom nějaké zkrácení⁶ býti. Složil týž duklad on

---

¹ Obstavuňk znamená zajištění věci pro dluh. (<http://vokabular.ujc.cas.cz/hledani.aspx>, [cit. 16. 6. 2016].)

² K

³ sprawu

⁴ GKM

⁵ JKM

⁶ skraczeni

Bartoloměj Roháč zcela zouplna tři široký tolary a za 2 zl. českých grošův při ouřadě purkmistrském hned toho dne ve 20. hodin officio domini¹ Wenceslai Nuselsky.

[Pagina] 28

Anna, Jeronýma Bukače manželka, přednesla spis, žádající za vysvětlení vejповědi mezi ní a Lidmilou Hořickou z práva vynesené, dříve nežli by doklad v času právním k apelaci² složiti měla. Z uvážení pana purkmistra a pánův odkládá se do pátku 15. Februarii, poněvadž osob přítomných spoluradních, kteréž při uvážení byly, se nenachází.

Duchoslav Karlovský vedle odkladu od práva stálého s[e] Salomenou Vladykovou k odpovědi proti žalobě její v příčině dluhů na 100 kop míšenských přednesl odpověď svou, čtena v přítomnosti obojí strany. Salomena žádala za vejpis též odpovědi, jakož to obšírně protestýrujíc sobě pana Floriána Lounskýho, Jeho Milosti královské³ rychtáře, a pana Jiřího Rožmitálskýho. Duchoslav Karlovský hájil, že té protestací užítí nemá proti starobylé právní žádosti, maje se při žalobě v tom ohlásiti a ne při odpovědi daní. Z uvážení pana purkmistra a pánův odloženo stranám k průvodům do 2 neděl a vejpisu odpovědi povoleno, že pak sobě Solomena Vladyková při obvinění osob nad jmenovaných neprotestýroval[a], nyní se toho také při odpovědi daní jí Salomeně trefiti nemůže. Salomena Vladyková žádala za navrácení z deposití právní při žalobě složeného in originali šuldprýfu k budoucímu průvodu. Duchoslav Karlovský hájil toho, poněvadž týž šuldprýf jednou do deposití složila, že se toho nyní jí, aby měl zpátkem⁴ navrácen býti, dostati nemá.

Čteno psaní od pánův šepmistrův a rady Horr Kuten a přípis poručení Jeho Milosti⁵ v příčině syna Tomáše Fialy Berounského. Z uvážení pana purkmistra a pánův má se dáti odpověď, jakž poručení Jeho Milosti⁶ zní.

[Pagina] 29

Václav Hanzl dle odkladu od práva k porovnání přátelskému uloženého s Janem Novokolínským dal od sebe mluviti, aby Jiřík Novokolínský se v tom, jak by jeho

---

¹ Dnī

² appellaczy

³ GMKr

⁴ spatkem

⁵ Slova *a przipis poruczeni GM* jsou interlineární vsuvkou nad slovem Kuten.

⁶ GM

pokojiti chtěl, prohlásil. Jiřík Novokolínský, předstírajíc svou potřebnost velikou, k uvážení spravedlivému se podala[!]. Od pana purkmistra a pánův Václavovi Hanzlovi předneseno: poněvadž nyní časové obtížní jsou, aby z té sumy 30 kop míšenských nětco slevil a ostatní od něho Jana Kolínského na termíny bral. Dál ta věc panu purkmistru a pánův v moc a při tom 5 kop míšenských ulevil. Z uvážení pana purkmistra a pánův Jiříkovi Navokolínskému a Dorotě, manželům, chce-li týž Jiřík nyní 6 kop míšenských při svatém Jiří, 7 kop míšenských a na dva termíny, když se peníze od pana Tobiáše Chřeníka¹ za roli vyzdvihovati budou, po 6 kopách míšenských. Přistoupil týž Jiřík Novokolínský k tomu, že od actum vyhlášení smlouvy této, totiž ad 15. Februarii,² chce jemu Václavovi Hanzlovi pět kop složit; potom o svatém Jiří a svatém³ Bartoloměji po 7 kopách a při ostatním termínu 6 kop míšenských dáti. Davše to dotčený Jiřík a Dorota, manželé, panu purkmistru a pánův to vše v moc. Uložen termín k vyhlášení smlouvy ad 15. Februarii.

Z uvážení pana purkmistra a pánův hledáno v manuálu radním na léto 1626 a 1627 v příčině složení 4 kop míšenských peněz purkrechtních od Jana Haška za chalupu Kramplíčkovskou k záduší náležející. Nemohlo se v témž manuálu, od koho by přijaty byly, nic vynajíti.

[Pagina] 30

Feria 6 post dominicam Invocavit

15. Februarii

Pan Matěj Habán dle vyžádaného vstoupení obeslal Kateřinu Svobodovou k učinění zápisu na dům slove Telačkovský zpustlý⁴ a zbořený. Čten zápis a při tom relace od pana purkmistra pana Václava Nuselského na místě jí Kateřiny Svobodové učiněná, že se k témuž zápisu a trhu přiznává.

[Pagina] 31

Václav Svoboda, mlynář, vedle vyžádaného vstoupení přednesl list svůj zachovací na papíře psaný, s pečeti přitištěnou urozeného a statečného rytíře pana Jana Staršího

---

¹ Thobiasse Chrzěnika

² Febr

³ Sem.

⁴ spustly

Litického z[e] Šonova¹ žádaje, aby od pana purkmistra a pánův zvidimován na pargamen[!], slovo od slova vepsán a pečeť k témuž vidimusu městská přivěšena byla. Z uvážení pana purkmistra a pánův: poněvadž týž list na papíře toliko polouaršním psaný se nachází tak, že by snadnice skrze dosti špatnou věc k porušení svému přijíti mohl, pročež pro lepší bytedlnost a budoucí čas jest povoleno žádosti téhož Václava Svobody, nicméně bude povinnost jeho Václava Svobody za takové prokázané dobrodiní hleděti všelikou šetrnost k ouřadu zachovati a dobrým se odměňovati, což připověděl splniti a od pečeti podle snesení pana purkmistra a pánův má odvésti 1 zl.

[Pagina] 32

Václav Hanzl s Jiříkem Novokolínským dle odkladu od práva uloženého k vyhlášení smlouvy a porovnání přátelského mezi nimi stranami, stoje před panem purkmistrem a pány, když táž smlouva v přítomnosti jejich čtena byla, k ní se přiznali a za vejpisy oba dva žádali. Z uvážení pana purkmistra a pánův povoleno žádosti jejich a táž smlouva do kněh ingrosírována jest.

Považován spis Anny, Jeronýma Bukače manželky, kterýž složila, o vysvětlení žádaje, v tom punktu: Zdali má rovné trestání s Lidmilou Hořickou podle znění vejpovědi mezi nimi stranami vnesené podniknouti, žádaje při tom pana purkmistra a pány, aby žádným vězením stížena nebyla. Z uvážení pana purkmistra a pánův oznámeno, že podle té vejpovědi mezi ní a Lidmilou Hořickou vnesené, Anna, Jeronýma Bukače manželka, zůstávati má v hořejším a Lidmila Hořická v dolejším vězení až do dalšího pana purkmistra a pánův nařízení. Actum in consilio. Paní Anna, Jeronýma Bukače manželka, ohlásila se skrze přítele svého, že nemohouce přestati na té vejpovědi mezi ní a Lidmilou Hořickou z práva vnesené, jako i při tom na vysvětlení pana purkmistra a pánův, doklad v plnosti rady k apelaci 2 široký tolary a za 3 kopy drobných peněz složila. A že v času právním příčiny k apelaci² zhotoviti³ a toho kohož náleží k přeslyšení jich právně obeslati nepomine, žádajíc za registřík od složení takového dokladu, povoleno žádosti její

---

¹ Jana Starssihio Lyticzkeho z Ssonowa

² appellaczy

³ shotowiti

[Pagina] 33

a doklad ten panu Tobiášovi Chřeníkovi¹ k uložení odveden.

Feria 4 post dominicam Reminiscere

20. Februarii

Podle milostivého Jeho Milosti² pánův pánův Jeho královské Milosti³ rad nad apelacími⁴ na Hradě pražském zřízených pod actum 21. Januarii leta přítomného k ouřadu šepmistrskému města Hor Kuten o dostavení ku právu města Kouřima syna Tomáše Fialy Berounského prošlého poručení, když vyslaní od ouřadu kutnohorského s týmž synem Tomáše Fialy Berounského ku právu se postavili, podali to panu purkmistru a pánům k povážení, jestli v přítomnosti jich vyslaných anebo bez přítomnosti jejich podle znění milostivého Jeho Milosti poručení od práva týž Samuel, syn Tomáše Berounského, dotazován býti má, žádajíce při tom

[Pagina] 34

za jistou, na psaní od ouřadu kutnohorského ku právu tomuto prošlé, psanou odpověď. Z uvážení pana purkmistra a pánův má týž Samuel, syn Tomáše Fialy Berounského, bez přítomnosti osob vyslaných dle artikulův milostivého Jeho Milosti⁵ poručení dotazován býti. Jsa předvolán, samotný byl otázan, kolik má let a které jest jméno jeho? Oznámil, že jest v letech patnácti při památce povýšení svatého⁶ Kříže⁷ a že jemu jméno Samuel. Dáleji když mu od ouřadu dostatečně předloženo bylo, v čem by jistá a milostivá vůle Jeho Milosti⁸ byla, pročež aby pravdu pověděl a netajil sice, že by potom nemohl nežli sobě sám vynadati, kdyby pravdy neoznámil a tak, kde by dáleji nařízeno bylo, se dostaviti musel, pročež aby raději, co samo v sobě oznámil, že mu to k žádné újmě a zkrácení⁹ býti nemá.

---

¹ Thobiassowi Chrženikowi

² GM

³ GKrM

⁴ appellaczymi

⁵ GM

⁶ S°

⁷ Svátek Povýšení svatého kříže je slaven 14. září.

⁸ GM

⁹ skraczeni

A předně zdali jest o tom, co kde by ta věc někdy Janovi Hlušickému,¹ písaři, náležející ve spilce² na zámku zasmuckém, a v kterém místě schována byla, věděl a³ od koho < tam > a jak často do té spilky k spatřování toho, jestli hejbáno nebo ne, posílán byl? Oznámil, že jest jakže nevěděl ani neviděl, kde by to bylo uchováno nežli po vzetí, že tam potom s panem Janem Hlušickým a s otcem svým v té spilce byl a teprva viděl jámu vykopanou, kde to bylo uchováno a zakopáno. A že od pana Jana Hlušického < že > byl tam posílán, aby pohleděl, bylo-li by co koutnýři hejbáno. Po druhé pravil, že pan Jan Hlušický i otec téhož Samuele oba dva posílali jeho do té spilky pohlížeti na koutnýře, zdali hnuty jsou a že žádnéj jinej mimo něho anebo s ním spolu do té spilky nechodil pohlížeti, nežli kteří s ním na Zásmuky chodili, tehdy že odešli do zahrady na jabka a on sám do té spilky chodil pohlížeti. A když na něj dotázka zase učiněna, kterak by to mohlo býti, aby o tom, kde by ta věc, na kterém místě schována a zakopána byla, nic neměl věděti, poněvadž bezpochyby otec jeho oznámil jemu, do kterého by místa měl jíti se dívati, a když jest žádný jiný s ním nechodil do té spilky pohlížeti kromě něho samotného, že to jest jemu také otec jeho pověděl o tom, co jest a v kterém místě zakopal, pročž aby raději pravdu pověděl, oznámil:

[Pagina] 35

Že jemu od žádného nebylo oznámeno, co by tam v té spilce schováno bylo, toliko že mu pan Jan velel na koutnýře pohlížeti. Item⁴ při pohlížení, že jest s ním žádný do té spilky jak živ nechodil a že předešle měli pod koutnýři másla schováno 7 žejdlíků,⁵ pročž že se domníval, že opět tam máslo schováno jest. Byvší ještě na něj dotázka učiněna, proč jest jeho⁶ otec v stodole s ním se káral, když jest on o tom nic nevěděl. Odepřel, že se s ním otec jeho v žádné stodole nekáral o tůž věc. Proti čemuž, když zase řečeno bylo, proč zapírá, poněvadž o tom jeho otec nebožtíkovi⁷ panu Janovi v psaní doložil, že se s ním Samuelem káral, na to odpověděl: Že se s ním otec jeho teprva po vzetí toho káral, zdali by on to vzal. Z uvážení pana purkmistra a pánův vyslaným pánům horníkům podle Samuele, syna Tomáše Fialy Berounského, oznámena tato

---

¹ Janowi Hlusiczkemu

² Spilka je místo v pivovaře, kde se stáčí pivo do sudů. (<http://vokabular.ujc.cas.cz/hledani.aspx>, [cit. 9. 6. 2016].)

³ Interlineární vsuvka nad slovem od.

⁴ It

⁵ žeydl

⁶ Slabika je je interlineární vsuvkou nad slabikou ho.

⁷ Nebosstikowi

protestací, aby do další milostivé Jeho Milosti¹ resolucí týž syn Samuel, Tomáše Fialy Berounského, při právě kutnohorském zůstával a nikam neodcházal. Podle čehož vyslaní žádali, aby vejpravu svou míti mohli, že jim na té cestě nejní možné na vlastní náklad hynouti, pročež která strana toho žádostiva byla, aby syn Tomáše Fialy ku právu města Kouřima dostaven byl, tehdy slušně osoba ta outratu takovou má zastoupiti. Z uvážení pana purkmistra a pánův oznámeno: poněvadž to Jich Milosti od osob svých, aby Samuel, syn Tomáše Fialy, ku právu tomuto dostaven byl, vynajíti a naříditi ráčili. A to se v témž milostivém poručení, aby strana, která toho žádati měla, nenachází, pročež nemůže také k dotčenému nákladu a outratám buď ona paní Anna Hlušick, aneb kdo jiný spravedlivě potažen býti.

[Pagina] 37

Feria 5 post dominicam Reminiscere

21. Februarii

Považováno psaní psaní od ouřadu českobrodského v příčině avízi² Jeho Milosti³ pana pana nejvyššího[!] purkrabího Království českého⁴ jim dané. Z uvážení pana purkmistra a pánův: poněvadž již čas zpozdilý jest, že by nebylo možné v tom čase dřív, nežli by pan president⁵ z Vídně vyjeti ráčil, dostačiti, by se pak i osoba při právě tomto k expedýrování věcí těch obecních vynašla, šla[!] však pro krátkost času daremní by náklad byl učiněn. Má se zase šetrná odpověď pánům českobrodským učiniti.

[Pagina] 39

Feria 6 post dominicam Reminiscere

22. Februarii

Matyáš Lorferýn podle vyžádaného vstoupení před[n]esl žádost na spisu v příčině ouroků sumy 250 kop v létu 1619 od někdy otce jeho k obci zapůjčeného, jakž týž spis v sobě obsahuje. Z uvážení pana purkmistra a pánův, co se prvního punktu a žádosti v příčině dluhu a z něho ouroků dotýče, poněvadž se toho jiným věřitelům, aby se

---

¹ GM

² avisi

³ GM

⁴ Kr Cž

⁵ Praesidenth

s nimi oučet činil, příčinou velikého ochuzení obce nedostalo, též jemu ta žádost na ten čas postačiti nemá. V druhé příčině má se obeslati Mandelína Koláčnice, pokud bude chtíti od toho rybníčku rozvoraného upustiti, že má on Lorferýn své žádosti užítí.

[Pagina] 42

Feria 7 post dominicam Reminiscere

23. Februarii

Jiřík Novokolínský složil od sebe i na místě Doroty, manželky své, Václavovi Hanzlovi a Dorotě, manželce jeho, dle znění smlouvy přátelské mezi nimi stranami feria 6 post dominicam Invocavit 15. Februarii léta 1636 stálé v prvním termínu 5 kop míšenských, kteréžto přijavší k sobě on Václav Hanzl na místě Doroty, manželky své, dotčeného Jiříka Novokolínského a Doroty, manželky jeho, z týchž 5 kop míšenských zcela zouplna kvituje a prázdna činí nyní i na časy budoucí. Stalo se v místě radním města Kouřima ut supra.

26. Februarii

Mikoláš Rudl dle vyžádaného od práva obeslání pohnul k svědomí osoby některé proti Salomeně Vladykové v té při, kdež mezi nimi o 5 strychův žita činiti jest, žádajíc, aby přijato a zapsáno bylo svědomí jejich skrze pana písaře radního. Salomena Valdyková hájila toho pravíc, že tomu na odporu jest, aby lidé cizopanští bez vůle vrchnosti své jako podobně Mikoláš Vítů, který se praví býti rodilý z[e] Starého Veliše,¹ svědomí dávatí měli. Po vykonaném závazku jest ode tří osob svědomí přijato a zapsáno, co se pak dotýče Mikoláše Vítového, to se k přednesení větčímu[!] počtu pana purkmistra a pánův a ku povážení bedlivému zůstavuje.

Urozený pan Jakub Jaklín z Vrabiny,² Jeho Milosti královské³ pan rych-

[Pagina] 43

tář města Kolína Nového nad Labem, žádal skrze prokurátora svého, aby přijato a zapsáno bylo svědomí k rutce Jeho Milosti královské⁴ proti Janovi Maximilianovi

---

¹ Stareho Welysse

² Jakub Jaklín z Vrabiny pocházející z Plzně působil od roku 1623 ve funkci kolínského primátora. (Josef VÁVRA, Dějiny královského města Kolína nad Labem, díl 2., Kolín 1888, s. 59.)

³ GMKr

⁴ GMK

Hořovskému, osob kteréž se ku právu města Kouřima dostavily v počtu ..¹ a jeden žid, za to též žádaje, aby týmž svědkům právní a dostatečné napomenutí dáno bylo. Po učiněném napomenutí od pana Tobiáše Chřeníka² vydán jim závazek právní a potom od každého obzvláště svědomí jeho i od toho žida po vykonaném závazku židovském podle nového zřízení zemského skrze písaře radního přijata a zapsána jsou.

27. Februarii

Jakub Zelenka podle vyžádaného vstoupení přednesl list zachovací manželky své z města Nové³ Lysí na papíře psaný pod pečeti městskou, žádajíc pana purkmistra a pány, aby za obyvatele při městě tomto přijíti a jemu podle řemesla živnost vésti dopustiti ráčili.

[Pagina] 44

Těž v příčině peněz purkrechtních, kteréž do deposití za dům panu Janovi Kamberskýmu složil, aby mu zase pro snadnější fedruňk⁴ při přistoupení jeho k řemeslu, poněvadž velice potřebný jest a téměř časem kusu chleba míti nemůže, vydány byly. Z uvážení pana purkmistra a pánův přijat za obyvatele a list, který přednesl v deposití právní, se zůstává. Co se pak vydání peněz dotýče (v čemž víc jeho spravedlivá a žádost slušná jest), nemajíce pan purkmistr a páni pro veliké ochuzení obce, odkud celé sumy vzíti, nyní 5 kop míšenských jmenovitě v smrtedlnou neděli⁵ Jakobovi Zelenkovi vydati se má, ostatek potom když Pán Bůh naděliti ráčí, více peněz také jemu se odvésti má.

[Pagina] 46

1. Martii

Čten spis aneb ohlášení pana děkana kouřimského v příčině ovsa 22 strychův jemu povinného, též peněz zádušních a jeho týhodního deputátu. Z uvážení pana purkmistra a pánův má ouřad všecken ku panu děkanovi zjíti a o tu věc oustně promluviti.

---

¹ Vynecháno místo pro zapsání příslušného počtu. Podle zápisu na str. 41 se mělo dostavit k svědomí 24 osob.

² Thobiasse Chřeníka

³ Slovo Nowe je interlineární vsuvka nad slovem Lysy.

⁴ Fedrunck, ňk – z německého Förderung, pomáhání, podporování.
(<http://vokabular.ujc.cas.cz/hledani.aspx#pagehead.>, [cit. 27. 4. 2016].)

⁵ Jako smrtná nebo smrtelná neděle je označována pátá neděle postní (Judica).

[Pagina] 47

11. Martii

Václav Svoboda, řezník, vedle vyžádaného vstoupení přednesl žádost oustní před panem purkmistrem a pány v příčině propuštění živnosti městské a statku, kterýž Janovi, bratru svému, při svém pro náboženství odchodu pořádně k opatrování postoupil. Z uvážení pana purkmistra a pánův jest povoleno žádosti jeho jedné i druhé, aby se mohl zase statku svého ujíti a živnost městskou vésti.

Jan Suchánek, jinak Bedrníček, podle vyžádaného vstoupení přednesl žádost oustní o přijetí jeho za obyvatele a propuštění aneb vykázání krámu řeznického. Z uvážení pana purkmistra a pánův jest za obyvatele přijat a žádosti jeho druhé také povoleno.

Pan Thobias Chřeník¹ podle vyžádaného vstoupení žádal pana purkmistra a pány za pasírování povárného² 7 zl., co dodati pozůstal, poněvadž ta várka téměř na mizinu jemu přišla a on tudy k nemalé škodě přiveden. Z uvážení pana purkmistra a pánův pro malý počet osob radních do jinšího času, až by víceji osob přítomných bylo, k povážení se odkládá.

Učiněn počet s Martinem Vorlíčkem, rychtářem městským, z příjmů a vydání kontribucí na pana podkomořího v létu minulém 1635 uložené.

[Pagina] 48

14. Martii

Čten spis Jana Kadečky, sládka, v příčině kontribucí pasírování; o propuštění jeho z práce obecní; o užití pozůstalosti nebožky,³ manželky jeho; též o vydání listu jeho v depositu zůstávajícího. Z uvážení pana purkmistra a pánův, když kontribuci vypraví, má se jemu ten list vydati, aby se obrátil, kam by chtěl.

Feria 3 post festum Resurrectionis JESU CHRISTI

25. Martii

---

¹ Thobias Chrzěnik

² Povárné byl poplatek odváděný vrchnosti nebo obci z várky piva. (<http://vokabular.ujc.cas.cz/hledani.aspx>, [cit. 28. 4. 2016].)

³ Nebi

Jsouce z nařízení pana purkmistra a pánův shromážděna obec, předneseny a čteny patenty Jich Milostí¹ pánův pánův místodržících Království českého, též Jich Milostí² pánův hejtmanův kraje kouřimského v příčině osob nekatolických.

[Pagina] 49

Item v příčině odvedení oučtův partikulárních a nákladův vojenských, též v příčině odvedení kontribucí za měsíce November³ a December⁴ v létu 1635, jako i po 20 a 10 kr. na fary Jeho Milostí královskou⁵ nařízené. Dáleji přednesena v obci žádost od pana děkana na ouřad vzložená[!], aby se jemu zápřež po 2 dny za oves k potřebě obecní od něho půjčený stala. Item záповeď o dělání škod na zahradách, štěpích a plotích. Item záповeď o přijímání podruhův do domu bez vědomosti a vůle buď Jeho Milostí královské⁶ pana rychtáře, pana purkmistra a pánův pod propadením pokuty 2 kopy míšenské.

31. Martii

Jan Nuselský jsouce na rozkaz předvolán, jest mu od pana primátora oznámeno, aby kontribuci, co ji ze mlejna pozůstává, jako i povárný v tomto kvartálu⁷ zadržalé odvésti hleděl, kterýžto když obšírnou pretenzi,⁸ kudy jest k ochuzení přišel, vedl, aby v arestu na rathauze zůstal, rozkázáno.

[Pagina] 50

Aprilus Anni 1636

Feria 4 post dominicam Quasimodogeniti

2. Aprilis

Tomáš Zedník jsa na rozkaz předvolán, jest mu oznámeno: poněvadž sousedem nejní, k tomu se nevyjednává, aby živnosti městské v handlování vomastku nevedl, pokudž toho, což náleží sobě, k místu a konci nepřivede. Druhé: poručeno mu, aby toho sirotka

---

¹ GM

² GM

³ 9ber

⁴ 10ber

⁵ GMK

⁶ GMKr

⁷ cuartalu

⁸ praetenzi

po nebožtíkovi¹ Křenkovi opatroval. Třetí: v příčině břehu, kterýž ohradil a sobě osobil, kdež místo obecní jest.

Jan Zlatník jsa na rozkaz předvolán, poručeno mu v příčině Matěje Řezníka, poddaného Jeho Milosti² nejvyššího pana purkrabího z panství hradeckého, aby jeho u sebe nepřechovával na obtížnost spolusousedům.

[Pagina] 51

Urozený pan Vít Adalbert Šwartz z Šwarczenthalu³ s Bartolomějem Roháčem k učinění zápisu na dvůr v Střebovlí⁴ koupenny, podle vyžádaného vstoupení žádal dle trhu před poctivými lidmi s Bartolomějem Roháčem stálého a zavřeného, aby týž trh zápisem do kněh městských stvrzen byl, že nepomine od sebe náležitý revers vydati a odvésti. Z uvážení pana purkmistra a pánův oznámeno: ačkoliv by panu Vítovi proti reversu náležitému, k němuž přistupuje, rádi při[jí]ti chtěli, ale pro vyrozumění, co by tomu v cestě bylo, dali čísti psaní pana provinciála konventu kláštera svatého⁵ Jakuba v Starém Městě pražském i s alegací⁶ pod literami A, B pod actum 1. Aprilis k ouřadu prošlé. Po přečtení žádal Bartoloměj Roháč vejpisu všeho a pan Vít Adalbert porozuměvší, že Bartoloměj Roháč, co k sobě peněz⁷ přijal, ty do deposití právní vyčetl. Načež s uvážením pana purkmistra a pánův, když se měl státi rozkaz Bartolomějovi Roháčovi, aby takové peníze zpečetěné⁸ složil do deposití, ohlásil se Bartoloměj Roháč, že s ním panem Vítem na tom zůstal, aby mu sčekání učinil do příští neděle, kdyby v tom čase od mnichů s[va]to jakubských jistoty, že s nimi porovnal, nepřinesl, tehdy takové peníze aby vysázeti byl povinen, o kteroužto věc byvší z poručení pana purkmistra a pánův služebník ouřadní k panu Vítovi Adalbertovi vyslán. Zdali od té své žádosti proti Bartolomějovi Roháčovi upouští, oznámil, že jemu sčekání připověděl učiniti do neděle příští, v kterémž to čase nepřinese-li

---

¹ Nebi

² GM

³ With Adalberth Sswartz z Sswarczenthalu

⁴ Strzěbowly. Třebovle – dnes obec 2, 5 km severně od Kouřimi. Od roku 1603 byla majetkem města Kouřimi až do konfiskace obecního majetku v roce 1623. (Antonín PROFOUS – Jan SVOBODA, Místní jména v Čechách – Jejich vznik, původní význam a změny, díl 4, Praha 1957, s. 367.)

⁵ S^o

⁶ alegati

⁷ Interlineární vsuvka nad slovem přijal.

⁸ specžetiěne

[Pagina] 52

jistoty toho, aby byl k složení peněz přidržán, však pod tím, že on pan Vít Adalbert od trhu a od toho, co koupil, neupouští.

Jana Nuselskýho na spisu podaná žádost čtena v příčině kontribucí, dluhův a povárního Jeho Milosti královské,¹ pro kteréž v arestu zůstával, žádaje, aby na to povárný, co ho v přítomném kvartálu zůstal, bečka piva přijata byla, jinače že nemá odkud bezelstně takového povárního² vypraviti. Z uvážení pana purkmistra a pánův má pod jistým rukojemstvím z takového arestu propuštěn býti.

Matěje Kolářového, krejčího, žádost na spisu přednesená čtena, v příčině zahrady za branou Malotickou ležící, též v příčině činže od podruhův z domu proti klášteru jemu propuštění. Z uvážení pana purkmistra a pánův žádosti první má užiti. Totiž ta zahrada má jemu k užívání (však ne za dědičnou věc) puštěna býti.

3. Aprilis

Důstojní a velební páni patres s plnou mocí vyslaní od pana provinciála i na místě celého konventu³ řádu svatého Františka⁴ kláštera svatého⁵ Jakuba v Starém Městě pražském dle vyžádaného obeslání na Bartoloměje Roháče, ohlásili se v plnosti rady, poně-

[Pagina] 53

vadž Bartoloměj Roháč proti zapsání a jistému uvolení svému konventu⁶ nadepsanému stálému, že statku svého dokud oni páni patres v sumě na něm prisouzené spokojeni nebudou, bez vědomí jejich odprodávati ani odcizovati nemá, toho se dopustil a dvůr svůj bez vědomosti jich prodával, nětco již závdavku přijal, jim pak sumy hlavní ani ouroku z ní nevypravoval a nyní zvěděvší, že přítomni jsou, před nimi se skryl a do rady se nepostavil, žádajíce podle práva do všeho a všelijakého statku jeho Bartoloměje Roháče i na místě celého konventu⁷ dotčeného kláštera právně zvedeni býti. Kdež

---

¹ GMKr

² Povárné byl poplatek odváděný vrchnosti nebo obci z várky piva. (<http://vokabular.ujc.cas.cz/hledani.aspx>, [cit. 9. 6. 2016].)

³ Conwentu

⁴ Slova „řřidu S°Frantisska“ jsou interlineární vsuvkou nad slovem konventu.

⁵ S°

⁶ Conwentu

⁷ Conwentu

z nařízení pana purkmistra a pánův jsouc vyslán do příbytku Bartoloměje Roháče služebník ouřadní, jeho doma nenašel, kterýž že jest dne včerejšího od 20. hodin pryč odešel, zprávu¹ dával. Načež z uvážení pana purkmistra a pánův oznámeno vyslaným pánům patres: poněvadž osoba, kteréž se tuto dotýče, přítomna není a podle práva městského G 25 dříve k sobě nežli k statku hleděti se má, tehdy aby neráčili za zlý míti, že se nyní této žádosti jejich povoliti nemůže, nicméně když se ku právu najde, že jeho arestem opatřiti a potom v známost uvésti chtějí ráčí. A jsouce na tom dvoře, který on Roháč prodává, prve jiná závada, tehdy že té moci neměl věci závadnou v takové sumě pánům paterum se zapisovati. Proti tomu páni patres vyslaní ohlásili se oustně: poněvadž od práva ušel a před nimi se skryl dvůr ten v Střebowli² bez vědomosti a vůle jejich (zapsavší se celým statkem svým, manželky a dítek svých, aby té moci nic odprodávati, až by jim napřed sumu na něm právně přisouzenou vyplatil, neměl), prodal, závdavek vzal jim od několika let ouroku. Podle druhého upsání svého nevypravoval ani se k nim nikdy v tom čase najíti nedal, pročež aby do všeho a všelijakého statku téhož Bartoloměje Roháče právní zvedení a věci jeho zinventované zpečetěny³ byly, za to podle práva městského G 1, H 3 pana purkmistra, pánův snažně žádali. Mluvic jeden z týchž pánův patres jazykem latinským tyto slova: Iste Bartholomey Rohacz est tur abeo furata est nostro monasterio pecunia et non est dignus ut in subselliis inter honestate vestras sedeat.

[Pagina] 54

Víceji mluveno od týchž pánův patres, že vždy žádají, aby do statku Bartoloměje Roháče zvedeni byli, poněvadž věci zádušní a církevní přede všemi jinými dopomáhány býti mají, nebo kdo přednější časem, ten mocnější právem. Závada jestli jaká o té že nevědí, má-li kdo na tom statku co, aby k nim o to hleděl, nicméně že se tu žádný nenachází za původu, který by o tu závadu se ohlašoval, aby páni ráčili slovem oznámiti, co činiti chtějí, nepovoli-li se žádosti jejich, že neprodleně za Jeho královskou Milostí⁴ do Vídně jeti a tu věc přednáseti chtějí a že jsou s ním Roháčem o svou věc již od sedmi let dosti činiti měli, aby nyní to což jim domácím i vrchním právem přisouzeno jest, neměli (nad to podle zapsání jeho Roháče samého) užítí. Z uvážení pana purkmistra a pánův jest žádosti dotčených pánův patres povoleno a zvod právní do

---

¹ sprawu

² Stržebowli

³ speczětiěny

⁴ GKrM

domu a dvoru, též všeho statku Bartoloměje Roháče propuštěn, mobilia téhož mají zinventované a zpečetěné¹ zůstávati, pod toutu vejmkou: Kdyby skrze to ouřad jaké zaneprázdnění míti měl, aby v tom ouřad ráčili také zastoupiti. Začež páni patres vyslaní na místě pana provinciála a celého konventu poděkovavše. Kdyby z té věci ouřadu města Kouřima jaké zaneprázdnění pojíti chtělo, na sebe všecko vzíti, ouřad zastoupiti a ze všeho odpovídati, že chtějí, připověděli. Podle čehož hned toho dne učiněn zvod do statku Bartoloměje Roháče do domu, dvoru, mobilia jeho v domě zinventovány, komora v síni, almara v světnici, též komora na podlaze zpečetěny² v přítomnosti pana Tobiáše Chřeníka,³ pana Jeronyma Bukače, Václava Nuselskýho, Daniele Tyrše,⁴ osob radních, Martina Vorlíčka, rychtáře městského, a písaře radního, za ouřadu pana Matěje Habána. Inventář týmž pod pečetí městskou vydán jeden a druhý v depositu zůstává. Urozený pan Vít Adalbert Šwartz von Schwartzenthal⁵ při vstoupení žádal za⁶ zjištění arestem⁷ manželky Bartoloměje Roháče,⁸ poněvadž on vymluvíc na něm peníze, věc závadnou prodával a o závadě nepověděl a nyní s těmi penězi zvěděvší, že páni patres přijeli, pryč odešel, pročež aby puštěna nebyla, až by

[Pagina] 55

mu Roháč zase peníze vysázal, doloživší i toho, kdyby nebyla manželka jeho arestem opatřena, že by učinili jako jiný šelmy, že by utekli pryč. Z uvážení pana purkmistra a pánův povoleno žádosti jeho, má býti arestem opatřena.

Feria 2 post dominicam Misericordia

7. Aprilis

Důstojní a velební páni patres vyslaní na místě celého konventu⁹ řádu svatého¹⁰ Františka <na místě celého konventu> kláštera svatého¹¹ Jakuba v Starém Městě pražském při vstoupení ohlásili se před panem purkmistrem a pány oustně: poněvadž Bartoloměj Roháč po vykázaní některých kvitancí jistý oučet učinil a smlouva s ním od

¹ speczetene

² speczětiěny

³ Thobiasse Chrzěnika

⁴ Danyeale Tyrse

⁵ With Adalberth Sswortz von Schwartzenthal

⁶ Interlineární vsuvka nad slovem žádal.

⁷ Interlineární vsuvka nad slovem zjištění.

⁸ Bartholoměgie Rohaczě

⁹ Conwentu

¹⁰ S^o

¹¹ S^o

dotčeného konventu¹ zavřena na ten způsob,² jakož jim nyní při smlouvě hotových 200 kop míšenských v Praze Bartoloměj Roháč odvedl a při svatém Jakubu kupující[!], co by měl Roháčovi doložití závdavku podle trhu na dvůr téhož léta³ učiněného ještě 200 kop míšenských, z těch jen Roháčovi 50 kop míšenských má náležeti a ostatek konventu⁴ nad dotčeného kláštera odvésti se má, ostatních 300 kop míšenských peněz purkrechtních z toho dvoru, co se na roky skládati bude, témuž konventu⁵ náležeti a co přes tu sumu ještě Roháč restýrovati bude, to při knihách on Roháč rolími svými⁶ pánům patres dostatečně

[Pagina] 56

pod ourok zjistiti má. Podle čehož když se Roháč před panem purkmistrem a pány ohlásil, že k tomu přistoupiti chce, tehdy také páni patres na místě celého konventu tomu stálému trhu povoliti a věci Bartoloměje Roháče odpečetiti a jich se odevzdati, že chtějí. Přistoupil Bartoloměj Roháč k tomu ke všemu a že na ostatní sumu (co by pozůstával konventu⁷ dodati) knihami městskými 2 kopy záhonův rolí pod ourok zjistiti chce. Co se pak Jiříka Šafaříka, mlynáře, dotýče, že by na tom dvoře závadu měl, ohlásil se Bartoloměj⁸ Roháč, že chce sám statkem svým i dětí svých témuž mlynáři práv býti, aby ouřadu z toho žádné zaneprázdnění nepošlo. Načež smlouva ve tři sepsána jest a zpečetěna⁹ jsouc pečetí často jmenovaného konventu,¹⁰ též městskou: jedna pánům patres vyslaným, druhá Bartolomějovi Roháčovi a třetí v deposití zanechána jest.

Panu Vítovi Adalbertovi Švorcovi¹¹ k zápisu na dvůr od Bartoloměje Roháče koupený do středy proti odvedení reversu, totiž ad 9. Aprilis, odklad učiněn.

Ondřej Mezdříčský¹² žádal za zvidimírování vejpisu z kněh městských pod pečetí města Brodu Českého vydaného. Z uvážení pana purkmistra a pánův povoleno žádosti jeho.

9. Aprilis

---

¹ Conwentu

² spusob

³ Interlineární vsuvka nad slovem učiněného.

⁴ Conwentu

⁵ Conwentu

⁶ Interlineární vsuvka nad slovem rolími.

⁷ Conwentu

⁸ Interlineární vsuvka nad slovem Roháč.

⁹ speczětiěna

¹⁰ Conwentu

¹¹ Withowi Adalbertowi Ssworczowi

¹² Ondržey Mezdrziczsky

Examinýrovaní škůdcové zemští ku právu dodání podle psaní Jich Milostí¹ hejtmanův krajských k ouřadu prošlého.

[Pagina] 57

Feria 6 post dominicam Misericordia

11. Aprilis

Čteno psaní od pana hejtmana kosteleckého v příčině škůdcův. Z uvážení pana purkmistra a pánův odesláno psaní pánům hejtmanům krajským² s vyznáním jich.

Psaní učiněno Jeho Milosti³ panu podkomořímu o sčekání peněz zadržalých na Jeho Milosti⁴ deputát.

Bartoloměj Roháč vedle vyžádaného vstoupení žádal za jistý od práva odklad k průvodům ve třech rozepřech o nárek cti, kteréž má s Janem Burianem Šlechtou. Z uvážení pana purkmistra, pánův poněvadž renovát ouřadu před rukami jest, tak že pro jiné mnohé zaneprázdnění jistý odklad se učiniti nemůže, až po obnovení bude se moci o odklad kterýkoliv z nich ohlásiti, nicméně průvod svůj v tom čase, že zavazovati může.

[Pagina] 58

Čteno psaní od ouřadu kutnohorského v příčině Bartoloměje Roháče s inkludýrovanou odpovědí Kateřiny Polický. Z uvážení pana purkmistra a pánův propůjčeno Bartolomějovi Roháčovi k replice.

[Pagina] 59

Feria 4 post dominicam Jubilate

16. Aprilis

Čteno psaní od pánův hejtmanův kraj[e]⁵ kouřimského v příčině škůdcův⁶ <oučtův>, též oučtů odeslání do města Tábora. Z uvážení pana purkmistra a pánův má se v příčině

---

¹ GM

² Heyt Kraysk

³ GM

⁴ GM

⁵ Poničená psací látka.

⁶ Interlineární vsuvka nad slovem oučtů.

těch oučtův psaní učiniti a oznámiti, že veliké příčinou loupežníkův k Táboru nebezpečství.

Čten spis Lidmily, dcery nebožtíka¹ Matěje Kříže, v příčině spravedlnosti po strýci jejím o přímluvu k ouřadu novokolínskému. Povoleno žádosti její, má se psáti přímluvné psaní.

Učiněn počet od starších obecních za léto 1635, jest odloženo k povážení.

[Pagina] 60

18. Aprilis

Jan Kadečka dle vyžádaného vstoupení žádal za vydání listu zachovacího, poněvadž míní se pryč odebrati. Z uvážení pana purkmistra a pánův má se jemu list vydati a jest mu domluva učiněna, aby na sebe lepší pozor dal a hanění i pomluv, kterých <jest> jest se dopouštěl, aby se varoval.

[Pagina] 61

Jan Hašků podle vyžádaného obeslání žádal za dopomožení na Bartolomějovi Roháčovi 4 kopy míšenské purkrehtu z chalupy Krampličkovský, kteréž že nyní panu děkanovi po druhé odvésti musel a Bartoloměj Roháč přijavší je předešle od něho, že by mu jich nyní popíral. Bartoloměj Roháč žádal podle práva A 45, aby Jan Hašek proti <Bartolomějovi Roháčovi> němu² na spisu žalobu přednesl. Z uvážení pana purkmistra a pánův má při větším počtu pánův na spisu žalobu Jan Hašek přednésti.

Feria 4 post dominicam Cantate

23. Aprilis

Dvojctihodný kněz Don Cyril Menšík, pan děkan kouřimský, vstoupivší do rady přednesl stížnost na Bartoloměje Roháče, že by měl pomlouvati pana děkana. Předně že pan děkan za ním posílal, aby šel k němu v tyto svátky velikonoční k svatě zpovědi³ a ku přijímání, žádajíc ho za to. Druhé že by měl být příčinou, že páni patres od svatého⁴

---

¹ Nebi

² Interlineární vsuvka nad slovem Rohaczowi.

³ spovědi

⁴ S^o

Jakuba při prodaji[!] dvoru v Střebowli,¹ majíce avízi² od něho danou, do Kouřima přijeli. Třetí jdouce z krámu, že ta slova Roháč mluvil, páč by pope[?] výjdou tvý <bez> nepravosti najevo, žádajíc, aby pan purkmistr a páni poručili jemu, se poručili[!] proti nemá ve všem spokojiti. Bartoloměj Roháč všemu odpíral a oznámil: pokudž pan děkan jeho³ na poctivosti opatří, co ho zhanil, tehdy že mu chce dáti pokoj, a že jest mu slovem nejmenším neublížil, Boha sobě za svědka vysoce bral. Pan děkan se ohlásil, že se před Jeho královskou Milostí⁴ panem rychtářem, panem purkmistrem a pány protestýruje, že Roháčovi cti dáti nemůže, jestli ji prve nemá.

Má se rada vzíti o mnichy z Lípy⁵ v příčině sumy 2300 kop míšenských od někdy knížete z Valdštejna⁶ jim odevzdaný, kteráž za Haugvice v času zvejšené mince od obce na porty jeho, co vycházeti měla, pojištěna jest, kde se má o tu věc suplikací psáti.

[Pagina] 63

Čtena stížnost Martina Vorlíčka, rychtáře městského, na Jiříka Haška, kováře, pro neposlušnost ku právu. Z uvážení pana purkmistra a pánův jest jemu napomenutí učiněno, aby hleděl šetrnost ku právu zachovati.

[Pagina] 64

Obnoven ouřad konšelský od Jeho Milosti⁷ urozeného a statečného rytíře pana Kašpara Prekla z Proksdorfu,⁸ pana hofrychtýře,⁹ a dosazeny za osoby radní tyto:

2. Maii 1636

pan Jan Bukač, primátor;

pan Vácslav Zývalda;¹⁰

pan Jan Kamberský;

---

¹ Stržebowli

² avisi

³ Původní slovo *jemu* je přepsáno na *jeho*.

⁴ GKřM

⁵ Lyppy. Klášter řádu sv. Augustiána byl založen v České Lípě v roce 1624 Albrechtem z Valdštejna. (http://www.muzeumcl.cz/historie_klastera.html, [cit. 3. 6. 2016].)

⁶ Waldtsstegna

⁷ GM

⁸ Kasspara Prekla z Proksdorffu. Jan Kašpar Prökl z Pröklsdorffu. (Marek ĎURČANSKÝ, Městská správa a kanceláře ve středním Polabí za třicetileté války, Disertační práce na Katedře pomocných věd historických a archivního studia FF UK v Praze 2007, s. 125.)

⁹ Hofrychtěř – dvorský sudí.

¹⁰ Waczsav Zywalda

pan Tobias Chřeník;¹
pan Jakub Miller;
pan Jiří Rožmitálský,;
pan Daniel Tyrys;²
pan Matěj Haban;
pan Martin Vorlíček;
pan Adam Trubačův;
pan Jan Nuselský;
pan Ezechiel Šípek.³

Páni straší obecní:
pan Jeroným Bukač;
Václav Svoboda;
Samuel Tyrys;⁴
Petr Čermák.

Pan rychtář městský:
pan Václav Nuselský.

Písař radní:
Adam Václav Kouřimský z Větčína.⁵

[Pagina] 65

Feria 2 post festum Pantecosten

12. Maii

<Jsou> Byvší obec shromážděna v místě radním dala se ohlásiti o plat z vyšenkovaných vín a hned od léta 1632 svolení druhé o šenk vinný. Čten sněm: Napomínání o kontribuci pana podkomořího; o sobotales; obnoveni cechové a vydán jim závazek; též přidanému k pánům straším obecním Matyášovi Lorferýnovi a starším nad nádeníky.

---

¹ Thobias Chrzěnik

² Danyel Tyrys

³ Ezechyel Ssypek

⁴ Samuel Tyrys

⁵ Adam Waczslaw kaurzimsky z Wetczina

Usazení desátníci, též k dohlížení komínův a k řemeslníkům. Čteno psaní od Jich Milostí¹ pánův hejtmanův kraje kouřimského v příčině škůdcův zemských, aby na ně po druhé právo outrpné puštěno bylo. <Má se psáti psaní> Jest <dána odpověď> odesláno zase psaní na dotaz, zdali se mají právem outrpným tázati takoví škůdcové dřívěji, nežli by dotčený v psaní Křepelka ku právu postaven byl.

Čtena suplikací Bartoloměje Roháče na kancelář českou proti panu děkanu kouřimskému podaná v přítomnosti rady a vši obce, zdali co sobě do pana děkana kdo, co stěžovati má, aby se ohlásil. Žádný na něho nenaříkal ani se neozval, nýbrž na větším díle proti Roháčovi.

[Pagina] 66

16. Maii

Jan, Gregora kováře syn, jsa na rozkaz předvolán. Z uvážení pana purkmistra a pánův jest naň dotázka učiněna, kterak nedávno dnův minulých v domě pana Hořický[ho], mydláře, k zbití přišel a jemu šaty vzaty? Pročež aby před Jeho Milostí královskou² panem rychtářem, panem purkmistrem a pány věrnou pravdu pověděl, od koho zbit a kdo mu šaty pobral a kde? Oznámil: na zdraví, že mu ublíženo není. Do domu vešel, ale nic zlého že neučinil. Pan Jan, mydlář, že tam vešel ve 4 hodiny na noc a řekl k němu, co tam dělá a že šaty z něho trhal, domů k tetě že v košili přišel a že ho pan Jan Hořický z toho slečel. Že nestonal na přirození <ale> od toho, aby mu kdo ublížil <ne>, nežli neví, co se mu stalo, zdali co přešel v síni, že mu šaty <je> vzal <ale že on již byl slečenej> již z nich slečenému. Proč se slečel v 4 hodiny v noci v témž domě,³ když otázan byl, oznámil, že kolikrát jiní tam na nocleh jdou, ale tehďáž tam sám byl. Po druhé jsa týž předvolán, jest naň dotázka od pana Václava Zývaldy učiněna, <poněvadž zdejší radnici[?] mladej> po předložení pak⁴ aby pravdu oznámil, že v síni se s ním tapartoval, po 4 nedělích potom že stonal, ale neví, odkud to pošlo, že neví, proč jest mu šaty bral a ty že sou mu posílány, hned navraceny a odeslány od něho, že chodívají na nocleh k ní Jana Lunacia syn, pravil, že byl tehďáž střízlivej, když u ní byl a že tehďáž byla mydlářka ve sklepě, když on se v síni slečel, že se to stalo ve čtvrtek po druhé neděli postní.

---

¹ GM

² GMKr

³ Slova v 4 hodiny v noci v témž domě jsou marginálně vložena.

⁴ Slova po předložení pak jsou interlineární vsuvka nad slovem poněvadž.

Jeho Milosti královské¹ pan rychtář Florián Lounský s Annou, Václava Vlasáka manželkou, k učinění zápisu <čten> na roli 27 záhonův. Čten týž zápis a k němu se přiznala zcela zouplna Anna Vlasáková, má do kněh městských vložen býti a vejpis Jeho Milosti královské² panu rychtáři vydán.

[Pagina] 67

Čten zápis na místo pusté panu rychtáři Jeho milosti královské³ prodané, má se zápis ten do kněh městských vložit a vejpis vydati.

[Pagina] 68

21. Maii

Považováno přednesení pánů starších obecních na místě a v přítomnosti obce v příčině šenku obecního vína. Z uvážení pana purkmistra a pánův <jest> z takového šenku obecního pro mnohé a rozličné příčiny, poněvadž ještě dokonalý pokoj v zemi nejní, aby u větší nepřiležitosti a dluhy obec nezašla, sešlo. Toliko ti, kteří <provozují> šenkují, aby plat z bečky v létu 1635 nařízený k obci po 3 zl. dávati povinni byli a co zadržali od toho času, až by se vyhledali, do dalšího času se odkládá. Actum in consillio feria⁴ 4 post festum Sacrosanctae et individuae Trinitatis 21. Maii anno⁵ 1636 officio domini⁶ Joannis Bukanani, Primatis.

[Pagina] 69

23. Maii

Anna Vlasáková s Janem Holejm podle vyžádaného vstoupení žádali pana purkmistra a pány, aby poručníci syrotkův Jana Teleckého počet učiniti hleděli. Druhá žádost o vydání peněz purkrehtních z domu někdy od⁷ Janovi Teleckému a již Hendrichovi Klimšovi, kováři, prodaného, kteráž by jí dle nápadu po těch sirotcích náležely. Z uvážení pana purkmistra a pánův mají páni poručníci dotčených sirotkův počet svůj v radě složit, <po té> kterýžto po revidyrování má se straně propůjčiti, zdali by v něm

---

¹ GMKr

² GMK

³ GMK

⁴ ff

⁵ A^o

⁶ Dni

⁷ Interlineární vsuvka.

nedostatek sobě pokládala. Co se peněz dotýče, po učiněném rozvržení, co by se komu dostati mělo, také žádosti své Anna Vlasáková a Jan Holý užítí mají, však kontribucí, kteráž spravedlivě na těch pozůstalostech jim přisouzených se vynajdou, vypraviti povinni budou.

Anna, Jeronýma Bukače manželka, podle vyžádaného vstoupení přednesla spis žádostivý v příčině vejповědi mezi ní a Lidmilou Hořickou <stálého> vynesené, kdež obě dvě touž vejповědí v trestání pana purkmistra a pánův se berou. Z uvážení pana purkmistra a pánův zůstavuje se při vejповědi a vysvětlení mezi nadepsanými stranami. Actum¹ in consilio feria² 6 post festum Corporis Christi 23. Maii anno 1636.

Jiřík Hantil dle vyžádaného vstoupení žádal za jistý termín k průvodům mezi ním a Burianem Šlechtou, uložen ad 13. Junii.

Salomena Vladyková podle vyžádaného vstoupení žádala za jistý termín k průvodům jak s Mikulášem Rudlem, tak s Duchoslavem Karlovským. Jest jí termín z práva uložen ad 6. Junii.

[Pagina] 70

27. Maii

Má se psáti psaní přímluvné za Martina Frýdu k panu hejtmanu kosteleckýmu s inkludýrovanou jeho žádostí.

Zavazování 4³ svědkové od Bartoloměje Roháče panu děkanovi kouřimskému k té rozepři, kdež má týž Roháč s ním míti o nárek poctivosti před Jeho Milostí⁴ panem kardinálem v přítomnosti závazku pana Tobiáše Chřeníka⁵ a pana Jiřího Rožmitálskýho,⁶ žádal Roháč, aby svědkům pohnaným napomenutí právní a⁷ závazek vydán byl, též svědomí jich přijato a registry zapsáno bylo.

---

¹ act

² ff

³ Interlineární vsuvka nad slovem zavazování.

⁴ GM

⁵ Thobiasse Chrzěnika

⁶ Slova *tomnosti závazku pana Tobiáše Chřeníka a pana Jiřího Rožmitálskýho* jsou marginálně vložena.

⁷ Slova *napomenutí právní a* jsou interlineární vsuvkou nad slovem závazek.

Jan Sacký, plnomocník pana děkana, ohlásil se, že pan děkan žádá, aby proti němu mimo <ty k jemu se do> všech společný¹ v obci přiznání pod závazkem právním svědomí² dávatí měli, z toho že je propouští. Bartoloměj Roháč ohlásil se, poněvadž se tu cti dotýče, že aby osobám závazek vydán byl.

[Pagina] 71

28. Maii

Samuel Tyrys s Annou Havlovou k zápisu na zbořeniště, čten zápis.

Osoby vyznamenané, kteréž proti panu podkomořímu jeti měly, že se tak poslušně nezachovaly. Z uvážení pana purkmistra a pánův na rathauze zůstaly a pokutu složiti mají každý po 15 kr.

Má se psáti pánům hejtmanům krajským o příčině tý vejchozí a o ztrápení škůdce.

[Pagina] 72

Feria 5 post dominicam [Dominus in tua misericordia]³

29. Maii

Zavazování svědkové osoby 3 od Bartoloměje Roháče proti panu děkanovi kouřimskému, žádal aby přijaty byly ku právu v přítomnosti osob k závazku pana Tobiáše Chřeníka⁴ a pana Jiřího Rožmitálskýho. Plnomocník pana děkana ohlásil se, že osobám radním na jejich povinnost takové<ho> svědomí vydávati⁵ povoluje bez druhého závazku. Item poněvadž předešle Bartoloměj Roháč <předešle> Jiříka Hantila trpěti nechtěl k svědomí proti sobě a nyní toho užití chce k své straně, tehdy že jsouce tuto cosi nového <tehdy>, pan děkan tak nechce Jiříka Hantila trpěti a druhého Mikuláše Zárybnického,⁶ robotného člověka, a že jest a jakého chování ukáže jiným poctivým lidem, že se dává je <že bez povinnosti vedle svého dělaného svědomí své užití[?]> a na žádnou přísahu se <ne>nutkati nechce a nenutká.⁷ Jiřík Hantil se ohlásil, pokudž se ohlásí Bartoloměj Roháč, že ho za dobrého a poctivého má, tehdy že se

¹ Slova *všech společný* jsou interlineární vsuvkou nad slovem v obci.

² Interlineární vsuvka nad slovem právním.

³ Pro název 1. neděle po sv. Trojici je v rukopisu vynecháno místo.

⁴ Thobiasse Chrzénika

⁵ Slabika *va* je interlineární vsuvkou.

⁶ Slova *Mikulasse Zarybniczkeho* jsou interlineární vsuvkou.

⁷ Slova *a na žádnou přísahu se <ne>nutkati nechce a nenutká* jsou interlineární vsuvkou.

nebude odporem jemu, svědomí dá. Bartoloměj Roháč nechtěl propustiti osob ouřadních pana Václava Zývaldu, Jeronýma Bukače a Václava Nuselskýho, nežli aby druhý závazek k té při čin[i]li. Poněvadž se tu prý cti dotýče, citoval právo městský. Jest odloženo ad 30. Maii před větší počet pánů a povážení a toliko 3 osobám vydán závazek.

<Plno> Feria 6 30. Maii anno¹ 1636

Plnomocník pana děkana kouřimského zavedl 4² svědky proti Bartolomějovi Roháčovi ku potřebě toho pana děkana, žádaje, aby ku právu přijati a zapsáni byli. Když na Bartoloměje Roháče zavaláno bylo, nedostavil se, maje doznati k spatření svědkův, čehož plnomocník za poznamenání žádal. Přijati tíž svědkové ku právu v přítomnosti a závazku pana Tobiáše Chřenička³ a pana Martina Vorlíčka. Vydán svědkům závazek a pořádně zapsáni jsou. Čtena <psaní> žádost pana děkana kouřimského⁴ ouřadu svědčící a seznání proti Bartolomějovi Roháčovi před Jeho Milostí knížecí⁵ pana kardinála a před pány pány místodržícími <a k proti>. Z uvážení pana purkmistra a pánův má užítí pan děkan žádosti svý, však se má vyhledati, co se předešle knězi Veglowi⁶ proti Roháčovi za testimonium⁷ dávalo a dotknouti potom, co se dotýče rolí zádušních při špitálu,⁸ střebovilských, aby Jeho Milost knížecí⁹ pan kardinál ráčil pro op[...]¹⁰ Páně propustiti k užívání.

[Pagina] 73

Čteno psaní od pana pana Karla Eusebiusa Mráckýho, čtena při tom kopie pana hejtmana krajského,¹¹ má se kunšaft Mráckýmu dáti.

---

¹ A^o

² Interlineární vsuvka.

³ Thobiasse Chrzěnika

⁴ Slova *pana děkana kouřimského* jsou interlineární vsuvkou nad slovem žádost.

⁵ GMKníž

⁶ Veglowi

⁷ Testimonium z latiny znamená svědectví.

⁸ Slova *při špitálu* jsou interlineární vsuvkou nad slovem zádušních. Špitál Panny Marie stával pod městem při cestě na Kolín. Nejprve spadal pod církevní správu, ale již na konci 14. století byl pod správou města. Po roce 1410 byl vedle špitálu s kostelíkem vystaven špitální dvůr. V roce 1547 byl tento dvůr s ostatním majetkem města zkonfiskován, ale již v roce 1561 byly kostelní a špitální statky městu navráceny za 50 kop pražských grošů. (SOA Praha, SOKA Kolín, fond Svoboda Bedřich, Dr., Dějiny Kouřimě, Kouřimské dvory, inv. č. 3, sign. III/6, č. kartonu 2, fol. 3r.)

⁹ GMKníž

¹⁰ Nečitelný zápis při hřbetu rukopisu.

¹¹ Heytt kraysk

Stanislav Berka s pány stašími obecními k zápisu na zbořeniště Meliškovský. Čten zápis a přiznání od pánův starších obecních, učiněno, <ma> a¹ do kněh městských zápisných vložen.

Čten spis Bartoloměje Roháče v příčině svědkův zhájených od pana děka[na], též osob přísežných, kteříž pod obzvláštním závazkem svědomí jemu dáti se zpečovaly. Učiněna relací osob závazku přítomných. Druhý punkt o term[ín] k vejpovědi mezi ním a Annou Hartmanovou, aby další z práva uložen byl. Z uvážení pana purkmistra a pánův, co se svědkův dotýče, že pod závazkem dne zejtrejšího 31. Maii svědomí jemu Roháčovi vydati mají. Co se druhé[ho] punktu o odklad s Annou Hartmanovou dotýče, to se nikoliv[?], poněvadž osoba přespólní jest státi nemůže, nežli aby k tomu času hleděl ku právu se dostaviti.

[Pagina] 75

Jiřík Novokolínský dle obeslání na paní Alžbětu Kostelákovou z Krásné Hory složil ohlášení na spisu² o sumu hlavní 300 kop míšenských i o ouroky na ní vzešlé. K žádosti paní Alžběty Kostelákové termín k o[d]povědi daní ad 13. Junii do 2 neděl z práva uložen a vejpisu povoleno.

F[eria] 7 31. Maii anno³ 1636

Zavedl svědky proti panu děkanovi kouřimské[mu] Bartoloměj Roháč totiž pana Václava Zývaldu, pana Jeronyma Bukače, pana Václava Nuselskýho pod závazkem právním, kteříž přijati a zapsána jsou v přítomnosti závazku osob pana Tobiáše Chřeníka⁴ a pana Jakuba Millera. Čteno seznání pana purkmistra a pánův proti Bartolomějovi Roháčovi panu děkanovi kouřimskému vydané.

[Pagina] 76

4. Junii

---

¹ Interlineární vsuvka nad slovem ma.

² Slova *na spisu* jsou interlineární vsuvkou nad slovem ohlášení.

³ A^o

⁴ Thobiasse Chrzenika

Čteno psaní z Kopidlna od žida v příčině dluhu, má se odpověď dáti, že tak věc na milostivé¹ Jeho královské Milosti² resoluci zůstává, jak dáleji vyřízeno bude, v tom se tak poslušně zachovati nepomineme.

Čtena žaloba Matouše Kovářového, branného kolínského, proti Janovi Mošnárovi. Žádal hojemství a vejpisu, povoleno a termín ad 18. Junii uložen.

Václav, Tobiáše Chřeníka³ tovaryš pekařský, dle vyžádaného obeslání ohlásil se,⁴ poněvadž <ta> Kateřina Kulhavá, děvečka, nejsouc k tomu obeslání, nestojí, aby vězením podle práva městského opatřena byla. Z uvážení pana purkmistra a pánův poručeno panu rychtáři městskému, aby jí vězením opatřil.

[Pagina] 77

Václav Hájek, řemesla pekařského tovaryš,⁵ dle vyžádaného obeslání složil <na> Kateřinu Chotutickou, podruhyni,⁶ pro slova hanlivá, čtena v radě v přítomnosti obojí⁷ strany. Kateřina Chotutická, podruhyně,⁸ po přečtení žaloby⁹ <při> ohlásila se, že se k tomu zná a že jest to pravda o tom tovaryši a že jest to mluvila a že má podruhyni na svědomí, tedy jest řečím Václav¹⁰ Hájek proti hospodyni to mluvil.¹¹ Z uvážení pana purkmistra a pánův odloženo Kateřině Chotutické¹² do týhodne k relaci. Žádal Václav Hájek, aby touž relací pod závazkem právním zavedena byla, poněvadž od pana purkmistra se <na podruhyni> dotčená Kateřina¹³ potahuje na podruhyni, kterážto¹⁴ <ta> kdo ví, jak osoba zachovalá jest. Proti tomu od¹⁵ oznámeno, čeho potom dáleji Václav Hájek před právem¹⁶ vyhledávati bude <má>, že toho užítí má.

Čtena odpověď Buriana Šlechty proti Havlovi Matesovi z města Kostelce nad Černými Lesy v příčině pásů dvou stříbrných, má se do[!] panu panu hejtmanovi inkludýrovati.

---

¹ Slabika lo interlineárně vložena.

² GKM

³ Waczlaw Tobiasse Chrženika

⁴ Marginální vsuvka.

⁵ Interlineární vsuvka nad slovem Hájek.

⁶ Marginální vsuvka.

⁷ Interlineární vsuvka nad slovem přítomnosti.

⁸ Interlineární vsuvka nad slovem Chotutická.

⁹ Interlineární vsuvka nad slovem přečtení.

¹⁰ Wacz

¹¹ Slova řečím Václav Hájek proti hospodyni to mluvil jsou interlineární vsuvka.

¹² Slova Kateřině Chotutické jsou interlineární vsuvkou.

¹³ Slova dotčená Kateřina jsou interlineární vsuvka.

¹⁴ Slova na podruhyni, kterážto jsou interlineární vsuvka.

¹⁵ Slova proti tomu od jsou interlineární vsuvka.

¹⁶ Slova Václav Hájek před právem jsou interlineární vsuvka.

Feria 6 6. Junii léta 1636

Václav Hájek dle odkladu z práva uloženého s Kateřinou Kulhavou,¹ děvečkou, stojíce v radě,² žádal za přečtení žaloby, kterou³ proti ní ku právu 4. Junii do deposití⁴ složil. Čtena též žaloba <a po přečtení> v přítomnosti obojí strany. Po přečtení Kateřina Kulhavá přiznala se oustně k tomu ke všemu, což žaloba v sobě obsahuje,⁵ <přiznala a že by> pravíc,⁶ kdyby svědky měla, že by to na něj Václava Hájka⁷ snadno ukázala, ale že jí to samý ten⁸ mluvil <a že to> skrze <něho> sebe⁹ všecko pošlo, kdyby <jeho> sebe¹⁰ nebyla, <že by> nebylo by <z toho nic nebylo> dole vody.¹¹ <(Poněvadž> A řkouc [...],¹² však ty <se> Václave dobře <pamatuješ> víš [...] když jsi to mluvil,¹³ nežli že nechceš pamatovati).

[Pagina] 78

Václav Hájek ohlásil se, poněvadž se k tomu ke všemu¹⁴ sama dobrovolně přiznává a nyní k doslyšení té věci čas nepostačuje, že žádá pana purkmistra a pány, aby <aby pan purkmistr a páni ráčili den> k doslyšení té věci den¹⁵ termínovat ráčili. Z uvážení pana purkmistra a pánův jest k doslyšení té rozepře do dvou neděl totiž¹⁶ ad 20. Junii stranám den¹⁷ uložen a registříku odkladu povoleno.

Bartoloměj Roháč žádal za vejpis dvou zápisů, povoleno, k žádosti jeho má se dáti vejpis s podpisem písaře.

Odklad z práva uložen Salomeně Vladykové s Duchoslavem Karlovským, též zase¹⁸ [s] Mikolášem Rudlem do středy ad 11. Junii.

¹ Slovo *Kulhavau* je interlineární vsuvka.

² Slova *v radě* jsou interlineární vsuvka.

³ Interlineární vsuvka nad slovem žaloby.

⁴ Slova *do deposití* jsou interlineární vsuvka.

⁵ Původní slovo *obsahowala* je přepsáno na *obsahuge*.

⁶ Interlineární vsuvka.

⁷ Slova *Václava Hájka* jsou interlineární vsuvka.

⁸ Interlineární vsuvka.

⁹ Interlineární vsuvka.

¹⁰ Interlineární vsuvka.

¹¹ Slova *dole vody* jsou interlineární vsuvka.

¹² Slova *A řkouc [...]* jsou interlineární vsuvka.

¹³ Slova *víš [...] když jsi to mluvil* jsou interlineární vsuvka.

¹⁴ Slova *ke všemu* jsou interlineární vsuvka.

¹⁵ Interlineární vsuvka nad slovem věci.

¹⁶ Interlineární vsuvka.

¹⁷ Interlineární vsuvka nad slovem stranám.

¹⁸ Interlineární vsuvka nad slovem též.

[Pagina] 79

Feria 1 dominica Respice¹ 8. Junii anno² 1636

Shromážděna obec <obec> v příčině kontribucí sněmem svolené za³ termíny svatého⁴ Phylipa, Jakuba a za termín 1. Junii. Čteny patenty jak v příčině dosazení pánův hejtmanův kraje kouřimského od Jeho královské Milosti,⁵ též od berně zemské v příčině kontribucí. Napomínána obec k pobožnosti, když se klekání zazvoní, aby na kolena pokleknouc, Pánu Bohu se modlili. Item v příčině sabatales a restantů na pana podkomořího, kteří neodvedli, mají zůstatí na rathauze.

Feria 4 post dominicam Respice

11. Junii

Čteno psaní od Jeho Milosti⁶ pana Berky v příčině hřebce od škůdcův zemských poddanému Jeho Milosti⁷ vzatého, má se dáti Jeho Milosti⁸ věrná odpověď, že v moci ouřadu to nezůstává, cokoliv Jejich Milosti⁹ páni hejtmané krajští¹⁰ naříditi ráčí tak, že se poslušně zachovati chtějí.

Žádosti Hendrycha Klimše o vidimírování listu od cechu kovářského od pana purkmistra a pánův povoleno.

[Pagina] 80

Salomena Vladyková podle odkladu k průvodům z práva uloženého s Duchoslavem Karlovským žádala <p>, aby čtena byla předně žaloba. Duchoslav Karlovský žádal za další odklad, poněvadž se pro nedostatek zdraví s průvodem svým přihotoviti nemohl. Z uvážení pana purkmistra a pánův jest stranám odklad k průvodům do 2 neděl peremptorní uložen.

---

¹ Interlineární vsuvka.

² A^o

³ Původní předložka *na* přepsána na *za*.

⁴ S^o

⁵ GKrM

⁶ GM je interlineární vsuvka.

⁷ GM

⁸ GM

⁹ GM

¹⁰ Hejt kraj

[Pagina] 83

Kateřina Chotutická podle odkladu z práva jí uloženého k relaci <právní> pod závazkem právním proti Václavovi Hájkovi, tovaryšovi pekařskému, zavedší Alžbětu, podruhyni, sestru paní Prudencie Náchodský. Když jí napomenutí učiněno bylo od pánův k tomu nařízených, aby duši své neublížila, nýbrž pověděla, co pravda jest, aby se na to zdravě rozmyslela, ohlásila se, že nic neví a¹ že nic neslyšela [od] Václava Hájka ani od jiného žádného,² Pána Boha se dokládajíc, doložila toho, když jsi ráčí,³ chtěla mne k svědomí hnáti, kýž jsi se nejdřívěji zeptala mně, vím-li co o tom, nežli jsi se před pány v tom ohlásila, byla bych ti dobře pověděla, že nic povědomá nejsem. <Pak sám ví, že by jim pokoj dala všemi obyčejí[?].>⁴ Čehož doslejšhajíc Václav Hájek, žádal za poznamenání a vejpis, povoleno, a že se relací o tom před panem purkmistrem a pány učiní.

[Pagina] 84

13. Junii

Pana Štefana Kouřimského z Větčina⁵ žádost oustní v příčině povolení zapsání svědomí pro smrt a život v příčině gruntu svého. Z uvážení pana purkmistra a pánův povoleno žádosti jeho, kdy se jemu věděti bude, aby takový svědky pohnati a sobě zapsati dáti mohl.

Dle odkladu od práva uloženého, když zavoláno bylo na Jiříka Hantila Burianem Šlechtou k průvodům, ohlásil se Burian Šlechta: poněvadž Jiřík Hantil jakožto původ k tomu termínu z práva uloženému nestojí, že žádá podle práva městského A 49 od práva upuštěn býti. Když bylo oznámeno od služebníka, že Jiřík Hantil přítomný jest, tehdy zavoláno na strany. Jiřík Hantil žádal za další odklad, poněvadž nemohl dostáti svědkův, na nichž mu podstata největší záležit. Oni v městech pražských jsou. <Žádal za další termín od práva.> Z uvážení pana purkmistra a pánův jest <do dvou neděl termín

---

¹ Interlineární vsuvka.

² Slova *Václava Hájka ani od jiného žádného* jsou interlineární vsuvka.

³ Interlineární vsuvka.

⁴ Slova <Pak sám ví, že by jim pokoj dala všemi obyčejí[?].> jsou vložena jako vsuvka připsaná na konci zpisu.

⁵ Ssteffana Kauržimskeho z Wietežina

peremptorní> Jiříkovi <Hladíkovi> Han[ti]lovi¹ termín peremptorní² k průvodům <uložen totiž> do dvou neděl totiž³ 27. Junii.

[Pagina] 86

<Paní Kateřina> Čtena odpověď jedna i druhá⁴ Kateřiny Kulhavý⁵, dcery Kateřiny Chotutický, i na místě matky své. Po přečtení pan Tobias Chřeník⁶ na místě Kateřiny, manželky své, nemocí obtížené nemoha pochopiti týchž odpovědí, ačkoliv podle samo vlastního jejího přiznání věděl by, podle toho kráčet, nicméně pro ukázání nevinny manželky své, žádal za termín k průvodům a vejpisu <vej> odpovědi.⁷ Z uvážení pana purkmistra a pánův vejpisu se povoluje a co se odkladu k průvodům⁸ dotýče, pro větší počet osob do středy příští ad 18. Junii se odkládá.

Václav Hájek dle odkladu s Kateřinou Chotutickou, podruhní, k doslyšení té rozeprě: Oč dle znání⁹ žaloby mezi nimi činiti činiti[!] se má. Žádal za přečtení žaloby <těž> a odpovědi oustní též Kateřiny Chotutický. Po přečtení žaloby dané, čtena. Po přečtení mluveno: Vaše Milosti¹⁰ Jeho Milosti královské¹¹ pane rychtáři, Vaše Milosti¹² pane purkmistře a páni spoluradní. Po přečtení žaloby ráčili jste vyrozuměti z odpovědi její oustní, že jest se v to uvolovala, přiznavše se k tomu ke všemu, z čehož jest obviněna, že jest to všecko pravda a to vše že jest toho jedna podruhně v témž domě od Václava Hladíka všeho doslychala a ona co jest o něm dceři své mluvila. Račte odpustiti, že znamenitá šelma jest, když prosí spravedlnost, aby vždy na Vaši Milost¹³ neměla příčiny proč říkati, k zapsání relaci její jest jí povoleno se volajíc[?],

[Pagina] 87

že to mluvení Václava Hájka ukázati chce, však i proti obyčejí a zvyklosti obce této poctivé pro hojnější spravedlnost. Povin[n]ostmi Vašich Milostí¹⁴ z místa tohoto

¹ Ve slově *Hantilowi* chybí slabika *ti* z důvodu poškození psací látky.

² Slova *termín peremptorní* jsou interlineární vsuvka.

³ Slova *do dvou neděl totiž* jsou vložena jako interlineární vsuvka pod textem.

⁴ Slova *jedna i druhá* jsou interlineární vsuvka.

⁵ Slovo *Kulhavý* je interlineární vsuvka nad slovem Kateřiny.

⁶ Thobias Chřeník

⁷ Slabika *od* je interlineární vsuvka.

⁸ Slova *k průvodům* jsou interlineární vsuvka.

⁹ Interlineární vsuvka.

¹⁰ WM

¹¹ GMK

¹² WM

¹³ WM

¹⁴ WM

vzáctného z lavic takovou podruhyni k relaci jest dne středního pominulého s povolením Vašich Milostí¹ sem dostavila, kterážto podruhyně rozpomenuvší se na Pána Boha a duši svou na jsoucí a tčehož povědoma, z oumyslu lháti jest nechtěla a co jest za odpověď dávala, v tom se na relaci slovutných pánův z prostředku Vašich Milostí² pana Ezechiele Šípka a pana Adama Trubačovýho potahuje. A tak již v právním punktu ve všem se s pravdou pohýbala a uvolení svému žádosti neučinila vedle regule práva městského³ A 41 rozdílu 4, 5; B 74 při konci; C 27 při konci. Poněvadž pak podvolení svému on jí toho žádný nebránil, žádosti neučinila, tudy již povinnost práva městského⁴ B 12 v rozdílu 3, 4; B 38; 37 rozdílu 1 k dostiučinění uvedla. A poněvadž vlastně ústy svými, kdež ta již jednoho každého k čemukoliv přiznání průvod nejdokonalejší jest, jakž o tom právo městský B 36 rozdíl 2; S 17 jiného nepozůstává, nežli vedle těch práv jmenovaných, aby nad každým Bůh dopomožení k něčemu, aneb pokuta právem městským vyměřená, přisouzena byla, to následuje. Nebo jinak tu toliko průvodové od původu vedeni býti musejí, když něčemu obviněný odpírá, aneb jiné příčiny potřebné mezi to vkračují, jakž o tom právo městský B 36 rozdíl 1 a 3; B 37 rozdíl 2; B 62 v této pak věci proti vlastnímu přiznání, aby měl jaký průvod vésti, jemu toho zapotřebí nebylo a žádného průvodu k tomu práva nemizí. Protož nic jiného nenásleduje, než od Vašich Milostí⁵ spravedlivé ochrany poctivosti své milé proti jazyku všetečnému a utrhačí těžkému poctivosti jeho, poněvadž učitelé práv předešle proti takovým spravedlivé jisté artikule jsou, vyměřili, kterýchž slavně císařové římské, králové české dostatečně potvrdivše, až původ při jejich podstatě zanechali, jakž proti takovým jisté vyměření činí pod artikule těmito: R 1, 2 rozdíl 1, 2; R 4. Co se pak pokuty dotýče, po dotčených právech i ta také jest v jistém řádu vyměřena pod literou R 5 rozdíl 1 a 2. K tomu i to přistupuje, že kdyby se co takového stalo od člověka poctivého, na svý cti dobře

[Pagina] 88

zachovalého na druhou stranu proti osobě poctivý, byla-li povinnost vedle těch práv nalézati zase odměny dosáhnouti mají, totiž v tom punktu, kdo jazykem hřeší, aby jazykem napravován před právy, však tady pokuty vzniknouti nemůže, nebo když

---

¹ WM

² WM

³ Mi

⁴ M

⁵ WM

neměla pokuta proti hříchu vyměřena býti mocí a poškození lidé na to by šli znaříkajíc, zhanějíc, aby toho jazykem toliko odbyli, ale že tuto daleký jest rozdíl, protož proti tomu jest jistě vyměřeno práva městského¹ C 28, vedle téhož práva důvěřujíc se Pána Boha a Vašich Milostí² spravedlivého opatření pro odplatu boží, jakožto potřebný člověk od Vašich Milostí³ uctivě žádá, na to očekávati bude a vždy aspoň jednou, aby na takových všetečných lidech, poněvadž se neostejchají ani Boha, není poctivých lidí, aby skutečně ztrestání⁴ byli. Z uvážení pana purkmistra a pánův jest termín k povážení té rozepře do středy ad 18. Junii uložen.

Považována rozepře Salomeny Vladykové s Mikulášem Rudlem, kdež o<na> 5 strychů žita mezi stranami činiti jest. Vejповěď⁵ <pan> Tu my purkmistr a rada města Kouřima vyslyševše žalobu Salomeny Vladykové, odpověď Mikuláše Rudle i též svědomí od⁶ strany obviněné registry <vedené> zavedená, práva městská, kteréž strany čísti daly, spis k dolíčení strany průvodní <té> k přelíčení a což víceji ku právu přednášeno bylo, toho všeho bedlivě pováživše, takto o tom <s vejhradou> vypovídáme: <Vrchního práva vynacházíme.> Poněvadž se to z průvodův Mikoláše Rudle patrné vynachází, že majíce v tý portaje léta 1634 nemálo obilí svého i lidského na mlejně, jemu takové obilí od lidu vojenského nenadále pobráno jest. Z těch příčin žaloba Salomeny Vladykové na něho Mikoláše Rudle ku právu vložená z práva se zdvíhá tak, že žádným navracováním obilí on Mikoláš Rudl Salomeně Vladykové povinen nejní. Podle práva škody z hodnějších příčin mezi stranami se zdvihají a apelací se vy-

[Pagina] 89

hrazují. Actum⁷ in consilio feria 6 post diminicam Respice 13. Junii anno⁸ 1636 officio domini⁹ Wenceslavi Zywalda.

Rukojmové k dostiučinění nálezu pod 5 kopami grošův českých:¹⁰ od Salomeny Vladykové: ...; od Mikoláše Rudle: pan Václav Nuselský.

---

¹ Mi

² WM

³ WM

⁴ strestani

⁵ Původní slovo *Mluweno* je přepsáno na *Weypowed*.

⁶ Interlineární vsuvka.

⁷ Act

⁸ A^o

⁹ Dní

¹⁰ g cz

Mikoláš Rudl poděkoval Pánu Bohu a právu z[e] spravedlivého opatření a žádal za vejpis vějповědi. Salomena žádala hojemství a vejpisu, povoleno od pana purkmistra a pánův.

[Pagina] 90

18. Junii

Čtena dle odkladu z práva uloženého odpověď paní¹ Alžběty Kostelákovy proti vznesení Jiříka Novokolínského. Po přečtení ohlásil se Jiřík Novokolínský, že žádá vejpisu odpovědi a hojemství k replice. Z uvážení pana purkmistra a pánův vejpisu povoleno a hojemství do dvou neděl ad 2. Julii k ohlášení, zdali by k tomu přistoupiti chtěl nebo ne mezi tím časem,² aby Jiřík Novokolínský s manželkou svou o tu věc promluvit a bez dalšího práva tou věcí zanešenou přátelsky s ní paní Alžbětou Kostelákovou porovnat se mohl.

[Pagina] 91

Paní Kateřině, pana Tobiáše Chřeníka³ manželce, s Kateřinou Kulhavou, <do>⁴ <ma> děvečkou, a Kateřinou Chotutickou, podruhyňí, matkou její, termín k průvodům do dvou neděl ad 2. Julii z⁵ práva k žádosti nadepsané paní Kateřiny Tobiášovy uložen.

Jan Mošnář <maje> podle hojemství z práva propůjčeného maje odpověď proti stížnosti Matouše Kovářovyho, brannýho kolínskýho, složití, žádal, aby mu týž Matouš Kovářů, jakožto ku právu neusedlý, pro škody k stání i dostání zaručil. Z uvážení pana purkmistra a pánův, že nejní povinen Matouš Kovářů⁶ ručiti, poněvadž po své poctivosti stojí, nýbrž taková odpověď čtena býti má. Po přečtení Matouš Kovářů⁷ žádal za vejpis té odpovědi a za termín k průvodům. Z uvážení pana purkmistra a pánův povoleno vejpisu a termín k průvodům ad 2. Julii do 2 neděl z práva uložen.

---

¹ Zkratka *Pi* je interlineární vsuvka.

² Slova *k ohlášení, zdali by k tomu přistoupiti chtěl nebo ne mezi tím časem* jsou vložena jako marginální vsuvka.

³ Thobiasse Chrzěnika

⁴ Interlineární vsuvka.

⁵ sprawa

⁶ Slovo *Kovářů* je interlineární vsuvka nad slovem Matouš.

⁷ Slovo *Kovářů* je interlineární vsuvka nad slovem žádal.

[Pagina] 92

Václavovi Hájkovi, tovaryšovi pekařskému, s Kateřinou Chotutickou, podruhyní,¹ k povážení té rozepře k dalšímu času odloženo, mezi tím osoby do domu Prčkovského <vyslány> k té podruhyni, která nemocna jsou, relaci dávati má, pod závazkem vyslány byly a písař závazek jí vydati a také von relaci zapsati má. Václav Hájek žádal, aby mu bylo dáno věděti, kdy takový závazek dotčený podruhyně k té relaci vydán bude, aby mohl přítomen tu býti.

Feria 6 20. Junii anno² 1636

Alžběta, sestra <hodonin> paní Prudentie Hodonínský, podruhyně z domu Prčkovského, vykonavší závazek podle práva tak, jakž pohnána byla k relaci od Kateřiny Chotutický, podruhyně, proti Václavovi Hájkovi, tovaryšovi pekařskému, v té při, kdež <činiti> mezi nimi stranami o slova hanlivá činit jest, se znal³ <svědčila> takto: Já jsem těch slov ani jiných žádných,⁴ pro kteréž se na mně Kateřina Chotutická, matka, abych relaci vydala proti panu Tobiášovi Chřeníkovi,⁵ od Václava Hájka bohdá jakživa neslyšela nebo jestli kdy obě dvě⁶ co spolu rozprávěly tehdy⁷ prý šepmo. Trestávala jsem obě dvě, když lály, kolikrát přijdouc z ulice do domu, aby mlčely a lidem daly pokoj, že zdi hlavou neprorazí, nechtěli poslechnouti.⁸ Více nic nevím, nežli to co vysvědčuji, k svému svědomí a duši přijímám.

[Pagina] 93

Dorota, <mly> po⁹ někdy Adamovi¹⁰ Svobodovi, mlynáři, zůstalá vdova, mlynářka pod městem Kouřima, poddaná Jeho Milosti knížete z Lichtenštejna,¹¹ podle vyžádaného obeslání na pana Jakuba Millara přednesla stížnost na spisu v příčině obilí od někdy manžela jejího témuž zapůjčeného. Čtena táž stížnost v přítomnosti obojí strany. Po přečtení pan Jakub Millar žádal vejpisu.

---

¹ Interlineární vsuvka nad slovem Chotutickou.

² A^o

³ Slova *činit jest, se znal* jsou interlineární vsuvka.

⁴ Slova *ani jiných žádných* jsou vložena jako marginální vsuvka.

⁵ Thobiassowi Chrenikowi. Slova *proti panu Tobiášovi Chřeníkovi* jsou interlineární vsuvka.

⁶ Slova *obě dvě* jsou interlineární vsuvka.

⁷ Interlineární vsuvka.

⁸ Slova *Nechtěli poslechnouti* jsou vložena jako marginální vsuvka.

⁹ Interlineární vsuvka.

¹⁰ Interlineární vsuvka.

¹¹ GMK z Lychtenssteyna

Václav Hájek, tovaryš řemesla pekařského, dle odkladu z práva ad 20. Junii <uloženého žádal> k doslyšení rozepře mezi ním a Kateřinou <Chotutickou> Kulhavou, děvečkou, uloženého žádal, aby čtena byla žaloba, kterouž ku právu položil, též odpověď proti též žalobě oustní paní¹ dotčené Kateřiny Kulhavé, čteno oboje. Po přečtení mluveno od Václava Hájka.

[Pagina] 94

Mluveno: Jeho Milosti královské,² Vaše Milosti³ pane rychtáři, Vaše Milosti⁴ pane purkmistře a páni spoluradní z jak těžkýho nářku od Václava Hájka přítomná Kateřina Kulhavá obviněna jest a jakou odpověď zase proti takovému obvinění před Vaší Milostí⁵ dává, toho všeho ráčili jste bedlivě doslejšchati. Nejprve k takovému obvinění z nářku poctivosti ústy svými vlastními se přiznává a bere za vejmluvu toto, že přítomný Václav Hájek tím vším vinen jest. Však takový svý vejmluvy jako i těžkýho nářku, že pravdivý jest, nitčímž podle vyměření právního neprovozuje, ale vedle pouhé všetečnosti své k tomu směřuje, aby toliko samým slovem jejím páni soudcové vinu dáti ráčili, což proti záповědi právní patrné jest, práva městská B 62 kdež tak praví, že žádný sám sobě ani proti sobě svědčiti nemůže. Nebo ne nadarmo to jest nařízeno jak od Pána Boha⁶ všemohoucího v zákoně Mojžíšově, ale i [v] právu městském⁷ B 65, kterěz z[e] zákona božího vzaté jest, že u každé při na dvou soudcích všeliké slovo v právu za dostatek býti má. Dotčená Kateřina ani jednoho svědka nemá, ani že také najíti nemůže a nemohla, protož na sebe tu právní reguli B 12 rozdíl 3, 4; B 37 rozdíl 1 vztáhla.⁸ K tomu i tato práva, jaká rukou při[...] dvoje, že u každé při ne pro strany, ale pro soudce průvodové býti mají, jakž o tom právo městské⁹ B 36 rozdíl 1, 3; B 37; H 4 rozdíl patrné vyměřují. Dotče[ná] pak Kateřina skrze svou všetečnost nerozváživše prve, než v takové nařklivé mluvení vydala, budeli moci takový nářek svědky provésti, když se dle obvinění před právo Vašich Milostí¹⁰ dostane, a tak již takovým způsobem¹¹ lidé všeteční mnozí se nachází, opovážíc se Pána Boha, dobrého řádu, na to obyčej mají

¹ Slova *proti též žalobě oustní paní* jsou interlineární vsuvka.

² GMK

³ WM

⁴ WM

⁵ WM

⁶ PB

⁷ M

⁸ wstáhla

⁹ Miest

¹⁰ VM

¹¹ spusobem

hřešiti, že prej jejich řečem bez průvodův právo bude věřiti a tudy zlý obyčej mají poctivé lidi nářkem a haněním na poctivosti jejich těžce nařkati. Co by pak za nářek byl, o tom patrné vyměření jest práva městského C 12 rozdíl 1, 2; C 13; 14 rozdíl 1, 2; C 15; 16; C 17 a za nářek, co za pokutu býti má C 18 v tomto nařízeno,

[Pagina] 95

tak těžkým dotčená Kateřina Kulhavá k tomu jest směřovala, aby přítomného Václava Hájka jak o poctivost milou připravila, tak o pokutu těžkou právem městským¹ M 41 vyměřenou uvedla. Protož přítomný Václav Hájek donuceně s tímto nářkem nemohl jest mlčeti a na sobě ho zanechati, vidouc, jak těžké věci přítomně i budoucně jeho by následovali. Protož proti též Kateřině jakožto osobě všetečné a z nepoctivé matky pošlé, k čemu jest se tak ústy svými vlastními přiznala, že ráčíte na ni pokutu právní vedle vyměření právního právem městským² B 36 rozdílu druhého; S 17 přisouditi a vedle toho přítomný i budoucí čas, aby ouhony na své poctivosti před poctivými lidmi nenese, i zlá domnění a podezření nezůstával, spravedlivě ochrániti, na poctivosti jeho opatřiti v celé právo městské³ C 28. A tyto všecka práva aby k svému přečtení přijíti mohla jako i tyto A 41 rozdíl 4, 5; B 74; C 27; R 5 rozdíl 1, 2. Čtena práva městská.

Mluveno: Poněvadž pro slova hanlivá taková pokuta jest vyměřena, nad to mnohem víceji zasluhuje toho, kdož těžkým nářkem z poctivosti vinen jest. Protož vedle práv přečtených přítomný Václav důvěruje se Vaším Milostem,⁴ že jej ráčíte spravedlivě <jak na> proti dotčené Kateřině jak na poctivosti opatřiti, tak jí pokutu pro příklad budoucí jiných všetečných lidí z práva Vašich Milostí⁵ vynésti.

Od strany obviněné mluveno: Vaše Milosti⁶ páni milí, když jest pravda, já nemohu jinak mluvíti.

S tím strany ku právu přistoupivše, k spravedlivému opatření <vejповěď> se poručily.

Nález od práva města Kouřima: <Vejповěď> Tu my purkmistr a rada města Kouřima vyslyševše žalobu Václava Hájka, tovaryše pekařského, odpověď Kateřiny Kulhavý,

---

¹ Městsk

² Miest

³ Miest

⁴ WM

⁵ WM

⁶ WM

děvečky,¹ té[!] práva městská, kteréž strana původní čísti dala, té[!] přelíčení i co víceji od stran promlouváno bylo, toho všeho bedlivě pováživše, takto o tom vypovídáme: poněvadž se to jak z žaloby Václava Hájka, tovaryše pekařského,

[Pagina] 96

tak ani z odpovědi oustní Kateřiny Kulhavé, děvečky, aby ta slova, o kteráž mezi nimi stranami činiti jest, jakým nářkem neb haněním býti měly, vynajítí nemůže, nýbrž dotčená Kateřina <Kateřina> Kulhavá, děvečka, vždy na tom, že táž slova od něho Václava Hájka samotného k sobě mluvená měla, stojí a tomu neodpírá, z těch příčin k vyhledání hojnější spravedlnosti bude povinen Václav Hájek, že těch slov v žalobě obsažených k ní Kateřině Kulhavé, děvečce, nemluvil, závazkem, kterýž mu z práva vynalezen bude, se očistil a po vykonání závazku dotčená Kateřina Kulhavá dle spravedlivého uznání skutečně strestána býti má. Podle práva apelací se vyhrazuje. Actum² in consilio feria 6 20. Junii anno³ 1636 officio domini⁴ Wenceslaii Zywalda.

Rukojmové k dostiučinění nálezu pod 10 kopami grošův českých:⁵ od Václava Hájka pan Václav Nusleský; od Kateřiny Kulhavý...

Po vyhlášení vejpovědi Václav Hájek přistoupil k tomu, žádaje za termín k takovému závazku. Z uvážení pana purkmistra a pánův oznámen termín⁶ do dvou neděl, až vejpověď v svou moc právní vejde, že se má jemu takový závazek právní na spisu zhotoviti⁷ a přečísti.

[Pagina] 97

23. Junii

Jan Shultz,⁸ posel právní, maje pro své provinění na hrdle býti trestán, jest na hrdelní zápis z vězení puštěn.

---

¹ Interlineární vsuvka.

² Act

³ A^o

⁴ Dní

⁵ g cz

⁶ Interlineární vsuvka.

⁷ shotowiti

⁸ Jan Ssultz

Feria 6 post dominicam Exaudi 27. Junii anno¹ 1636

Jiřík Hantil zavedl k svědomí proti Burianovi Šlechtovi v té rozepři, kdež mezi nimi o ukradení dveří železných z domu Vodičkovského činiti jest Zuzanu Lorferýnovou, Víta Nádeníka, Vavřince Mitrhu, podruha, a pana Duchoslava Karlovského. Byvší zavoláno na na[!] Buriana Šlechtu, kterémuž dáno znáti k spatření, nepostavil se, což Jiřík Hantil za poznamenání žádal. <V P> Od Duchoslava Karlovského, nemocného, přijato v domě, kdež zůstává, svědomí v přítomnosti pana Matěje Habána a pana Daniele Tyrše,² osob radních.

Mandaléna Nejedlá dle vyžádaného vstoupení přednesla³ žádost oustní o povolení, aby mohla⁴ skliditi obilí, kteréž na poli 10 záhonech po nebožtíku⁵ manželu jejím oseté zůstalo. Z uvážení pana purkmistra a pánův má skliditi dáti a sklizeným až do dalšího pana purkmistra a pánův (pod toutu přípovědí Jana Mošnáře) rozeznání nehýbati.

[Pagina] 98

Matouš Dražil dle vyžádaného obeslání při vstoupení do místa radního s Alžbětou, manželkou svou, a Annou, sestrou její, žádal za vysvědčení a vyhlášení kšaftu nebožky⁶ Alžběty Ronovské, paní matky jejich. Relaci pana Martina Vorlíčka, radního, pana Jeronýma Bukače a Adama Václava z Větčína,⁷ písaře radního, že táž paní Alžběta Ronovská, když k ní přišly osoby jmenované (jsouc nemocí obtížena a⁸ užívajíc rozumu zdravého a paměti dobré) je přivítala. Jaká její poslední vůle pořád oznamovala a po přečtení jí tehož kšaftu k němu se zcela zouplna přijala. Z uvážení pana purkmistra a pánův jest v přítomnosti stran takový kšaft pořádně vyhlášen. Po vyhlášení žádaly strany za vejpis téhož kšaftu, povoleno žádosti jejich.

30. Junii

---

¹ A°

² Danyele Tyrse

³ Interlineární vsuvka.

⁴ Slova *aby mohla* jsou interlineární vsuvka.

⁵ Nebi

⁶ Nebi

⁷ Adama Waczlawa z Wětczina

⁸ Slova *jsouc nemocí obtížena a* jsou interlineární vsuvka.

Vypraveny osoby do Prahy pan Tobias Chřeník¹ a písar radní za příčinami obecními těmito: ut supra N3 numero² 1.

[Pagina] 99

Feria 2 7. Julii

Relaci vyslaných do měst pražských za příčinou obecními totiž pana Tobiáše Chřeníka³ a písare radního, co expedýrováno bylo, totiž v příčině Bartoloměje Roháče zpráva⁴ na kancelář a do apelací přednášená, na což od sekretáře kanceláře české, že do Starého Města s Annou Hartmanovou k doslyšení podán býti má, oznámeno. Psaní na komoru, též na kancelář o zastoupení před věřiteli, kteří o přejištění jistot a sčítání a ouroky na obec a ouřad nastupují, přednešeno. Suplikací na komoru v příčině pana Oulíka⁵ o dluhu prejnarovského podaná, kteráž o zprávu⁶ panu Oulíkovi⁷ odeslána. Ohlášení skrze psaní při pánech ouřednících menších pražských desk zemských v příčině dluhu někdy⁸ Mariji Magdaléně Trčkové⁹ od¹⁰ obce povinného. Ohlášení písare radního s panem Janem Adalbertýnem Sušickým u pana Jana Václava Kavky z Tulbinštejna¹¹ o kočárek, zdali jej vezme nebo ne, dal za odpověď, že nevezme dříve, až se mu složí 12 kop, co na zatykač naložil, nestane-li se, že sobě vyžádá napomenutí.

Bartoloměj Roháč jsa předvolán na rozkaz, jest mu před<nášeno>loženo, proč se s tím chlubně honosí a lživé spisy Jeho Milosti¹² přednáší, že by se jemu od ouřadu křivda <stala> díti měla, proto prý,¹³ že jest k náboženství katolickému ouřad nutil, poněvadž se toho vynajíti ani on nitčím dokázati nemůže, aby koho z osob ouřadních k náboženství katolickému přivedl. Dal za odpověď, že se musí hájiti, jak můž[e]. Čteno

---

¹ Thobias Chzenik

² N^o

³ Thobiasse Chrzenika

⁴ sprawa

⁵ Aulyka

⁶ sprawu

⁷ Aulykowi

⁸ Interlineární vsuvkanad slovem dluhu.

⁹ Marygi Magdaleně Trczkove. Marie Magdaléna Trčková z Lípy (1569–1633). (<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/87108/>., [cit. 2. 5. 2016].)

¹⁰ Původní písmeno *p* je přepsáno na *o*.

¹¹ Jana Waczlawa Kawky z Tulbinssteyna

¹² GM

¹³ Interlineární vsuvka.

v přítomnosti jeho poručení Jich Milostí¹ pánův rad nad apelacemi, kteréž on Roháč ku právu přednesl.

Má se vyhledati počet v létu 1600 nebožtíka² Ronovskýho z šenku vinného. Nemohl se žádným způsobem³ v depositu vynajítí.

Má se sepsati závazek Václavovi Hájkovi, tovaryšovi pekařskému, ke středě 9. Julii v té rozepři, kterouž má s Kateřinou Kulhavou, děvečkou, jakž vejpověď sebou přináší.

[Pagina] 100

9. Julii

Václav Hájek, tovaryš řemesla pekařského, vykonal závazek právní, vejpovědi pana purkmistra a pánův jemu vynalezeny a po vykonání toho závazku žádal, aby pan purkmistr a páni nad vejpovědí svou v poslední klauzuli⁴ ráčili ruku ochranou držeti podle práva městského⁵ C 21⁶ a jí Kateřinu Kulhavou pro tu její nepravdivou řeč⁷ podle spravedlivého uznání skutečně ztrestati,⁸ poněvadž se tomu srozumívá, k jaké těžké věci skrze svou nepravou řeč jeho přivesti chtěla. Z uvážení pana purkmistra a pánův <má> nařízeno, aby⁹ vězením šatlavním na dvě neděle ztrestána¹⁰ byla. Co se druhé žádosti v příčině rozepře¹¹ <do té odpovědi> mezi ním a Kateřinou Chotutickou, matkou též Kateřiny Kulhavé, dotýče, aby páni ráčili ji¹² povážiti a vejpovědi spravedlivou strany poděliti. To z jistých příčin pro jiné zaneprázdnění, že se¹³ nyní [se]! státi nemůže, nýbrž¹⁴ <a> do jiného času se odkládá. Actum in consilio feria¹⁵ 4 9. Julii anno¹⁶ 1636 officio domini¹⁷ Martini Worliczek vice domini¹⁸ Thobias Chrzenik.

---

¹ GM

² Nebi

³ způsobem

⁴ clausuli

⁵ Měst

⁶ Slova *podle práva městského C 21* jsou vložena jako marginální vsuvka.

⁷ Interlineární vsuvka.

⁸ strestati

⁹ Slova *nařízeno, aby* jsou interlineární vsuvka.

¹⁰ strestana

¹¹ Interlineární vsuvka.

¹² Interlineární vsuvka.

¹³ Slova *že se* jsou interlineární vsuvka.

¹⁴ Interlineární vsuvka.

¹⁵ ff

¹⁶ A°

¹⁷ Dñi

¹⁸ Dñi

Čtena žádost na spisu podaná Anny Dvorský v příčině psaní přimlouvacího do města Brodu Českého. Z uvážení pana purkmistra a pánův má užítí žádosti svý.

Panu Štefanovi Kouřimskému z Větčina z práva k žádosti jeho povoleno, aby pod tímto nejistým odkladem průvod všechněch patentův svých ku právu zavéstí a zapsati dáti¹ mohl. Actum² ut supra officio domini Thobias Chrzenik.

[Pagina] 101

14. Julii

Čteno³ psaní od ouřadu <česko> poděbradského v příčině dluhu 1000 kop míšenských, má se dáti odpověď.

Psaní učiněno⁴ panu hejtmanu kosteleckému s inkusívou odpovědi psané Buriana Šlechty.

22. Julii

Adamovi <P> Trubačovýmu a Řehořovi Tejneckýmu propůjčeno psaní pana hejtmana kosteleckého s inkusívou Šimona Mazánka, purkrabího téhož panství, kde se osob jich dotýče, <mají> aby⁵ na to zase <sp> odpověď dáti hleděli.

Čteno psaní list otevřený Jich Milostí⁶ pánův hejtmanův krajských i s patentem Jeho Milosti císařské⁷ a porutčením Jich Milostí⁸ pánův pánův místodržících přiloženým.

Feria 6 25. Julii

Čten patent nejvyšších pánův berníkův zemských.

[Pagina] 103

13. Augusti

---

¹ Interlineární vsuvka nad slovem mohl.

² Act

³ Interlineární vsuvka nad slovem psaní.

⁴ Interlineární vsuvka nad slovem panu.

⁵ Interlineární vsuvka nad slovem mají.

⁶ Interlineární vsuvka nad slovem psaní.

⁷ GMCz

⁸ GM

Čteno psaní od pana Obiteckýho v příčině zápisu na dvůr v Střebovlí¹ od někdy nebožtíka² zetě jeho koupený.

Čteno psaní i od pánův páterův svatojakubských k ouřadu v příčině dotčeného dvoru odeslané. Má se odpověď panu Obiteckému s přípisem psaní pánův páterův učiniti <a dobrá replika> a dobře jemu ten replicírovati, v čem tak ouřad dotejkán jest. Nicméně zápis ten, kterýž nebožtíkovi³ panu Vítovi Adalbertovi Schworcovi z Schwartzentalu⁴ od Bartoloměje Roháče na dvůr v Třebovlí⁵ učiněn <a kterýž> jest⁶ proto, že reversu nebožtíkovi⁷ od sebe dáti nechtěl, do kněh ingrosírován nebyl. Nyní má se dle poručení pana purkmistra a pánův do kněh městských slovo od slova takýž, jakž témuž Obiteckému na psaní jeho předešlé, přípis odeslán byl, vložiti.

[Pagina] 105

22. Augusti

Činěn počet od pana Martina Vorlíčka z kontributcí, kteráž v létu 1635 pro tabuly⁸ nejvyššího lejtendan⁹ Colloredo uložena byla. Jest zanechán k bedlivému revidýrování.

Feria 4 27. Augusti

Čtena <psaní> odpověď¹⁰ hejtmanův krajských v příčině osvědčení se domův pustých v létu přítom[ném] 1636 a odesláno Jich Milostem¹¹ pánům hejtmanům.¹² Psaní o tůž věc k urozenému¹³ a statečnému¹⁴ rytířovi¹⁵ panu Václavovi Dobrouvskému a panu Karlovi Přeboszkému z[e] Zásmuk, aby hleděli do Kouřima zjeti <a>, domy zpustlé¹⁶

---

¹ Stržebowly

² Nebi

³ Nebi

⁴ Withowi Adalbertowi Schworcowi z Schwartzentalu

⁵ Trzebowly

⁶ Interlineární vsuvka nad slovem kterýž.

⁷ Nebi

⁸ Interlineární vsuvka nad slovem pro.

⁹ leyttendata

¹⁰ Interlineární vsuvka nad slovem psaní.

¹¹ GM

¹² Hegtt

¹³ Urozen

¹⁴ stateczn

¹⁵ Slova urozenému a statečnému rytířovi jsou interlineární vsuvka.

¹⁶ spustle

spatřiti a osvědčení toho pod pečeti svými s podpisem rukou vlastních od sebe vydati.
Poslána k týmž osoba, připsání o touž věc od ouřadu.

31. Augusti

Čteno psaní pana Jana Adalbertýna Sušického v příčině expedicí věcí obecních na kanceláři¹ a komoře Jeho královské Milosti² české zůstávajících.

[Pagina] 108

Feria 4 post festum Nativitatis Beatae Virginis Mariae 10. Septembris³

Učiněna v radě, officio domini Jacobi Millar, relace od⁴ Adama Václava z Větčina,⁵ písaře radního, v příčině věcí obecních, kteréž jsa do měst pražských 1. Septembris⁶ vypraven, kde náleželo přednáseti a vyříditi měl.

2. Septembris⁷ přednesena Jich Milostem⁸ pánům pánům radám komory české žádost zpečetěná⁹ jménem celého ouřadu, tak jakž se v kopii vynajde pod actum 28. Augusti, proti kteréžto ty alegata, <ktará> od Jeho královské Milosti¹⁰ v poručení odeslané pan Itera, sekretář německý, z nařízení Jeho Milosti¹¹ panu sekretáři Vendelínovi k rukám odvedl a to v příčině navrátcení statkův obecních.

3. Septembris¹² pan Daniel Stehlík,¹³ přidáný k radě panu prokurátoru královskému,¹⁴ maje za sebou žádost v příčině dvoru špitála, kteráž Jich Milostem¹⁵ na kancelář 11. Augusti přednesena a odtud na komoru pro zprávu¹⁶ odeslána, že ji Jich Milostem podle dobrého zdání <ode> přednese, připověděl.

---

¹ Interlineární vsuvka nad slovem na.

² GkM

³ Septemb

⁴ Interlineární vsuvka.

⁵ Adama Waczlawa z Wietczina

⁶ Septemb

⁷ Septemb

⁸ GM

⁹ speczetena

¹⁰ GKM

¹¹ GM

¹² Septemb_c

¹³ Danyel Stehlyk

¹⁴ Slova *přidaný k radě panu prokurátoru královskému* jsou interlineární vsuvka.

¹⁵ GM

¹⁶ sprawu

4. Septembris¹ podány tři suplikací jménem celého ouřadu pod actum 28. Augusti Jich Milostem² pánům pánům místodržícím <jedna žádost o přímluvu k j>, jakž se v kopiáři vynajdou, co jedna každá v sobě obsahuje. Přednášeno také toho dvě od sekretáře německého pana Itrle Jich Milostem³ pánům pánům místodržícím, dvoje v příčině kouřimských poručení, kteréhož se připis německý pod actum ....⁴ v také v deposití vynajde. <kterýž>

Ty žádosti nadepsané⁵ jsouce toho dne vyřízené, na první tento dekret od Jeho Milosti⁶ vyšel: Ad Cameram Bohemicam cum in tereessione, odeslati: Ex consilio Cancellariae⁷ Bohemiae⁸ Pragae 5. Septembris⁹ anno¹⁰ 1636, kterážto suplikací od registrátora jsouc zapečetěna v přítomnosti pana Jana Adalbertina Sušického Jeho Milosti¹¹ na komoru podaná a proti tomu od Jich Milosti¹² pánův pánův rad při sekretáři nařízeno, aby tu smlouvu trhovou v létu 1623 mezi Jeho Milostí císařskou¹³ a Jeho Milostí¹⁴ knížetem z Lichtenštejna¹⁵ v příčině prodeje těch statkův¹⁶ stálo v registratuře vyhledati dal. Na druhé žádosti v příčině pana Jana Václava Kavky z Tulbinštejna¹⁷ a paní manželky jeho, kdež se kočáru prkenného dotýče, takový dekret vyšel. Panu Janovi Václavovi Kavkovi z Tulbinštejna¹⁸ odeslati s tím oznámením: poněvadž bezelstně takového kočáru pro příčiny předložené zhotoviti¹⁹ dáti nemohli a již jej odvozují, aby jej přijal. Ex consilio Cancellariae²⁰ Bohemiae²¹ Pragae 5. Septembris²². Táž suplikaci dekretýrována jsouc,

---

¹ Sept

² GM

³ GM

⁴ Vynechané místo pro dopsání příslušného data.

⁵ Interlineární vsuvka.

⁶ GM

⁷ Cancell^{riae}.

⁸ Boh^{ae}

⁹ 7b

¹⁰ A^o

¹¹ GM

¹² GM

¹³ G MCz

¹⁴ GM

¹⁵ Lychtensstegna

¹⁶ Slova v *příčině prodeje těch statkův* jsou vložena jako marginální vsuvka.

¹⁷ Slova z *Tulbinssteyna* jsou interlineární vsuvka.

¹⁸ Janowi Waczlawowi Kawkowi zTulbinssteyna

¹⁹ shotowiti

²⁰ Cancell^{riae}

²¹ Boh^{ae}

²² 7b

od registratora zpečetěna,¹ jest panu Václavovi Kavkovi k odeslání, po osobě jisté odeslána.

[Pagina] 109

Co se pak poručení Jeho Milosti královské² k Jich Milostem³ pánům pánům místodržícím prošlého v příčině věřitelův na ouřad kouřimský o sumy i ouroky tuze nastupujících, též v příčině obligací na sumu 385 zl. 50 kr. regimentu colloredovskému léta 1635 v městě Kouřimě a v tom kraji ložirujícimu dotýče, takto že se Jeho Milosti⁴ resolnírovati ráčili. Skrze pana sekretáře německého <oznámeno> v přítomnosti pana Mikoláše Václava Hájka z Rozenfelcu⁵ oznámeno, aby ouřad kouřimský zprávu⁶ svou dali, jakého moratorium⁷ užití chtějí, aneb jak by se té věci pomoci mohlo, že vedle toho Jich Milosti⁸ zase Jeho královské Milosti⁹ psáti chtějí ráčí. Sice jestliže jiná města moratorium užívají, proč by <ch> kouřimský slušně jeho také užití neměli a dluh Koloredovský má se o vynajítí k spomožení té věci jistého prostředku poručení odeslati s příloženým přípisem¹⁰ suplikací k ouřadu města Kouřima Jeho královské Milosti¹¹ podané, též vejpis Jeho královské Milosti¹² poručení, což se expedýrovati a českému koncipistovi tu věc odvésti chce, pan Mikoláš Hájek se zakázal.

Téhož dne na kanceláři Jeho královské Milosti¹³ české odvedení¹⁴ peněz 16 zl., <které> k rukám pana Mikuláše Hájka z Roz[e]nfelcu¹⁵ v přítomnosti pana Jana Adalbertina Sušického, kteréž odeslány byly po poslu Pekárkovi[?],¹⁶ od ouřadu co náleželo panu Janovi Frydrihovi Ousteckýmu¹⁷, Jeho Milosti královské¹⁸ kanceláře dvorské české koncipistovi, jakožto těch věcí obecních při Jeho královské Milosti¹⁹ solic[i]tátoru a

---

¹ speczetiena

² GMKr

³ GM

⁴ GM

⁵ Mikolasse Waczlawa Hayka zRozenffelczu

⁶ sprawu

⁷ Moratorium ve významu odklad. (<http://vokabular.ujc.cas.cz/hledani.aspx>, [cit. 7. 6. 2016].)

⁸ GM

⁹ GKM

¹⁰ Interlineární vsuvka.

¹¹ GKM

¹² GKM

¹³ GKM

¹⁴ Slovo *odwedeny* je přepsáno na *odwedeny*.

¹⁵ Mikulasse Hayka z Roznffel[c]zu

¹⁶ Interlineární vsuvka.

¹⁷ Janowi Frydrychowi Aussteczkyemu

¹⁸ GMK

¹⁹ GKM

přítom psaní zpečetěné¹ jménem ouřadu, jakž v kopiáři pod actum 4. Septembris² 1636³ položené se vynajde, témuž panu Ousteckýmu učiněno a po poště vypravěno⁴ jest.

Psaní, kteréž od ouřadu Jeho Milosti⁵ panu podkomořímu svědčilo, poněvadž Jeho Milost⁶ na statcích býti ráčí, předneseno nejní. Sice kdyby Jeho Milost⁷ pán přítomný býti ráčil, bylo by se na tu žádost v příčině špitálu také bedlivě nastoupilo a dále při Jeho Milosti⁸ solicityrovalo.

Při berni zemské páni registrátoři oučtu učiniti nechtěli v příčině starých berničních restantův, jakž v sněmem nařízeno proto, že osvědčení v tomto roce 1. Septembris⁹ učiněné nedobře, v nepřítomnosti písaře sepsané byvší, jináč se přepsati a zpečetiti,¹⁰ k tomu též listy příznávací od ouřadu zhotoviti¹¹ musejí. Má se při panu Depauli jeden oučet za léta 1636 a 1635 za 16 měsícův, do jeho počtu náležejících, státi a při berni za léta 1631, 1632, 1633, též za léto 1636 podle sněmu druhý učiniti.

Od písaře pana Binaji oznámení se stalo, že zprávu¹² k dobrému obecnému v příčině vejn a biehr tácu Jeho královské Milosti¹³ odeslána jest. Podle čehož na jiné nepřijde nežli, že ta suma 2300 zl. restu od Jeho královské Milosti¹⁴ kouřimský pasírována bude. Četl zprávu¹⁵ v jazyku německém, kterou pan Binaje dal v městě Vídni proti suplikací naší v té příčině Jeho královské Milosti¹⁶ podané, pravíc, že se nynější zpráva¹⁷ na tuto, kdy tu četl,¹⁸ potahuje a že se do Německého Brodu ráno strojil jeti, vejpisu toho dáti nemohl.

---

¹ speczētene

² Septemb

³ Interlinerání vsuvka.

⁴ Slova *a po poště vypravěno* jsou interlineární vsuvka.

⁵ GM

⁶ GM

⁷ GM

⁸ G Mi

⁹ Septemb

¹⁰ speczetiti

¹¹ shotowiti

¹² sprawu

¹³ GKM

¹⁴ GKM

¹⁵ sprawu

¹⁶ GKM

¹⁷ sprawa

¹⁸ Slova *kdy tu četl* jsou interlineární vsuvka.

Z uvážení pana purkmistra a pánův má se tím dřívěji zpráva¹ Jich Milostem² v příčině toho moratoria učiniti, jakým způsobem³ a proč toto generálním sněmem nařízené moratorium obci kouřimské, jenž všech důchodův zkonána jest⁴ <má> stačiti nemůže, <a> platno býti nemůže.

[Pagina] 110

Item psaní panu podkomořímu, kteréž, že v městech pražských přítomen býti neráčil, předneseno nebylo, má se s omluvou přejinačiti a přednésti. List osvědčující též příznávací k berni zhotoviti.

14. Septembris

<Žádost> Pan Jan⁵ Adalbertin<a> Sušický<ho>⁶ přednesl žádost před panem purkmistrem a pány⁷ o vydání listu zachovacího synu jeho Vojtěchovi mladšímu Adalbertinovi Kouřimskému.⁸ Čteno v plné radě svědomí spečetěné⁹ listovní¹⁰ <psaní> od pana Jana Trzidvorského z Votína¹¹ a ze Tří Dvorů¹² v té příčině k ouřadu prošlé. Čten i list témuž Vojtěchovi od písaře městského zhotovený¹³ a na pergameně <při>psaný. Z uvážení pana purkmistra a pánův jest nařízeno, aby týž list pečeti větší městskou upečetěn a témuž <vot> panu Janovi Adalbertinovy k rutce Vojtěcha, syna jeho, vydán byl.

[Pagina] 111

Feria 1 21. Septembris¹⁴

---

¹ sprawa

² GM

³ způsobem

⁴ Slova *obci kouřimské, jenž všech důchodův zkonána jest* jsou vložena jako marginální vsuvka.

⁵ Původní slovo *Jana* přepsáno na *Jan*.

⁶ Jan Adalbertyn Sussyczky

⁷ Slova *přednesl žádost před panem purkmistrem a pány* jsou interlineární vsuvka.

⁸ Ve větě je změněn slovosled, který je naznačen číslicemi nad slovy. Původně je psáno: *Geho Mladssimu Wogtěchowi Adalbertynowi Kaurzímskemu*.

⁹ speczėtiene

¹⁰ Slova *v plné radě svědomí spečetěné listovní* jsou interlineární vsuvka.

¹¹ Jana Trzidworskeho zWotina

¹² Trzidworu.

¹³ shotoweny

¹⁴ Septemb

Čteno psaní pana hejtmana kosteleckého a při něm psaní Jich Milostí¹ pánův hejtmanův kraje kouřimského v příčině vypravení osob 9 se zbraní na Kostelec nad Černými Lesy k z[j]ímaní v některých místech škůdcův zemských k ouřadu svědčící. Z uvážení pana purkmistra a pánův jsou vyznamenané osoby, které by vypraveny býti měly.

24. Septembris

Čten kundšaft s cedulkou odeslanou od pana Skuhrovského v příčině poručení Jich Milostí² pánův pánův místodržících k témuž prošlého, co se dluhu nejvyššímu lejtenu³ Colloredovskému od obce kouřimské oblegírovaného dotýče, odkud by ten zapraven býti měl.

Čteno psaní od Jana Heliadesa Kouřimského z Litoměřic, na kteréž od ouřadu toliko poslu kundšaft vydán jest.

Čteno poručení Jich Milostí⁴ vysoce urozených pánův pánův Jeho Milosti královské⁵ rad zřízené komory v království českém v příčině učinění zprávy⁶ o statcích všech konfiscírovaných a emigrantských ve čtyřech nedělích od actum prošlého poručení na komoru Jeho Milosti⁷ českou.

Jan Štáštka dle vyžádaného vstoupení přednesl žádost oustní, aby do brány Volešecké za branného přijat byl. Z uvážení pana purkmistra a pánův oznámeno, že se dřívěji od pánův starších obecních zpráva⁸ vzítí má, zdali ten branný, který nyní zůstává, ven odtud dáti se míní.

[Pagina] 112

Burian Šlechta podle vyžádaného vstoupení přednesl žádost na spisu, podle něhož žádá, poněvadž se odebrati míní od obce této, do kteréž za obyvatele přijat byl, aby mu list poctivého v obci chování jeho, též snětí manželského pod pečetí městskou vydán byl. Z uvážení pana purkmistra a pánův oznámeno: poněvadž nemálo rozepří při právě má, aby ohlášení učinil dříve, jak by tu věc k místu vésti chtěl. Co se listu o snětí

---

¹ GM

² GM

³ leyttenadtu

⁴ GM

⁵ GMkr

⁶ sprawy

⁷ GM

⁸ sprawa

manželském a poctivém chování vydání dotýče, poněvadž od pana děkana v příčině snění manželské[ho] list má, nač by mu od ouřadu byl. Za druhé: poněvadž se to, co pečeti městskou tvrzeno bývá, pravdivý nacházeti má. Tuto pak pan purkmistr a páni ku paměti sobě přivazovati ráčí, jak jest se pokojně choval neb nechoval. Dal za odpověď: Podle dané příčiny <že> se proti každému hájiti musel a pro ty pletichy, že on své dobré cti v zástavě nenechá, s tím vystoupil.

[Pagina] 113

Panu Štefanovi Kouřimskému z Větčina k ohlášení se o jisté odklady svých patentův s vyznamenáním jednoho každého rozepře na čem, která zůstává, ad 26. Septembris¹ odklad z práva učiněn.

26. Septembris

Anna Hlušická, vdova, byvší na rozkaz předvolána, přečteno jí psaní přímluvné za Tomáše Fialu Berounského, sládká a horníka, v arestu zůstávajícího od ouřadu kutnohorského k Jeho královské Milosti² panu rychtáři, panu purkmistru a pánům prošlé. Proti němuž a přímluvě pana purkmistra a pánův se ohlásila, aby se měla práva svého strhnouti a jeho na jaké rukojmě z arestu popustiti povolili, to že jí učiniti pro mnohé těžké pod tím ležící budoucí příčiny a nebezpečenství možné nejní. Pokudž by pan purkmistr a páni ráčili dle té pánům šepfmistrův přímluvy co učiniti, to na vůli pana purkmistra a pánův že zůstává. Z uvážení pana purkmistra a pánův oznámeno, že o tom dobře ví Anna Hlušická, jaký jest v té příčině domácí i vrchní přísudek vyšel a právo podle toho jednomu každému povinno jest dopomožení činiti. Nicméně poněvadž to v moci a vůli pana purkmistra a pánův zanechává, tehdy že jeho Tomáše Fialu z takového arestu (když v psaní doložené rukojmové při právě kutnohorském dostatečně zapsaní, též rukojemství pod pečeti městskou sem ku právu odesláno bude) do dvou neděl na postavení propustiti chtějí <ráčí> a to tak skrze psaní své k pánům horníkům svědčící, náležitě opatřiti ráčí. Ohlásila se Anna Hlušická, že nepo[s]tupuje v nitčemž přímluvy vzáctné pana purkmistra a pánův a co na přímluvu pánův šepfmistrův a rady k ouřadu skrze psaní prošlé, pan purkmistr a páni³ učiniti chtějí ráčí, tehdy že se na

---

¹ Septemb

² GKM

³ Interlineární vsuvka.

líbezné vůli pana purkmistra a pánův to zůstavuje. Ona však, že k nitčemuž od osoby své přistoupiti a práva svého se strhnouti nemůže.

[Pagina] 114

Pan Florián Lounský, Jeho Milosti královské¹ rychtář, žádal za přečtení zápisu na obořeniště domu někdy Svatošovského, kteréž koupil od pana purkmistra a pánův, též starších obecních na místě obce za sumu 10 zl. rejnských.² Čten týž zápis v plnosti rady. Po přečtení pan rychtář Jeho Milosti královské³ žádal, aby do kněh městských ingrosírován a vejpis od písaře radního vydán byl.

Václava Vlasáka na místě Anny, manželky jeho, jako i Jana Holýho žádost⁴ v příčině peněz gruntovních z domu Zmrzlíkovského, jest z uvážení pana purkmistra a pánův do času jiného k ohlášení se při ouřadu purkmistrském a po vyhledání toho k tomu, co odtud náležitosti bude⁵ k spravedlivému rozeznání odložena.

Ondřej Karásek dle obeslání na Václava Vlasáka přednesl stížnost na spisu v příčině ourazu syna svého. Čtena táž stížnost v přítomnosti strany. Po přečtení Václav Vlasák žádal hojemství a vejpisu, povoleno žádosti jeho, od pana purkmistra a pánův termín k odpovědi ad 1. Octobris⁶ z práva uložen.

[Pagina] 115

Dorota, Adama Smutného manželka, dle obeslání na Ondřeje Bechyni přednesla stížnost na spisu pro slova některá hanebná, kteréž týž Bechyně o Kateřině dceři její mluvil, žádaje, aby čtena byla. Po přečtení jsa otázan tu přítomný Ondřej Bechyně, co k tomu říká. Odpověděl, že co má říkati, když jest pravda. Dorota, Adama Smutného, ohlásila se proti tomu skrze přítele svého. Poněvadž Ondřej Bechyně z čeho obviněn k tomu se,⁷ že ty slova o dceři její mluvil, zná. K průvodu žádnému se nevolá,⁸ aby to, že taková slova o dceři její slyšel, <dostatečně> za pravdu <mohl> kázati a nad vlastní jeho přiznání průvodu jiného potřeby nejní, pročez že za to pana purkmistra a pány žádal, aby podle práva městského B 36 rozdílu 2; S 7; R 1, 2, 4, 5 rozdílu 1, 2 náležitě

---

¹ GMKr

² 10 f. rejn

³ GMKr

⁴ Interlineární vsuvka nad slovem Holýho.

⁵ Interlineární vsuvka nad slovem toho.

⁶ Octob

⁷ Interlineární vsuvka.

⁸ Interlineární vsuvka.

pro takovou svou všetečnost a nevážné řeči od práva strestán a dcera její jakožto syrotek k Jeho Milosti královské¹ na poctivosti své opatřena byla. Načež z uvážení pana purkmistra, pánův vynešeno dictum. Poněvadž toho Ondřej Bechyně nitčímž, aby taková hanebná slova, kteréž že by od Kateřiny, dcery Doroty, Adama Smutného manželky, času nočního s družičkou její mluvené byly, slyšeti měl, za prvé nitčímž mimo prostá svá slova neprokázal, nýbrž zase některým na druhý den, že čistou spískal a selhal, týž Ondřej Bechyně se pochloubil. Osoba pak ta, na níž se, že by ta slova spolu s ním, od ní Kateřiny mluvená slyšela, se odvolával. Před Jeho Milostí královskou² panem rychtářem jsouc předvolána, k tomu odpor učinila, pročež aby žádný týmž příkladem neslušným k hanbě a zlechčení pověsti dobré poctivých panen tak opovázlivě nepostupoval, dotčený Ondřej Bechyně v trestání pana purkmistra a pánův se bere. A pokudž by co víceji buď v té příčině aneb k tomu podobného kdy před sebe vzal, mnohem těžší pokutou nad tuto³ strestán býti má. Ona pak Kateřina, dcera Doroty, Adama Smutného manželky, spolu s družičkou svou na poctivosti se dostatečně opatřuje tak, že

[Pagina] 116

jí ani družičce její taková slova nepravá a nedůvodná k újmě poctivosti jejich nyní a na časy budoucí býti nemají podle práva. Actum in consilio feria⁴ 6⁵ 26. Septembris⁶ anno⁷ 1636 officio domini⁸ Georgii Rozmitalsky. Dorota, Adama Smutného manželka, poděkovala Pánu Bohu a právu z[e] spravedlivého opatření, žádající vejpisu téhož dictum, povoleno a Ondřej Bechyně z nařízení pana purkmistra a pánův do vězení na machnu dán.

[Pagina] 117

28. Septembris

---

¹ GMKr

² GMK

³ Slova *nad tuto* jsou interlineární vsuvka.

⁴ ff

⁵ Interlineární vsuvka.

⁶ Septemb

⁷ A^o

⁸ Dní

Učiněno psaní a odesláno Jeho Milosti¹ panu podkomořímu království českého v příčině pana děkana kouřimského a špitála podle avísi pana Jana Adalbertina Sučického skrze psaní panu rychtáři Jeho Milosti královské² svědčící učiněné. Psáno také i dotčenému panu Janovi Adalbertinovi od ouřadu, aby takové psaní Jeho Milosti³ panu podkomořímu i což dáleji potřeba bude,⁴ fedrovati⁵ hleděl.

[Pagina] 118

1. Octobris

Václava Vlasáka odpověď proti stížnosti Ondřeje Karáska v příčině ourazu syna jeho od koně stálého čtena podle odkladu z práva uloženého v přítomnosti obojí strany. Po přečtení Ondřej Karásek za ochranu té věci proboha žádal, poněvadž manželka Václava Vlasáka pro syna jeho poslala, aby poháněl, neopověděvší se rodičům, tehdy žeť spravedlivě má také to opatřiti, kterak by k zdraví přišel. Z uvážení pana purkmistra a pánův oznámeno, aby společně s lazebníkem, co by od hojení vzíti chtěl, smluvili a potom Václav Vlasák polovici <od toho hojení> barvíři dáti povinen bude.

Jan Mošnář přednesl žádost na spisu v příčině zadržalého jemu od obce platu, co na trúbách pracoval, aby jemu buď vydán nebo na kontributcích poražen byl. Z uvážení pana purkmistra a pánův oznámeno, že se jemu na kontributci poraziti má, poněvadž pro chudobu obce, odkud starší obecní zaplatiti nemají.

Feria 6 post festum sancti⁶ Michaelis Archangeli 3. Octobris⁷ 1636

Pan Tobias Chřeník⁸ na místě Kateřiny, manželky svý, zavedl proti Kateřině Chotutické, podruhyni, a proti Kateřině, děvečce, dceři její, v té rozepři, kdež o nárek poctivosti mezi nimi ve dvojí rozepři činiti jest: Jana Plachtu, tovaryše pekařského, v přítomnosti osob závazku: pana Martina Vorlíčka a pana Adama Trubačového. Přijato takové svědomí pod závazkem právním a od písáře

---

¹ GM

² GMK

³ GM

⁴ Slova *i což dáleji potřeba bude* jsou interlineární vsuvka.

⁵ Fedrovati ve významu pomáhati, podporovati. (<http://vokabular.ujc.cas.cz/hledani.aspx>, [cit. 9. 6. 2016].)

⁶ S

⁷ Octob

⁸ Thobias Chrzenik

[Pagina] 119

radního registry zapsáno z povolení práva. Officio domini¹ Georgii Rozmitalsky.

Jiřík Novokolínský dle obeslání na paní Alžbětu Kostelákovou z Krásné Hory vyžádaného podal spisu místo mluvení, žádaje aby ohlášení jeho, kteréž do depositací na spisu proti odpovědi její složil, čteno. Po přečtení paní Alžběta Kosteláková promluviti dala, ačkoliv Jiřík Novokolínský svou nemožnost a bezelstnost přednáší, o jejím pak ochuzení a těžkosti již daleko vejšeji (nemaje práce žádné k obživení svému ani pana manžela svého přítomného) nad něho Jiříka sevřena jest, žádné zmínky nečiní, ještě jestli on potřebný člověk také ona tím způsobem² (krom toho statku) velice ochuzena jest. Pokudžby tehdy na tom jejím prohlášení přestati <nechtěl> a té roli v tom dluhu ujíti nechtěl, že žádá pana purkmistra a pány proboha za ochranu, aby mohla příročí³ sněmem svoleného a od Jeho královské Milosti⁴ všem dlužníkům propůjčeného proti němu Jiříkovi a manželce jeho⁵ užíti. Z uvážení pana purkmistra a pánův Jiříkovi Novokolínskému napomenutí dáno, aby nad ní paní Alžbětou outrpnost měl a na té roli přestal, kteráž dobře za tu sumu i víceji stojí. Jináč budeli tuze po své

[Pagina] 120

prétensi⁶ státi, poněvadž ona peněz nemá, odkud by ho spokojiti mohla, tehdy podle žádosti její příročí sněmem nařízeného, že slušně užíti má a on na ní tu věc nastupovati motci nebude. Oznamil, že ta role daleko jest a on jsa velice ochuzený i s manželkou, že trpí nedostatek. Předvolána paní Alžběta Kosteláková a oznámeno jí, aby pokoštovala, zdali se budou moct⁷ společně o to přátelsky na něčem sněsti. A on pod tím rozmyslí-li se a tu roli újme v té sumě.

[Pagina] 121

Feria 4 8. Octobris anno 1636

---

¹ Dní

² způsobem

³ Příročí ve významu lhůta, odklad. (<http://vokabular.ujc.cas.cz/hledani.aspx>, [cit. 8. 6. 2016].)

⁴ GKM

⁵ Slova *Jiříkovi a manželce jeho* jsou interlineární vsuvka.

⁶ praetensi

⁷ Interlineární vsuvka.

Pan Tobias Chřeník¹ podle obeslání vyžádaného pohnal k svědomí Lukáše Svobodu, syna nebožtíka² Matouše Pařízka Plzeňského, někdy souseda města Kouřima, proti Kateřině Kulhavé, děvečce, a Kateřině Chotutické, podruhyni, mateří též děvečky, žádaje, aby takové svědomí od práva přijato a registry zapsáno bylo v přítomnosti osob k závazku nařízených pana Jana Nuselskýho a pana Ezechiele Šípka. Jsouc přítomna Kateřina Kulhavá, dala k tomu své povolení, pravíc, že což jest jednou mluvila a svými rukami dělala, že jinak říci nemůž[e]. Zapsána taková svědomí po učiněném od téhož Lukáše Svobody závazku právním skrze písaře radního s povolením práva dne a léta ut supra.

[Pagina] 123

Čteno ohlášení nebo odpověď³ na spisu ku právu přednešená od Buriana Šlechty proti připsání pana hejtmana kosteleckého s inkusivou⁴ žádosti Havla Matesa Říčanského z města Kostelce. Z uvážení pana purkmistra a pánův nařízeno, aby v psaní zase od ouřadu táž odpověď panu hejtmanu odeslána byla.

Jan Mošnář dle odkladu k průvodům s Matoušem Kovářovým, branným kolinským, přednesl spis místo mluvení, žádaje za odklad další k průvodům. Z uvážení pana purkmistra a pánův jest termín druhý k průvodům ad 22. Octobris⁵ z práva učiněn k žádosti dotčeného Jana Mošnáře.

[Pagina] 126

17. Octobris

Čteno psaní od pana hejtmana kosteleckého v příčině Jana Mošnáře a Jana, šafáře dvoru Jeho Milosti královské⁶ Třebovelského. Z uvážení pana purkmistra a pánův oznámeno Janovi Mošnářovi, když jemu ty kozy navrátceny budou, aby hleděl Jana šafáře v těch 12 zl.⁷ ve dvou nedělích spokojiti.

---

¹ Thobias Chrzenik

² Neb:

³ Interlineární vsuvka nad slovem na.

⁴ inclusiwau

⁵ octob

⁶ GMkr

⁷ 12 f.

[Pagina] 127

22. Octobris

Lidmila Svobodová jsoucí na rozkaz předvolána, jest jí <rozkaz učiněn> z uvážení pana purkmistra a pánův¹ oznámeno, aby <kontributci, což tak zadržalá pozůstává> dluh pozůstávající ve dvou nedělích při ouřadě purkmistrském složiti hleděla.

Páni starší obecní podle vyžádaného obeslání na Jiříka Hantila žádali pana purkmistra a pány, aby Jiřík Hantil k odpovědi daní na stížnost jejich k rutce obce v příčině dříví od Jiříka Hantila posekaného feria² 4 11. Junii anno³ 1636 ku právu položenou přidržán byl. Proti tomu Jiřík Hantil ohlásil se oustně, že pan Raus s ním dobře spokojen jest nežli páni starší obecní, aby panu Rausovi dali toho zprávu⁴ <jemu> a vejpis, podle čeho a od koho mají sobě ten statek danej, to že dává pánům starším na stížnost jejich za odpověď.

[Pagina] 128

Mezi tím přednesl odpověď druhou, kteráž čtena v přítomnosti obojí strany. Po přečtení páni starší obecní žádali za poznamenání oustní té Jiříka Hantila odpovědi, při tom za vejpis obojí a za termín k průvodům. Z uvážení pana purkmistra a pánův jest vejpisu té oustní i na spisu Jiříka Hantila⁵ odpovědi povoleno a termín k průvodům první pánům starším obecním s Jiříkem Hantilem ad 5. Novembris,⁶ to jest do 2 neděl, z práva uložen.

Janovi Mošnářovi k žádosti jeho⁷ jest⁸ třetí termín k průvodům s Matoušem Kovářovým, branným kolínským, ad 24. Octobris⁹ z práva uložen.

[Pagina] 129

24. Octobris

---

¹ Interlineární vsuvka nad slovem rozkaz.

² ff

³ A^o

⁴ sprawu

⁵ Slova *Giržika Hantila* jsou interlineární vsuvka.

⁶ Nouemb

⁷ Interlineární vsuvka.

⁸ Ve větě je upraven slovosled podle nadepsaných číslic nad jednotlivými slovy. Původně je psáno: *K ziadosti geho Janowi Mossnaržowi gest.*

⁹ octob

Mandaléna Koláčnice podle vyžádaného vstoupení s Martinem, synem svým, žádala za vydání listu zachovacího témuž synu jejímu, kterýž v městě Vídní k řemeslu malířskému do učení přistoupil, zavedší k relaci Jeho Milosti královské¹ pana rychtáře pana Floriána Lounského, pana Jakuba Millara a paní Kateřinu, slovného pana Daniele Rožmitálského manželku, kteříž to před panem purkmistrem a pány v místě radním takovou relaci učinili.

[Pagina] 130

Matouš Kovářů dle odkladu z práva uloženého s Janem Mošnářem k průvodům stoje osobně v radě, žádal za další odklad k průvodům, poněvadž z jistých příčin zhotoviti se nemohl. Jan Mošnář dal se ohlásiti: pokudž by společně, bez dalšího práva zaneprázdnění skrze prostředkování pana purkmistra a pánův přátelským způsobem² porovnati se mohli, že by od osoby své proti tomu nebylo od Matouše Kovářového mluveno. Poněvadž se Jan Mošnář proti němu tak prudce stavil a svědky vedl, že k tomu přistoupiti nemůže, žádaje při svém pořadu práva zůstaven býti. Z uvážení pana purkmistra a pánův Janovi Mošnářovi a Matoušovi Kovářovému k přátelskému porovnání a pokudž by se mezi tím časem porovnati nemohli, tehdy k průvodům termín ad 7. Novembris³ peremptorní z práva uložen.

Bartolomějovi Roháčovi a Janovi Sackýmu, plnomocníku Jana Buriana Šlechty, k povážení a svědka zhájeného Jakuba Flajšera⁴ termín z práva uložen ad 31. Octobris.⁵

[Pagina] 133

Feria 1 post festum Omnium Sanctorum 2. Novembris⁶

Čten spis Martina Frýdy o přímluvné připsání v příčině propuštění spravedlnosti z gruntu po otci jeho zůstalém k Jeho Milosti⁷ panu panu Rudolfovi Václavovi Střelovi z Rokyc. Z uvážení pana purkmistra a pánův povoleno žádosti jeho.

---

¹ GMK

² způsobem

³ Nouemb

⁴ Jakuba Flayssera

⁵ Octob

⁶ Nouemb

⁷ GM

Jsouce obec shromážděna pospolu v místě radním i podruzi napomenuta k pobožnosti předně, potom k vypravení restantů, co kdo povinen na kontributci již ušlé a sbírky¹ do pátého dne podacímu.² Item v příčině dvojího termínu 1. Septembris³ o Všech svatých⁴ berně a kontributcí <svolené> sněmem svolené. Item v příčině dělání škod v stodolách a slámy braní. Podruhům také odve[de]ní <kontributcí> sabatales,⁵ kdo co zadržel, též záповědi na jim nošení chlebův do města a jiných věcí pod pobráním toho jednomu každému, kdo by se toho dopustil.

[Pagina] 134

5. Novembris

Považován spis Martina Lehkýho, podruha, v příčině Anny, dcery jeho, kdež svědomí její od pana Matěje Habána v té rozepři mezi Dorotou Svobodovou, mlynářkou, z jedné a ním panem Habánem z[e] strany druhé zhájeno jest. Podle odkladu z práva uloženého na to vyneseno od práva mezi stranami dictum: Poněvadž se to z[e] samo vlastního přiznání Martina Lehkýho, podruha, skrze spis ku právu přednesený, že matka Anny, dcery jeho, (již to svědomí od strany obviněné zhájeno jest) dříve nežli se jemu Martinovi Lehkýmu za manželku dostala, k zmrhání přišla, a on pod tím vědouce, že zmrhána jest, předce ji sobě za manželku pojal. Vynachází práva pak království tohoto, aby takové osoby nedobře zachovalé a dítky z nich pošlé k vydání svědomí připuštěny nebyly, patrné vyměřují. Z těch příčin dotčená Anna, dcera Martina Lehkýho, podruha, za svědka postačiti ani svědomí její ku právu přijato býti nemá. Podle práva apelací se vyhrazuje. Actum in consilio feria⁶ 4 5. Novembris⁷ anno⁸ 1636 officio domini⁹ Danielis Tyrss. Rukojmové k dostiučinění nálezu pod 10 kopami grošův českých:¹⁰ od paní Doroty Svobodové: Jiřík Hantil;¹¹ od pana Matěje Habána: pan Štefan Kouřimský

---

¹ zbirky

² Slova *do pátého dne podacímu* jsou interlineární vsuvka.

³ Septemb

⁴ Slova *1. Septembris o Všech svatých* jsou interlineární vsuvka. Svátek Všech svatých připadá na den 1. listopadu, správně by tedy mělo být uvedeno 1. Novembris.

⁵ Interlineární vsuvka nad slovem kontributcí.

⁶ ff

⁷ Nouemb

⁸ A^o

⁹ Dní

¹⁰ g cz

¹¹ Giržik Hantil

z Větčina.¹ Pan Matěj Habán Pánu Bohu a právu poděkoval, žádaje za vejpis. Paní Dorota Svobodová, mlynářka, zvedala vejpisu toho dictum, povoleno.

[Pagina] 135

7. Novembris

Jiříkovi Hantilovi s Adamem Trubačovým k přátelskému porovnaní den svatě² Kateřiny termínován a pokudž by se porovnat nemohli, tehdy k průvodům ad 26. Novembris³ termín z práva uložen.

Jan Pučálka s ženou svou jsa předvolán. Jest jemu a ženě jeho z uvážení pana purkmistra a pánův oznámeno: poněvadž proti své přípovědi, kterouž učinil, maje se do této obce dostati, (že k ouřadu i ke všem jiným počestnost a náležitou poslušnost zachovati chce,) nyní tak opovážlivě jak on tak i žena jeho vo ouřadu mluvila a zlořečila. Z těch příčin pro zlý příklad jiných toho pan purkmistr a páni jemu a ženě jeho trpěti nemohouce, <jemu> dostatečně⁴ poroučeti ráčí, aby sobě do dvou neděl jinde byt opatřiti a v tom čase pokoj náležitý ke všem zachovati hleděl.

[Pagina] 136

8. Novembris

Považována vejchoz od Samuele Tyryše vyžádaná v příčině přistavování námětku⁵ a věšadel k sušení pláten, kterémuž když dílo zastaveno bylo až do povážení té věci, předce dělati dal, a jsa předvolán, proč tak se podle rozkazu neza[cho]val <je> otázán. Dal za odpověď, že nedoslechl by se celé dílo zhazovalo a že to pro škrobené plátno toliko k šasení ustavěti dal. Načež z uvážení pana purkmistra a pánův oznámeno Samuelovi Tyryšovi: poněvadž to bez vůle pana purkmistra a pánův stavěti dal, a tudy že by se nemalé sousedům i jiným lidem⁶ zvláště v hlavní té ulici zkrácení⁷ dále, tehdy aby to obořiti zase dáti hleděl.

---

¹ Ssteffan K zWęcztina

² S^e

³ Nouemb

⁴ Interlineární vsuvka nad slovem jemu.

⁵ Námětek neboli přístavek. (<http://vokabular.ujc.cas.cz/hledani.aspx>, [cit. 2. 5. 2016].)

⁶ Slova *i jiným lidem* jsou interlineární vsuvka.

⁷ skraczeni

[Pagina] 137

14. Novembris

Jan Pučálka podle vyžádaného vstoupení přednesl žádost na spisu v příčině oznámení jemu od pana purkmistra a pánův stálého. Z uvážení pana purkmistra a pánův oznámeno Janovi Pučálkovi, <že pro nepřítomnost nyní některých¹ všech> poněvadž všech² pánův spoluradních přítomných není,³ té své žádosti užití že nyní nemůže.

Paní Anna Hlušická podle vstoupení žádala pana purkmistra a pány, aby smlouva mezi ní paní Annou a Tomášem Fialou Berounským, sládkem, stálá do kněh městských vložena a pod pečeti městskou vejpis jí ku právu kutnohorskému odeslán byl. Z uvážení pana purkmistra a pánův oznámeno, že se nevidí v těch slovech, aby do kněh městských jíti měla, jakž zmakulovaná ku právu podána jest,⁴ nicméně když se přiopraví a zkorigíruje,⁵ že pan purkmistr a páni od toho býti neráčí, aby žádosti své užití neměla. Nežli pro lepší bezpečnost její, že vstoupení do plnosti rady vyžádati a tu takovou smlouvu přednesouc ku právu. Obě dvě strany k ní se před panem purkmistrem a pány přiznaly a další žádost svou přednésti měly.

[Pagina] 145

Feria 7 15. Novembris⁶ 1636

Z uvážení pana purkmistra a pánův, Jeho Milosti královské⁷ pana rychtáře⁸ statkové emigrantští šacování a týž šacuňk podle zprávy⁹ od ouřadu na komoru českou proti milostivému Jeho Milosti¹⁰ v té příčině proslému poručení <odeslán> odeslán <býti má> jest, jakž kopie toho všeho v sobě obsahuje.

Feria 1[!] ¹¹ 17. Novembris¹²

---

¹ Interlineární vsuvka nad slovem nyní.

² Interlineární vsuvka nad slovy že pro.

³ Interlineární vsuvka nad slovy té své žádosti.

⁴ Slova *jakž zmakulovaná ku právu podána jest* jsou vložena jako marginální vsuvka.

⁵ s corrigiruge

⁶ Nouemb

⁷ GMk

⁸ Interlineární vsuvka nad slovem statkové.

⁹ sprawy

¹⁰ GM

¹¹ Slova *Feria 1* používal písař pro označení neděle. Den 17. listopadu v roce 1636 však připadá na pondělí. Správně by mělo být uvedeno *Feria 2*.

¹² Nouemb

Adam Václav z Větčína,¹ písař radní, do měst pražských za potřebami obecními jest vyslán.

Feria 2 24. Novembris² anno³ 1636 officio domini⁴ Mathia Habani. Páni starší obecní zavedli k svědomí proti Jiříkovi Hantilovi v té rozepři, kdež o posekání dříví obecního činiti jest, osoby tyto: Jana Čermáka, krejčího; Jana Strnada; Václava Čapka, sousedy města Kouřima, též Václava Hájka, tovaryše pekařského,⁵ v přítomnosti závazku pana Jiřího Rožmitálskýho a pana Adama Trubačovýho. Jiřík Hantil maje dáno znáti k spatření. Jsa přítomen, ohlásil se, že Václava Hájka, tovaryše pekařského, proti sobě za svědka trpěti nechce z těch příčin, že jest připověděl Jeho Milosti královské⁶ sloužiti a toho nesplnil, nýbrž od regimentu utekl, a když vojáci loňského roku zde byli, že jest před nima ušel a se pokrejšval. Z uvážení pánův k napomenutí svědkův vyslaných, k přednesení té věci většímu počtu pana purkmistra a pánův ke středě ad 26. Novembris.⁷

[Pagina] 146

Feria 3 25. Novembris⁸ anno⁹ 1636 officio domini¹⁰ Mathiae Habani.¹¹ Stala se smlouva přátelská a dokonalá mezi panem Adamem Trubačovým a Jiříkem Hantilem o dluh 70 kop míšenských, dobré paměti Jiříkovi Trubačovic půjčených, což strany daly právu v moc. Uložen termín k vyhlášení smlouvy ad 28. Novembris.¹²

Čtena odpověď na spisu Bartoloměje Roháče v příčině Jiříka Šafaříka. Z uvážení pana purkmistra a pánův nařízeno, aby v psaní od ouřadu k hejtmanu radimskému inkludýrovaná¹³ odeslána byla.

---

¹ Adam Waczlaw zWetczina

² Nouemb

³ A^o

⁴ Dñi

⁵ Pekarzske:

⁶ GMK

⁷ Nouemb

⁸ Nouemb

⁹ A^o

¹⁰ Dñi

¹¹ Interlineární vsuvka nad slovem Mathia.

¹² No

¹³ inkludírowana

Adam Václav Kouřimský z Větčína¹ navrátil se z měst pražských, učinil relaci před Jeho Milostí královskou² panem rychtářem, panem purkmistrem a pány v místě radním, co vyřídil věcí obecních, za kterýmiž byl vyslán.

[Pagina] 147

Feria 4 26. Novembris³ anno⁴ 1636 officio domini⁵ Mathiae Habani. Páni starší obecní zavedli k svědomí proti <panu> Jiříkovi Hantilovi, kdež o posekání dříví obecního činiti jest, pana Daniele Rožmitálského a Martina Táborského, v přítomnosti závazku <osob> Pana Martina Vorlíčka. Jiřík Hantil maje dáno znáti k spatření, nepostavil se i přijato svědomí a zapsáno s povolením práva.

Průvod od paní Doroty Svobodové, mlynářky, a pana Matěje Habána. Podle odkladu z práva uloženého k průvodu Dorota Svobodová, mlynářka, žádala za přečtení proti panu Matějovi Habánovi žaloby a odpovědi, svědomí registry vedené, čtena.⁶ Po přečtení toho čten také⁷ spis k dolíčení.

[Pagina] 148

Odvod: Od pana Matěje Habána mluveno: Slovné a vzácné poctivosti Vaše Milosti,⁸ Jeho Milosti královské⁹ pane rychtáři,¹⁰ pane purkmistře a páni spoluradní, poněvadž pan Matěj Habán vyslechl jest pokojně průvod strany průvodní, kdež obvinění na něj vztahuje¹¹ se pro sumu 15 kop míšenských a 4 široký tolary tak, jakž v žalobě položeno jest, a k tomu pro 2 strychy žita, načez od sebe již jeden jí odvedl a to tou příčinou teprve jest takové žito na díle odvedl, když v stížnosti tyto z něho obviněný byl, prve pak v žádném psaní o něm zmínka učiněna jest nebyla, než toliko o samé peníze. Tou příčinou v předešlých psaních to slovo doložití, co se p[e]něž dotýče a voč zmínka byla, že jí pan Matěj tím, což na něm míti chce, spravedlivě povinen není. Že jest odporoval a tak to konej odpor doloženej, ač zmínky nebylo, nyní jemu na škodu býti nemůže ani jim. Nebo tomu jest má odporovat při tyto stížnosti, když zmínka se stala, však v tomto

¹ Adam Waczlaw Kauržimsky z Wietczina

² GMK

³ Nouemb

⁴ A°

⁵ Dni

⁶ Interlineární vsuvka.

⁷ Interlineární vsuvka.

⁸ WM

⁹ GMK

¹⁰ rycht

¹¹ vstahugě

přistoupení ku právu, byla jest povinnost přítomné paní Doroty, aby v jiných artikulých žalobu svou s průvodem právním zcela zouplna srovnala, ji vedle regule právní provedla a za pravou učinila, kdež se potahuje na svědomí Jakuba Koudelky, že by menoval prý 15, ale on neví čeho to, jest věc nejistá. Ale Jakub Koudelka nevysvědčuje toho pro dobré svědomí, že jest toho v pravdě povědom, co se v této obviňující stížnosti pokládá. Jiní pak dva svědkové žádné zmínky o tom dluhu dotčeném a v stížnosti položeném nečiní, ale jinou věc k této se nevztahující¹ vypravují vedle právní regule. Každý člověk, kdo chce v svém obvinění jakémžkoliv práv obstáti, povinen jest, průvodem právním žalobu svou aneb stížnost pravdivou učiniti, anebo ač by činiti nebylo provozovati, aneb zase tou cestou jíti, z jiného žalovati a jiné ukazovati tak, jakž o tom právo městský A 51 rozdíl 1 vyměřuje; B 14; 122; 36 rozdíl 3; 37 rozdíl 1, 2; 38. Nad to pak vejšeji proti těmto právům při vedení pře vym[...] kamsi neprávem položeným. Registříku, toho paní Do-

[Pagina] 149

rota doložiti dala, že by jí pan Matěj Habán dluhu povinen býti měl 25 kop míšenských, jest podivná věc, jak by se to státi mělo, poněvadž ho z[e] sumy peněžité stížností svou neviní, než toliko z patnácti kop míšenských a ze 4 tolarův širokých, tu již neučiní 25 kop míšenských. A tak z toho ze všeho spravedlivě vynajíti motci ráčíte, že předsevzetí paní Doroty ve všem jest vysoce spletené² a proti vyměření právnímu vysoce čelící nebo vždyckny od každého člověka tak v něho před právem, jako před Pánem Bohem s pravdou předstupovati má, poněvadž soudcové na místě božím jsou zde na tomto světě. Pročež pan Matěj Habán slušně příčinu má své spravedlnosti hájiti a Vaše Milosti³ vedle vyměření práv a již přečtených za to uctivě prosí, že jej od takové žaloby stížný osvoboditi ráčíte podle práva, v tom se po Pánu Bohu k spravedlivému opatření důvěřuje.

---

¹ newstahugiczy

² zpletene

³ WM

Od strany druhé:

Jeho Milosti královské,¹ Vaše Milosti² pane rychtáři, Vaše Milosti³ pane purkmistře a páni spoluradní milí, co tuto pan Matěj Habán skrze pana přítele svého ku právu před Vaší Milostí⁴ přednáší, práva městská cituje a samým svým ohlášením a jalovinu tolika slovy bezevšeho odvodu průvod dostatečný poraziti a sám se tou toliko práv býti chce, čehož právo městské B 63 patrné zhajuje. A aby kdo proti sobě aneb sám sobě svědčiti a mimo dostatečné ukázání toho čemu odpírá, že tomu tak a ne jináč jest, samými prostými slovy svými obstáti mohl, ještě práva tato, kteréž cituje, již tato nic se netrefují, co dostatečný průvod jemu nepostačují proto, že jak z odpovědí jeho všech i Jeho Milosti⁵ panu hejtmanu kosteleckému na psaní dávná, tak i z dostatečného průvodu paní Doroty Svobodové před Vaší Milostí⁶ již publikovaného on pan Matěj Habán sám slovy svými v prétensi⁷ své patrné sebe poráží. A tak tím dluhem peněžitým, že jí paní Dorotě povinen jest, na sebe potah uvozuje a spravedlivě v tom za vinného položití se může. Nebo kde tak koliv v svém odporu

[Pagina] 150

proti stížnosti položena jako i v jiné prétensi⁸ nejedné stejný se nacházel a slovy svými sám sebe stíhal, již ten vlastně potah, čemuž odpírá, že tím vinnen jest, skrze nesrovnání své prétensi⁹ na sebe potáhl a od práva za vinného odsouzen byl, čemuž se i tato paní Dorota Svobodová těší, že podle této před Vaší Milostí¹⁰ provedené pouhé spravedlnosti své proti němu panu Matějovi Habánovi v sumě té peněžité přísudku a právního opatření od Vaší Milosti¹¹ dosáhne, dokonale se důvěřuje. Co se pak dotýče, kdež pan Matěj Habán promlouvati dal, že by nikdy ze dvou korců žita předešle od ní napomínán nebyl. Tomu páni všemu porozuměti ráčí z nejprvnější její suplikací k Jeho Milosti¹² panu hejtmanu kosteleckému¹³ poslané, kterážto suplikací jsouce zase s přímluvným

---

¹ GMK

² WM

³ WM

⁴ WM

⁵ GM

⁶ WM

⁷ praetensi

⁸ praetensi

⁹ praetensi

¹⁰ WM

¹¹ WM

¹² GM

¹³ kost

psaním od pana hejtmána k ouřadu Vaší Milosti¹ odeslána. Za to paní Dorota prosí, že ji přečísti dává, milostivě povážiti ráčí. A s tím k spravedlivému rozeznání té věci Vaší Milosti² po Pánu Bohu se poroučí.

S tím strany ku právu přistoupily. <S tím ohlášením> A od čehož registřík časně vyzdvižen nejní, to aby čteno nebylo. Přítel pana Matěje Habána se ohlásil.

Nález od práva města Kouřima: Tu my purkmistr a rada města Kouřima vyslyševše žalobu Doroty Svobodový, mlynářky; odpověď Matěje Habána; svědomí registry vedená; spis k dolíčení; odpověď na stížnost v psaní pana hejtmána kosteleckého nad Černými Lesy inkludýrovanou;³ práva městská; to přelíčení již víceji od stran ku právu přednášeno bylo, toho všeho pilně a bedlivě pováživše, takto o tom vypovídáme: poněvadž Matěj Habán dáváje odpověď na žalobu Doroty Svobodový, mlynářky, k tomu, že jí sedumnácte kop míšenských a dva stryhy žita (načež po daní odpovědi jí jeden strych žita odvedl) spravedlivě povinen jest, patrně

[Pagina] 151

se přiznal. A aby mimo těch nadepsaných 17 kop míšenských a 1 strychu žita čím víceji Dorotě Svobodové povinen byl, toho se z průvodův Doroty Svobodové nikoliv vynajíti nemůže, neb ačkoliv Dorota Svobodová nějaký registřík <sobě> sama sobě sepsati dala a jej ku právu přednesla, ten však bez pořádného svědka za dostatečný při právě postačiti nemůže. Z těch příčin Matěj Habán těch sedumnácte kop míšenských a jeden strych žita jí Dorotě Svobodové složiti povinen jest podle práva. Škody z hodných příčin mezi stranami se zdvihají a apelací se vyhrazuje. Actum in consilio feria⁴ 4 26. Novembris⁵ anno⁶ 1636 officio domini⁷ Martini Worliczek, vice domini Mathiae Habani.

Rukojmové k dostiučinění nálezu pod 10 kopami grošův českých:⁸ Dorota Svobodová: Jiříka Hantila; pan Matěj Habán: pana Štefana Kouřimského z Větčina.⁹

---

¹ WM

² WM

³ inkludirovanau

⁴ ff

⁵ Nouemb

⁶ A^o

⁷ Dni

⁸ g cz

⁹ Ssteffana Kaurzimskeho z Wetczy

Dorota Svobodová žádala rozmyšlení a vejpisu nálezu, povoleno žádosti její. Pan Matěj Habán poděkoval Pánu Bohu a právu z[e] spravedlivého opatření.

Jiřík Hantil složil doklad k apelaci, co za právo náleží k té rozepři, kdež mezi ním a Burianem Šlechtou o nářek poctivosti činiti jest. Přijat takový doklad v místě radním od pana purkmistra a pánův a panu Tobiášovi Chřeníkovi¹ k opatření odevzdán.

Pánům starším obecním s Jiříkem Hantilem k přátelskému porovnání, kdež o posekání dříví obecního činiti jest, termín ad 29. Decembris² z práva uložen.

[Pagina] 152

28. Novembris

Martina Frýdy odpověď na spisu čtena na psaní přímluvné pana purkmistra a pánův k ouřadu českobrodskému nařízeno, aby odesláno bylo.

Burianovi Šlechtovi s Bartolomějem Roháčem k přátelskému porovnání <dato> ve 4 rozeprech den ad 29. Decembris³ z práva uložen.

Mandaléně Nejedlý s Janem Mošnářem termín k průvodům ad 29. Decembris⁴ z milosti práva uložen.

[Pagina] 153

Feria 1 Adventus Domini 30. Novembris⁵ anno⁶ 1636

Byvší obec pospolu v místě radním shromážděna z nařízení pana purkmistra a pánův čteny patentové Jich Milostí⁷ pánův pánův místodržících:⁸ 1. rekrutní; 2. na 20000 zl. svolených; 3. o fůry pro osobu Jeho Milosti královské.⁹ Napomenutí k pobožnosti činěno. Item¹⁰ v příčině škod dělání v stodolách na slámách; v zahradách dobyt看em kozím; po obilí s dobyt看em hončím a sviňským; v příčině ohně slámou topení, též

---

¹ Thobiassowi Chrzěnikowi

² Decemb

³ Decemb

⁴ Decemb

⁵ Nouemb

⁶ A°

⁷ GM

⁸ Slova *Jich Milostí pánův pánův místodržících* jsou interlineární vsuvka.

⁹ GMK

¹⁰ It

světlem loučnatým po městě a v stavení mimo lucerny chození; v příčině sabatales; kontribucí od podruhův zadržalé. Item odvedení kontribucí sněmem svolené.

[Pagina] 154

Feria 4 3. Decembris¹ anno² 1636 officio domini³ Mathiae Habani

Jan Svatošů podle vyžádaného obeslání na Jana Zlatníka žádal pana purkmistra a pány za dopomožení na něm pěněz z domu purkrechtních zadržalých v sumě 24 kop míšenských. Z uvážení pana purkmistra a pánův oznámeno, až se vyhledá, jaké předešlé mezi nimi narovnáni bylo, tehdy aby se ku právu postaviti hleděli po hodech těchto při<ští>cházejících Vánočních.

[Pagina] 158

Podle odkladu k porovnáni přátelskému aneb⁴ k průvodům Matoušovi Kovářovému s Janem Mošnářem z práva uloženého. Když po mnohém přednášení odevzdaly tu věc obě dvě strany panu purkmistru a pánům k povážení a po přečtení toho všeho průvodu jsou obě dvě strany rozdílně povolány, jest jim předloženo, zdali by chtěly tu věc právu v moc dáti. Ohlásily se, že dávají. <a smlouva mezi nimi sepsaná, kdyby mezi nimi stranami vyhlášena býti měla, že se stranám znáti věděti⁵ dá, i oznámeno.> Z uvážení pana purkmistra a pánův po sepsání a vyhlášení⁶ smlouvy, aby <Matouš> Jan Mošnář vězením šatlavním ztrestán⁷ <byl a Matouš Kovářů, aby u práva na poctivosti opatřen byl> a taková ta slova Matoušovi Kovářovému k újmě poctivosti býti nemají, doložiti se má.⁸ Potom po sepsání smlouvy k vyhlášení jí stranám <neděli do tý se býti má> do týhodne uložen.

Čten patent Jeho královské Milosti⁹ v příčině rozepsání sněmu k[e] 12. Januarii 1637.

---

¹ Decemb

² A°

³ Dni

⁴ Slova *k porovnáni přátelskému aneb* jsou interlineární vsuvka.

⁵ Interlineární vsuvka.

⁶ Slova *a vyhlášení* jsou interlineární vsuvka.

⁷ strestan

⁸ Slova *a taková ta slova Matoušovi Kovářovému k újmě poctivosti býti nemají, doložiti se má* jsou interlineární vsuvka.

⁹ GkM

Čteno psaní pánův hejtmanův krajských v příčině škůdce jednoho, kterýž od Jich Milostí¹ ku právu odeslán jest. Z uvážení pana purkmistra a pánův nařízeno, aby napřed jsouc předvolán, oustně examinýrován byl a potom podle psaní Jich Milostí² k němu přikročilo.

Vyhlášena smlouva mezi Matoušem Kovářovým, branným kolínským, z jedné a Janem Mošnářem z[e] strany druhé, kdež po srovnání obou dvou Jan Mošnář do vězení šatlavního dán.

[Pagina] 159

Feria 2 15. Decembris³ anno⁴ 1636 officio domini⁵ Martini Worliczek

Jeroným Svoboda jsa na rozkaz předvolán, oznámeno jemu, proč na rynek od domu svého lije nečistoty, hnůj a jiné věci vynášeti dá, ještě se toho nikdy před tím nedálo. Pročež že Jeho Milosti královské⁶ pan rychtář, pan purkmistr, páni toho jemu trpěti chtějí neráčí, aby se co těch neřádů buď na rynek, nebo za domek vynášeti mělo. Chce-li poleny páliť a dobytek chovati, aby v druhém domě to spravoval. Oznamil, že dobytka žádného nemá a poleny ho nepálí nežli, že jinej to na jeho šlak dělá, totiž hodinář lije neřády a žlábký dal zdělati z domu svého. Z uvážení pana purkmistra a pánův nařízeno, aby se tak jakž nahoře dotčeno zachoval.

[Pagina] 160

Feria 2 29. Decembris⁷ anno⁸ 1636 officio domini⁹ Martini Worliczek

Podle odkladu z práva uloženého mezi Jiříkem Hantilem a pány staršími obecními k přátelskému porovnání mezi nimi, kdež se o posekání dříví obecního <dotýče> při právě činiti jest. Při vstoupení <se> obojí strany s pány přáteli dožadánymi,¹⁰ páni starší obecní aby na poctivostech proti panu Jiříkovi Hantilovi od práva opatření byli. Item¹¹

---

¹ GM

² GM

³ Decemb

⁴ A°

⁵ Dñi

⁶ GMK

⁷ Decemb

⁸ A°

⁹ Dñi

¹⁰ Slova *Při vstoupení <se> obojí strany se pány přáteli dožadánymi* jsou vložena jako marginální vsuvka.

¹¹ It

aby pro vykonalý pych pokutou právem vyměřenou, totiž 10 kop grošův českých,¹ povinen byl. Za práci písaři a prokurátoru 10 kop míšenských. Item² za každé dřevo po 5 kopách. A pokudž by k nitčemuž přistoupiti nechtěl, že by museli po spravedlnosti začaté pořadem práva kráčet. Jiřík Hantil, že obecního nic nesekal, <než> že obecního nic nejní nýbrž pana Rausa a on, že jest mu povolil, a když jemu dluh jeho dá, tehdy necht' jest to, co chce, že nedá nic, nýbrž pokudž neráčí s ním upřímně činiti, tehdy že chce na Jeho Milost³ to vznésti, aby k jinýmu právu srotcen byl. Poněvadž pan purkmistr a páni, též starší obecní soudcové, žalobníci i svědkové spolu nemohou býti. Z uvážení pana purkmistra a pánův po předložení sobě učiněném Jiřík Hantil odevzdal to všeckno panu purkmistru a pánům v moc, aby jej s pány staršími obecními smlouvou přátelsku porovnatí ráčili. <K tomu> Podle čehož⁴ oběma stranám den k vyhlášení smlouvy do prvního zasednutí uložen.

---

¹ gr cz

² It

³ GM

⁴ Slova *Podle čehož* jsou interlineární vsuvka.

3. 3 Rejstřík

3.3.1 Rejstřík jmenný

A	
Anna, dcera Martina Lehkého	134
Anna, sestra Alžběty, manželky Matouše Dražila	98
Alžběta, sestra Prudencie Náchodský	83, 92
Alžběta, manželka Matouše Dražila	98
B	
Bedrníček Jan (Suchánek)	9, 10, 47
Bechyně Ondřej	115, 116
Berka Stanislav	73, 79
Berounský Tomáš Fiala, sládek a horník	113, 137
Binaj, písař	109
Bukač Jan, primátor	2, 64, 68
Bukač Jeroným	2, 54, 64, 72, 75, 98
Burian Jan	8
Č	
Čapek Václav	145
Čermák Petr	2, 64
Čermák Jan, krejčí	145
D	
Dobrouvský Václav	105
Dorota, manželka Jiříka Novokolínského	17, 29, 42
Dorota, manželka Václava Hanzle	42
Dorota, Adama Smutného manželka, mlynářka	20, 21, 93, 115, 116
Drahonický Matouš	13
Dražil Matouš	98
Dvorská Anna	100
F	
Flajšer Jakub	130
Fryda Martin	70, 133, 152
H	
Habán Matěj	2, 27, 30, 54, 64, 97, 134, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 154
Hájek Jan	2, 4
Hájek Václav	76, 77, 78, 83, 86, 87, 92, 93, 94, 95, 96, 99, 100, 145

Hantil Jiří	2, 14, 21, 69, 72, 84, 97, 127, 128, 134, 135, 145, 146, 147, 151, 160
Hanzl Václav	7, 16, 17, 29, 32, 42
Hartmanová Anna	8, 27, 73, 99
Hašek Jan	10, 11, 29, 61
Hašek Jiřík, kovář	63
Haugvic	61
Havlová Anna	71
Hladík Václav	86
Hlušická Anna	35, 113, 137
Hlušický Jan	34, 35
Holý Jan, písař	7, 14, 69, 114
Holub, nebožtík	8
Hořická Lidmila	6, 11, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 28, 32, 69
Hořický Jan	8, 21, 66
Hořovský Jan Maximilian	43
CH	
Chotutická Kateřina, podruhyň	77, 83, 86, 91, 92, 100, 118, 121
Chřeník Tobias (Tobiáš)	2, 3, 4, 5, 6, 7, 14, 29, 33, 43, 47, 54, 64, 70, 72, 75, 86, 91, 92, 98, 99, 100, 118, 121, 151
I	
Iter, sekretář německý	108
J	
Jan, Gregora kováře syn	66
Jeronymová Anna	6, 11, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 28, 32, 69
K	
Kadečka Jan, sládek	48, 60
Kamberský Jan	2, 44, 64
Karásek Ondřej	6, 8, 114, 118
Karlovský Duchoslav	3, 7, 28, 69, 78, 80, 97
Kateřina, dcera Doroty, Adama Smutnýho manželky	115
Kateřina, manželka Daniele Rožmitálského	129
Kateřina, pozůstala po Pavlovi Zývaldovi	9, 10
Kláštorský Jan	16
Klimš Hendrich	69, 79
Koláčnice Mandaléna	39, 129
Kolářový Matěj, krejčí	52
z Kosmáčova, Jiří Římský, sekretář kanceláře české	25
Kosteláková Alžběta	90
Koudelka Jakub	148
Kouřimský Vojtěch Adalbertýn	110
Kouřimský Jan Heliades	8, 111

Kovářů Matouš, branný kolínský	76, 91, 123, 128, 130, 158
z Krásné Hory Alžběta Kosteláková	75, 119, 120
Kratochvílová Kateřina	23
Křepelka	65
Kulhavá Kateřina, děvečka	76, 77, 86, 91, 93, 94, 95, 96, 99, 100, 121

L

Lehký Martin, podruh	134
Lidmila, dcera Matěje Kříže	59
z Lichtenštejna	93, 108
Lorferýn Matyas	5, 39, 65
Lorferýnová Zuzana	97
Lounský Florián, císařský rychtář	2, 28, 66, 114, 129

M

Martin, syn Mandalény	
Koláčnice	129
Mates Havel	77
Menšík Don Cyril, děkan kouřimský	61
Mezdříčský Ondřej	56
Millar (Miller) Jakub	64, 75, 93, 108, 129
Mitrha Vavřinec, podruh	97
Mošnář Jan	76, 91, 97, 118, 123, 126, 128, 130, 152, 158
Mrácký Karel Eusebius	73

N

Nádeník Vít	97
Nejedlá Mandaléna	97, 152
Novokolínský Jan	29
Novokolínský Jiřík	7, 16, 17, 29, 32, 42, 75, 90, 119
Nuselský Jan	2, 10, 49, 52, 64, 121
Nuselský Václav	2, 24, 27, 30, 54, 64, 72, 75, 89, 96

O

Obitecký	103
Opočenský Mikuláš	27
Oulík	99
Oustecký Jan Fridrich	109

P

Polická Kateřina	58
Pekárek, posel	109
Plachta Jan, tovaryš	118
Plzeňský Matouš Pařízek	121
z Proksdorfu, Kašpar Prekl, hofrychtěř	64
Ptáček Jan	3
Pučálka Jan, mydlář	6, 135, 137

R

Raus	127, 160
Roháč Bartoloměj	2, 5, 8, 27, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 61, 65, 70, 72, 73, 75, 78, 99, 103, 130, 146, 152
z Rokyc, Rudolf Václav Střela	133
Ronovská Alžběta	98
Ronovský	99
z Rozenfelcu Mikoláš Václav Hájek	109
Rožmitálský Daniel	2, 11, 147
Rožmitálský Jiří	2, 28, 64, 70, 72, 116, 119, 145
Rudl Mikuláš, mlynář	7, 8, 42, 69, 78, 88, 89

Ř

Řezník Matěj	50
Říčanský Havel Mates	123

S

Sacký Jan	8, 27, 70, 130
Samuel, syn Tomáše Fialy	
Berounského	3, 25, 28, 33, 34, 35
Shultz Jan, posel právní	97
Skuhrovský	111
Smutný Adam, mlynář	21, 22, 93, 115
Stehlík Daniel	108
Strnad Jan	2, 145
Studený Jan	27
Studil Štěpán, koželuh	6, 9, 10
z Sulevic, Václav Kaplír	3
Sušický Jan Adalbertýn	99, 105, 108, 109, 110, 117
Svatošů Jan	154
Světická Dorota	8
Svoboda Jeroným	8, 159
Svoboda Lukáš	121
Svoboda Václav	6, 31, 47, 64
Svobodová Dorota	134, 147, 148, 149, 150, 151
Svobodová Kateřina	30
Svobodová Lidmila	127
syn Jana Lunacia	66

Š

Šafařík Jiřík, mlynář	56, 146
Šípek Ezechiel	3, 64, 87, 121
Širmer Lukáš	3, 4, 5
Šlechta (Jan) Burian	8, 13, 14, 22, 27, 57, 69, 77, 84, 97, 100, 112, 123, 130, 151, 152
z Šonova, Jan Starší Litický	31
Šťástka Jan	111
z Šwarczenhalu, Vít Adalbert Šwartz	51, 52, 54, 56, 103

T

Táborský Martin	147
Tejnecký Řehoř	101
Telecký Jan	7, 69
Tobiášová Kateřina	91, 118
Trčková Marie Magdaléna	99
Trubačů(v) Adam	2, 64, 86, 101, 118, 135, 145, 146
Trubačovic Jiřík	146
z Tulbinštejna, Jan Václav Kavka	99, 108
Tyrys (Tyrš) Daniel	2, 5, 24, 54, 64, 97, 134
Tyrys Samuel	64, 71, 136

V

z Valdštejna, kníže	61
Vítů Mikoláš	42
Vegl, kněz	72
z Větčina Adam Václav Kouřimský, písař radní	64, 98, 108, 145, 146
z Větčina Štefan Kouřimský	24, 84, 100, 113, 134, 151
Vladyková Salomena	7, 28, 42, 69, 78, 80, 88, 89
Vlasák Václav	6, 7, 13, 114, 118
Vlasáková Anna	7, 66, 69, 114
Vlaštovička Václav	9
Vorlíček Martin, městský rychtář	2, 3, 4, 26, 47, 54, 63, 64, 72, 98, 105, 118, 147, 159, 160
z Votína a ze Tří Dvorů Jan Třídvorský	110
z Vrabiny Jakub Jaklin	42, 43

W

z Wilden Vendelín Benedikt, sekretář komory české	25, 108
--	---------

Z

Zárybnický Mikuláš	72
z Zásmuk, Karel Přebozský	105
Zedník Tomáš	50
Zelenka Jakub	43, 44
Zlatník Jan	10, 11, 50, 154
Zývalda Václav	2, 8, 64, 66, 72, 75, 89, 96

Ž

Žďárská Lidmila	6
-----------------	---

4.3.2 Rejstřík místní

Č

Česká Lípa (Lyppa)	61
Český Brod (Brod Czesky)	56, 100

H

Havlíčkův Brod (Nemeczky brod)	109
--------------------------------	-----

K

Kolín (Kolyn Nowy nad Labem)	43
Kopidlno (Kopydlno)	76
Kosmáčov	25
Kostelec nad Černými Lesy	77, 111, 123
Kouřim (Kaurzima)	3, 4, 5, 23, 33, 35, 43, 54, 61, 88, 95, 109, 150
Krásná Hora	75, 119, 120
Kutná Hora (Horr Kuttten)	3, 25, 28, 33

L

Ledeč Nad Sázavou (Ledecz)	6
Litoměřice (Lytomerzicze)	8, 111
Lysá nad Labem (Nowe Lysy)	43

M

Malotická brána	9, 52
-----------------	-------

P

Pilníkov (Pilnikow)	3, 4, 5
Pirynovský mlýn (Pirynowsky mleyn)	7

S

Staré Město	99
-------------	----

Š

Šonov	31
-------	----

T

Tábor (Tabor)	59
Třebovle (Trzebowly, Strzebowly)	51, 53, 61, 103, 126
Tři Dvory	110

V

Veliš (Stary Welyss)	42
Vídeň (Widen)	25, 37, 54, 109
Volešecká brána	111
Votín	110

Z

Zásmuky (Zasmuky)	34, 105
-------------------	---------

Závěr

V rámci této diplomové práce byl proveden diplomatický rozbor Manuálu radního z let 1636–1640, který se dochoval z prostředí kouřimské městské kanceláře, a metodou vědecké transkripce byla vypracována výběrová edice zápisů, které byly do tohoto rukopisu zaznamenány během prvního roku užívání knihy městskou radou. Ačkoliv se z titulního listu dozvídáme, že tento manuál měl být veden pouze do roku 1639, při bližším studiu zjistíme, že záležitosti projednávané před městskou radou byly do něj zapisovány až do 1. července roku 1640. Nelze si však nepovšimnout, že v roce 1639 došlo během měsíců dubna, května, července, srpna a září k výpadkům v jednáních. Vzhledem k tomu, že kniha prošla v 80. letech 20. století konzervátorskými úpravami, rukopis byl celý rozebrán, očištěn, nově svázán a opatřen novou vazbu, není možné zjistit, jaká byla původní skladba rukopisu a zda nedošlo ke ztrátě folií obsahujících chybějící zápisy. S největší pravděpodobností však byly způsobené výpadky v jednáních zapříčiněny tehdejšími válečnými událostmi, které město Kouřim postihly, a lze tedy říct, že se studovaný manuál zachoval kompletní.

Z paleografického rozboru rukopisu vyplývá, že do radního manuálu zapisovali během let 1636–1640 dva radní písaři, a to Adam Václav Kouřimský z Větčina a Jiří Rožmitálský, kteří se v psaní zápisů vystřídali. V rukopisu se také setkáváme s písmem jednoho anonymního zapisovatele. Mohl jím být pravděpodobně mladší písař, který v té době v městské kanceláři působil, nebo některý z konšelů, který byl sám bývalým písařem, i když zapisování do knih neoprávněnými osobami bylo podle Práv městských zakázáno pod hrdelním trestem. S písmem obou radních písařů se setkáváme také v ostatních dochovaných městských knihách, které byly použity v rámci komparativní analýzy.

Obsahová analýza zápisů prokázala, že radní manuál je pramenem velice rozmanitým, bohatým a jedinečným zdrojem informací o každodenním životě tehdejších obyvatel města, o pobělohorských dějinách bývalého královského města Kouřimi a jeho okolí a o městské správě. Vedle zápisů týkajících se majetkových sporů, nalezneme zde záznamy o vybírání kontribucí a jiných povinných dávek, sirotčí záležitosti a pozůstalostní, pomluvy o nářky poctivosti, krádeže majetku, povolování živností, záležitosti týkající se manželského svazku, užívání hrdelního práva, cechovní záležitosti, ustanovování obecních služebníků. Ze zápisů v radním manuálu lze také

alespoň částečně zrekonstruovat obsazení městské rady v letech 1635–1638. Pro poslední dva roky, kdy byl rukopis veden, se záznamy o obnovách rady nedochovaly.

Výběrová edice zápisů z roku 1636 byla provedena metodou transkripce a opatřena poznámkovým aparátem. K edici byl doplněn také jmenný a místní rejstřík, obsahující jména, která se nacházejí v rámci editovaných zápisů. Oba rejstříky odkazují na původní strany zápisů v radním manuálu, nikoliv na strany této práce.

Tato předkládaná diplomová práce je jedním z mála pokusů o zpřístupnění některé dochované knihy z produkce kouřimské městské kanceláře. Po mnoha stránkách se jistě nejedná o práci bezchybnou, přesto se však mohou v ní obsažené poznatky stát vítanou pomůckou pro badatele o dějinách města Kouřimi nebo námětem pro další analýzu dochovaných kouřimských městských knih. Dalším tématem k studiu by mohlo být také sledování personálního obsazování městské rady na základě hlubšího studia dochovaných knih.

Seznam použitých zkratek

AČ – Archivní časopis

AMK – Archiv města Kouřim

AUC – Acta Universitatis Carolinae

d. – denár

gr. – groš

inv. č. – inventární číslo

fol. – folio

kn. č. – kniha číslo

kr. – krejcar

PA – Památky archeologické

r – recto

s. – strana

SAP – Sborník archivních prací

sign. – signatura

SOA – Státní oblastní archiv

SOkA – Státní okresní archiv

v – verso

zl. - zlatý

Seznam použitých pramenů a literatury

Prameny

SOA Praha, SOkA Kolín, fond Archiv města Kouřim, Liber privilegiorum 1405–1710, inv. č. 6, kn. č. 1; Manuál radního písaře 1617–1692, inv. č. 80, kn. č. 75; Manuál radní 1619–1625, inv. č. 81, kn. č. 76; Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77; Manuál radní 1661–1669, inv. č. 83, kn. č. 78; Kopiář (listů odeslaných) 1633–1635, inv. č. 172, kn. č. 167; Kniha smluv 1627–1693, inv. č. 185, kn. č. 180; Kniha citací 1637–1654, inv. č. 260, kn. č. 255; Kniha svědomí 1636–1637, inv. č. 268, kn. č. 263.

SOA Praha, SOkA Kolín, fond Svoboda Bedřich, Dr., Kouřim a Kouřimsko, sign. R-1174, karton č. 14; Kouřim – historie města, sign. R-1169, karton č. 14; Dějiny Kouřimě, Kouřimské dvory, inv.č. 3, sign. III/6, č. kartonu 2; Dějiny Kouřimě, Kouřimské mlýny, inv. č. 3, sign. III/7, č. kartonu 2.

SOA Praha, SOkA Kolín, Dejm Kouřima města, sign. R1159, karton č. 14.

Edice pramenů

Archiv český čili staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích XXI., red. Josef KALOUSEK, Praha 1903.

Codex iuris municipalis regni Bohemiae II. (Privilegia regalium civitatum provincialium annorum 1225–1419), ed. Jaromír ČELAKOVSKÝ, Praha 1895.

Codex iuris municipalis regni Bohemiae III. (Privilegia regalium civitatum provincialium Regni Bohemiae annorum 1420–1526), edd. Jaromír ČELAKOVSKÝ, Gustav FRIEDRICH, Praha 1948.

Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae II., ed. Josef EMLER, Praha 1882.

Práva městská Království českého 1579. Edice, edd. Jiří ŠOUŠA – Jana VOJTÍŠKOVÁ – Klára WOITSCHOVÁ, in: Karel MALÝ a kol., Práva městská Království českého. Edice s komentářem, Praha 2013.

Literatura

Tomáš Václav BÍLEK, Dějiny konfiskací v Čechách po roce 1618, díl 2., Praha 1883.

Tomáš Václav BÍLEK, Reformace katolická, neboli, Obnovení náboženství katolického v království Českém po bitvě bělohorské, Praha 1892.

Marie BISINGEROVÁ – Lubomír VANĚK, Agenda Kutnohorské městské správy v 16. století ve světle radních manuálů, Práce z okresního archivu v Kutné Hoře 1, 1984, s. 1–28.

Marie BLÁHOVÁ, Historická chronologie, Praha 2001.

Marie BLÁHOVÁ, Nejstarší městská kniha města Kolína, AUC – Philosophica et historica, Z pomocných věd historických, 1979, s. 117–139.

Jiří ČAREK a kol., Městské a jiné úřední knihy Archivu hlavního města Prahy, Praha 1956.

František DVORSKÝ, Počet domů v Praze a královských městech v Čechách v 16.–19. století, Časopis Musea království Českého 56, 1882.

Ivana EBELOVÁ, Finanční zajištění městských písařů na příkladech kanceláří v Lounech, Žatci a Domažlicích v 16. a počátku 17. století, AUC - Philosophica et historica 5, Z pomocných věd historických 14, 1996, s. 47–52.

Ivan HLAVÁČEK – Jaroslav KAŠPAR – Rostislav NOVÝ, Vademecum pomocných věd historických, Praha 2004.

Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan JANÁK – Jan DOBEŠ, Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost, Praha 2007.

Jan KREMLA, Kouřim před bitvou a po bitvě na Bílé hoře, Naše Hlasy 24, 1904.

Ivana LINHARTOVÁ, Manuál rychtářského práva města Kouřimi z let 1694–1720 (Katalog), ročníková práce na Filozoficko-přírodovědecké fakultě Slezské univerzity v Opavě, Opava 2003.

Václav LÍVA, Prameny k dějinám třicetileté války, díl 3., Praha 1951.

Václav LÍVA, Prameny k dějinám třicetileté války, díl 4., Praha 1954.

Karel Boromejský MÁDL, Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku XIX. století, I., Praha 1897.

Zuzana MIŠKOVSKÁ, Archiv města Kouřim 1405–1945, Inventář, I. díl, Kolín 2000.

Zuzana MIŠKOVSKÁ, Kouřim. Dějiny města v kouřimských kronikách, Archivní prameny Kolínska 1994, s. 17–25.

Rostislav NOVÝ, Městská diplomatika v Čechách a na Moravě do poč. 16. stol., in: Česká diplomatika do roku 1848, edd. Jindřich ŠEBÁNEK – Zdeněk FIALA – Zdeňka HLEDÍKOVÁ, Praha 1971, s. 156–176.

Rostislav NOVÝ a kol., Soupis městských knih českých od roku 1310 do roku 1526, AUC - Philosophica et historica 4, Praha 1963.

Václav OEHM, Členové literátského sboru v král. městě Kouřimi v letech 1637–1712, Časopis rodopisné společnosti československé v Praze, 1931, s. 11.

Otto PLACHT, Lidnatost a společenská skladba českého státu v 16. a 18. století, Praha 1957.

Jiří PRAŽÁK, O metodě diplomatického studia městských knih, AČ 3,4, 1953, s. 145–162, 205–227.

Antonín PROFOUS – Jan SVOBODA, Místní jména v Čechách – Jejich vznik, původní význam a změny, díl 4., Praha 1957.

Vladimír RIŠLINK, Kouřim a okolí, průvodce po kulturních památkách, Kouřim 2000.

Vladimír RIŠLINK, Kouřim: průvodce po kulturních památkách města, Jílové u Prahy 1992.

Ludmila SULITKOVÁ, Stav a perspektivy zpřístupňování středověkých a raně novověkých městských knih, in: Michaela HRUBÁ – Ludmila SULITKOVÁ – Vilém ZÁBRANSKÝ edd., Stav a perspektivy zpřístupňování středověkých a raně novověkých městských knih, Ústecký sborník historický, Supplementum 1, 2010, s. 27–39.

Ludmila SULITKOVÁ, Vývoj městských knih v Brně ve středověku (v kontextu vývoje městských knih v českých zemích), Praha 2004.

Miloš ŠOLLE, Kouřim v průběhu věků, Praha 1981.

Ivan ŠŤOVIČEK a kol., Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti. Příprava vědeckých edic dokumentů ze 16.–20. století pro potřeby historiografie, Praha 2002.

Josef TŮMA, Kolínsko a Kouřimsko, díl 3., Paměti osad na Kouřimsku, Kolín 1915.

Josef VÁVRA, Dějiny královského města Kolína nad Labem, díl 2., Kolín 1888.

Kateřina VEDRALOVÁ, Třicetiletá válka v Kouřimi. Dějiny města do saského vpádu roku 1631, bakalářská práce na Ústavu historických věd FF UPCE, Pardubice 2008.

Václav VOJTÍŠEK, Manuály radní Nového Města pražského z let 1548–1553 a jejich písaři (Příspěvek k vývoji městských knih pražských), in: Výbor rozprav a studií, Zdeněk FIALA (ed.), Praha 1953, s. 11–51.

Václav VOJTÍŠEK, O nejstarších knihách města Kolína nad Labem, in: Výbor rozprav a studií, Zdeněk FIALA (ed.), Praha 1953, s. 86–115.

Václav VOJTÍŠEK, O studiu městských knih českých, in: Výbor rozprav a studií, Zdeněk FIALA (ed.), Praha 1953, s. 52–85.

Jana VOJTÍŠKOVÁ – Vít ŠEBESTA, (Králové)hradecké městské kanceláře do roku 1620, Hradec Králové – Ústí nad Orlicí 2013.

Jana VOJTÍŠKOVÁ, Písemná komunikace mezi českými královskými městy v době předbělohorské: Na příkladu Nového Města pražského a polabského pětíměstí, Praha 2011.

Marie WASKOVÁ, Liber memorabilium Starého Města pražského z let 1631–1648(1656). (V kontextu soudobých pražských knih pamětních), SAP 57, 2007, s. 574–706.

Zikmund WINTER, Život církevní v Čechách, díl 2., Praha 1896.

František ZUMAN, České filigrány XVI. století, PA 33, 1923, s. 277–286.

František ZUMAN, České filigrány XVII. století, PA 35, 1927, s. 441–464.

František ZUMAN, Knížka o papíru, Praha 1947.

Internetové zdroje

<http://monasterium.net/mom/CZ-NA/ACK/fond>, [cit. 25. 11. 2015].

http://www.ahmp.cz/index.html?mid=20&wstyle=0&page=page/docs/prehled-fondu_rukopisy-do-1784.html, [cit. 3. 3. 2016].

<http://www.badatelna.eu/>, [cit. 3. 3. 2016].

<https://archive.org/details/mbrikchozlicka00lick>, [cit. 25. 11. 2015].

<http://147.231.53.91/src/index.php?s=v>, [cit. 25. 11. 2015].

http://digital.onb.ac.at/OnbViewer/viewer.faces?doc=ABO_%2BZ167203406, [cit. 25. 11. 2015].

<http://www.kostelkourim.cz/obsah-kategorie/historie/povesti/>, [cit. 25. 11. 2015].

<http://kramerius.nkp.cz/kramerius/Welcome.do;jsessionid=7680EF54359E61B6409C7B18BB9BEC47>, [cit. 25. 11. 2015].

<http://www.psp.cz/eknih/snemy/index.htm>, [cit. 25. 11. 2015].

http://v2.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&docId=rec1399982873_6&client=&dd_listpage_pag=695, [cit. 25. 11. 2015].

<http://www.wasserzeichen-online.de>, cit. [5. 3. 2016].

http://www.ksbm.oeaw.ac.at/_scripts/php/BR.php?IDtypes=53&lang=fr, [cit. 6. 3. 2016].

<http://vokabular.ujc.cas.cz/default.aspx>, [cit. 17. 3. 2016].

Seznam příloh

Přílohy obrazové:

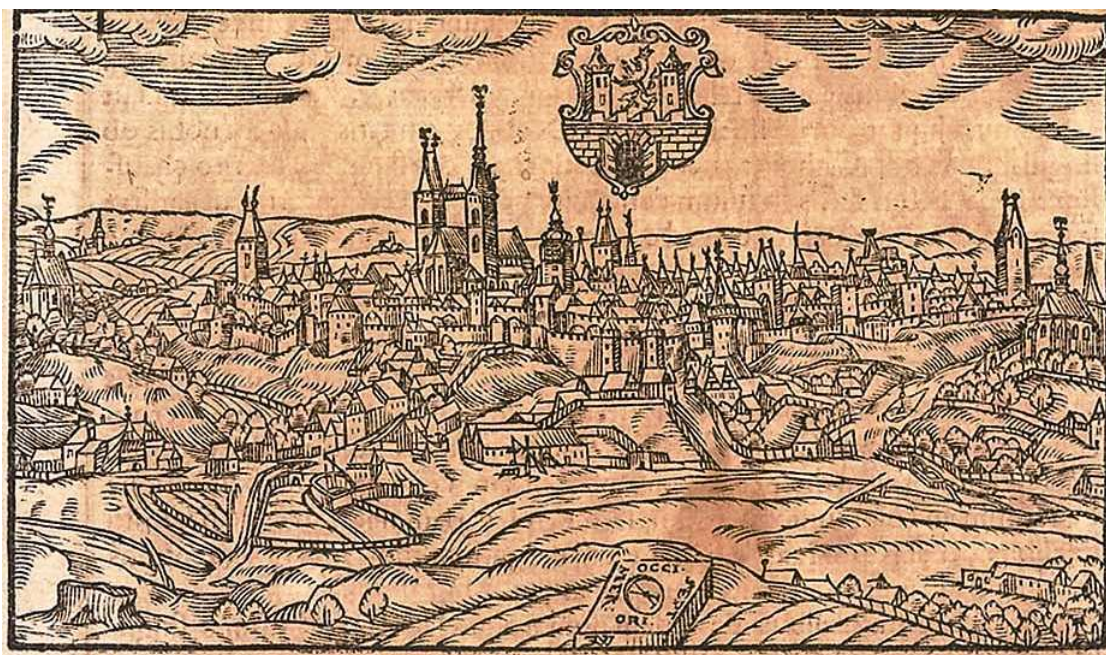
1. Pohled na město Kouřim od Jana Willenbergga
2. Opis majestátu Ferdinanda I. v pamětní knize z let 1405–1710
3. Zápis v registrech z let 1633–1635
4. Zápis v manuálu radním z let 1619–1625
5. Zápis v manuálu radního písaře z let 1617–1692
6. Zápis v knize smluv z let 1627–1693
7. Zápis v knize citací (*Liber citationum*) z let 1637–1654
8. Zápis v knize svědomí (Svědomí registry zapsané) z let 1636–1637
9. Vazba manuálu radního z let 1636–1640
10. Titulní list manuálu radního z let 1636–1640
11. Filigrán č. 1
12. Filigrán č. 4
13. Filigrán č. 6
14. Zápis písaře A – Adama Václava Kouřimského z Větčina
15. Zápis písaře B
16. Zápis písaře C – Jiřího Rožmitálského

Přílohy tabelární:

Tab. č. 3 Přehled editovaných zápisů z roku 1636

Tab. č. 4 Přehled členu městské správy v letech 1635–1638

Ukázka č. 1

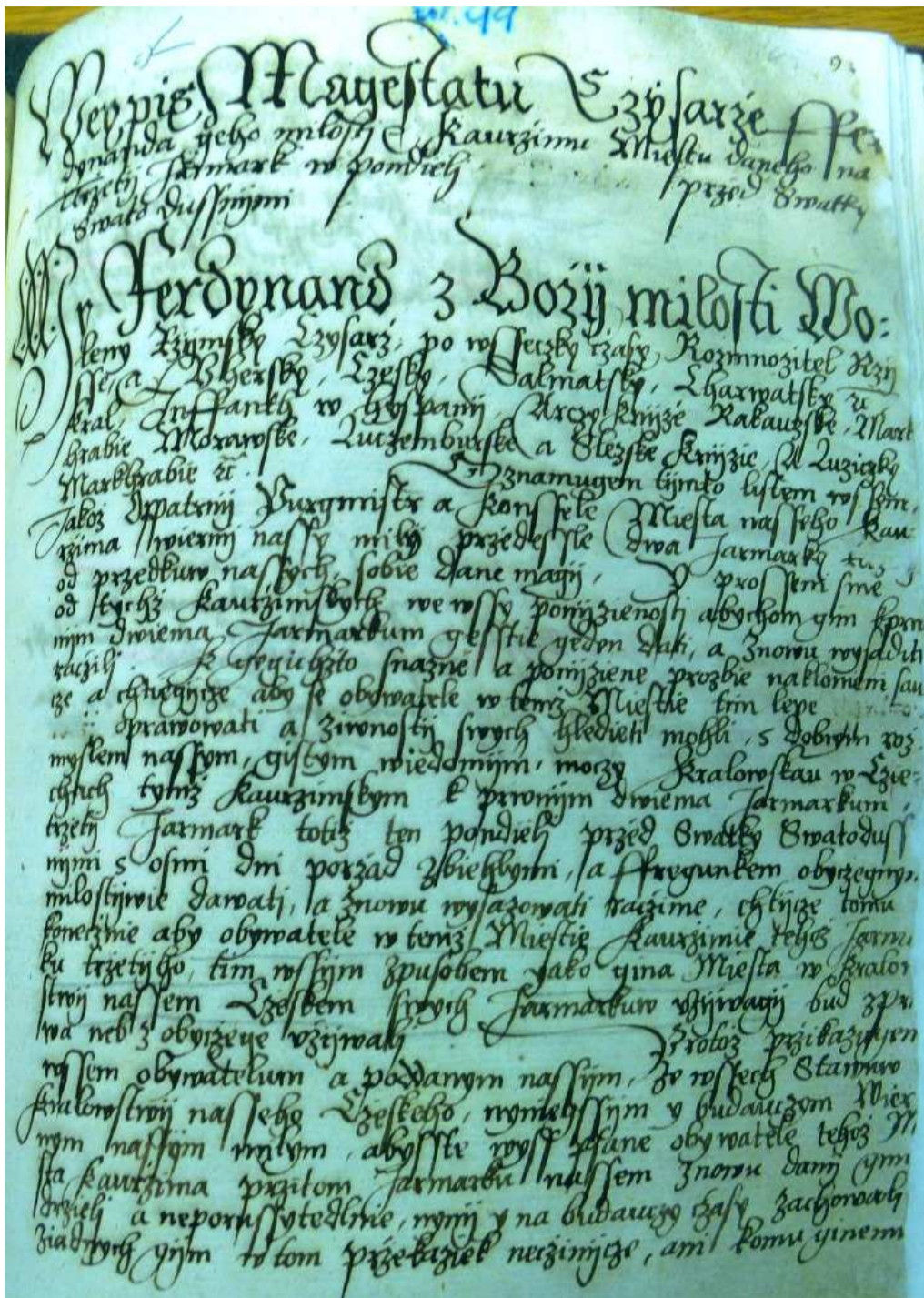

Pohled na město Kouřim od Jana Willenberga¹

---

¹ Převzato z: Bartoloměj PAPROCKÝ z Hlohol, Diadochos, id est successio, jinak posloupnost knížat a králův českých, biskupův i arcibiskupův pražských a všech třech stavův slavného Království českého, to jest panského, rytířského a městského, III., Praha 1602, s. 177. (http://v2.manuscriptorium.com/apps/main/index.php?request=show_tei_digidoc&docId=rec1399982873_6&client=, [cit. 20. 1. 2016].)

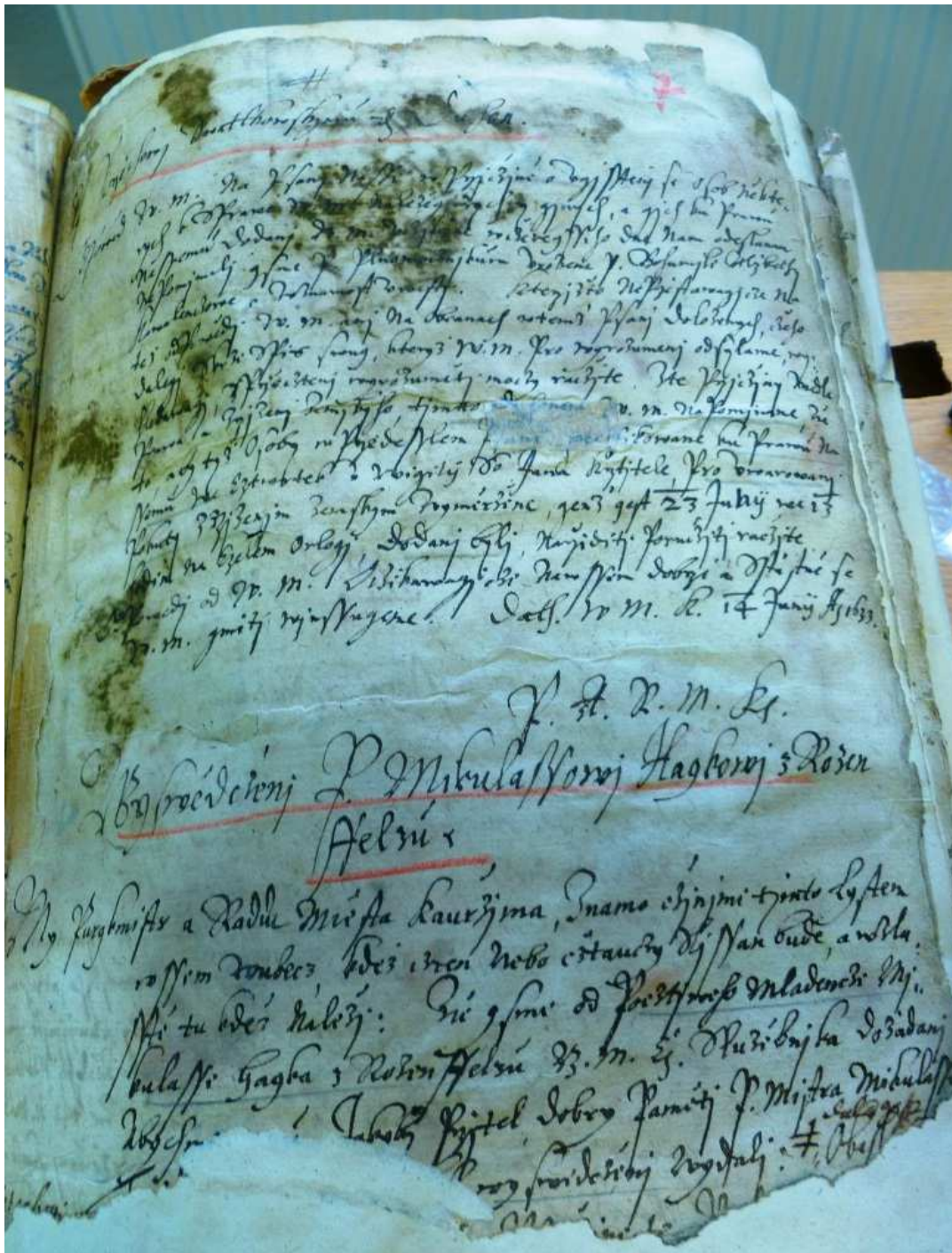

Opis majestátu Ferdinanda I. v pamětní knize z let 1405–1710 z roku 1562¹

¹ SOA Praha, SOKA Kolín, fond AMK, Liber privilegiorum 1405–1710, inv. č. 6, kn. č. 1, fol. 99r.

Ukázka č. 3

Zápis v registrech z let 1633–1635¹

¹ SOA Praha, SOKA Kolín, fond AMK, Kopiař (listů odeslaných) 1633–1635, inv. č. 172, kn. č. 167, fol. 7r.

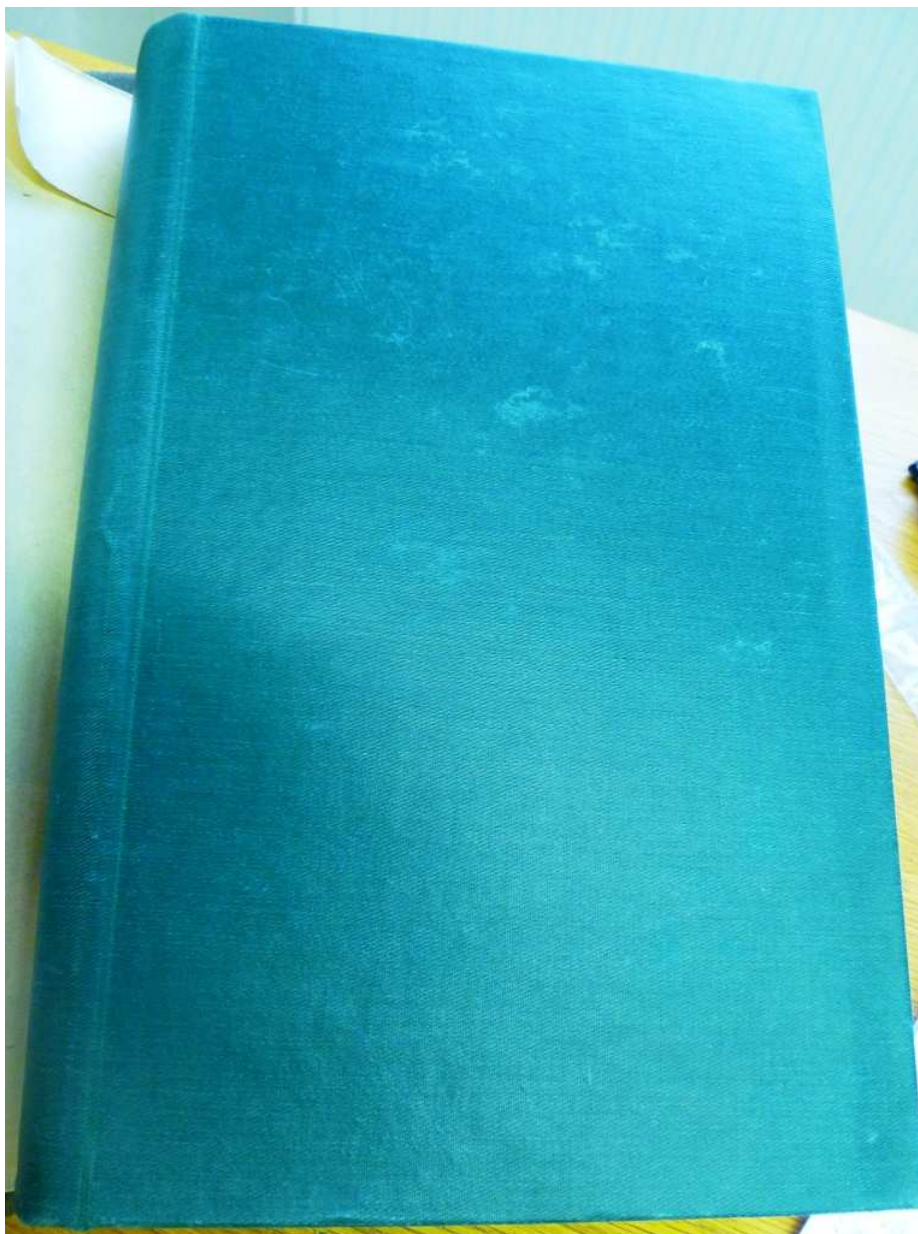

Ukázka č. 9

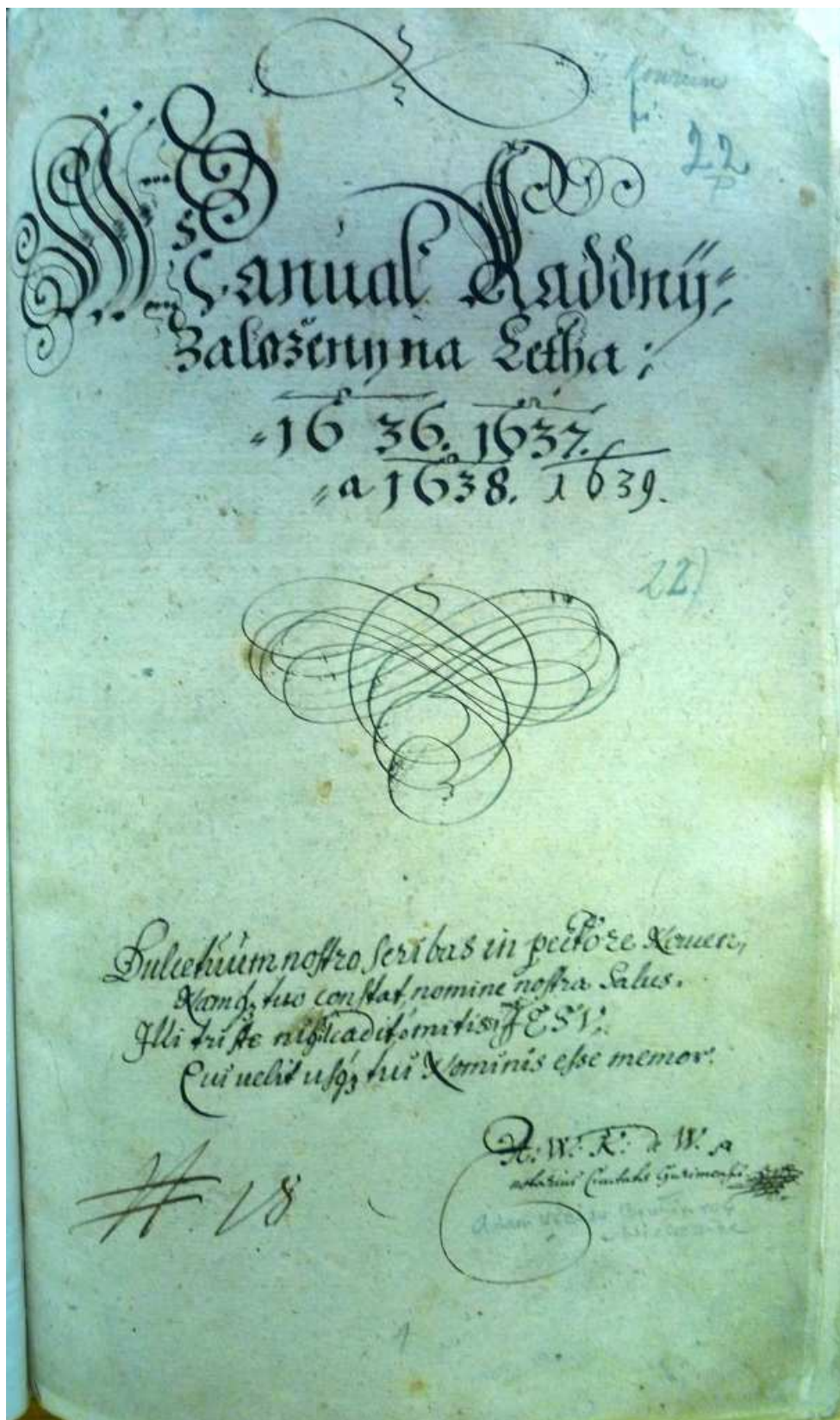
Vazba manuálu radního z let 1636–1640¹

---

¹ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77.

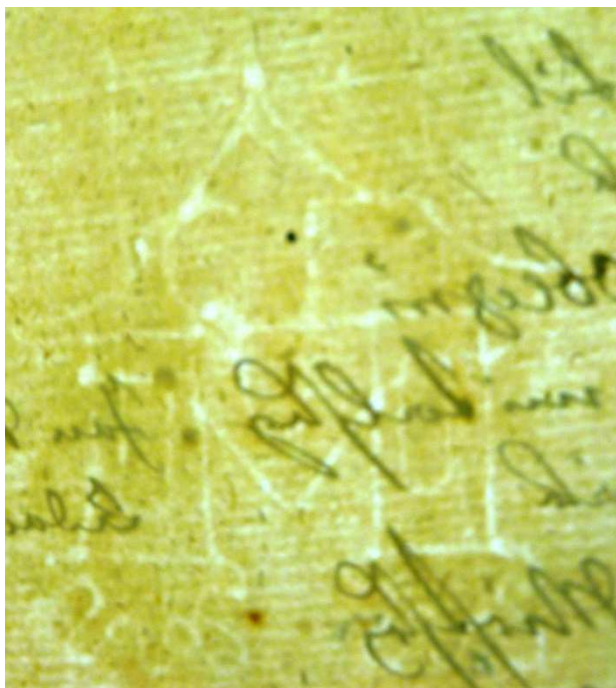
Ukázka č. 10

Titulní list manuálu radního z let 1636–1640¹

¹ SOA Praha, SOkA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, titulní list.

Ukázka č. 11

Filigrán č. 1 – filigrán pražské papírny v manuálu radním z let 1636–1640¹

Ukázka č. 12

Filigrán č. 4 – filigrán pražské papírny v manuálu radním z let 1636–1640²

---

¹ SOA Praha, SOKA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 1.

² SOA Praha, SOKA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 161.

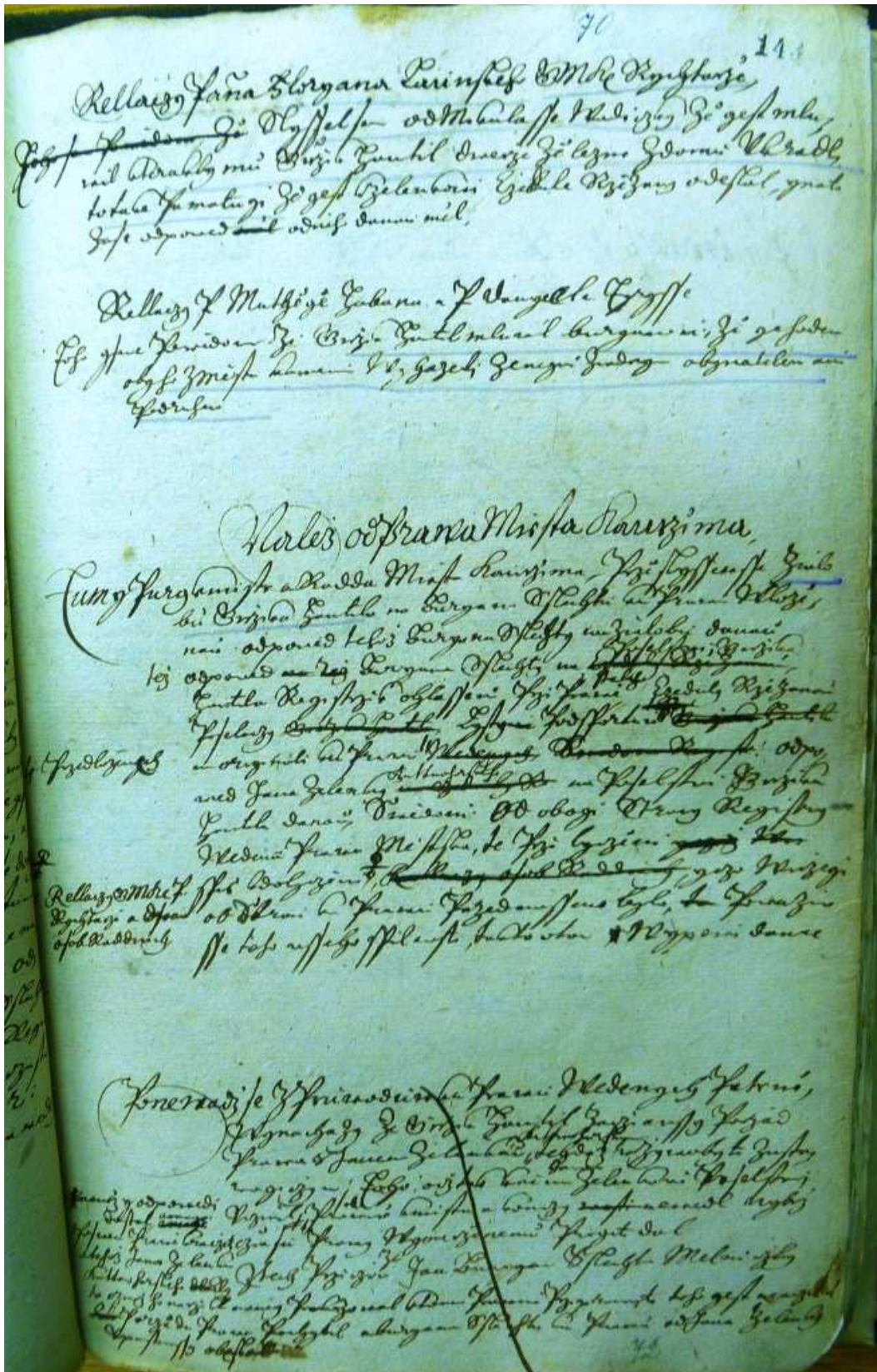
Ukázka č. 13

Filigrán č. 6 – filigrán pražské papírny v manuálu radním z let 1634–1640¹

---

¹ SOA Praha, SOKA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 195.

Zápis písaře A - Adama Václava Kouřimského z Větčina¹

¹ SOA Praha, SOKA Kolín, fond AMK, Manuál radní 1636–1640, inv. č. 82, kn. č. 77, s. 143.

Tab. č. 3 Přehled editovaných zápisů v roce 1636

Měsíc	Den	Počet zápisů	Počet editovaných zápisů
Rok 1635			
-	-	1	1
Rok 1636			
leden	5	2	2
	8	2	2
	9	3	3
	10	1	1
	11	11	11
	12	4	4
	15	2	-
	16	1	1
	25	14	6
	28	2	2
30	9	3	
únor	1	7	1
	8	1	-
	10	4	2
	12	6	1
	13	10	8
	15	11	4
	16	1	-
	20	11	1
	21	4	1
	22	4	1
	23	1	1
	26	3	2
	27	9	1
březen	1	2	1
	3	1	-
	9	2	-
	11	5	4
	14	6	1
	25	1	1
	31	7	1
duben	2	7	5
	3	2	1
	4	2	-
	7	3	3
	9	3	1
	11	6	3
	14	6	1
	16	5	3
	18	8	2
23	8	2	

	24	2	-
	25	8	1
	30	2	-
květen	2	1	1
	8	1	-
	12	3	2
	16	7	3
	21	4	1
	23	10	4
	27	6	2
	28	8	3
	29	1	1
	30	14	6
	31	1	1
červen	4	13	5
	6	4	3
	8	1	1
	11	9	4
	13	7	5
	18	9	4
	20	6	3
	23	3	1
	27	8	3
30	2	1	
červenec	1	6	4
	9	5	3
	12	1	-
	14	3	2
	22	3	2
	25	2	1
	27	1	-
	30	1	-
srpen	1	1	-
	3	1	-
	13	4	2
	18	1	-
	22	3	1
	27	3	1
	31	5	1
září	10	2	1
	14	3	1
	21	1	1
	24	12	6
	26	10	5
	28	2	1
	30	1	-
říjen	1	5	2
	3	5	2

	6	1	-
	8	6	3
	17	4	1
	22	8	3
	24	7	3
	31	5	-
listopad	2	2	2
	4	-	-
	5	3	1
	7	5	2
	8	2	1
	11	2	-
	13	1	-
	14	7	2
	15	2	1
	17	1	1
	24	3	1
	25	3	3
	26	11	4
	27	2	-
	28	7	3
30	2	1	
prosinec	1	1	-
	3	3	2
	12	6	3
	15	2	1
	29	2	1
Celkový součet		507	218

Tab. č. 4 Přehled členu městské správy v letech 1635 – 1638

Datum zápisu o obnově rady	Účast podkomořího či hofrychtěře	Zastávaná funkce	Jméno osoby
bez datace, 1635	neuvedeno	císařský rychtář	Florián Lounský
		primátor	Jan Bukač
		radní	Václav Zývalda
			Jan Kamberský
			Tobias Chřeník
			Jiří Rožmitálský
			Jeroným Bukač
			Bartoloměj Roháč
			Daniel Tyrys
			Václav Nuselský
			Matěj Habán
			Jiří Hantil
			Jan Hájek
		starší obecní	Daniel Rožmitálský
			Jan Nuselský
			Petr Čermák
			Adam Trubačů
městský rychtář	Martin Vorlíček		
2. května 1636	Účast hofrychtěře Jana Kašpara Prökla z Pröklsdorfu	primátor	Jan Bukač
		radní	Václav Zývalda
			Jan Kamberský
			Tobias Chřeník
			Jakub Miller
			Jiří Rožmitálský
			Daniel Tyrys
			Matěj Habán
			Martin Vorlíček
			Adam Trubačův
			Jan Nuselský

			Ezechiel Šípek
		starší obecní	Jeroným Bukač
			Václav Svoboda
			Samuel Tyrys
			Petr Čermák
		městský rychtář	Václav Nuselský
		radní písař	Václav Adam Kouřimský z Větčina
1. května 1637	Účast hofrychtěře Jana Kašpara Prökla z Pröklsdorfu	císařský rychtář	Jan Kamberský
		primátor	Jan Bukač
		radní	Václav Zývalda
			Tobias Chřeník
			Jakub Miller
			Jiří Rožmitálský
			Jeroným Bukač
			Daniel Tyrys
			Matěj Habán
			Václav Nuselský
			Václav Svoboda
			Adam Smutný
		Jakub Polický	
		starší obecní	Daniel Rožmitálský
			Petr Čermák
			Samuel Tyrys
Jan Nuselský			
městský rychtář	Adam Trubačův		
radní písař	Adam Václav Kouřimský z Větčina		
15. května 1638	Účast hofrychtěře Jana Kašpara Prökla z Pröklsdorfu	primátor	Jan Bukač
		radní	Václav Zývalda
			Tobias Chřeník
			Jakub Miller
			Jiří Rožmitálský

			Jeroným Bukač
			Daniel Tyrys
			Matěj Habán
			Václav Nuselský
			Václav Svoboda
			Adam Smutný
			Jakub Polický
		starší obecní	Daniel Rožmitálský
			Petr Čermák
			Samuel Tyrys
			Jan Hornický
		městský rychtář	Adam Trubačů